

Budget 2026

FRIARE GRÖNARE ROLIGARE

 Centerpartiet
STOCKHOLM

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Centerpartiets förslag till budget 2026 för Stockholms stad

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser	1
Kommunstyrelsen m.m.	19
Revisorskollegiet	34
Valnämnden	35
Stadsdelsnämnder	36
Förskoleverksamhet	42
Barn, kultur och fritid	45
Äldreomsorg	48
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	51
Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri	54
Stadsmiljöverksamhet	58
Ekonomiskt bistånd	63
Arbetsmarknadsåtgärder	65
Facknämnder	
Arbetsmarknadsnämnden	67
Avfallsnämnden	72
Exploateringsnämnden	73
Fastighetsnämnden	83
Förskolenämnden	87
Idrottsnämnden	91
Kulturnämnden: Kulturförvaltningen	98
Kulturnämnden: Stadsarkivet	103
Kyrkogårdsnämnden	104
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	105
Servicenämnden	113
Socialnämnden	115
Stadsbyggnadsnämnden	125
Trafiknämnden	133
Utbildningsnämnden	144
Äldrenämnden	153
Överförmyndarnämnden	158
Central medelsreserv	160
Finansförvaltning	162
Bolag inom Stockholms Stadshus AB	
Koncernen Stockholms Stadshus	167
Bostadsbolagen: AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem	170
Micasa Fastigheter i Stockholm AB	173
Bostadsförmedlingen i Stockholm AB	175
Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB	177
Stockholm Vatten och Avfall AB	178
Stockholms Hamn AB	180
AB Stokab	182
Stockholms Stads Parkerings AB	183

Kulturhuset Stadsteatern AB	185
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	186
Stockholm Business Region AB	187
S:t Erik Försäkrings AB	190
S:t Erik Markutveckling AB	191
Mässfastigheter i Stockholm AB	192
Intressebolag i Stockholms Stadshus ab	
Stockholms Exergi Holding AB	193
Stockholms Stads Organisering i Kommunalförbund	
Storstockholms brandförsvär (SSBF)	194
Stockholms Stads kommunala stiftelser	
SHIS Bostäder – Stiftelse hotellhem i Stockholm	196
Bilagor	
Ekonomiska tabeller	198
CESAM-bilaga	199
Investeringsstrategi	228

För ett frihetligt, framtidsinriktat, tryggt och hållbart Stockholm

Våra partier – Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna – har varit med och styrt Stockholm framgångsrikt tre av de fyra senaste mandatperioderna. Vi förenas av en gemensam vision för framtidens Stockholm, som bejakar stadens styrkor och särart, och framförallt passionerat tror på stockholmarnas potential och möjligheter att var och en och tillsammans forma sin egen framtid och förverkliga sina drömmar. Detta förord till våra budgetförslag utgör vår långsiktiga vision för Stockholms utveckling.

Vår vision för Stockholm är en frihetlig, framtidsinriktad, öppen, trygg, tillåtande och hållbar stad med en mångfald av människor, företag och föreningar. I vårt Stockholm bemöts utmaningar genom samarbeten mellan staden, företagen, akademien och det civila samhället. Hit ska forskare, turister, investerare och studenter från hela världen söka sig. Stockholm ska vara en stad för alla – barn och unga, vuxna och äldre, inflyttade och de som bott här hela livet, företagare och anställda. Här ska det vara lika enkelt att vara singel som att bilda familj och åldras. Vi tror på stockholmarnas förmåga och rätt att bestämma över sina egna liv. Därför är det viktigt att alla stockholmare är en del av samhällsbygget – och både kan och vill bygga sig en bättre framtid. Stockholm ska fortsätta utvecklas i takt med vad stockholmarna önskar, behöver och drömmer om.

Vi står på stockholmarnas sida och har en tydlig målsättning med vår politik – att lösa de problem som stockholmarna upplever. Det är inte ett löfte om att politiken kan lösa alla problem. Men det är ett löfte om att vi ska lösa de problem som bara kan lösas genom politiska beslut.

Service till stockholmarna är utgångspunkten i stadens verksamheter. Målsättningen är att Stockholm ska vara en stad som det är enkelt att leva i. Det ska vara lätt att hämta på förskolan, ta sig till och från arbetet, leva klimatsmart, hinna till barnens fritidsaktiviteter, handla eller träffa vänner. Oavsett vilken service det handlar om har stockholmarna rätt att förvänta sig att allt fungerar så att vardagen går ihop. Stadens verksamheter och medborgarservice ska kontinuerligt utvecklas för att underlätta för människor, företag och föreningar att vara verksamma i Stockholm. Stadens regelverk ska vara transparent, enkelt och tillåtande för att främja hållbara innovationer och initiativ på marknaden och inom civilsamhället.

Ordning och reda i stadens ekonomi är en förutsättning för att verksamheterna i staden ska fungera. Låg skatt är en fråga om egenmakt och därigenom självbestämmande, så länge man värnar välfärdens kärna. Att människor känner delaktighet i samhället är en grund för att skapa sig ett gott liv och utveckla sin fulla potential. Skolan ska präglas av kunskap och höga förväntningar. Vi vill bryta segregationen och bygga en stad där människor med olika bakgrund, livssituationer och åldrar möts i gemenskap. Tillit skapar trygghet, vilket ska vara vägledande för ett växande Stockholm. Stockholms stadsmiljöer ska vara trygga, gröna, levande och välskötta i hela staden. Vi ska värna och utveckla Stockholms unika karaktär och skönhet. Staden ska fortsätta utvecklas och växa, men alltid med varsamhet och samförstånd med de som bor här. Vi accepterar inte att människor i Stockholm får sin frihet begränsad på grund av diskriminering, rasism, antisemitism eller otrygghet. Vi arbetar därför målmedvetet för ökad frihet och trygghet genom kraftfulla insatser mot den brottslighet som idag orsakar svåra problem i delar av staden och som begränsar människors frihet.

Vi står alltid på stockholmarnas sida.

Christofer Fjellner
Moderaterna

Jan Jönsson
Liberalerna

Jonas Naddebo
Centerpartiet

Nike Örbrink
Kristdemokraterna

Ett friare, grönnare och roligare Stockholm

Stockholm är en av världens mest dynamiska regioner med en innovationskraft och företagsamhet som omvärlden ser på med avund. När Stockholm är som bäst är det en plats där främlingar möts och känner sig hemma och välkomna. Genom handel, kommunikationer, digitalisering och möjligheter att flytta till Stockholm för att jobba, studera och söka sin lycka förblir Stockholm öppet mot omvärlden. En attraktiv och internationell magnet helt enkelt. Som Sveriges största universitetsstad med ledande forskning och där världens mest firade vetenskapspris har sin hemvist, är vi en stad i världen och världen är ständigt närvarande i alla delar av vår stad.

Men Stockholm har även många problem och utmaningar. Segregation, inlåsnings effekter och alienation. Bostadsbrist, utsläpp som inte minskar i tillräcklig snabb takt, otrygghet och klåfingrig byråkrati som kväver människors drömmar. Centerpartiet vill att staden tar sig an dessa utmaningar. Vi vill att Stockholm ska bli friare, grönnare och roligare.

Klimatförändringarna är här och nu, något som den akuta vattenbristen under sommaren 2025 var en smärtsam påminnelse om. Klimatet kräver kraftfulla åtgärder och hållbara reformer. Det är helt nödvändigt att minska de klimatpåverkande utsläppen. Det kräver modiga beslut. Vi behöver framtidssäkra vår stad. Stockholmare älskar sina grönområden både för rekreation och för motion. Centerpartiet vill förena storstadens puls med gröna, rofyllda miljöer. Därför vill vi slå vakt om grönområden och den stadsnära naturen. Stockholm ska vara en stad som är ett levande ekosystem med rent vatten och ren luft.

En dysfunktionell bostadsmarknad hotar jobben, tillväxten och i förlängningen välfärden. Stockholms skolor är hårt pressade av en stram ekonomi, vilket fått stora konsekvenser. Idag spelar människors postnummer alldeles för stor roll i hur god utbildning de får – därför har Centerpartiet gjort nödvändiga satsningar för att öka satsningarna inom skolan i vår budget.

En annan utmaning är att utanförskapet på vissa platser är stort, kriminaliteten växer och Stockholm och Sverige befinner sig i en eskalerande våldsspiral orsakad av kriminella nätverk. Människor känner sig rädda för att de själva eller någon de känner ska råka ut för våld. Gängen måste bort från Stockholms gator.

Vi har fortfarande skillnader mellan kvinnors och mäns upplevda och verkliga trygghet och möjlighet att fritt forma sina liv. Centerpartiet ser denna verklighet, känner människors oro och ilska, gör något åt problemen och vill att rättssamhället står på stockholmarnas sida oavsett om det är små eller stora övergrepp som stockholmarna utsätts för, och oavsett i vilken stadsdel du bor.

Då flera av de här utmaningarna är särskilt stora i ytterstaden vill Centerpartiet genomföra en nödvändig satsning på ytterstaden om 10 miljarder kronor under de kommande åren. Genom att satsa på ytterstaden vill vi bygga ihop staden, rusta upp eftersatta bostadsområden och se till att alla i Stockholm känner att de bor i en stadsdel som prioriteras av staden. Vi vill bygga ut kollektivtrafiken, bygga fler bostäder och satsa på fler parker och tillgängliggöra grönområden. Vi vill säkerställa skolans kvalitet och att det finns lokala företag och jobb. Vi vill öka tryggheten i ytterstaden genom att satsa på samarbeten med civilsamhället och mellan skola, socialtjänst och polis. Vi vill utöka det förebyggande arbetet. Samhället ska ge tidigt stöd till både barn och föräldrar. Vi vill också satsa på kultur, idrott och fritid för att alla barn ska ha en meningsfull och aktiv fritid. Vi vill också öka städning och skötseln av stadsmiljön för att skapa välskött, levande och trygga stadsdelar. Så bygger vi bort segregation och skapar en stad där alla upplever att alla stadsdelar behandlas likvärdigt.

Centerpartiet vill staka ut en hoppfull väg framåt för Stockholm. En stad som håller ihop och ger kraft åt varje människa att förverkliga sina drömmar. Det är vår politik som ger de bästa

förutsättningarna att göra visionen om det öppna, företagsamma, gröna, trygga och innovativa Stockholm till verklighet.

Inriktningsmål:

1. En fri och innovativ stad med ansvarsfull och hållbar ekonomi
2. En hållbart växande och grön storstad
3. En öppen, trygg och rolig storstad med möjligheter och valfrihet för alla

En fri och innovativ stad med ansvarsfull och hållbar ekonomi

Stockholm har och ska fortsatt ha en stabil ekonomi med en budget i balans. För att det ska vara möjligt behöver vi fler jobb, fler företag och en hållbar tillväxt. Då krävs att regelkrångel och överdriven byråkrati som dödar produktiviteten och människors drömmar försvinner. För Centerpartiet är det också viktigt att människor ska få bestämma mer över de pengar de själva arbetat ihop. Det ska märkas i plånboken att man jobbar och det ska alltid löna sig att gå från bidrag till arbete och att fortsätta arbeta högre upp i åldrarna. När fler personer arbetar fler timmar förstärks Stockholms ekonomi långsiktigt.

Samtidigt måste vi se till att Stockholm även i framtiden har råd att genomföra viktiga reformer i välfärden och investeringar i miljö och klimat. Stockholms stad ska använda sina pengar på ett sätt där varje skattekrona används effektivt och genomtänkt. Därför måste den kommunala förvaltningen alltid arbeta för att effektiviseras och onödiga byråkrati måste minimeras. Det är viktigt att Stockholms stad har en långsiktigt hållbar ekonomi som klarar framtidens stora investeringsbehov men också klarar framtida kriser och lågkonjunkturer. En stabil ekonomi är grunden för att säkerställa att vår gemensamma välfärd som förskola, skola, äldreomsorg och socialtjänst, inte ska behöva utsättas för stora nedskärningar, samtidigt som stockholmarna får behålla mer av den lön de tjänat ihop.

Nämnder och bolagsstyrelser ska, ständigt och oavsett konjunkturläge, föreslå och genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget, innovationer som ändrar förutsättningarna för sitt arbete eller förändrade behov hos stockholmarna. Digitalisering innebär stora möjligheter att göra just detta, men måste alltid ske utifrån verksamhetens förutsättningar och stockholmarnas behov. Genom att samarbeta med näringsliv, civilsamhälle och medborgare som vill bidra till en effektivare förvaltning kan stadens egen innovationskraft stärkas. Styrningen av stadens verksamheter ska baseras på tillit till stadens medarbetare och öppenhet för nya idéer, med decentralisering som ledstjärna. Stadens alla verksamheter ska med respekt för stockholmarnas skattepengar alltid arbeta kostnadseffektivt med fokus på kärnverksamheten.

Staden har högt ställda mål för bostadsbyggande, nödvändiga investeringar i infrastruktur samt ett behov av att bygga ikapp samhällsservice under kommande år. Utdelningarna från bolagskoncernen bör därför begränsas för att istället bidra till finansieringen av långsiktigt hållbara investeringar.

En hållbart växande och grön storstad

Klimatet är en ödesfråga som kräver kraftfulla åtgärder och hållbara reformer. Runt om i världen, även här på hemmaplan, ser vi den globala uppvärmningens konsekvenser. Vattenbrist, skyfall, torka och värmeböljor. Men vi får inte låta larmrapporterna förlama oss. Nu krävs politisk handlingskraft och ledarskap för att framtidssäkra vår stad. Med teknologiska framsteg och grön tillväxt finns stora möjligheter att snabbare ställa om till ett hållbart samhälle. Centerpartiet vill visa hur minskade utsläpp kan kombineras med ekonomisk tillväxt och fler jobb och företag.

Centerpartiet är ett parti med rötterna i landsbygden, så vi vet att stad och land måste gå hand i hand. Vi vet att landsbygden mår bra av att städerna växer och att städer mår bra om landsbygden

får blomstra. De gröna näringarna förser staden med mat, förnybar energi och byggnadsmaterial. Centerpartiet kämpar för mer närodlat och hållbar mat som är sund och säker. Vi vill att Stockholms stad serverar en ökad andel närproducerad och miljö- och djurvänlig mat som är fri från skadliga kemikalier och tillsatser på våra skolor och till våra äldre.

Staden har som mål att Stockholm ska vara en klimatpositiv stad senast 2030 och en fossilbränslefri stad senast 2035. Som viktiga delmål är att staden ska vara en fossilfri organisation senast 2030 samt att trafiken i Stockholms innerstad ska vara utsläppsfri senast år 2030. För att målen ska kunna nås behöver staden jobba på flera fronter samtidigt, dels med ny teknik genom bolaget Stockholm Exergi, som kan fånga in och lagra koldioxid, dels fasa ut fossila bränslen genom kraftfulla incitament, beteendeförändringar och energieffektiviseringar. Det kommer inte att räcka att förlita sig på att enbart tekniken med minusutsläpp ska göra Stockholm till en klimatpositiv stad 2030, utfasning av fossila bränslen behöver ske parallellt och kraftfullt. För att nå dit behövs fler eldrivna transporter, ökad andel resor med cykel och kollektivtrafik och ökad produktion av solenergi i Stockholm. Centerpartiet vill också omvandla fler bilvägar till stadsgator. Det ger butiker och restauranger mer utrymme och bidrar till en levande stad. Det ska vara lätt och gynnsamt att välja fossilfria och hållbara alternativ.

Centerpartiet vill att alla stockholmare ska kunna andas ren luft och ha tillgång till rent vatten – oavsett var i staden de bor. En hållbar miljö är grunden för både folkhälsa, biologisk mångfald och framtida tillväxt. Genom fler stadsnaturelement som trädplanteringar, regnbäddar, parker och våtmarker skapar vi renare luft, färre översvämningar och starkare ekosystemtjänster. Samtidigt måste Stockholms badvatten bli renare över hela staden, oavsett om det gäller stora sjöar som Saltsjön och Mälaren, eller mindre sjöar som Trekanten och Judarn. Dessa investeringar är kostnadseffektiva, klimatsmarta och bidrar till ett hälsosammare stadsliv.

Centerpartiet vill förena storstadens puls med gröna, rofyllda miljöer. Därför vill vi slå vakt om grönområden och den stadsnära naturen. Vi vill anlägga fler parker och grönytor och öka resurserna till såväl renhållning som underhåll ytterligare.

Hushållens och företagens energibehov ska tryggas även under den kallaste vintern. För att säkra Stockholms framtida energibehov krävs det satsningar på förnybar energi, lagring av energi, omställning till eldrift och att vi fångar in växthusgaser, både i staden och i hela landet. Insatser för stärkt laddinfrastruktur ska genomföras i alla stadens nämnder och bolag med en utbyggnad av antalet laddplatser både i ytterstad och i innerstad. En öppen, trygg och rolig storstad med möjligheter och valfrihet för alla.

Alla människors lika rätt och värde är grunden för Centerpartiets politik. Vi tror på alla människors förmåga att själva forma sin egen framtid. Stockholm ska vara en stad där alla, oavsett var du eller dina föräldrar är födda, både kan och förväntas bygga din tillvaro och få egenmakt att forma ditt liv oberoende av postnummer, bakgrund eller kön.

Stockholm ska vara en öppen stad med plats för nya stockholmare. Att många människor från olika delar av världen vill bosätta sig i Stockholm, oavsett om det handlar om att fly undan konflikter och förtryck eller att söka lycka, familj och arbete, är en styrka. Fler personer i egen försörjning innebär alltid fler som bidrar till Stockholms tillväxt och vår gemensamma välfärd och utveckling. Stockholm ska också vara en tolerant stad där alla får vara vem de vill, älska vem de vill och fritt få välja hur de vill leva sina liv.

Dessvärre har det öppna och fria Stockholm hamnat i gängvåldets hänsynslösa skugga. Otryggheten ökar vilken inskränker stockholmarnas frihet att leva sina liv som de önskar. Därför behövs både hårda och mjuka reformer direkt kopplade till trygghetsfrågor. Som ytterligare och tidigare insatser från socialtjänsten, fler ordningsvakter och satsningar på föreningsliv och andra ideella krafter för att möta den eskalerande gängkriminaliteten.

I vår vision är Stockholm mer än en stad att bo i – det är en stad att leva i. En roligare stad som ger plats åt nöjesliv, kultur och idrott. En stad som gör plats för de människor som bor här med levande kvarter, gröna parker och fler stadskärnor. En roligare stad är en tryggare stad där människor är i rörelse, det är upplyst och aktiviteter sker i alla stadsdelar under hela dygnet, året om.

Stockholm behöver bli roligare och mer levande där kultur, idrott och nöje kan ta mer plats. Centerpartiet föreslår därför en rad åtgärder. Bland annat genom att förenkla för kulturaktörer som vill etablera och utveckla kultur- och nattlivet i staden. Målet är att minst tio nya kulturverksamheter etableras årligen i staden, på fler platser, med fokus på evenemang, livescener och scenkonst.

Vi behöver också göra egna investeringar och samtidigt låta privata aktörer få möjlighet att bidra till ett ökat antal idrottsanläggningar i Stockholm. Både mindre anläggningar för föreningslivet och spontanidrott men också fler arenor och idrottskluster. Därtill driver vi på för en reformering av de nationella regelverken kring buller. De är både trubbiga och i många fall alltför restriktiva, i synnerhet när det gäller ljud från konserter eller ljudet av barn som idrottar. En skev maktbalans råder idag där ett fåtal närboende kan stoppa det starka allmänintresse som finns om en levande och rolig stad. En storstad måste få leva och låta även på natten. Vi vill skapa zoner där högre ljudnivåer kan tillåtas under hela dygnet.

En levande stad ger plats för alla föreningar, kulturskapare, entreprenörer och andra som vill vara med och bidra till ett stort utbud av aktiviteter och sevärdheter. Kreativa näringar har en enorm betydelse för Stockholms attraktivitet, och Stockholms föreningsliv är stadens största fritidsgård. Vi vill att Stockholm ska vara en stad som utmärker sig bland andra storstäder i Europa och som attraherar besökare och företag från olika delar av världen.

Förutsättningar

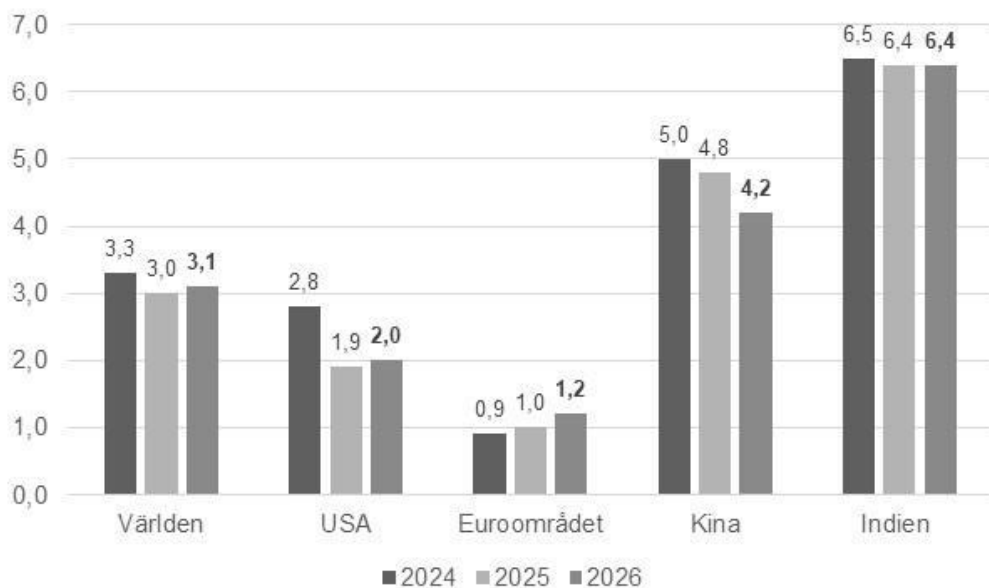
Samhällsekonomiska förutsättningar

Fortsatt svag global tillväxt 2026

Osäkerheten kring USA:s tullpolitik och en tilltagande geopolitisk oro har en dämpande effekt på världshandeln och på den globala ekonomin. Internationella valutafonden (IMF) bedömer i prognosen från juli 2025 att den globala tillväxten förblir blygsam under de kommande åren och väntas öka med 3,0 procent 2025 och 3,1 procent 2026.

Den amerikanska BNP-tillväxten väntas sakta in och bli 1,9 procent 2025 och 2,0 procent 2026. Kinas BNP-tillväxt beräknas också dämpas och bli 4,8 procent 2025 och 4,2 procent år 2026. Indien fortsätter att utvecklas starkt och BNP-tillväxten bedöms bli 6,4 procent både 2025 och 2026. Tillväxten i euroområdet är däremot fortsatt svag och beräknas till 1,0 procent 2024 och 1,2 procent år 2026.

IMF:s prognoser: BNP-tillväxt (procent)

Källa: IMF World Economic Outlook juli 2025

Utdragen lågkonjunktur i Sverige

Den svenska ekonomin befinner sig i en utdragen lågkonjunktur, men nu finns det tecken på en försiktig återhämtning. Efter ett svagt första kvartal ökade Sveriges BNP det andra kvartalet 2025 med 0,5 procent jämfört med kvartalet innan, enligt SCB:s nationalräkenskaper. Hushållens konsumtion bedöms bli en viktig drivkraft för den fortsatta återhämtningen och Konjunkturinstitutet (KI), räknar i sin prognos från september med att Sveriges BNP växer med 0,9 procent under år 2025. För 2026 tror KI på en tillväxt på 2,6 procent, då framför allt hushållen får del av den expansiva statsbudgeten. Trots det dröjer det till år 2027 innan lågkonjunkturen är över.

Riksbanken sänkte styrräntan med 0,25 procentenheter i september 2025 till 1,75 procent. Enligt KI väntas inga fler räntesänkningar under 2026.

Arbetslösheten har fortsatt att stiga under 2025 och väntas först vända nedåt under 2026 eftersom många företag har lediga resurser. KI räknar med att arbetslösheten i riket toppar 2025 på 8,7 procent, mätt enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU), och att den sedan sjunker till i genomsnitt 8,4 procent under 2026.

Utvalda nyckeltal, årlig procentuell förändring resp. procent, KI september 2025

	Genomsnitt 2000–2024	2024	2025	2026	2027
BNP	2,0	0,8	0,9	2,6	2,3
Sysselsättning	0,9	-0,5	0,3	0,7	1,5
Arbetslöshet 15–74 år	7,4	8,4	8,7	8,4	7,6
KPIF (inflation)	2,0	1,9	2,7	0,9	1,8
Styrränta*	1,6	2,75	1,75	1,75	2,75
Offentligt finansiellt sparande**	0,2	-1,6	-0,9	-2,1	-1,4

Källa: Konjunkturläget september 2025, Konjunkturinstitutet

Förklaring: *Vid årets slut, **Procent av BNP

Konjunkturläget i Stockholm

Konjunkturläget i Stockholm är fortfarande svagare än normalt. Handelskammarens Stockholmsbarometer som mäter både hushållens och näringslivets syn på ekonomin föll tillbaka under inledningen av 2025. Det samlade stämningläget i Stockholmsekonomin präglas av utbredd pessimism och osäkerhet inför framtiden. Framförallt är hushållen pessimistiska både när det gäller den egna ekonomin och Sveriges ekonomi som helhet och förväntar sig en ökad arbetslöshet.

Fortsatt svår arbetsmarknad och ökande arbetslöshet

Den utdragna lågkonjunkturen fortsätter att påverka Stockholms arbetsmarknad. En svagare ekonomisk utveckling har minskat efterfrågan på arbetskraft vilket lett till att antalet inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen har stigit under det senaste året.¹ Andelen arbetslösa (16–65 år) som andel av arbetskraften uppgick enligt Arbetsförmedlingen till 7,2 procent av arbetskraften i Stockholms stad det andra kvartalet 2025, vilket är en ökning från 6,8 procent motsvarande period 2024. I Sverige som helhet var arbetslösheten 6,9 procent det andra kvartalet 2025.

I genomsnitt var 38 783 personer inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen i Stockholms stad under det andra kvartalet 2025. Det är en ökning med 7 procent, jämfört med samma kvartal 2024. Samtidigt ökade antalet inskrivna arbetslösa i riket med 5 procent. Detta pekar på att arbetsmarknaden i Stockholm påverkats något mer av lågkonjunkturen än riket i genomsnitt.

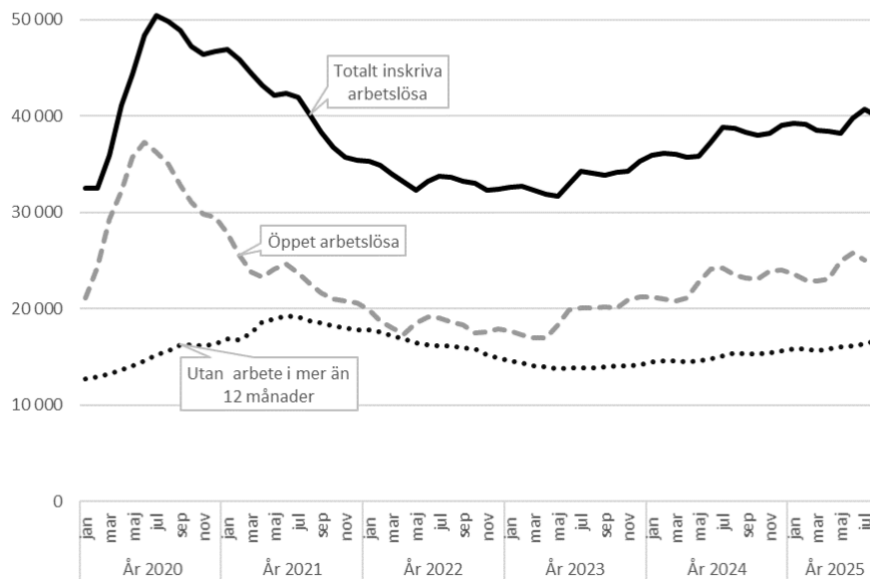
Långtidsarbetslöshet är en fortsatt stor utmaning på Stockholms arbetsmarknad liksom i hela Sverige. Under 2025 har antalet personer som varit arbetslösa i minst 12 månader ökat och utgör 41 procent av det totala antalet inskrivna arbetslösa i Stockholms stad. Av de arbetslösa saknar var fjärde person gymnasieutbildning och drygt hälften är utrikesfödda. Personer med kort utbildning behöver möjligheter att studera vidare för att stärka sin position på arbetsmarknaden och fler behöver utbilda sig inom bristyrken.

Trots den tröga arbetsmarknaden har ungdomsarbetslösheten i Stockholms stad varit oförändrad under det senaste året. 2 979 ungdomar (18–24 år) var inskrivna som arbetslösa under det andra kvartalet 2025. Ungdomsarbetslöshetsnivån, det vill säga antalet inskrivna arbetslösa ungdomar som andel av arbetskraften, var 6,8 procent i Stockholms stad under det andra kvartalet 2025, vilket är en lägre nivå än i riket, där motsvarande andel var 7,3 procent. Bland unga män var arbetslösheten 8,7 procent under det andra kvartalet 2025. Det är en högre nivå än bland unga kvinnor, där motsvarande andel var 5,0 procent.

I diagrammet nedan visas utvecklingen av det totala antalet inskrivna arbetslösa och öppet arbetslösa samt de som varit utan arbete i 12 månader eller mer.

¹ Att mäta antalet inskrivna hos Arbetsförmedlingen är ett alternativt mått till det officiella arbetslöshetstalet som tas fram genom SCB:s arbetskraftsundersökningar, AKU. Istället för en urvalsundersökning mäts hur många som aktivt söker jobb via Arbetsförmedlingen. Det gör det möjligt att få aktuella siffror för arbetssökande varje månad, men måttet har även vissa begränsningar. De som är arbetslösa och söker jobb på andra sätt inkluderas inte i statistiken.

Utveckling av arbetslösheten i Stockholms stad 2020–2025

Källa: Arbetsförmedlingen

Anm: Öppet arbetslösa söker aktivt jobb, kan omgående börja jobba och deltar inte i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Budgetens finansiering

Skatteunderlagsutvecklingen

Stadens finansiering bygger till övervägande del på skatteintäkter. Storleken på dessa beror i sin tur på såväl stadens som rikets skatteunderlag och på det kommunala utjämningsystemet. Prognosen för stadens finansiering baseras på Sveriges kommuner och regioners (SKR) skatteunderlagsprognos.

I tabellen nedan jämförs den procentuella förändringen mellan åren av SKR:s skatteunderlagsprognos från den 21 augusti och regeringens prognos i budgetpropositionen.

Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2024	2025	2026	2027	2028	2024–2028
SKR aug 2024	3,4	3,8	4,2	4,5	4,4	22,1
Regeringen BP 2026	3,4	3,9	4,5	5,1	3,8	22,5

Källa: Regeringen, Sveriges Kommuner och Regioner.

SKR:s senaste skatteunderlagsprognos bygger på en långdragen lågkonjunktur, där tillväxten för både BNP och sysselsättning i Sverige blir svag år 2025. SKR bedömer att det dröjer till nästa år innan konjunktoren stärks. Skatteunderlaget väntas öka med 3,8 procent 2025, men förbättras framöver. Som genomsnitt under perioden 2025–2028 beräknas skatteunderlaget öka med 4,1 procent per år, ungefär i linje med den genomsnittliga ökningen under tioårsperioden 2015–2024 (4,2 procent).

Återhämtningen av skatteunderlagstillväxten och den minskade inflationen innebär att kommunsektorns köpkraft åter beräknas öka efter två år med negativ utveckling av det reala skatteunderlaget. Under 2025 beräknas en ovanligt stor ökning av det reala skatteunderlaget till

följd av högre inkomstbasbelopp och sjunkande pensionskostnader. När pensionskostnaderna beaktas minskar till och med det sammanvägda priset för verksamhetskostnaderna som sektorn möter 2025. I genomsnitt ökar skatteunderlaget i reala termer med 2,0 procent 2025–2028 vilket innebär en stark återhämtning efter nedgången 2023–2024.

Enligt SKR är det beräknade reala skatteunderlaget, trots att det stärks, svagare samtliga år än en hypotetisk förlängning av den tämligen stabila trendökning som gällde mellan 2010 och 2023. Därmed beräknas den kommunala sektorns köpkraft från skatteintäkterna, givet ett oförändrat skatteuttag, ännu 2028 vara varaktigt svagare än en utveckling i linje med den historiska trenden.

I tabellen nedan jämförs den procentuella förändringen mellan åren av SKR:s prognos för det faktiska skattunderlaget och det reala skatteunderlaget.

Det reala skatteunderlaget

Procentuell förändring

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Faktiskt skatteunderlag	4,8	3,4	3,8	4,2	4,5	4,4
Regelförändringar	0,2	-0,2	-0,3	0,1	0,0	0,0
Underliggande	4,7	3,6	4,1	4,2	4,5	4,4
Prisökning	6,6	4,5	-0,1	2,5	3,3	3,2
Realt skatteunderlag	-1,8	-0,9	4,3	1,6	1,2	1,1

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner, Aktuell Ekonomi 25:32

Budgetpropositionen 2026

Regeringens budgetproposition innehåller reformer för sammanlagt 80 miljarder kronor, exklusive ökade försvarsanslag och stöd till Ukraina. Av dessa går 50 miljarder till olika skattesänkningar riktade mot hushållen såsom sänkt skatt på arbete, livsmedel och el. Vidare föreslås höjda bostadsbidrag för ekonomiskt utsatta barnfamiljer och en miljard kronor satsas på att sänka maxtaxan vilket också kommer barnfamiljerna till del.

Riktad mot hushållen föreslås även en omfattande bidragsreform med bidragstak i försörjningsstödet, aktivitetskrav som motprestation för försörjningsstöd, en tillfällig jobbprenie till invånare som går från försörjningsstöd till arbete samt att nyanlända som bosätter sig i Sverige från år 2027 behöver kvalificera sig till socialförsäkringen. Aktivitetskravet innebär att kommunerna blir skyldiga att erbjuda aktiviteter som motsvarar individens arbetsförmåga, och en skyldighet för individen att delta.

Budgeten innehåller inga nya generella bidrag till kommunerna. Det innebär att statsbidragen med tiden urholkas då de inte räknas upp utifrån pris-, löne- och demografiutvecklingen. Budgeten innehåller däremot riktade statsbidrag vilket ökar detaljstyrningen och begränsar möjligheten för kommuner att använda medlen där behoven är som störst. För flera av förslagen på skolområdet är osäkerheten stor avseende utformning och finansiering, med svårigheter att reda ut vilka av förslagen som utgör nya medel. Äldreomsorgslyftet förstärks och vidgas till fler områden såsom delar av LSS. Satsningar föreslås för att förebygga kriminalitet hos barn och unga och avser åtgärder som ska stärka socialtjänsten. Anslaget till Klimatklivet föreslås att öka från år 2026.

Kommunkoncernens investeringar

Kommunkoncernen har en fortsatt hög investeringsnivå vilken till större del skulle behöva finansieras med egna medel. En jämnare fördelning av investeringsvolymen över åren, ökade verksamhetsresultat, inkomster från försäljning av mark i stadsutvecklingsområden och avyttringar av icke strategiska tillgångar är exempel för att möjliggöra en fortsatt hög investeringstakt men med en långsiktigt hållbar egenfinansieringsgrad. En långsiktig balans mellan resultat, skuld och investeringar ger tillsammans långsiktigt hållbara finanser.

Stockholm ska växa hållbart i ett läge där staden även utmanas av det ekonomiska omvärldsläget. Målsättningen om en klimatpositiv stad till 2030 ska beaktas i all stadsutveckling där fler nya bostäder och arbetsplatser är förutsättningar för att stockholmarna ska kunna bli fler. Med målet om 140 000 nya bostäder till 2035 krävs investeringar i gator, parker, natur, idrottsanläggningar, förskolor, skolor, gruppboende och äldreboenden. Parallellt ska befintlig infrastruktur och fastigheter underhållas och utvecklas och investeringar i energieffektiviseringar, minskad klimatpåverkan och klimatanpassningsåtgärder genomföras. Staden medfinansierar även ett antal statliga infrastrukturprojekt som led i den långsiktiga planeringen för ett tätare och mer sammankopplat Stockholm.

Framtida investeringar och investeringsstrategi

De stora investeringsvolymerna, rådande omvärldsläge samt förändringar i befolkningsprognosen kräver målmedvetna och tydliga prioriteringar av nämnder och bolag samt en utvecklad kostnadsstyrning och optimerade projektorganisationer. En hårdare prioritering i tid, ambition och omfattning av stadens investeringsprojekt är nödvändig eftersom de finansiella resurserna är begränsade. Den kommunkoncernövergripande samordningen av prioriteringsarbetet för investeringsprojekt ska fortsätta och vidareutvecklas, liksom samverkan i planering och uppföljning av kommunkoncernövergripande projekt.

Den av kommunfullmäktige fastställda investeringsstrategin har legat till grund för nämndernas och bolagens 5-åriga investeringsplaner inför budget 2026. Nämndernas planerade investeringsprojekt över 50 mnkr har kategoriserats och prioriterats utifrån beslutskriterier som måluppfyllelse, lönsamhets- och/eller resultatpåverkan, driftkostnadskonsekvenser, projektrisk, projektberoenden samt prioritering i tid. Syftet är att hålla beslutad investeringsbudget för respektive nämnd eller bolags samlade projektportföljer och beslutad projektbudget för respektive projekt. Därutöver kan verksamhetskritiska åtgärder behöva prövas för att motverka förskjutningar och kostnadsökningar.

En hållbar investeringstakt beror på storleken på investeringsutgifterna, och tidplanen för genomförandet, det vill säga när utgifter respektive inkomster faller ut, samt i vilken grad investeringarna finansieras med egna eller lånade medel. Därför är det viktigt att tidigt i projektprocessen, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i investeringsprojekt. Lönsamheten i stadens exploateringsprojekt är avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kan genomföra.

Staden ska prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller investeras i infrastrukturlösningar och service. Detta innebär en god ekonomisk hushållning, eftersom redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för kommunal service kan nyttjas av flera stockholmare.

Finansieringsstrategi

Det investeringsutrymme som investeringsstrategin tar sin utgångspunkt i är det långsiktiga ekonomiska utrymme som medges utan att befintlig verksamhet och utveckling ska påverkas menligt. Syftet med en finansieringsstrategi är bland annat att ange riktlinjer för hur investeringsverksamhetens ekonomiska konsekvenser ska styras och följas upp utifrån målsättningen om en god ekonomisk hushållning.

En viktig förutsättning för att Stockholm ska kunna genomföra investeringsplanen med god finansiell styrka är balansen mellan egen finansiering och upplåning. Lönsamheten i exploateringsprojekt är avgörande för finansieringen av andra icke lönsamma, men angelägna, projekt. Investeringar och reinvesteringar i till exempel trafikinfrastruktur, idrottsanläggningar och verksamhetsfastigheter genererar inga direkta intäkter för staden, men ökade hyror, drift- och kapitalkostnader. Sådana investeringar ska därför i huvudsak vara egenfinansierade. Stadens ersättningsinvesteringar bör motsvaras av avskrivningar och finansieras med egna medel så att

stadens ekonomi inte belastas av ökade räntekostnader. Målsättningen för investeringsverksamheten är 100 procent egenfinansiering. Målsättningen för investeringsverksamheten är 100 procent egenfinansiering. Staden måste samtidigt ha ett pragmatiskt och långsiktigt synsätt för finansiering av projekt med tydlig klimatnytta och långsiktig avkastning.

Stadens investeringsportfölj är omfattande och många projekt med genomförandebeslut under 2010-talet och början av 2020-talet är i genomförandefas. Investeringar som kräver nyupplåning har en långsiktig påverkan på stadens finansiella ställning och soliditet. I och med att stadens kreditbetyg, upplåningskostnad, och på sikt låneutrymme, är beroende av att staden kan uppvisa starka finansiella nyckeltal har det i budget 2026 och för planåren 2027–2028 varit nödvändigt begränsa ramarna för nettoinvesteringar vilket kräver att nämnder och bolag måste prioritera, både bland lönsamma och icke-lönsamma investeringar. Det kan innebära att lönsamma investeringar i vissa fall senareläggs för att bibehålla finansiell stabilitet inom ramen för god ekonomisk hushållning. Även om lånefinansierade investeringar som genererar intäkter i normalfallet täcker kostnaderna för drift, avskrivningar och ränta på längre sikt, uppkommer kostnader under genomförandet i form av ränta och investeringsutgifter som inte får aktiveras. Prioritering av investeringar sker i första hand genom tidsförskjutning. Staden ska kontinuerligt fortsätta pröva hur finansieringen av investeringar kan ske mest ändamålsenligt i syfte att få bästa möjliga kreditvillkor. Finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad anger ram för total extern upplåning. Mot bakgrund av stadens finansieringsbehov utifrån budgeterad investeringsram utökas även ram för extern upplåning.

Det finns ett generellt behov av att i högre utsträckning finansiera delar av planerna med externa medel från statliga bidrag, EU-stöd och privata aktörer genom exempelvis exploateringsbidrag.

Nämndernas investeringar

Merparten av stadens investeringar avser beredande av mark och infrastruktur som gör det möjligt att bygga bostäder. Nämndernas planerade investeringsprojekt är grunden till nämndernas totala investeringsplan som fastställs i denna budget. Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och trafiknämnden visar fortsatt höga investeringsnivåer, bland annat för att skapa förutsättningar för att uppnå kommunfullmäktiges bostadsmål om 140 000 bostäder. Prioriteringar, förstärkt samverkan och projektstyrning samt hög kostnadsmedvetenhet i investeringsverksamheten är avgörande för budgethållning och ekonomisk stabilitet, hållbar skuldutveckling samt långsiktig drift och förvaltning. Inkomsterna från markförsäljningar i samband med exploatering är betydelsefulla för stadens investeringsverksamhet och egenfinansiering. De kan uppgå till betydande belopp, men nedjusteras beroende på förskjutningar i projektportföljen. Behovet av ersättningsinvesteringar i stadens byggnader och anläggningar är stort och flera reinvesteringsprogram med syfte att säkerställa funktionen i stadens infrastruktur och idrottsanläggningar pågår. Cirka en tredjedel av investeringsbudgeten bedöms utgöra ersättningsinvesteringar och resten strategiska investeringar.

Medfinansiering

För att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm är staden medfinansierare i ett antal stora statliga och regionala infrastrukturprojekt. Medfinansiering av nya projekt ska endast ske i undantagsfall. Ansvarig huvudman ska bära sina egna investeringar. Utbetalningarna till medfinansiering minskar det kassaflöde som finns tillgängligt för finansiering av stadens egna investeringar.

Utbetalningarna till medfinansiering beräknas under perioden 2026–2030 uppgå till cirka 6,2 mdkr, där merparten avser medfinansiering och förskottering för utbyggnad av tunnelbanan inom ramen för Stockholmsförhandlingen och kollektivtrafikobjekten i Sverigeförhandlingen. Övriga stora projekt är Tvärbana Norr Kistagrenen och bussterminalen vid Slussen. Ytterligare avsättning

om cirka 280 mnkr kvarstår under åren 2026–2031 avseende förstärkning och förnyelse av elnätet i Stockholmsregionen inom projekt Stockholms Ström som bedöms utbetalas under 2031.

Bolagens investeringar

Bolagskoncernens investeringsverksamhet är koncentrerad till fastigheter och infrastruktur. Bolagskoncernen planerar för investeringar om totalt cirka 42 mdkr den närmsta treårsperioden. De stora investeringsvolymerna kräver noggrann styrning och uppföljning av projekten. God ekonomistyrning är en förutsättning för ekonomisk stabilitet och att planerade projekt genomförs med rimliga avkastningskrav. Nödvändiga ersättningsinvesteringar får inte trängas ut av nyproduktionsprojekt.

Den höga investeringsvolymen förutsätter en rimlig och långsiktig avkastning. Ett starkt resultat tillsammans med optimerat driftnetto bidrar till detta. Det innebär också att självfinansieringsgraden på sikt ökar, vilket är nödvändigt för en långsiktigt hållbar ekonomi.

Extern finansiering

Extern finansiering är ett viktigt verktyg för att realisera stadens ambitioner inom såväl innovation som hållbar samhällsutveckling. Genom att samverka med aktörer på regional, nationell och internationell nivå kan staden tillföra resurser och kompetens som stärker stadens initiativ inom allt från klimat och arbetsmarknad till trygghet, utbildning och social hållbarhet. Stockholms deltagande i initiativet för klimatneutrala städer till 2030 utgör en strategisk möjlighet att samverka med andra städer, driva innovation och öppna upp för framtida finansiering. Även inom områden som arbetsliv, kompetensförsörjning och regional utveckling finns goda möjligheter att säkra extern finansiering för stadens prioriterade insatser. Innan investeringsmedel beviljas ur stadens budget ska alternativa finansieringskällor alltid övervägas. Extern finansiering kan ofta bidra till att delvis täcka investeringar eller utvecklingsinsatser och därigenom möjliggöra ett större genomslag för stadens samlade resurser.

Krav på god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning

Sedan 1992 års kommunallag trädde ikraft har kommuner haft krav på sig att verksamheten ska bedrivas enligt god ekonomisk hushållning. God ekonomisk hushållning gäller även kommunala bolag. Under år 2000 tillkom det kommunala balanskravet och under 2013 infördes en möjlighet att använda en resultatutjämningsreserv (RUR). Regeringen fattade i oktober 2023 beslut om att avveckla RUR och istället införa en resultatreserv (RER). RER ger möjlighet för kommunerna att något mer flexibelt reservera och använda medel för att uppnå en god ekonomisk hushållning, se vidare i bilaga 8.

Regelverket avseende god ekonomisk hushållning ska årligen följas upp i årsredovisningens förvaltningsberättelse.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige gör bedömningen att stadens riktlinjer för god ekonomisk hushållning utgörs av kommunfullmäktiges mål, indikatorer samt ett flertal dokument i kommunfullmäktiges budget, bland andra *Regler för ekonomisk förvaltning* samt *Stockholms stads investeringsstrategi*. Stadens planeringsförutsättningar (ärende i kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott) utgör därutöver underlag för den långsiktiga planeringen.

Finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden ska klara av att kunna möta de krav som dagens och morgondagens stockholmare har på en effektiv användning av skattemedel som möter behovet av bland annat vård, skola och omsorg. Därför innehåller budgeten mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Kommunfullmäktige har fastställt fem finansiella mål:

Årets ekonomiska resultat

Årets ekonomiska resultat är det mål som tydligast sammanfattar det ekonomiska läget. Årets resultat kan mätas exklusive jämförelsestörande poster och/eller enligt det kommunala balanskravet. Målet är att stadens ekonomiska resultat enligt balanskravet för år 2026 ska uppgå till minst 0,1 mnkr.

Stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter

Detta mål visar hur stor del av stadens löpande nettokostnader som finansieras med skatteintäkter. Om nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter överstiger 100 procent kan staden tvingas använda det egna kapitalet till den löpande driftverksamheten. Det långsiktigt hållbara målet är att andelen av stadens löpande driftkostnader som finansieras med skatteintäkter inte ska överstiga 100 procent. På kort sikt kan finansieringen vid särskilda satsningar även ske med ändliga resurser, det vill säga stadens positiva finansnetto och utdelning från bolagskoncernen. Målet är dock att nettokostnaderna inte ska överstiga skatteintäkterna inklusive finansiellt resultat och utdelning.

Stadens soliditet

Soliditet definieras som det egna kapitalet i relation till tillgångarna. Om soliditeten är hög, har tillgångarna i hög grad finansierats av egna medel och graden av lånefinansiering är låg. Ett mål för soliditeten finns både för staden och för kommunkoncernen. För att få en samlad och komplett bild ska detta mål redovisas inklusive samtliga stadens pensionsåtaganden. Soliditeten ska varken för staden eller för kommunkoncernen understiga 34 procent på lång sikt och 30 procent på kort sikt. Soliditeten kan enskilda år understiga 34 procent.

Budgetföljsamhet

En god budgetföljsamhet är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten.

Budgetföljsamheten mäts som avvikelse i procent, mellan årets prognoser och utfall, inklusive resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. För nämnderna görs uppföljningen totalt för driftbudgeten inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. Målet för budgetföljsamheten är att den före och efter tekniska justeringar inte får överskrida 100 procent.

Prognossäkerhet

Prognossäkerhet beskriver förmågan att bedöma avvikelser under året och att vidta åtgärder för att hålla given budget. Prognossäkerheten mäts som avvikelse mellan årets prognoser och utfall, inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar.

Målet är att prognossäkerheten i tertialrapport 2, jämfört med utfallet på helår, ska vara högst +/- 1 procent.

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser

- hög beredskap i händelse av kris eller krig ska råda i alla verksamhetsområden genom förvaltnings- och bolagsövergripande arbete
- verka för att uppnå FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling och beakta Agenda 2030 i stadens verksamheter
- säkerställa att barns rättigheter synliggörs i stadens verksamheter vid beslutsfattande, planering och utförande av verksamhet
- säkerställa att hbtqi-personers rättigheter och att de nationella minoriteternas rättigheter efterlevs i stadens verksamheter
- säkerställa att alla oavsett funktionsförmåga kan vara delaktiga i samhället och ha tillgång till skydd, stöd och service på jämlika villkor
- delta i stadens sektorsorganisation för civil beredskap
- säkerställa Stockholms roll som en internationellt inriktad storstad som samarbetar och handlar med omvärlden
- säkerställa att gällande sanktionsförfordningar till följd av kriget i Ukraina efterlevs
- arbeta utifrån målsättningen att Stockholm ska vara klimatpositivt till år 2030
- arbeta för att uppnå målen i Stockholms stads miljöprogram
- arbeta för en fossilbränslefri stad senast 2035 och en fossilbränslefri organisation senast 2030 genom teknikutveckling, elektrifiering, utfasning av fossila bränslen, upphandlingskrav, digitalisering och samverkan med näringslivet
- arbeta med energieffektiviserande åtgärder för att minska energiförbrukningen i stadens verksamheter samt möjliggöra för externa aktörer att göra detsamma
- arbeta för att användningen av plast ska vara hållbar och genom upphandling och inköp minska andelen plastprodukter och plastförpackningar i stadens verksamheter
- säkerställa att stadens alla verksamheter strävar mot målen om hållbart resande och miljöeffektiva transporter
- arbeta för minskade koldioxidutsläpp från vägtrafiken genom elektrifiering, biodrivmedel, minskad biltrafik i innerstaden och ett transporteffektivt samhälle
- arbeta för ett resurssmart Stockholm i enlighet med EU:s avfallshierarki med fokus på att förebygga och minimera avfall och att främja återvinning samt återbruk
- vid upphandling arbeta enligt det stadsövergripande målet om hundra procent svenskt vid matupphandling där så är möjligt
- utifrån stadens näringslivspolicy arbeta för ökad tillväxt och företagsamhet enligt målet om att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat
- bidra till att säkra kompetensförsörjningen i Stockholm
- arbeta i enlighet med stadens framkomlighetsstrategi för stärkt framkomlighet i Stockholm
- säkerställa att näringslivets behov tas med i tidigt skede i stadsutvecklingen
- arbeta genom styrmedel som gör att alla parkeringsplatser i staden förses med laddinfrastruktur senast år 2030
- bedriva ett systematiskt arbete med att utveckla friskfaktorer i den egna verksamheten
- prioritera arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad
- sprida kunskap och utbyta goda exempel i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet
- vidareutveckla samverkan med polisen i trygghets- och säkerhetsarbetet samt fördjupa samarbetet med näringsliv, civilsamhälle och andra externa aktörer i trygghets- och säkerhetsarbetet
- genomföra brottspreventiva och trygghetsskapande investeringar i den fysiska miljön inom det egna ansvarsområdet
- genom renhållning och skötsel bidra till en ren, attraktiv och trygg stadsmiljö

- genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte går till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män
- bidra till arbetet för att stoppa sexuella trakasserier och övergrepp
- bidra till aktivitetsinsatser som sänker trösklar till jobb och underlättar inträde på arbetsmarknaden och tillgängliggöra praktikplatser och arbetstillfällen i alla stadens verksamheter
- arbeta i enlighet med stadens investeringsstrategi och fastighets- och lokalpolicy i syfte att tillhandahålla resurseffektiva och ändamålsenliga lokaler
- förstärka arbetet för en äldrevänlig stad
- arbeta i enlighet med stadens kulturstrategiska program och därmed säkerställa att kulturens infrastruktur planeras in tidigt när staden växer
- i syfte att främja Stockholms lokala näringsliv permanenta många av de lättnader som infördes under pandemin
- tillgängliggöra arbetsplatser genom sociala krav i stadens upphandlingar
- implementera och arbeta enligt de program, strategier, handlingsplaner, policys och övriga styrdokument som antogs 2019–2022

Skattesats

För år 2026 föreslås att en kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17,97 per skattekrona.

För år 2026 föreslås en utdebitering av begravningsavgiften med 7,0 öre per skattekrona.

Resultatbudget

Mnkr	Förslag till budget 2026 KS	Förslag till budget 2026 C	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	10 151,4	10 204,4	53,0
Verksamhetens kostnader (-)	-65 532,6	-65 328,0	204,6
Avskrivningar (-)	-3 268,9	-3 268,9	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-1 481,6	-1 205,7	275,9
Prestationsreserv	-530,0	-360,0	170,0
Ej aktiverbara investeringsutgifter	-843,0	-600,0	243,0
Pensionsavgifter (-)	-2 168,7	-2 168,7	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-63 673,4	-62 726,9	946,5
Skatter	68 979,1	68 032,6	-946,5
Begravningsavgift	265,0	265,0	0,0
Inkomstutjämning	-7 327,7	-7 327,7	0,0
Kostnadsutjämning	-1 227,4	-1 227,4	0,0
Regleringspost	2 363,8	2 363,8	0,0
Fastighetsavgift	1 479,0	1 479,0	0,0
LSS-utjämning	-2 013,8	-2 013,8	0,0
Verksamhetens resultat	-1 155,4	-1 155,4	0,0
Finansiellt resultat	488,3	488,3	0,0
Utdelning Stockholm Stadshus AB	630,0	630,0	0,0
Disposition/avsättning begravningsfond	37,2	37,2	0,0
Resultat efter finansiella poster	0,1	0,1	0,0
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	0,0

Investeringsplan

Mnkr	Förslag till budget 2026 KS	Förslag till budget 2026 C	Avvikelse mellan förslagen
Utgifter (-)	-9 444,3	-10 107,8	- 663,5
Inkomster	1 275,0	1 275,0	0,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 550,0	- 655,0	- 105,0
Nettoinvesteringar (-)	-8 719,3	-9 487,8	- 768,5
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,0
Avskrivningar	3 268,9	3 268,9	0,0
Ej aktiverbara utgifter (CM 5)	843,0	540,0	- 303,0
Försäljningsinkomster	200,0	1 300,0	1 100,0
Upplåningsbehov	4 407,3	4 378,8	- 28,5
Summa finansiering investeringsplan	8 719,3	9 487,8	768,5
Netto	0,0	0,0	0,0

Investeringsvolymen för 2026 har i enlighet med investeringsstrategin tagits fram med utgångspunkt i de finansiella förutsättningarna. Stockholms stad har under en längre period haft en hög investeringsnivå vilket lett till växande skuldsättning. För att begränsa skuldökningen behöver staden välja att prioritera hårdare. Därutöver behöver försäljningsinkomsterna öka genom avyttring av icke-strategiska fastigheter och mark utanför kommunens gränser. Investeringsutrymmet för staden under planperioden utgår från en egenfinansieringsgrad om 100 procent i syfte säkerställa en långsiktigt hållbar investeringsnivå. I egenfinansieringsgraden inkluderas stadens prognostiserade intäkter från exploatering och fastighetsförsäljning.

Kommunstyrelsen m.m.

Kommunstyrelsen har ett strategiskt ansvar att, tillsammans med koncernledningen för Stockholms Stadshus AB, leda och samordna stadens angelägenheter och ge nämnder och bolagsstyrelser goda förutsättningar att fullgöra kommunfullmäktiges mål. Kommunstyrelsen ska leda stadens arbete med att utveckla styrning och ansvarsfördelning så att stadens verksamheter upprätthåller en hög innovationstakt och genomför ständiga kvalitetsförbättringar.

Samhällets institutioner måste säkra att möjligheter, skyldigheter och rättigheter är för alla. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att säkerställa att beslut fattas så nära de människor som berörs som möjligt och att lokalsamhället stärks genom att onödig centralisering, även inom stadens verksamheter, motverkas.

Nämndens uppgifter

Kommunstyrelsen m.m. omfattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadsledningskontoret samt ersättningar till utomstående organisationer och föreningar.

Under kommunstyrelsen finns borgarrådsberedning, ekonomi- och trygghetsutskott, personal- och jämställdhetsutskott, digitaliseringsutskott, råd för Agenda 2030, råd för funktionshinderfrågor, pensionärsråd, funktionshinderombudsman, barnombudsman och äldreombudsman.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för uppföljning av kommunfullmäktiges budget i sin helhet och arbetar med samtliga av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsåret. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolagsstyrelser. Inom ramen för uppsiktsplikten ska kommunstyrelsen kontinuerligt följa den ekonomiska förvaltningen i stadens nämnder och skyndsamt uppmåna till vidtagande av verk samma åtgärder vid behov.

Stadsledningskontoret är kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förvaltning. Uppdrag och ansvarsområden framgår av kommunallagen, reglemente för kommunstyrelsen, stadsledningskontorets instruktion samt denna budget. Stadsledningskontorets huvudsakliga ansvar omfattar:

- styrning, utveckling och uppföljning av verksamhet, ekonomi och finansstrategi
- strategiska kvalitetsutvecklingsfrågor, innovationsarbete och digitalisering
- strategiska personal-, ledarskaps- och arbetsgivarfrågor
- strategiska välfärdsfrågor
- strategiska stadsutvecklingsfrågor och näringslivsfrågor
- bostadsbyggande och strategisk infrastrukturplanering
- stadens miljö- och klimatarbete samt stadens arbete med klimatbudget
- styrning, utveckling och uppföljning av stadens arbete med FN:s Agenda 2030 och dess globala mål för hållbar utveckling
- strategiskt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete, inklusive övergripande samverkan med polisen, arbete mot välfärdsbrottslighet och mot våldsbejakande extremism
- stadens säkerhetsarbete, inklusive krisberedskaps- och totalförsvarsfrågor
- strategisk fastighets- och markutveckling samt hyres- och lokalfrågor inklusive strategisk lokalförsörjning och processer för en övergripande lokalresursplanering med kontroll och styrning av fastighetshanteringen och lokalutnyttjandet

- strategiska inköpsfrågor i kommunkoncernen inklusive kategoristyrning, gemensamma processer och system
- stadsövergripande, strategisk kommunikation och information gentemot stadens medarbetare, invånare, företagare och besökare
- juridisk rådgivning till stadens nämnder, förvaltningar, bolag, stiftelser och kommunalförbund
- strategiskt arbete med evenemang i staden
- stadsövergripande internationella relationer och besök
- service åt kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, dess utskott, beredningar
- och råd samt rotlar och partikanslier
- drift, förvaltning och utveckling av koncerngemensamma system och plattformar
- strategiskt arbete med digitalisering, IT-säkerhet och informationssäkerhet
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori IT-konsulter och uppbyggnad av egen kompetens inom IT-utveckling och beställning av IT-tjänster
- stadsgemensam visselblåsarfunktion
- strategiskt ansvar för frågor kopplade till resilient livsmedelsförsörjning

För år 2026 budgeteras följande för rotlar och partikanslier (tkr):

Socialdemokratiska arbetarepartiet	47 515
Vänsterpartiet	25 346
Moderata samlingspartiet	16 932
Miljöpartiet De gröna	15 795
Liberalerna	8 769
Centerpartiet	8 447
Sverigedemokraterna	6 557
Kristdemokraterna	3 436
SUMMA	132 799

Kostnaderna avser främst arvoden till förtroendevalda, omkostnader i den politiska organisationen, och viss representation. Partiernas budgetmedel används fritt inom kommunallagens ram. Över- eller underskott som uppstår ett år, överförs till kommande år. De partier som har överskott i sina budgetar vid utgången av föregående mandatperiod, får överföra detta överskott till den nya mandatperioden.

Partistödet beräknas enligt följande per år (tkr):

Grundstöd per parti	599
Partistöd per mandat	434

Partierna ska senast den 30 juni redovisa hur partistödet har använts under föregående år. Partierna ska redovisa hur partistödet används i förhållande till gällande lagstiftning. Det är viktigt att den lokala tillämpningen av de nationella reglerna bidrar till att säkerställa att partistöd används i enlighet med lagstiftningens intentioner att stärka partiernas roll i den lokala demokratin.

Bidrag till information och utbildning av nämndemän

De nämndemannaföreningar som organiserar nämndemän utsedda av Stockholms stad kan få bidrag för nödvändig utbildning av nämndemän. Bidraget ska beräknas på antalet nämndemän inom föreningen som utsetts av Stockholms stad och per mandatperiod. Det ska vara på samma nivå för alla nämndemannaföreningar. Bidraget är maximalt 1 000 kronor per nämndeman och mandatperiod.

Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till utomstående organisationer och föreningar. Åtagande gentemot utomstående organisationer och föreningar ska i normalfallet vara ettåriga. Ersättningarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder	(tkr)
-STING	4 000
Bidrag till akademien	(tkr)
-Handelshögskolan i Stockholm	2 000
-Professur i stadshistoria	380
-Stockholms Akademiska Forum, StAF	2 600
Övriga ersättningar	(tkr)
-Sveriges Tonsättares Internationella Musikbyrå, STIM	3 570
-Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, SAMI	320
-Tyresta Nationalpark	500
-Föreningen Spårvagnsstäder	100
-Nobelmuseum	8 000
-Föreningen Stockholm Pride	2 000
Summa	23 470

Ersättningar till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor. Även ersättningar till samarbeten mellan staden, akademien och näringslivet ingår. Ersättningarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder	(tkr)
-Stockholm Business Region AB	112 000
-Stiftelsen Electrum	7 500
-Urban ICT Arena	1 400
Medlemsavgifter	(tkr)
-Counter-Terrorism Preparedness Network	1 000
-ECCAR	33
-Sveriges Kommuner och Regioner, SKR	25 896
-Storsthlm*	20 396
-Stockholmsregionens Europaförening	3 000
-Eurocities	200
-Storstockholms brandförsvär, SSBF	447 210
-ICLEI	40
-POLIS Cities and Regions for Transport innovation	125
-CNCA Carbon Neutral Cities Alliance	100
-Samverkan Stockholmsregionen	1 500
-AI Sweden	400
Samarbeten med akademien	(tkr)
-Vetenskapsstaden	2 600
-OpenLab	2 800
-Digital Futures	500
-Samverkan Kungliga Tekniska Högskolan	5 000
Övriga ersättningar	(tkr)
-Partistöd med mera	48 626

-Livräntor, S:t Eriksveteranerna, Stadshusets konstförening, SKIMF, Eldkvarns IF, Föreningen Stockholms förvaltningschefer	1 470
-Pris till Katarina Taikons minne	100
-S:t Julianpriset	100
Summa	681 996

* Prognos

Stockholm Business Region AB och dess verksamhet finansieras via ersättning från stadens budget med totalt 112 mnkr 2026, vilka är avsatta under kommunstyrelsen m.m. Ett marknadsföringsstöd ska rymmas inom en årlig ram om 6 mnkr. Bolagets styrelse beslutar om stödet och bolaget hanterar utbetalningar för detta. Bolaget leder och administrerar stadens medlemskap i Stockholm Business Alliance enligt avtal för innevarande period. Stadens årliga medlemsavgift till Stockholm Business Alliance är 7,5 mnkr.

Kommunförsäkring

Stadens nämnder får genom S:t Erik Försäkrings AB en kommunförsäkring som omfattar försäkringsskydd för lös egendom, utställningar, entreprenad, terrorism, ansvar, tjänsteresor, vd- och styrelseansvar, förmögenhetsbrott samt olycksfall för volontärer. Premien för år 2026 är 21,8 mnkr för stadens samtliga nämnder och finansieras av medel avsatta under kommunstyrelsen m.m.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Klimatet är en ödesfråga som kräver kraftfulla åtgärder och hållbara reformer. Arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck inom alla politikområden och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbetet för en klimatsmart och hållbar stad. Kommunstyrelsen ska leda och samordna insatserna för att Stockholm ska vara världsledande i förverkligandet av Parisavtalets målsättningar. Staden har som mål att Stockholm ska vara en klimatpositiv stad senast 2030 och en fossilbränslefri stad senast 2035. Som viktiga delmål är att staden ska vara en fossilfri organisation senast 2030 samt att trafiken i Stockholms innerstad vara utsläppsfri senast år 2030. Kommunstyrelsen ska säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning utifrån ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor, eleffekt, behov, klimatpåverkan och klimatförändringar och att målen i Miljöprogrammet följs.

För att målen ska kunna nås behöver staden jobba på flera fronter samtidigt. För att Stockholms stad ska bli klimatpositivt senast år 2030 är dels BECCS-anläggningen i Energihamnen avgörande, som kan fånga in och lagra koldioxid, dels fasa ut fossila bränslen genom kraftfulla incitament, beteendeförändringar och energieffektiviseringar. Det kommer inte att räcka att förlita sig på att enbart tekniken med minusutsläpp ska göra Stockholm till en klimatpositiv stad 2030, utfasning av fossila bränslen behöver ske parallellt och kraftfullt. En klimatbudget fördelas utifrån åtgärder och utsläppsbeting och kommunstyrelsen ansvarar för den löpande uppföljningen. Innovation och samverkan ska stärkas och staden ska vara en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet. Kommunstyrelsen leder det stadsövergripande arbetet med klimatanpassning.

Näringslivspolicyn anger riktning och mål för stadens näringslivsarbete, där en central del av kommunstyrelsens ansvar är att utveckla arbets- och synsätt i syfte att främja innovation, utveckling och tillväxt på bästa sätt. Kommunstyrelsen ska säkerställa att stadens organisation, styrning och processer genomsyras av näringslivsfrämjande processer och att förståelsen för näringslivets förutsättningar och behov är hög inom stadens verksamheter. Staden ska bli bättre på att ha en god dialog med Stockholms företagare och kommunstyrelsen ska leda det stadsövergripande arbetet och bevaka att

stadens myndighetsutövning utvecklas i syfte att erbjuda goda förutsättningar för näringsverksamhet och minimera regelbördan för företagen. Kommunstyrelsen ska skapa goda förutsättningar för näringsverksamhet. I årets ranking av företagsklimatet i olika kommuner har Stockholm tappat för andra året i rad och ligger nu på plats 151. Det största problemområdet är de mjuka frågorna, där ”kommunens service och bemötande” samt tjänstepersoners och lokalpolitikens ”inställning till företagande” får särskilt lågt betyg. Kommunstyrelsen ska leda arbetet med att vända trenden med målet att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat. Utbildning, forskning, digitalisering, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholms konkurrenskraft, framtidsvillkor och nya arbetstillfällen. I Stockholms stad är 97 procent av företagen i näringslivet små företag med färre än 50 anställda. 4 av 5 jobbs skapas av småföretagare och etableringen av nya småföretag i hela staden är viktig för jobben, den lokala ekonomin och levande stadsdelar.

Samtidigt är det idag svårt för flera små- och medelstora företag att bli leverantörer till staden. Därför bör kommunstyrelsen utforma upphandlingsregler, se över möjligheten att dela upp kontrakt i mindre delar och sätta mål för att öka andelen upphandlingar från småföretag – så det blir lättare för små och medelstora företag att bli leverantörer åt staden. Det kan göras genom att upphandlingar delas upp i mindre delar, så att fler småföretag får möjlighet att delta. Det gör att lokala aktörer kan konkurrera på lika villkor och bidra med tjänster som är anpassade till sina områden. De första åren är ofta avgörande men förknippade med höga kostnader, där hyran är en av de största utgifterna och ett vanligt hinder för att komma igång. Kommunstyrelsen bör också arbeta för minskade avgifter för nya småföretagare och skapa ett forum där småföretagare kan mötas och utbyta erfarenheter med varandra samt med stadens förvaltningar och myndigheter är en viktig satsning för att stärka det lokala näringslivet. Stockholms stad behöver också ha en dörr in – oavsett om det gäller bygglov, alkoholtillstånd, torghandel eller livsmedelskontroll.

En rolig stad är också en trygg stad. Därför har kommunstyrelsen ett samordningsansvar för att göra Stockholm till en roligare och mer levande stad. Det handlar om att stadsutvecklingen ska byggas med fokus på innehåll. Staden ska inte godtyckligt eller i förebyggande syfte införa alkoholförbud på offentliga platser. Erfarenheter visar att förbud sällan löser problemen, utan snarare leder till att ordningsstörningar förflyttas. Staden ska i stället ha en tillåtande hållning gentemot människor som vill ta ett glas vin i solen, samtidigt som insatser riktas till dem som har behov av stöd.

Staden bör genomföra en översyn av de tillståndskrav staden har på näringsidkare inom restaurang-, krog-, natt-livs- och livescensbranschen, i syfte att ta bort de krav som faller inom ramen för stadens myndighetsutövning. Stockholms stad bör tillåta enkla och avgiftsfria uteserveringar hela året enligt konceptet ”Stockholmsmetern” och driva på regeringen och andra nationella aktörer i syfte att liberalisera regelverk kopplat till restaurang-, krog-, nattklubbs- och livescensverksamhet. Vi vill att ansökningar för uteserveringar som inte fått svar inom sex veckor ska godkännas automatiskt, uteserveringar som skötts väl ska få tillsvidare-tillstånd istället för att ansöka på nytt varje eller vart tredje år.

Kommunstyrelsen bör även medverka i att inrätta en klubbkommission med representanter för branschorganisationer, näringsidkare och staden med målet att Stockholm utvecklas till en kultur- och evenemangstad i världsklass ska nämnden. Kommunstyrelsen behöver arbeta för att göra Kista mer attraktivt genom en strategisk satsning på stadsutveckling. Det behövs tillflöde av nya och diversifierade bostäder, verksamheter, bättre planerade gator, nöjesliv och parkmiljöer. Därutöver kan ett totalförsvarscentrum ge Kista den skjuts som behövs och kommer stimulera flera nya

företagsetableringar och samtidigt stimulera till utbyte och samarbete mellan flera av totalförsvarets myndigheter och center.

Stockholm stad ska vara en inkluderande arbetsgivare. Kommunstyrelsen ska leda arbetet med att sänka trösklarna in till arbetsmarknaden, både i stadens egna verksamheter och bland de företag staden upphandlar från. En del av detta arbete ska innefatta att årligen se över vilka potentiella arbetsuppgifter i förvaltningarnas regi som kan integreras till ett instegsjobb för en person långt från arbetsmarknaden och därmed avlasta befintliga arbetsgrupper. En annan del är att skapa en strategi för utökade sociala krav och samarbeten i samband med upphandlingar.

Att människor är trygga där de bor är en av samhällets viktigaste uppgifter och inget begränsar människors frihet så som otrygghet. Arbetet med att motverka segregation och stärka eftersatta områden ska ges tydligare former och ett arbete med att identifiera segregationsmönster och dess orsaker samt områden som drabbas av dem i högre grad ska bedrivas löpande. Kommunstyrelsen leder och koordinerar stadens trygghets- och brottsförebyggande arbete genom att öka kunskap och bidra till utveckling inom stadens verksamheter med väl underbyggda arbetssätt och åtgärder. Stadens trygghetsarbete ska ske i samarbete med civilsamhället, som gör stora insatser för att skapa trygghet. Kommunstyrelsen ska säkerställa att stadsdelsnämnder och andra berörda nämnder har erforderliga resurser och befogenheter för att samverka med polis och andra myndigheter för att arbeta här och nu med akuta insatser för att stoppa kriminalitet och samtidigt arbeta förebyggande och säkerställa ett långsiktigt strategiskt arbete för att motverka framtida kriminalitet. Kommunstyrelsen ska därför leda arbetet med att dubblera antalet ordningsvakter i staden för att se till att öka tryggheten på gator, torg och idrottsplatser.

Det är dessutom viktigt att kommunstyrelsen tillser att arbetet mot rasism, antisemitism, homofobi och andra former av hat eller hets samordnas och fortlöper på ett välfungerande sätt i stadens olika verksamheter. Hot och hat mot förtroendevalda ökar i samhället och kommunstyrelsen ska under året uppdatera ta fram en Handlingsplan mot hot, hat och våld mot förtroendevalda. Inga skattepengar ska gå till att hålla kriminella under armarna – kommunstyrelsen ska bidra till arbetet med att strypa finansieringen till den organiserade brottsligheten genom att ta krafttag mot välfärdsbrott. Kommunstyrelsen ska därför tillse att samtliga nämnder arbetar effektivt för att förhindra, upptäcka och beivra felaktiga utbetalningar. Kommunstyrelsen ska därutöver genomföra en genomlysning av upphandlade placeringar inom ramen för stadens verksamhet för att säkerställa att företag som tar emot placerade individer inte har koppling till kriminalitet eller organiserad brottslighet. Samtidigt behöver samhället lägga stort fokus på våldet och otryggheten som drabbar kvinnor. År efter år blir kvinnor trakasserade, hotade, misshandlade, våldtagna och mördade. Att stoppa detta är den viktigaste jämställdhetsfrågan. Samtidigt behöver likvärdigheten i staden stärkas, där den som söker hjälp ska få lika bra stöd – oavsett om det är i Järva, Skärholmen eller Södermalm.

Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för Stockholms utveckling, strategiska stadsutvecklingsprocesser samt samordningen gentemot externa parter avseende nationella och regionala infrastrukturfrågor. Utsläppen från trafiken är en prioriterad fråga för kommunstyrelsen och arbetar, i nära samarbete med trafiknämnden, arbetet med att inom stadens rådighet bidra till målsättningen att fram till år 2030 minska biltrafiken med 30 procent från 2017 års nivå. Staden ska nå en överenskommelse med Region Stockholm, staten och Lidingö stad om byggstart för Spårväg City till Ropsten under året. Staden ska verka för att tvärbanan förlängs från Kista till Vällingby för att bygga ihop västerort och möjliggöra stadsutveckling på Järva. Slussen måste färdigställas med

både kostnadskontroll och utan att göra avkall på viktiga infrastrukturmål för samtliga transportslag. Dessa projekt som Region Stockholm är huvudman för är prioriterade för staden. Kommunstyrelsen ska bevaka stadens intressen avseende ekonomi och fysisk planering i genomförande av infrastrukturprojekt som ingår i statliga och regionala förhandlingar, som till exempel Sverigeförhandlingen och 2013 års Stockholmsförhandling. Staden ska aktivt bidra i en ny Huvudstadsförhandling som regionen har aviserat ska ske under mandatperioden. Utbyggnaden av tunnelbanans gula linje och andra stora infrastrukturprojekt, genererar stora mängder schaktmassor. Stockholms stad bör undersöka möjligheten att använda dessa för att bygga ut Hammarbybacken med en topp till och skapa HammarbybackARNA – en ännu större destination för både vinter- och sommaridrott mitt i stan.

Samhället behöver kunna hantera många olika kriser. Det har både storskaliga skyfall med översvämningar och pandemin visat i närtid. Rysslands invasionskrig i Ukraina visar att militära konflikter inte bara tillhör historien, utan också är en del av Europas och vår egen samtid. Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas och som huvudstad är Stockholm särskilt utsatt. Stockholm ska vara en stad som kan förebygga och hantera många olika fredstida kriser och händelser, men också militära hot, cyberhot och hybridhot. Klimatförändringarna innebär också nya hot i form av extrema väderfenomen som översvämningar och värmeböljor, vilket påverkar Stockholm och dess invånare. Därför måste kommunen stå väl rustad.

I planeringen av stadens verksamheter ska ett totalförsvarsperspektiv finnas med och sårbarheter ska kartläggas och minskas. Oavsett vad som händer ska Stockholm stad vara berett och kunna agera, beredskapsplaner ska vara uppdaterade, relevanta och övade i stadens förvaltningar och bolag såväl som i den politiska ledningen. Kommunstyrelsen leder, samordnar och prioriterar stadens arbete för en sammanhållen och stärkt krisberedskap och förmåga i civilt försvar, bland annat genom att ge strategisk inriktning och stöd till nämnder och bolagsstyrelser i övergripande beredskapsfrågor samt genom att leda implementeringen av en sektorsorganisation för civil beredskap. Ett nära samarbete med bland annat Storstockholms brandförsvar och andra relevanta aktörer, inklusive civilsamhället, är avgörande för framgång i dessa frågor.

Kommunstyrelsen leder också arbetet för stadens beredskap mot terror, inklusive terrorhinder i stadsmiljön, samt övrigt samarbete inom SSR och tillsammans med andra myndigheter för att stärka säkerheten inom Stockholm. Enligt MSB:s rekommendationer bör kommuner ha en beredskap för att kunna försörja sin befolkning med mat under minst 100 dagar, idag saknar Stockholm en långsiktig strategi för detta. Samtidigt slängs stora mängder livsmedel i Stockholms skolor och offentliga verksamheter, där fullt ätbar mat ratats av olika skäl. Genom att införa frystorkning av överbliven mat kan Stockholm stad ta ett viktigt steg mot en mer hållbar och motståndskraftig livsmedelsförsörjning.

Oavsett vad som händer ska stadens förskolor, skolor, LSS-verksamheter och äldreboenden ha tillgång till mat och vatten under minst tre månaders tid, och det ska finnas både evakueringsplaner och en organisation som vid behov kan iordningsställa och försörja stadens skyddsrum. I den har både räddningstjänsten och en organiserad frivillighet (FRG eller frivilliga försvarsorganisationer) en viktig roll. Genom frivilligrörelsen kan fler stockholmare bidra till ett uthålligt försvar av staden och kommunstyrelsen ska stödja deras arbete.

Stadens internationella relationer och engagemang i internationella organisationer leds av kommunstyrelsen. Mot bakgrund av rådande säkerhetsläge i Europa ska särskilt Kiev och andra ukrainska städer stödjas av staden med såväl strategiska som operativa och

finansiella insatser. I detta kan även lärdomar dras för stadens eget beredskapsarbete. Vänortssamarbeten bör påbörjas med fler städer i Ukraina.

Ett högt bostadsbyggande är prioriterat och kommunstyrelsen leder den övergripande planeringen för att nå bostadsmålen. När vår stad växer är det viktigt att den växer långsiktigt hållbart och att vi i det nya lägger grunden för en hållbar och miljövänlig livsstil. Vi behöver planera staden inte enbart för att få rum med så många bostäder som möjligt utan också för att bostadsområdena som växer fram ska ha god tillgång på förskolor, idrottsytor, grönområden och rum för kultur och möten. Det är samtidigt problematiskt att stadens bostadsmål enbart utgår från antal bostäder, vilket styrt byggandet mot ett och tvåor. Underskottet på större lägenheter för barnfamiljer och andra hushåll växer. Ett högt mål för bostadsbyggandet behövs, men det måste bygga på mer relevanta mått som främjar variation i utbudet. Staden bör därför utreda om dagens mål kan ersättas med mått som bättre speglar de faktiska behoven, till exempel boarea (BOA), antal sovrum eller andra indikatorer som säkerställer att nya bostäder svarar mot efterfrågan hos olika hushållstyper. På så sätt kan målen bidra till att balansera bostadsbeståndet och motverka en snedvridning där nästan bara små bostäder byggs. Stockholm måste vara en stad där alla kan bo och särskilt viktigt är det att människor med samhällsviktiga jobb som polis, sjuksköterska eller lärare kan bo och leva i Stockholm.

Bostadsmarknaden behöver bli mer behovsprövad och systemet med bostadskön behöver göras om från grunden. Fler överkomliga bostäder ska byggas, bland annat genom att pressa kostnaderna i nybyggnation och genom att ställa krav på en viss andel socialt hållbara bostäder vid markanvisning. Stockholm byggs hållbart genom att blanda olika boendeformer och genom återbruk och användning av klimatsmarta byggmaterial. I vår stad ska alla få plats och människor med olika erfarenheter ska kunna träffas i sin vardag. Alla bostadsområden ska ha en blandning av bostadsstorlekar och upplåtelseformer och stadens bostadsbestånd ska kompletteras med fler upplåtelseformer såsom ägarlägenheter och kooperativa boendeformer. Målet måste vara att bostadsmålet fortsatt ska uppnås och kommunstyrelsen ska leda arbetet för att ta igen det förlorade året när det kommer till planerade och påbörjade bostäder. Stadens bostadsbolag har ett viktigt ansvar i att producera och tillhandahålla socialt hållbara bostäder i alla stadsdelar. För att de ska kunna göra det på ett så effektivt sätt som möjligt ska de tre bostadsbolagen slås ihop till ett. Hyresrätter får inte fortsätta koncentreras till stadens socioekonomiskt svaga områden och därför ska ett tak införas där inte mer än två tredjedelar av bostadsbeståndet i ett område får utgöras av hyresrätter.

Stockholm är byggt på vatten och är omgärdat av både söt- och saltvatten. Vattenkvaliteten i både sjöar och hav ska vara högre och för det krävs återkommande insatser. För att möjliggöra detta ska en blå investeringsmiljard inrättas – helt öronmärkt för att främja stadens vattenkvalitet och tillgängligheten till vattnet. Det innebär biotopvårdsinsatser som också skulle öka den biologiska mångfalden och att förbättra badmöjligheterna i hela staden. För ändamålet öronmärks en miljard kronor över fem år i den centrala medelreserven. Idag är vattenfrågorna uppdelade på flera förvaltningar, därför ska kommunstyrelsen inrätta en stadsövergripande vattenamiral med samlat ansvar för allt som berör stadens vatten, i synnerhet frågor som rör badvattenkvaliteten. Precis som med badvattnet har det länge funnits samordningsproblem med bastuutbyggnaden i Stockholm. Kommunstyrelsen ska ta ett samlat grepp för att se till att fler bastubad öppna för allmänheten kommer på plats i Stockholm.

Klimatförändringarna är på riktigt och effekterna på Stockholm kommer bli mer märkbara. Därför måste Stockholm öka takten på klimatanpassning. Det innebär att bygga ut stadens dagvattenledningar och tillsammans med berörda nämnder och bolag

säkerställa att de prioriterade skyfallsåtgärderna genomförs, samt att skapa incitament för fastighetsägare att genomföra skyfallsåtgärder.

Kommunstyrelsen leder arbetet med en särskild satsning på stadsmiljö, bostadsbyggande och infrastruktur i ytterstaden. Stockholm ska vara världens bästa stad att bo och leva i, oavsett vilken stadsdel man bor i. Satsningarna ska ske i nära samarbete med övriga initiativ och löpande arbete för att stärka tryggheten, förbättra skolresultaten och ett bättre näringslivsklimat i hela staden, särskilt kopplat till arbetet att Stockholm inte ska något utsatt eller särskilt utsatt område. I detta arbete ingår att fördela en fördubbling av medel för sociala investeringar. En viktig del är därutöver att staden ska revidera översiktsplanen. Järva Stadspark är en särskild satsning på Järva för fler bostäder, bättre kopplingar mellan stadsdelsområden, en upprustning av stadsmiljön, som inkluderar bättre städning, cykel- och gångvägar och belysning och mer kultur- och idrottsanläggningar.

Kommunstyrelsen ska inom ramen för de strategiska välfärdsfrågorna analysera befolkningsutvecklingen och de ökade kostnaderna för stadens verksamheter över tid, med fokus på förutsättningar, utmaningar och möjligheter. Kommunstyrelsen bidrar till en ändamålsenlig och effektiv verksamhet hos nämnderna genom utvecklad samordning av frågor som berör både stadsdelsnämnderna och facknämnder.

Kommunstyrelsen ansvarar för central samordning och tydlig målstyrning för att säkerställa god måluppfyllelse och optimering av stadens resurser. Staden ska ha så få, tydliga och mätbara mål som möjligt och organisera sitt arbete därefter för att uppnå bästa möjliga styrning av staden. Styrdokument och styrprocesser ska vara samordnade och främja kostnadseffektivitet och verksamhetsutveckling. Kommunstyrelsen ska vidare främja en innovativ och lärande organisation, som drar nytta av digitaliseringens möjligheter utifrån verksamhetens och användarnas behov.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska kommunstyrelsen:

- prioritera, samordna och leda stadens arbete för en sammanhållen och stärkt krisberedskap och förmåga i det civila försvaret
- leda stadens sektorsorganisation för civil beredskap
- fortsätta utreda förutsättningar för och bistå servicenämnden i att inrätta ett beredskapslager inklusive centralt omsättningslager för medicinskt skydds- och förbrukningsmateriel, livsmedel samt vissa förbrukningsmateriel
- tillsammans med berörda nämnder ta fram en livsmedelsstrategi för framtida kriser och höjd beredskap, som innehåller lager av nödvändiga varor en organisation för nödvattenförsörjning under minst tre månaders tid
- säkerställa stadens möjlighet att agera under höjd beredskap även om vitala funktioner är krigsplacerade på annat håll, samt säkerställa kommunstyrelsens möjligheter till ledning under höjd beredskap och krig
- utveckla en organisation för evakuering och iordningsställande av skyddsrum som inkluderar både räddningstjänst och organiserade frivilliga
- samverka med och uppdra åt ideella föreningar och frivilliga försvarsorganisationer att öka kunskapen bland allmänheten hur de kan klara sin egen försörjning av mat, vatten och värme under sju dagar
- i samarbete med civilsamhället och näringslivet utveckla kunskapshöjande insatser om civil beredskap samt förberedelser för samverkan i höjd beredskap och kris
- i samråd med berörda nämnder utreda möjligheten att införa frystorkning av överbliven mat i stadens offentliga verksamheter, med fokus på skolor och äldreboenden.

- i samråd med utbildningsnämnden inleda ett pilotprojekt i utvalda skolor för att testa insamling och frystorkning av överbliven mat och utvärderar dess effektivitet och hållbarhet.
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheten att etablera ett kommunalt krislager av frystorkad mat för att stärka stadens beredskap vid kriser eller störningar i livsmedelsförsörjningen
- i samverkan med stadsdelsnämnderna och relevanta myndigheter utreder en strategisk utökning av antalet trygghetspunkter och ta fram en lokalt anpassad version av broschyren "Om krisen eller kriget kommer" tas fram
- i samverkan med berörda nämnder, myndigheter och branschen utveckla arbetssätt för att motverka korruption, kriminalitet och osund konkurrens i Stockholms stads verksamhet genom skärpta krav i upphandlingar, bättre kontrollrutiner och ökad transparens samordna berörda nämnders och bolagsstyrelser samt SHIS arbete med att tillgodose genomgångsbostäder för nyanlända utifrån en långsiktig planering och söka resurs- och kostnadseffektiva lösningar för genomgångsbostäder
- leda och koordinera stadens trygghetsinsats och brottsförebyggande arbete genom att utveckla metoder, arbetssätt och verktyg för ett ändamålsenligt och verkningsfullt trygghetsskapande arbete centralt och lokalt, samt sprida och kommunicera dessa i staden
- leda och samordna arbetet för att staden inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden
- genomföra en genomlysning av upphandlade placeringar inom ramen för stadens verksamhet för att säkerställa att företag som tar emot placerade individer inte har koppling till kriminalitet eller organiserad brottslighet.
- i samråd med berörda nämnder undersöka möjligheten till samarbete med Forum för levande historia och ge stöd till en öppen minnestund på Förintelsens minnesdag
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheten att ersätta stadens bostadsmål med ett BOA-mål som säkerställer att nya bostäder svarar mot efterfrågan hos olika hushållstyper
- tillsammans med Stockholms stadshus konsolidera en sammanslagning av de tre bostadsbolagen och leda det fortsatta arbetet med ett allmännyttigt bostadsbolag i stadens regi
- för att motverka segregationen inrätta riktlinjer om ett tak på andelen hyresrätter i ett bostadsområde
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och Stockholms Stadshus AB säkerställa att samtliga nämnder och bolagsstyrelser bidrar i arbetet med att tillhandahålla arbetsplatser i enlighet med stadens mål
- fortsätta och utveckla samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Stockholm genom Samordningsförbundet Stockholms stad (Finsam)
- stärka möjligheterna för personer med olika funktionsnedsättningar att få arbete inom staden
- tillsammans med valnämnden verka för ett högt valdeltagande i hela staden under de allmänna valen 2026
- tillsammans med berörda nämnder och bolag underlätta för nystartade småföretag att få en tidsbegränsade hyresrabatter.
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden se till att ett näringslivs- och småföretagarråd införs i alla stadsdelar
- initiera en utredning för att etablera en hyrköpsmodell för fastighetsägare och bostadsrättsföreningar som önskar friköpa sin tomträtt

- leda stadens strategiska näringslivsarbete och ha ett helhetsansvar över att näringslivsarbetet utvecklas i rätt riktning
- inrätta en lots för att företag/personer som vill använda Stockholms stads data för att vidareutveckla tjänster ska ha en väg in
- ansvara för övergripande strategiska trafikinfrastrukturfrågor och för att leda och samordna förhandlingar och avtal för trafikinfrastrukturprojekt med externa parter
- ansvara för att hålla ihop stadens genomförande av projekt inom Sverigeförhandlingen – Storstad Stockholm, och 2013 års Stockholmsförhandling
- verka för att EU, regering och riksdag möjliggör för att staden ska kunna nå målet om en klimatpositiv stad senast 2030
- öka andelen nyproducerad regional vindkraft i den elmix som staden köper om det kan ske kostnadsneutralt
- i samråd med exploateringsnämnden och fastighetsnämnden avyttra mark utanför stadens gränser som inte är strategisk utifrån stadens verksamheter.
- i samråd med berörda nämnder och bolag stadens genomföra en inventering av existerande kommunala fastigheter som är tekniskt lämpliga att förses med vegetationsklädda tak, och påbörja arbetet med att genomföra installation på de mest prioriterade objekten
- i samråd med berörda nämnder och bolag ta fram en strategi för att förenkla och underlätta för fastighetsägare som vill installera vegetationsklädda tak på befintliga fastigheter, genom att tillhandahålla vägledande exempel och teknisk rådgivning
- i samråd med berörda nämnder och bolag samt fastighetsägare i området, initierar ett arbete tillsammans med regeringen och statens relevanta myndigheter för att skapa Nordens största totalförsvarscentrum i Kista
- i samråd med Stockholm Business Region, jobbar mot att få företag i den privata sektorn inom försvarsindustrin att etablera sig i Kista
- i samråd med berörda nämnder och bolag ta fram en strategi för Privatägda offentliga platser som ett komplement till Strategi för offentliga rum, med tydliga riktlinjer för tillgänglighet, gestaltning, förvaltningsmodeller och skyddet av medborgarnas rättigheter
- i samråd med berörda nämnder och bolag utreda möjligheten att villkora utökade byggrätter eller andra incitament i stadsplaneringen, mot att fastighetsägare i samband med byggprojekt tillgängliggör offentliga platser av hög kvalitet
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser delta i arbetet med att implementera handlingsplanen för inrättandet av fler badplatser i staden och öka takten i arbetet
- tillsammans med berörda nämnder och bolag inrätta en stadsövergripande vattenamiral med samlat ansvar för allt som berör stadens vatten, i synnerhet frågor som rör badvattenkvaliteten
- tillsammans med berörda nämnder och bolag bygga ut stadens dagvattenledningar och utveckla Henriksdal till ett av världens mest effektiva och avancerade reningsverk
- tillsammans med berörda nämnder och bolag säkerställa att de prioriterade skyfallsåtgärderna genomförs, samt att skapa incitament för fastighetsägare att genomföra skyfallsåtgärder
- i samråd med berörda nämnder och bolag förbättra informationen till allmänheten om badvattenkvaliteten
- i samråd med berörda nämnder och bolag ta fram ett badvattenlyft för att drastiskt höja Mälarens och Östersjöns vattenkvalitet och se till att

miljökvalitetsnormerna för god ekologisk och kemisk vattenstatus uppnås senast 2027

- avskaffa det generella badförbudet i stadens ordningsföreskrifter och anlägga 175 badstegar runt om i staden
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och berörda nämnder anlägga fler strandbad, badbryggor, bastuflostrar och liknande i hela Stockholm och fördela investeringsmedel till stadsdelsnämnder och berörda facknämnder för detta ändamål och ha en tillåtande attityd för fristående initiativ att anlägga bastubad
- öka takten i stadens arbete med klimatanpassning
- säkerställa att prioriterade skyfallsåtgärder genomförs, samt att skapa incitament för fastighetsägare att genomföra skyfallsåtgärder
- tillsammans med berörda nämnder och bolag verka för en biokreditmarknad som syftar till att skydda, skapa eller återskapa värdefulla ekosystem.
- ta ett samordnat ansvar för att möjliggöra utvecklingen av Fagersjöviken i sjön Magelungen till ett attraktivt område för vattenrekreation.
- i samverkan med Huddinge kommun, berörda nämnder och det lokala föreningslivet utreder vilka åtgärder som krävs för att restaurera Fagersjöviken och förbättra rekreationsmöjligheterna.
- tillsammans med berörda nämnder och bolag inleda ett lokalt åtgärdsprogram för att rena Ulvsundasjön och anlägga bryggor för bad och rekreation
- tillsammans med berörda nämnder och bolag och i samarbete med relevanta aktörer inom bilindustri, energibolag, bostadsbolag och forskningsaktörer initiera ett V2H/V2G-pilotprogram där elbilarnas batterier är en integrerad del av energisystemet som kan även användas för stödtjänster
- styra och följa upp stadens verksamheter för att säkra en långsiktig balans i ekonomin och för att varje skattekrona ska användas effektivt och genomtänkt
- stödja nämnder och bolagsstyrelser att genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och de ökade investeringsvolymerna som den växande staden kräver
- med berörda nämnder säkerställa kvalitativa prognoser för framtida lokalbehov
- fortsätta att utarbeta och genomföra insatser för att säkra stadens chefs- och kompetensförsörjning inklusive ledarutveckling
- utveckla innovationsarbetet genom bland annat Stockholm lab och Openlab för att stödja, stimulera och inspirera medarbetare att arbeta med innovationer samt uppmuntra till tvärsektoriella samarbeten och prova nya metoder som kan spridas och skalas upp för att lösa stadens utmaningar
- i samråd med berörda nämnder och bolag samt företagarföreningar, inrätta gröna företagslotsar som ett led i stadens klimatarbete
- i samråd med berörda nämnder och bolag, underlätta för fler gröna företag att bli leverantörer till staden
- tillsammans med berörda nämnder och bolag skapa ett forum där småföretagare kan mötas och utbyta erfarenheter med varandra samt med stadens förvaltningar och myndigheter är en viktig satsning för att stärka det lokala näringslivet.
- tillsammans med berörda nämnder och bolag arbeta för att dela upp kontrakt i mindre delar så att fler små- och medelstora företag kan bli leverantörer till staden
- sätta mål för att öka andelen upphandlingar från små- och mellanstora företag
- tillsammans med servicenämnden och kontaktcenter jobba för en dörr in för företag – oavsett om det gäller bygglov, alkoholtillstånd, torghandel eller livsmedelskontroll. tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser i

möjligaste mån minska regelkrånglet, öka servicen och införa lättnader för näringslivet

- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser införa onödighetsinventeringar, det vill säga listor på arbetsuppgifter som inte skapar värde för kommunen eller medborgarna och att därefter göra anti-pilotprojekt där uppgifterna som hittats i onödighetsinvesteringen slopas under en begränsad period med syfte att spara resurser
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, stadsdelsnämnderna och relevanta bolag se till att det finns ett Näringslivs- och småföretagarråd i varje stadsdelsnämnd
- säkerställa att OSA-anställningar kan placeras utanför stadens verksamheter, särskilt inom civilsamhälle och den sociala företagssektorn
- i samråd med berörda nämnder och bolag genomför en översyn av de tillståndskrav staden har på näringsidkare inom restaurang-, krog-, nattlivs- och livescensbranschen, i syfte att ta bort de krav som faller inom ramen för stadens myndighetsutövning
- utreda möjligheterna för en Vattenfestival 2.0
- i samråd med berörda nämnder tillåta enkla och avgiftsfria uteserveringar hela året enligt konceptet "Stockholmsmetern".
- driva på regeringen och andra nationella aktörer i syfte att liberalisera regelverk kopplat till restaurang-, krog-, nattklubbs- och livescensverksamhet
- tillsammans med berörda nämnder och bolag vara drivande i att inrätta en klubbkommission med representanter för branschorganisationer, näringsidkare och staden med målet att Stockholm utvecklas till en kultur- och evenemangstad i världsklass ska nämnden.
- utarbeta rutiner för stadens ärendehantering så att hyperlänkar till i första hand tidigare beslut och ärenden blir standard i beslutsunderlag i fullmäktige och när så är möjligt inkludera hyperlänkar till fullständiga remissvar
- i samråd med berörda nämnder och bolag skapa en portal där medborgarförslag, svar, och beslut samlas och görs tillgängliga på stadens webbplats på ett överskådligt och lättillgängligt sätt
- säkerställa att stadens medborgare och aktörer som verkar inom staden är informerade om viktiga förändringar i stadens service och målsättningar, exempelvis målet om fossilfri innerstad 2030
- förtydliga och förenkla för stadens nämnder och bolag att ingå samarbeten – genom IOP, upphandling eller med externa aktörer och i detta arbete särskilt utgå ifrån civilsamhällets förutsättningar
- tillsammans med berörda nämnder leda arbetet med en storsatsning på bättre stadsmiljö, renovering, bostäder och infrastruktur i ytterstaden, med särskilt fokus på satsningen Järva stadspark
- i samråd med berörda nämnder och bolag utföra en helhetsöversyn av Valhallavägens befintliga trafiklösningar och gröna infrastruktur där konflikter, behov och förbättringsmöjligheter identifieras.
- samråd med berörda nämnder och bolag utreda förutsättningarna att ersätta befintliga parkeringsplatser på Valhallavägen i garage i närområdet, för att ge utrymme till nya grönytor, lekplatser, spontanidrott och verksamheter.
- i samråd med relevanta nämnder och bolag, utreda förutsättningarna för ett pilotprojekt med självkörande fordon
- tillsammans med berörda nämnder och bolag driva för nationella reformer som möjliggör differentierade taxor baserat på fordonsdimensioner och utsläpp

- i samråd med berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda en överdäckning och utveckling av Stadsgårdskajen i syfte att skapa en levande stadsmiljö med bostäder, restauranger, promenadstråk och grönska
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheten att utveckla Hammarbybacken med ytterligare en topp och en höjning av befintlig topp med hjälp av schaktmassor från stadens pågående utbyggnad av tunnelbanan.
- tillsammans med berörda nämnder och Region Stockholm verkar för att schaktmassorna från utbyggnaden av tunnelbanans gula linje används till att bygga ut Hammarbybacken
- tillsammans med exploateringsnämnden bidra till den framtida avvecklingen av Bromma flygplats i syfte att omvandla området till en levande och grön stadsdel – med särskilt fokus på återbruk och klimatvänligt tänk.
- leda arbetet med att stödja Ukraina och dess städer genom särskilda insatser i ukrainska städer bidra till återuppbyggnaden av det ukrainska samhället, samt genomföra samarbetsavtalet med Kiev
- verka för fler vänortsavtal med ukrainska städer
- tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall särskilt bidra till en återuppbyggd och fungerande samhällsviktig infrastruktur i ukrainska städer
- verka för att en ukrainsk flaggstång kommer upp på Fria Ukrainas plats
- samarbeta med inkubatorer, särskilt de som finansieras med offentliga medel, för att lösa problem i offentlig sektor
- tillsammans med berörda nämnder ta fram en handlingsplan för att öka energilagringen och/eller värmelagring i stadens egna fastigheter samt i privata aktörers fastigheter
- arbeta för en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning genom mer sol- och vindkraft i Stockholmsregionen med målet att tredubbla solenergiproduktionen i Stockholm
- driva på utbyggnaden av vindkraft till havs och på land i Stockholmsområdet
- ta fram en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor
- arbeta för att polismyndigheten förlägger fler områdespoliser till Stockholm
- bidra till stärkt livsmedelsproduktion i hela länet och samverka med regionens livsmedelskluster
- bidra till arbetet med satsningen Matstaden Stockholm för att stötta näringslivet, öka möjligheterna till smakupplevelser samt sprida kunskap kring livsmedel, klimatsmartare val och självförsörjning
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser införa fler tätortsnära betesdjur som ekosystemtjänst i staden i till exempel Bällsta gård, Grimstafältet, Järvafältet och Kräppladiket
- inrätta ett nämndsövergripande team för stadens tillsynsarbete, som i samarbete med olika myndigheter arbetar för att komma åt välfärdsbrottslighet, miljöbrottslighet, arbetslivskriminalitet samt människohandel och människoexploatering
- i samråd med utbildningsnämnden utreda en tidigareläggning av sportlovet i syfte att öka skolbarnens möjligheter till vinterlek
- i samråd med idrottsnämnden ändrar nuvarande regler så att idrottsföreningar fortsatt erhåller subventionerad taxa för evenemang, även när servering av folköl sker
- i samråd med berörda nämnder och bolag, återuppta planeringsarbetet för Södertäljevägen med oförminskad kraft och ta fram en reviderad plan för området, genom att bland annat samordna insatserna för att möjliggöra överdäckning av Essingeleden och SL:s bussdepå

Digitalisering av stadens verksamheter är oundviklig och till stor nytta för stockholmarna. Men det är viktigt att detta sker med stor respekt för skattebetalarnas pengar och med största möjliga kvalitetsutveckling. Användning av öppen källkod ska som huvudregel vara ett krav för IT-leverantörer till stadens nämnder och bolag, inte minst för att gynna ett mer innovativt och robust ekosystem av inhemsk och europeisk IT-industri. Stadens egna data ska så långt som möjligt vara öppna och gå att nå via öppna API för att gynna utvecklare av nya applikationer. Staden ska undvika leverantörsberoende upplägg i upphandlingar av IT-tjänster och IT-utveckling.

I Centerpartiets budget för 2025 inrättades ett nytt digitaliseringsutskott under kommunstyrelsen. Digitaliseringsutskottet har övergripande ansvar för stadens digitalisering och samlar frågor och beslut gällande IT-leverans till staden, löpande analys av digitaliseringen inom stadens verksamheter, samt utvecklingsfrågor kopplade till stadens egen IT-kapacitet. Under 2026 ska en genomlysning av stadens upphandlade IT-tjänster och IT-utveckling ske i syfte att identifiera avtal och upplägg som riskerar att staden blir leverantörsberoende, att identifiera möjligheter till en större stadsgemensam IT-utveckling i egen regi, en ändamålsenlig organisation för IT-frågor och säkerställa att användare får den kvalitet på digitala tjänster som de bör förvänta sig. Med genomlysningen som grund kan staden stärka digitaliseringens bidrag till kvalitet i stadens verksamheter och på sikt innebära effektiviseringar av ineffektiva IT-avtal. Staden ska ha Sveriges bästa digitaliseringsklimat genom att peka ut en riktning för offentliga IT-tjänster som är hållbar för framtiden.

Digitaliseringsutskottets uppdrag och kommunfullmäktiges inriktning för detta område består främst i att:

- främja en kostnadseffektiv och kvalitativ utveckling genom att leda, stödja och samordna stadens arbete med digitalisering och nyttjande av ny teknik
- säkerställa att fokus alltid är på användarna av digitala tjänster, med involvering av dem i IT-projekts initiala skede
- verka för att offentliga data inom staden så långt som möjligt ska vara öppna och gå att nå via öppna API för att gynna utvecklare av nya applikationer
- säkerställa att användning av öppen källkod som huvudregel är ett krav för IT-leverantörer till stadens nämnder och bolag
- säkerställa att staden vid alla förhandlingar med extern part har som huvudprincip att staden ska ha tillgång till användardata, åtminstone på anonymiserad, aggregerad nivå, för att den ska kunna bli offentlig och komma fler verksamheter till gagn
- genomföra en genomlysning av stadens upphandlade IT-tjänster och IT-utveckling ske i syfte att identifiera avtal och upplägg som riskerar att staden blir leverantörsberoende, att identifiera möjligheter till en större stadsgemensam IT-utveckling i egen regi och säkerställa att användare får den kvalitet på digitala tjänster som de bör förvänta sig
- utveckla stadens egen kompetens och operativa arbete inom digitalisering
- leda arbetet med att ta fram en AI-strategi för Stockholm stad

Revisorskollegiet

Stadsrevisionens uppgifter

Stadsrevisionens huvudsakliga ansvar omfattar:

- att granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden, inklusive bolag och stiftelser med mera, i den omfattning som följer av god kommunal revisionsledning

I stadsrevisionens revisionsplan beskrivs stadsrevisionens mål, uppdrag och arbetssätt samt nämnd- och bolagsgranskningen. I revisionsplanen beskrivs även de större revisionsprojekt som planeras genomföras under revisionsåret.

Valnämnden

Utgångspunkten för nämndens arbete ska vara att alla röstberättigade ges goda chanser att använda sig av sin demokratiska rättighet att rösta. Nämnden ska därför planera för att valen kan organiseras och genomföras på ett sådant sätt att alla röstberättigade ges goda förutsättningar att rösta. I detta avseende ska nämnden särskilt beakta förutsättningarna att rösta i områden med historiskt lågt valdeltagande samt behovet av tillgängliga och trygga vallokaler. Nämnden ska prioritera åtgärder för att värna valhemligheten och motverka alla former av otillbörligt verkande vid röstning.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till regionfullmäktige och kommunfullmäktige
- val till Europaparlamentet.
- organisation och genomförande av eventuella extraval och folkomröstningar

Under hösten 2026 är det val till riksdagen samt val till regionfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden måste förbereda för att se till att alla röstberättigade ska ges goda chanser att använda sig av sin demokratiska rättighet att rösta. I detta syfte ska nämnden samverka med andra berörda nämnder och styrelser för att öka tillgängligheten till vallokaler och verka för ett högt valdeltagande i hela staden samt följa arbetet med översynen av valsedelssystemet.

Stadsdelsnämnder

Stockholm utgörs av lokalsamhällen. Vi måste värna dessa och skapa stadsdelar med egna identiteter, levande centrum och kvarter. Oavsett om man är Tenstabö, söderböna eller östermalmare ska man vara stolt över att vara stockholmare och känna delaktighet och gemenskap med såväl hela staden som med sin egen stadsdel. För att skapa den gemenskapen behövs fler informella mötesplatser – på våra torg, i våra parker, på caféer och restauranger, hos frisören – så att medborgare får fler chanser att bygga en lokal samhörighet och kan känna sig som en del av sitt område.

Levande lokalsamhällen skapas inte av byråkrater utan av människorna som bor i dem. Stadsdelsnämnderna måste bli bättre på att involvera medborgare i arbetet med att utveckla staden. Dialogen måste bli starkare och medborgarna ges ett större inflytande över samhällsplanering, stadsutveckling och lokala aktiviteter. Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i alla delar i samhället och ett funktionshindersperspektiv ska integreras i alla stadens verksamheter. Medborgarinitiativ ska väga tyngre och stockholmarna ska inte bara inneha utan också utöva sitt medborgarskap med alla de rättigheter, skyldigheter och möjligheter det för med sig. Beslut ska fattas så nära människor som möjligt. När människor känner sig delaktiga och har möjlighet att påverka sin vardag skapas en större tillit, förtroende för samhället och tryggare platser.

Stadsdelsnämnderna har en central roll i stadens trygghetsarbete och ska prioritera och lokalt leda arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. Stödinsatser till barn och unga ska komma in direkt när det finns misstanke om att de riskerar att hamna i kriminalitet och stöd till föräldrarna ska erbjudas. Det ska finnas lokala förebilder och attraktiva alternativ till kriminalitet. En kombination av akuta insatser som stoppar det dödliga våldet nu och långsiktiga systemförändrande utvecklingsprocesser är avgörande för att få bukt med de problem som finns. Arbetet måste vara uthålligt och sträcka sig längre än en mandatperiod.

Under de senaste åren har det blivit uppenbart att organiserad kriminalitet utnyttjar våra sociala skyddsnät genom att utverka felaktiga utbetalningar och stöd på ett systematiserat sätt från dem. Detta måste mötas med rutiner och arbetssätt för att förhindra, upptäcka och beivra felaktiga utbetalningar. Varje stadsdel bör av denna anledning ha en informationsplikt gentemot övriga relevanta förvaltningar om man skulle upptäcka felaktigheter i egna utbetalningar. Varje stadsdel bör också ha minst en särskild handläggare för att utreda och motverka felaktiga utbetalningar och välfärdsbrottslighet. Detta arbete är självfinansierande.

Varenda unge i Stockholm ska ha en trygg uppväxt. Unga som växer upp i utanförskap har en ökad risk att dras in i en negativ livsstil med våld och kriminalitet. Här behöver stadsdelsnämnderna tillsammans med övriga delar av staden göra mer för att skapa trygga boendemiljöer, se till att unga klara skolan och alla barn ser sina föräldrar gå till jobbet på morgonen.

I en tid när klyftan mellan stad och landsbygd växer finns ett behov av att stärka dessa band. Civilsamhället har i alla tider varit en stark kraft i vårt land och borde få chansen att även inom detta område vara med och bidra. Före millennieskiftet fick stockholmsbarn möjlighet att bo hos familjer bosatta utanför staden under en del av sommarlovet. Dels för att inte behöva vara ensamma medan föräldrarna arbetade, dels för att byta miljö och komma ut och andas lantluft. Likt stadens kolloverksamhet kan ett återinförande av sommarbarn hos trygga familjer ge nya upplevelser och

gemenskaper för våra unga, och öka förståelsen kring hur stadens och landsbygdens beroende av varandra ser ut. Samtidigt skulle det ge barn i socialt utsatta områden en möjlighet till ett miljöombyte när skolan är stängd och det behövs som mest. Förhoppningsvis kan det innebära att nya band knyts och fler framtidsdrömmar tänds hos barn. För att ge fler unga en chans till ett mer värdefullt sommarlov bör staden därför genomföra en sommarbarnspilot.

Hela Stockholm ska leva. Vi måste skapa en mer blandad stad och mer blandade kvarter, snarare än att bygga antingen bostäder eller kontor. En mix skapar mer liv och rörelse. Idag ses ytterstaden ofta främst som platser där människor endast bor. Vi vill istället skapa fler möjligheter för människor att bo nära sitt jobb, till exempel genom fler kontorsytor i ytterstaden. Arbetsplatser och kulturupplevelser skapar liv och rörelse hela dygnet och leder till fler företag som restauranger, butiker och frisörer är med och skapar levande och trygga centrum som gynnar hela området.

Alla barn och ungdomar i Stockholm ska ha en meningsfull fritid oavsett var de bor. Forskning visar att barn från hushåll med låg inkomst är föreningsaktiva i mindre omfattning än barn från hushåll med högre inkomster. 2024 deltog 72 procent av ungdomarna på Kungsholmen i föreningslivet. I Skärholmen var motsvarande siffra 44 procent. Stadsdelarna behöver samarbeta tätt med lokala föreningar för att sänka trösklarna till deltagande i föreningslivet.

Det ska vara en självklarhet för alla i Stockholm att kvinnor bestämmer över sina egna liv och kroppar. Här väljer kvinnor själva vad de vill jobba med, vad de vill ha på sig, vem de vill leva med eller hur de vill bo. Det är rättigheter som gäller alla i hela Stockholm. Oavsett vem du är eller var i staden du bor ska du ha samma möjligheter, samma trygghet och samma service. De som lever i en våldsam relation måste få bättre stöd att kunna lämna sådana situationer, oavsett om detta kan ske på den reguljära bostadsmarknaden eller inte. Stadsdelsnämnderna måste därför arbeta uppsökande och riktat mot dessa individer som i alltför stor utsträckning hamnar i hemlöshet.

Stockholm ska vara en öppen stad med plats för nya stockholmare. Att människor från olika delar av världen ska få bosätta sig i Stockholm är en självklarhet, oavsett om det handlar om att fly undan konflikter och förtryck eller att söka lycka, familj och arbete. Stadsdelsnämnderna har genom medborgarkontoren och lokala föreningar ett viktigt ansvar för integration.

Stockholm ska vara ett nationellt och internationellt föredöme för snabb etablering av nyanlända på arbetsmarknaden. Vägen till arbete och kunskaper i svenska ska vara kort så att människor snabbt kommer in i egen försörjning. Både civilsamhället och näringslivet har under lång tid saknats i Sveriges integrationspolitik. Under förra mandatperioden hade Integrationspakten som mål att staden ska samarbeta med föreningar, företag och andra som vill bidra till bättre integration. Det är dags att gå längre och ge mer ansvar för integrationspolitiken till de som vill och kan vara en brygga in i det svenska samhället. Integrationsprojekt ska involvera både utrikesfödda och etablerade stockholmare.

Det lokala näringslivet är avgörande för stadens utveckling och attraktionskraft. Stadsdelsnämnderna, med sin nära kontakt med både företag och invånare, ska vara en viktig länk mellan stadens centrala organisation och näringslivet lokalt. Genom att inrätta näringslivsråd i varje stadsdel kan företagens möjligheter och utmaningar fångas upp tidigt och mötas med relevanta åtgärder. Nämnderna ska i sitt näringslivsarbete aktivt bidra till att förbättra företagsklimatet i Stockholm och skapa goda förutsättningar för företagande, arbetstillfällen och levande stadsdelar.

Stadsdelsnämndernas uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- kommunal förskoleverksamhet
- äldreomsorg
- stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- individ- och familjeomsorg
- socialpsykiatri
- barn, kultur och fritid
- ekonomiskt bistånd
- stadsmiljöarbete
- samverkan med jobbtorg, civilsamhälle och näringsliv
- mottagande och integration av nyanlända i samverkan med civilsamhället, Welcome House och Intro Stockholm
- lokalt näringslivsarbete samt lokalt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete i samverkan med berörda aktörer
- lokalt säkerhets- och krisberedskapsarbete
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete
- lokalt miljö- och klimatarbete
- medborgarkontor
- konsumentvägledning
- omhändertagande och stöd till drabbade och allmänhet vid allvarliga händelser och kriser

Ett antal stadsdelsnämnder tillhandahåller kommunövergripande verksamheter som återfinns inom verksamhetsområdena förskola, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg samt äldreomsorg. Syftet är bland annat att kunna erbjuda verksamheter till personer med särskilda behov, vilket gör att flera av verksamheterna är av unik karaktär. Karakteristiskt för stadens kommunövergripande verksamheter är att de är tillgängliga för invånarna i stadens samtliga stadsdelsnämnder. Stadsdelsnämndernas presidium ska bestå av en ordförande och en vice ordförande.

Kommunfullmäktiges inriktning för stadsdelsnämnderna

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- i samtliga verksamheter genomföra onödighetsinventeringar för att identifiera arbetsuppgifter som inte skapar värde för kommunen eller medborgarna, samt anti-piloter där uppgifterna på prov tas bort för att skapa rum för innovation
- fortsätta arbetet med lokala samverkansöverenskommelser med Polisen och i högre grad involvera fastighetsägare, företagarföreningar, civilsamhället, skolan och fler relevanta aktörer med syfte att lokalsamhället och boende ska ha en direkt kontaktyta gentemot polisen och kommunen
- tillsammans med kommunstyrelsen tillsätta strategiska ledningsgrupper som leder arbetet med att få bort stadsdelar från Polisens lista över utsatta eller särskilt utsatta områden. Arbetet leds av respektive stadsdelsnämnd och ska bestå av representanter för stadsdelsnämnden, det lokala civilsamhället samt andra relevanta aktörer. Arbetet ska bygga på lokal delaktighet och vara långsiktigt.
- tillsammans med medborgarna genomföra trygghetsvandringar i hela staden för att identifiera otrygga platser och utifrån dem ta fram en åtgärdsplan för att öka tryggheten
- stärka och stötta civilsamhället som gör insatser för att skapa trygghet, exempelvis nattvandrande föräldrar

- fortsatt utveckla och intensifiera arbetet med platssamverkan och platsaktivering på prioriterade platser eller områden och vara sammankallande part i samverkan
- tillsammans med berörda nämnder fortsätta och utvidga arbetet med Trefas
- öka fokus på att förhindra rekrytering till kriminella nätverk
- utöka samarbetet med avhopparverksamheter och Kriminalvården
- i samarbete med socialnämnden erbjuda avhopparprogram riktat till kvinnor
- arbeta förebyggande mot hot och våld samt säkerställa kompetens för att kunna tillhandahålla såväl akut som långsiktigt stöd till personal som utsatts för hot och våld i sitt arbete
- rikta informationsinsatser kring stöd och hjälp riktat till hemlösa och individer drabbade av våld i nära relationer
- tillsammans med stadsledningskontoret, socialnämnden och äldre- och barnnämnden upprätta rutiner för att förhindra, upptäcka och beivra felaktiga utbetalningar
- erbjuda kort- och långsiktigt krisstöd vid incidenter, exempelvis skjutningar och sprängningar
- tillsammans med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder jobba med trygghetsinvesteringar i den fysiska miljön
- införa näringslivsråd i samtliga stadsdelar för att förstärka dialogen med företagen
- aktivt samverka med lokalt näringsliv, berörda nämnder och bolag samt föra dialog med medborgare och lokalsamhälle för att gemensamt skapa en attraktiv och trygg närmiljö
- i samråd med trafiknämnden säkerställa att tydlig och enhetlig skyltning finns till och vid stadens trygghetspunkter
- för att göra verklighet av fler medborgarförslag, söka medel från kommunstyrelsens särskilt avsatta medel för förverkligande av medborgarförslag
- tillsammans med kommunstyrelsen skapa en portal där medborgarförslag, svar, och beslut samlas och görs tillgängliga på stadens webbplats på ett överskådligt och lättillgängligt sätt
- säkerställa att varje stadsdel har en upphandlingsansvarig som har en dialog med företagen lokalt och se till att upphandlingens innehåll utgår ifrån verksamhetens behov och styrs av ansvarig chef för verksamheten
- prioritera arbetet med att stödja barns och ungdomars skolgång, med fokus på skolnärvaro och kunskapsresultat
- aktivt delta i samhällsvägledningens utvecklingsarbete, med fokus på bostadsvägledningen, som leds av arbetsmarknadsnämnden tillsammans med SHIS Bostäder
- aktivt arbeta för att barnfamiljer inom SHIS genomgångsbostäder får bostadsvägledning och insatser som leder till en stabil bostadssituation och varaktig försörjning
- prioritera kvinnors etablering på arbetsmarknaden, till exempel genom uppsökande arbete, information och lotsning till arbetsmarknadsinsatser
- synliggöra de nationella minoriteterna och främja de nationella minoritetsspråken i nämndens verksamhet
- tillgängliggöra natur- och kulturresevat
- fortsätta arbetet med klimatanpassning och energieffektiviserande åtgärder
- samverka både inom staden och externt med näringsliv och civilsamhälle för att nyanlända ska etableras snabbt på arbetsmarknaden
- bidra till ökad tillit till myndigheter och att fler nås av samhällets insatser genom samarbete med civilsamhället och uppsökande arbete, bland annat genom stadsdelsmammor

- samarbeta med civilsamhällesorganisationer samt stödja arbetsmarknadsnämndens verksamheter och aktiviteter i arbetet med nyanländas etablering och inkludering i samhället
- ge civilsamhället möjlighet att ta över den obligatoriska samhällsorienteringen
- tillsammans med civilsamhället skapa aktiviteter där människor med olika bakgrund och livssituation kan mötas i syfte att bygga tillit mellan människor
- underlätta för nya organisationer och nätverk att starta upp och etablera sig, samt få tillgång till kommunalt stöd
- arbeta uppsökande gentemot det civila samhället för att fånga upp små aktörer samt idéer och initiativ från medborgarna
- genom samarbete med stadsdelsmammor öka andelen inskrivna barn i förskola i områden där inskrivningsgraden är låg, med fokus på områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma
- genomföra en sommarbarnspilot i minst en av stadens ytterstadsdelar för att främja integration, öka barns möjligheter i socialt utsatta områden samt öka kunskapen om lantbruk, natur, livsmedel och självförsörjning
- vidareutveckla mottagandet av och arbetssätten kring kvotflyktingar
- tillsammans med berörda nämnder möjliggöra för fler aktiviteter i alla stadsdelar under hela dygnet, året runt
- tillsammans med lokalt föreningsliv, näringsliv och berörda nämnder möjliggöra för fler festivaler och evenemang vintertid
- bidra till arbetet med satsningen Matstaden Stockholm för att stötta näringslivet, öka möjligheterna till smakupplevelser samt sprida kunskap kring livsmedel, klimatsmartare val och självförsörjning
- underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet, med fokus på ytterstaden
- verka för att öka antalet arbetsplatser i ytterstaden tillsammans med berörda nämnder
- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet med en satsning på ytterstaden, med särskilt fokus på satsningen Järva stadspark
- tillsammans med berörda nämnder bevara och rusta upp existerande parker samt verka för att anlägga fler parker och grönytor
- värna befintliga bastur och ha en välkomnande attityd till fler bastuflostrar och badanläggningar
- Norra innerstadens stadsdelsnämnd ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden utreda och genomföra en upprustning av Valhallavägen och Narvavägen för tryggare och säkrare gång- och cykelvägar, gräva ned parkeringsplatser samt fylla gaturummet med mer kultur, spontanidrott, odling och pop-up verksamheter och caféer i alléerna
- Kungsholmens stadsdelsnämnd ska tillsammans med kommunstyrelsen och aktionsgruppen "Ryssland ut ut Ukraina" verka för att en flaggstång för den ukrainska flaggan kommer upp på Fria Ukrainas plats
- anlägga tre trafiklekplatser i Stockholm, exempelvis på Järvafältet, Årstafältet samt i innerstaden
- tillsammans med berörda nämnder öka barns möjligheter att cykla till skolan och fritidsaktiviteter
- tillsammans med berörda nämnder identifiera platser som i avvaktan på stadsutveckling kan aktiveras och tillfälligt användas för exempelvis idrott eller kultur
- tillsammans med idrottsnämnden anlägga fler spontanidrottsytor med särskild prioritering av basketplaner

- samverka med och uppdra åt ideella föreningar och frivilliga försvarsorganisationer att öka kunskapen bland allmänheten hur de kan klara sin egen försörjning av mat, vatten och värme under sju dagar
- utveckla samverkan med högkvalitativa och innovativa externa utförare för att säkerställa valfrihet och ett brett och varierat utbud för stockholmarna samt hög kvalitet i välfärdens kärnverksamheter
- minst två gånger under året servera viltkött på stadens förskolor och äldreboenden

Förskoleverksamhet

I förskolan läggs grunden för framtiden, språkutvecklingen och kommande skolresultat. Varje förälder ska känna sig trygg med att lämna sitt barn till förskolan varje morgon. Förskolorna i Stockholm ska hålla en hög pedagogisk kvalitet och ge trygghet och omsorg i en för barnen stimulerande miljö. Barngrupperna ska ha en storlek som gör att varje barn blir sett och får den individuella utveckling som behövs. För att säkerställa kvaliteten är stadens målsättning att successivt uppfylla Skolverkets riktmärken – högst 12 barn i grupper med 1–3-åringar och högst 15 barn i grupper med 4–5-åringar. Enligt Skolverkets statistik för 2024 har 80 procent av stadens kommunala förskolor i dag större barngrupper än dessa riktmärken. Mindre grupper är en förutsättning för trygghet, språklig stimulans och individuell omsorg. Det måste finnas en stor valfrihet i barnomsorgen och tydlig information om alternativen, så att det blir lättare att välja den förskola som passar familjen bäst.

För Centerpartiet är det en självklarhet att vilket postnummer du råkar födas med inte ska avgöra vilka chanser du får i livet. Barn i förorter, småorter och landsbygder ska inte behöva starta livets hundrameterslopp tio meter bakom alla andra. Var du kommer ifrån ska aldrig vara ett hinder för vart du är på väg. Därför måste vi säkerställa att alla barn, oavsett bakgrund eller bostadsort, får en rättvis och jämlik start i livet genom en förskola av hög kvalitet.

Stadens förskolor ska självklart vara giftfria miljöer och arbetet med att ersätta material med kända, farliga egenskaper ska fortsätta. Förskolebarn ska ha tillgång till stimulerande utemiljöer, och det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa grundläggs redan i tidig ålder. Alla barn ska lära sig kopplingen från jord till bord. Alla förskolor ska ha tillgång till odlingslotter och stadens parker ska bättre tillgängliggöras för barn i förskoleålder. Vi förespråkar ekologiska produkter men tycker samtidigt att det är ett dåligt upphandlingskrav. Detta då närproducerade svenska livsmedel, som inte är ekologiska, många gånger är ett bättre alternativ för både klimat och för Sveriges självförsörjningsgrad. Vi vill ändra stadens upphandlingskrav om att 70 procent ska vara ekologiskt till förmån för 100 procent svenskt där så är möjligt. Vid upphandling av mat ska krävas att svensk standard för djurskydd följs, t.ex. vad gäller djurs rätt att vistas utomhus och att det inte använts onödiga antibiotika. Att ersätta importerad mat med högklimatpåverkan med närproducerade alternativ med hög djur-, miljö- och klimathänsyn ekosystemtjänster är ett viktigt steg för Stockholm.

De barn som gynnas mest av en god förskola är de barn som har de svåraste förutsättningarna, till exempel barn i socioekonomiskt utsatta eller nyanlända familjer. Samtidigt är det ofta just dessa barn som förskolan inte når. Staden ska arbeta mer uppsökande och aktivt vid kontakt med föräldrar för att öka inskrivningen på förskolan i områden där inskrivningsgraden idag är låg. Förskolan har också en viktig funktion för språkutvecklingen, för tidigt förebyggande arbete och för att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa eller som är i behov av särskilt stöd. Arbetet barns språkutveckling ska stärkas och personalens språkliga kompetens i svenska, när den brister, utvecklas vidare. Det ska finnas legitimerade förskollärare i alla stadens barngrupper och förskolorna med de största socioekonomiska behoven ska prioriteras sett till antalet förskollärare i verksamheten.

Redan i förskolan kan det ofta märkas vilka barn som riskerar att hamna snett senare i livet. Därför är det avgörande med tidiga insatser riktat till barn och familjer i riskzon redan i förskolan. Det ska finnas familjesociala team i varje förskola, där socialtjänst,

förskola och vårdnadshavare samarbetar. Detta för att tidigt fånga upp barn och familjer i behov av mer stöd, för att stävja desinformationskampanjen mot socialtjänsten och för att bättre stötta upp förskolepersonalen vid orosanmälningar. När det uppmärksammas att ett barn, eller en familj, behöver stödsatser ska hjälpen komma snabbt och kraftfullt. Så ser det inte ut idag. Stödet sätts ofta in för sent, när problemen hunnit rota sig. Istället borde mycket stöd sättas in tidigt och trappas av med tiden.

Övergången mellan förskola och förskoleklass ska vara tydlig och gynna barnets trygghet och pedagogiska utveckling, oavsett huvudman. Det är dessutom viktigt att relevant information kan delas mellan aktörerna för att säkerställa att alla barn får de stöd och förutsättningar de behöver för att fortsätta utvecklas.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- att driva och utveckla kommunala förskolor, pedagogisk omsorg, flerfamiljs-system, öppen förskola, introduktionsförskola och allmän förskola
- att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till förskoleverksamhet
- att stadens platsgaranti uppfylls och att ramöppettiderna hålls

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

För att kommunfullmäktiges mål ska uppnås ska nämnden, utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska stadsdelsnämnderna:

- arbeta för att minska barngrupperna i förskolan, särskilt där behoven är som störst
- säkerställa att alla förskolor är giftfria miljöer
- möjliggöra för alla förskolor att ha tillgång till egna odlingslotter för att lära barnen om matens väg från jord till bord
- servera mer viltkött i samtliga förskolor, med målet att köttet ska ha ett så lokalt ursprung som möjligt
- öka andelen närproducerad mat
- öka andelen tid i förskollärlädd undervisning
- verka för att förskolepersonal får påverka utformningen av förskolegårdar
- ta fram en strategi för mer rörelse under förskoledagen
- tillgängliggöra stadens parker för förskolebarn
- erbjuda barnskötare möjlighet till vidareutbildning till förskollärare
- säkerställa att alla stadens förskolor har tillgång till social- och specialpedagogisk kompetens
- ge barn i behov av stöd eller som far illa stöd och hjälp genom stärkt samarbete mellan förskola och socialtjänst
- samarbeta med Origo för att tidigt upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck
- säkerställa att all personal inom förskolan får utbildning för att lättare upptäcka personer som lever under hedersförtryck
- tillsammans med förskolenämnden och utbildningsnämnden införa syskonförtur till förskolan så att syskon till elever i grundskolan har förtur till tillhörande förskola
- inrätta och utveckla fler introduktionsförskolor som når nyanlända barn och barn som idag inte går i förskolan. Arbetet ska ske i nära samverkan med SFI-utbildningar och stadsdelsmammorna.
- prioritera barnens språkutveckling, särskilt i de stadsdelsnämndsområden där många barn har ett annat modersmål än svenska, samt stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska

- uppmuntra till fler föräldralediga pappor genom exempelvis riktad verksamhet inom öppen förskola, särskilt i ytterstaden
- informera alla föräldrar om vikten av att aktivt välja skola inför förskoleklass, med fokus på utsatta områden där andel aktiva skolval är lägre
- i samverkan med utbildningsnämnden utveckla arbetet med barnens övergång mellan förskolans och skolans verksamheter i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet
- säkerställa att digitaliseringsarbetet främjar förskolans uppdrag och minskar den administrativa bördan för förskolans personal
- samverka med stadens centrala utvecklingssatsningar för digitala tjänster till vårdnadshavare för sammanhållna tjänster som underlättar familjers planering, särskilt då de har barn i olika skolformer parallellt
- genomföra en övergång till ur- och skurinspirerad verksamhet i minst en av stadens förskolor
- Södermalms stadsdelsnämnd ska i samarbete med kommunstyrelsen och förskolenämnden fortsätta arbetet med att informera om och utveckla förskola på samiska och meänkieli
- tillsammans med förskolenämnden och socialnämnden inrätta familjesociala team i alla förskolor där socialtjänst, förskola och vårdnadshavare samverkar
- Säkerställ ett tidigt, kraftfullt stöd till de barn, och familjer, som är i behov av stödinsatser
- i samarbete med socialnämnden ska en särskild kompetenshöjande insats ges till förskolepersonal om hedersrelaterade brott och kontext samt förskolans ansvar i att orosanmäla i fall där hedersproblematik misstänks
- säkerställa att stadens förskolor serverar mer närproducerad och ekologisk mat som är fri från skadliga kemikalier och tillsatser
- vid upphandling av mat ska krävas att svensk standard för djurskydd följs
- säkerställ att det finns minst en HBTQI+-certifierad förskola i varje stadsdel
- säkerställa att förskolebarn med autismdiagnos får samordnade och likvärdiga insatser baserat på socialstyrelsens rekommendationer
- stadens förskolor ska ha som långsiktig målsättning att följa Skolverkets riktmärken för barngruppernas storlek

Barn, kultur och fritid

Alla barn och unga ska ha rätt till en meningsfull fritid som är rolig, utvecklande och social. Meningsfulla aktiviteter och möten är hälsofrämjande och en viktig pusselbit i att skapa lokal gemenskap och trygga, attraktiva stadsdelar. Stadsdelsnämnderna ska tillgängliggöra mötesplatser, fritidsverksamheter och aktiviteter som är anpassade efter befolkningssammansättningen och svarar mot olika behov hos barn och unga. Särskilt fokus ska ligga på grupper som inte nås av dagens verksamheter. Det ska finnas trygga arenor för flickor, hbtqi-unga samt barn och unga med funktionsnedsättning.

Unga i alla stadsdelsområden ska ha tillgång till trygga fritids- och ungdomsgårdar med ett brett utbud av kvalitativ, strukturerad programverksamhet som bidrar till ungas personliga och sociala utveckling till ett självständigt liv. Verksamheterna ska fånga upp ungas idéer och intressen och bygga på delaktighet så att unga kan känna inflytande och vilja delta i det demokratiska samhället. Speciellt för äldre ungdomar ska verksamheten bygga på förväntningar och stöd som ökar färdigheter och stärker möjligheterna att lyckas med studier och ett framtida arbete. Oberoende av organisationsform ska fritidsgårdarna aktivt samarbeta med andra kommunala verksamheter, civilsamhället, myndigheter och arbetslivet.

Stockholms parklekar och lekparkar bidrar till en aktiv och meningsfull fritid för barn och unga och skapar möten mellan olika grupper och individer. Staden ska i stadsplaneringen identifiera platser för fler parklekar och lekparkar som erbjuder lekfulla, stimulerande och utvecklande miljöer. Parklekarna ska ha en strukturerad samverkan med varandra, med relevanta nämnder, närliggande skolor och civilsamhället för att erbjuda ett ändamålsenligt och attraktivt innehåll. Alla lekparkar ska analyseras och vid behov klimatanpassas, så att skadliga ämnen i jorden inte riskerar att blottläggas vid skyfall.

För ett mer effektivt nyttjande av resurser ska parklekslokalerna utformas så att de kan tillgängliggöras för föreningar, kulturliv och nattvandrande föräldrar utanför parklekens öppettider. Lokalerna ska även kunna hyras för barnkalas, vilket är speciellt viktigt i trångbodda stadsdelar. För att nå målet om att barns cyklande ska öka ska staden etablera trafiklekplatser där barn genom lek blir duktiga och säkra cyklister.

Det ideella engagemanget i föreningslivet har stor betydelse för ett levande civilsamhälle. Fristående kultur- och föreningsverksamheter ska uppmuntras och ha gynnsamma och förutsägbara villkor i hela staden. Stadsdelsnämnderna ska bidra till att ett levande kultur- och föreningsliv har en lokal förankring. Ideella föreningar och andra fristående aktörer i civilsamhället som får stöd av staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning, kränkande behandling och kriminell verksamhet. Föreningar med odemokratiska värderingar eller kopplingar till våldsbejakande extremism ska inte få föreningsbidrag och nämnderna ska följa de av kommunfullmäktige antagna riktlinjerna om demokrativillkor. Ansökningsförfarandet för föreningsbidrag ska vara enkelt och likvärdigt.

Föräldrastödsprogram ska utvecklas för att stärka samspelet mellan barn och föräldrar och skapa jämlika förutsättningar för en god uppväxt för alla barn.

Alla stadsdelsnämnder ska ha utsedda kulturkoordinatorer eller -sekreterare som verkar för att fler barn kommer i kontakt med kultur genom Kulanpremien, samt arbetar för att möjliggöra kulturupplevelser även för äldre.

Kollo är en viktig verksamhet som ger många barn och unga ett sommarlov att längta till. Att få byta miljö och träffa nya kompisar är en värdefull möjlighet som många generationer ska kunna ta del av i framtiden. För att kolloverksamheten ska utvecklas och fortsätta vara en värdefull del av barn och ungas sommarlov måste den få bättre förutsättningar. Upphandlingen ska vara flexibel för att kunna möta olika aktörers förutsättningar, samtidigt som kvaliteten står i centrum och bedöms på ett transparent och underbyggt sätt. Upphandlingen ska också ta hänsyn till de pedagogiska metoderna som kolloverksamheten under årtionden arbetats fram.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- tillhandahålla fritidsverksamhet för barn och ungdomar
- upplåtelse av allmänna samlingslokaler
- lokal kulturverksamhet
- bidragsgivning till föreningar
- sommarkoloniverksamhet
- konsumentrådgivning
- medborgarkontor
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska stadsdelsnämnderna:

- i samverkan med kulturnämnden och idrottsnämnden verka för att fler barn och unga nås av fritidsaktiviteter
- vidareutveckla mobil och digital verksamhet vid stadens öppna mötesplatser och fritidsverksamheter för att möta barn och unga där de befinner sig
- öka barns inflytande i verksamheterna i enlighet med barnkonventionen
- fortsätta att stärka samverkan mellan fritidsverksamhet, skola, förskola, socialtjänst och polis med fokus på det förebyggande arbetet för att nå fler barn och familjer i riskzon
- tillsammans med utbildningsnämnden se över möjligheten att införa kvällsöppen skola i form av kvällshäng i områden med begränsad tillgång till trygga och kostnadsfria mötesplatser för barn och unga
- stödja och uppmuntra för att fler nattvandrande föräldrar ska arbeta för att skapa trygghet, samt utveckla samverkan med fältassistenter
- utveckla fritidsgårdarnas ledarleda och återkommande aktiviteter för att höja kvaliteten och öka intresset för fritidsgårdarnas verksamhet i enlighet med fritidsgårdsstrategin
- samarbeta med berörda nämnder för att öka samnyttjandet av lokaler och tillgängliggöra till exempel skollokaler och parklekslokaler till det lokala förenings- och kulturlivet, nattvandrande föräldrar och andra aktörer i civilsamhället
- implementera stadens strategi för parklekar samt i samverkan med kulturnämnden ansvara för löpande uppföljning av strategin i syfte att utveckla parkleksverksamheten
- verka för fler parklekar med djurhållning och stadsodling genom brukaravtal eller i samarbete med externa aktörer och lokala föreningar
- tillsammans med idrottsnämnden och föreningslivet verka för ökad vattenvana vid plaskdammar
- initiera och stödja aktiviteter för unga nyanlända stockholmare för att möjliggöra kontaktnät och inkludering i samhället

- utveckla stadens sommarkolloversksamhet så att fler barn från grupper som idag är underrepresenterade, exempelvis i ytterstaden, söker till sommarkollo, genom bland annat riktade informationsinsatser, prova på-kollo och familjekollo
- i relevanta stadsdelar samverka med civilsamhället för en mer likvärdig tillgång till samhällsinformation på exempelvis medborgarkontor
- hantera medborgarförslag och särskilt uppmuntra till och omhänderta förslag från barn och unga
- tillsammans med SHIS Bostäder utveckla samarbetet mellan medborgarkontor och genomgångsbostäder för nyanlända
- tillsammans med berörda nämnder arbeta uppsökande mot nyanlända för att få dem aktiva i föreningslivet
- tillsammans med idrottsnämnden utveckla samarbetet kring fritidsbibliotek och tillsammans med Fritidsbanken inrätta fler fritidsbibliotek i hela staden
- tillsammans med idrottsnämnden ta fram långsiktigt ekonomiskt hållbar plan för 4H-gårdarna i syfte att underlätta deras verksamhet
- verka för en etablering av fler 4H-gårdar, exempelvis vid Lilla Sickla
- inventera lekparken för klimatanpassningsåtgärder
- tillsammans med trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden identifiera platser för och etablera tre trafiklekplatser i Stockholm, förslagsvis i Järvaområdet, Vårberg och Årstafältet
- tillsammans med idrottsnämnden identifiera platser och etablera spontanidrottsytor som riktar sig till barn i åldrarna 3 till 7 år, till exempel basketkorgar på låg höjd, bordtennisbord i miniformat, bollplank och korta löpsträckor
- Skärholmens stadsdelsnämnd ska med hjälp av kulturnämnden aktivera amfiteatern vid Vårbergstoppen med kultur
- Järva stadsdelsnämnd ska utreda platser för en ny större och mer funktionell lekpark i Kistahöjden
- Järva stadsdelsnämnd ska tillsammans med fastighetsnämnden och kulturnämnden utveckla parkleken Hinken i Rinkeby genom att uppföra en permanent parkleksbyggnad med utrymmen för pedagogisk verksamhet, toaletter, uppehållsrum och materialförråd
- Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska tillsammans med exploateringsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, och i nära samarbete med aktörer verka för att området stödja och vidareutveckla en levande kulturplats i Snösätra

Äldreomsorg

Stockholm har blivit en bättre stad, där fler lever längre och friskare liv. Samtidigt har detta inneburit att gruppen äldre blivit mer heterogen och idag inkluderar människor i ett brett åldersspann med olika bakgrund, utbildning, intressen, färdigheter, kultur och boendemiljö. Därför värnar vi om valfriheten inom omsorgen och mångfalden av stöd och service för äldre. Det ska vara lätt att utveckla sina intressen och leva ett aktivt, socialt liv i Stockholm, även i hög ålder. Samtidigt står vi inför stora demografiska utmaningar med en kraftig ökning av antalet äldre och färre i arbetsför ålder. Detta kräver tydliga prioriteringar för att säkerställa att alla som behöver vård och omsorg får det.

För att säkerställa kompetensförsörjning i takt med fler och en ökande andel äldre i Stockholm behöver staden arbeta på flera fronter för att fler ska vilja arbeta inom äldreomsorgen. Det handlar om att skapa karriärmöjligheter, erbjuda vidareutbildningar och skapa snabba vägar till jobb inom ramen för vuxenutbildningen. Medarbetarna ska känna att deras insats värderas högt och att det finns stora möjligheter att utvecklas i sitt arbete. Dessutom ska staden stärka insatserna för att fler vill arbeta längre, exempelvis genom att se över friskvårdsbidrag för äldre medarbetare, införa en stanna kvar-bonus och ge fler möjligheter att dela erfarenheter med yngre kollegor. Staden bör även utreda hur ett språktillägg kan utformas för de medarbetare som talar ett språk som skulle kunna stärka äldreomsorgens förmåga att möta människor med olika ursprung.

Många insatser och stöd från staden är biståndsbedömda. I dessa processer ska den enskildes behov och önskningar ha stort inflytande. Anhöriga ska kunna delge sin upplevelse, särskilt när tecken på demens eller annan kognitiv svikt finns. Anhöriga bär ofta ett stort ansvar för den äldre och de behöver stöd och information om vilka insatser som finns för avlastning. Det mesta talar för att äldreomsorgen kommer, av demografiska skäl, bli hårt ansträngd framöver. Detta kommer i sin tur att sätta extra press på anhöriga. Det är därför av stor vikt att särskilt tydliggöra att anhöriga utgör en frivillig insats och att staden ska ha en generös hållning för avlastning och stöd till anhöriga.

Både för äldre som är i behov av biståndsbedömda insatser och de som klarar sig själva är det viktigt att staden möjliggör ett rikt socialt liv och aktivt arbetar mot ofrivillig ensamhet. Genom samarbeten och stöd till civilsamhället ska Stockholm fortsätta erbjuda ett brett utbud av samlingsplatser och aktiviteter för äldre. För oss är det självklart att äldre ska kunna njuta ett glas vin eller öl vid gemensamma träffar. Ett aktivt liv med värdighet och frihet innebär också att få möjlighet till små festliga inslag utan onödigt byråkratiskt förmynderi.

Äldreomsorgen ska stärkas genom att servicehusen utvecklas till attraktiva och trygga boendeformer. Servicehusen är en viktig mellannivå mellan det egna hemmet och vårdboendet, där äldre kan känna gemenskap och trygghet samtidigt som de får tillgång till restaurang, aktiviteter och närhet till personal. Det minskar ensamhet, höjer livskvaliteten och är mer resurseffektivt än omfattande hemtjänstinsatser. Därför ska staden säkerställa att servicehusen även framöver erbjuder ett attraktivt alternativ för äldre med ökade behov, och att boendeformen utvecklas snarare än avvecklas.

I ett alltmer digitaliserat samhälle riskerar många äldre att hamna utanför. Att kunna ta del av information, förstå och delta i beslut som berör en själv är grundläggande i en demokrati. Samtidigt kan digitala hjälpmedel underlätta och öka friheten för äldre och anhöriga. För en positiv utveckling av äldreomsorgen bör staden utveckla samarbetet

med forskningsinstitutioner, inklusive Äldrecentrum, så att evidensbaserade metoder snabbare kan användas.

Övergången från ett självständigt liv till att behöva stöd kan vara en stor omställning. Många streftar på trots stora behov, och närstående kan känna oro glömska, nedstämdhet, ensamhet, brist på, eller riskfyllda beteenden. Det kan även handla om misstanke om våld eller försummelse. Idag är det endast möjligt att lämna in en orosanmälan för barn under 18 år, men även äldre kan vara i särskilt utsatta situationer.. Därför bör staden införa orosanmälan även för äldre personer.

En stor del av arbetet som rör äldre fokuserar på att svara upp mot en sviktande hälsa, men det är av stor vikt att staden också arbetar förebyggande med hälsofrämjande insatser. Med subventionerade träningskort, stöd till föreningslivets, Matlyftet och friskvård på recept kan fler äldre behålla god hälsa längre. Maten som serveras på vård- och omsorgsboenden och levereras av hemtjänsten ska i största möjliga mån vara producerad i Sverige, och andelen viltkött ska öka i förhållande till annat kött. Mat och måltider är viktiga både socialt och fysiskt, och Stockholm ska driva på för att öka andelen närodlat mat. Där importerade råvaror enkelt kan ersättas mot svenska alternativ ska detta ske.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- äldreomsorg och den kommunala hälso- och sjukvården för personer över 65 år
- biståndsbedömning
- särskilt boende för äldre samt hemtjänst och dagverksamhet
- förebyggande och uppsökande arbete riktat mot äldre

Utöver nämndens ovan nämnda uppdrag bedrivs även ett strategiskt utvecklingsarbete med främsta fokus på:

- en värdig omsorg med hög kvalitet med den enskilde i centrum
- kompetensförsörjning och kompetensutveckling samt goda arbetsförhållanden.
- säkerställa grunduppdraget
- ändamålsenlig styrning och organisation, i samverkan med äldrenämnden och andra stadsdelsnämnder

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska stadsdelsnämnderna:

- verka för att äldre ska kunna leva sitt liv med självbestämmande, respekt och värdighet, även högre upp i åren. Stockholms äldreomsorg ska präglas av kvalitet, valfrihet och värdigt bemötande
- vid biståndsbedömning ta särskild hänsyn till hög ålder, oro och ensamhet.
- fortsatt säkerställa att de äldre kan påverka sin omsorg genom att kunna välja innehåll och utförare
- servera mer viltkött på samtliga vård- och omsorgsboenden, med målet att öka andelen närproducerad mat
- bidra till att fler känner till och nyttjar kultur för äldre
- säkerställa att mötesplatser och aktivitetscenter för äldre finns tillgängligt över hela staden

- samverka lokalt med civilsamhället för att se till att alla äldre har goda möjligheter att känna till och delta i aktiviteter i sitt närområde
- dra lärdom av pandemin för att se över vilka digitala hjälpmedel som kan öka delaktigheten i samhället och minska den sociala isoleringen för de äldre
- förtydliga information till anhöriga om vilket stöd de själva och den äldre kan få och hur biståndsprocessen går till
- verka för att de äldre får större inflytande över och förståelse för biståndsprocessen och vilken hjälp de behöver
- föra en aktiv dialog med primärvården för att säkerställa att äldre har god tillgång till vård och att samarbetet mellan vården och kommunens biståndsbedömda insatser fungerar väl
- äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att införa ramtid fullt ut
- fortsätta digitalisera äldreomsorgen för ökad trygghet, valfrihet och delaktighet
- prioritera att hitta ny och behålla kompetens i alla led inom omsorgen samt göra möjligheten till fortlöpande utbildning lättillgänglig
- i samarbete med äldrenämnden arbeta strategiskt med insatser för en god kompetensförsörjning
- där det är möjligt skilja på omsorgs- och serviceuppgifter inom hemtjänsten så att medarbetare får arbeta på toppen av sin kompetens
- i samarbete med äldrenämnden och arbetsmarknadsnämnden utveckla och tillgängliggöra utbildning och validering av svenskkunskaper för anställda inom äldreomsorg och hemtjänst
- bidra till äldrenämndens kunskapsbank med goda exempel på hur livskvaliteten för de äldre kan öka genom mat, utomhusvistelser och aktiviteter. Goda exempel ska spridas mellan boenden och stadsdelar
- erbjuda korta utbildningar och inspirationskvällar för de unga som sommarjobbat eller som genom ungdomsbesök jobbat inom äldreomsorgen, med syfte att locka fler att utbilda sig inom omsorgsyren
- samverka för att staden tar ett samlat grepp för ökat byggande av äldreboendestäder genom att förkorta och förenkla planprocessen, tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- i samarbete med servicenämnden och äldrenämnden initiera och genomföra stadsövergripande upphandlingar
- verka för att staden i högre grad behåller erfaren och äldre personal
- möjliggör för att äldre personer ges hjälp med halkbekämpning utanför sin bostad under vintersäsongen
- säkerställ att servicehusen även framöver erbjuder ett attraktivt alternativ för äldre med ökade behov, och att boendeformen utvecklas snarare än avvecklas

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och möjlighet att kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap. En förutsättning för demokratisk delaktighet är att staden är tillgänglig för alla och en funktionsnedsättning ska aldrig vara hinder för att någon ska kunna utvecklas och leva det liv som den önskar. När Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade infördes var det en radikal frihetsreform. Men med åren har lagen blivit kantstött och dess intentioner efterlevs inte längre. Centerpartiet vill återställa LSS tillbaka till det som var ursprungstanken. Det innebär i praktiken att vi måste sluta behandla rådande rättspraxis som ett tak för att bevilja insatser, det ska snarare utgöra golvet.

Så långt som möjligt ska var och en, utifrån sina förutsättningar och önskemål, kunna leva ett självständigt liv och ha en sysselsättning, ett arbete att gå till eller studera. En stor del unga och vuxna med funktionsnedsättning står ofrivilligt utanför arbetslivet, även de som inte har en nedsatt arbetsförmåga. Företagande kan för många vara ett bra sätt att bryta sitt utanförskap och komma i sysselsättning. Staden ska arbeta aktivt med att informera och vägleda kring möjligheterna och vilket stöd som finns att tillgå till personer med funktionsnedsättning som vill starta eget företag.

För att säkerställa att de former av stöd som erbjuds ska stadsdelsnämnderna utveckla modeller för löpande brukardialog. Samhället ska vara tillgängligt för alla och en funktionsnedsättning ska inte vara ett hinder för människor i vardagen. Stadsdelsnämnderna ska identifiera och systematiskt avlägsna det som motverkar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Även stadens grönska- och friluftsområden ska tillgängliggöras.

För att kunna tillgodose den enskildes behov och rätten till ett självständigt liv behöver utbyggnadstakten av boenden inom SoL och LSS öka. Därför behöver fler aktörer bli en del av valfrihetssystemet och ansluta sig till stadens LOV-system. Det måste anses vara en rättighet för personer med funktionsnedsättning att kunna flytta hemifrån. För människor med funktionsnedsättningar kan det vara extra svårt att flytta långt ifrån anhöriga och redan välfungerande vårdkontakter och insatser. Det är av stor vikt att samtliga stadsdelsnämnder i Stockholm säkerställer att det finns ett utbud av grupp- och serviceboenden som möter efterfrågan, samt att köerna till dessa kortas.

Syskon riskerar ofta att hamna i skymundan när familjens kraft måste riktas mot barnet med störst behov. Därför måste anhörigstödet till barn och unga som har ett syskon med funktionsnedsättning stärkas. Stödet ska vara lätt att nå, likvärdigt i hela staden och utformas med barnens perspektiv för att minska oro, stärka psykisk hälsa och avlasta familjer.

Staden ska säkerställa en flexibla hållning till insatsen ledsagarservice än vad som är. Insatsen syftar till att bryta eller motverka isolering som en funktionsnedsättning kan leda till, men det är viktigt att ha med sig att olika typer av funktionsnedsättningar kan leda till olika typer av isolering och utanförskap. En person med synnedsättning kan till exempel ha både familj och vänner, men vara beroende av ledsagning för att kunna ta sig ut, resa eller ta sig till och från arbetet. Vi tycker också att det är rimligt att ta i beaktande att en individ kan ha många digitala vänner men ändå vara isolerad från världen utanför hemmets fyra väggar. Vi anser därför inte att det är rimligt att isolering som begrepp endast ska utgöra grunden för att kunna bli beviljad ledsagarservice. Vi måste istället säkerställa en viss flexibilitet och att beslut fattas utifrån individens

faktiska livssituation. Centerpartiet ser ett stort behov av att rätten till ledsagning måste återupprättas och förbättras utifrån dess ursprungliga syfte.

Hurvida en person lever i samboskap med partner eller annan vuxen ska inte beaktas i bedömningen om en person har rätt till ledsagning eller ej. Anhöriga till funktionsnedsatta tar ofta redan ett orimligt stort ansvar. Det kan dessutom vara hämmande för individen som i behov av hjälp att göra sig helt beroende av sina närstående. LSS handlar om friheten att kunna leva som andra och Stockholms stad ska ha riktlinjer som stödjer den intentionen.

Familjer som har barn med stora behov ska inte känna att en av de största kamperna är att försöka få sina rättigheter tillgodosedda av staden. Stockholm måste ha en större helhetssyn med människan i fokus, vilket kräver ett ökat samarbete mellan socialtjänst och LSS, samt bättre samverkan med regionen för att undvika att människor hamnar i kläm mellan olika instanser.

Årliga ansökningar för beviljade insatser enligt LSS skapar onödig otrygghet och oro för att insatser ska ryckas bort. Dessa insatser beviljas endast till personer med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar och därför bör besluten som huvudregel gälla tillsvidare. Staden ska jobba för minskad byråkrati och flexibla lösningar. Uppföljningssamtal angående beviljade insatser ska tydligt syfta till att säkerställa att människor får det stöd som behövs och att insatserna ger ökad effekt.

Stockholms stad ska fortsätta komplettera den kommunalt drivna dagliga verksamheten med privata och ideburna organisationer. På det sättet stimuleras konkurrensen och driver på såväl metodutveckling och kvalitet som nyskapande.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar

- personlig assistans
- ledsagarservice
- kontaktperson
- avlösarservice
- korttidsvistelse utanför det egna hemmet
- korttidsstillsyn för skolungdom över 12 år
- boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar
- bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
- daglig verksamhet
- hemtjänst
- bostad med särskild service
- korttidsboende
- boendestöd
- heminstruktörer för synskadade och hörselskadade

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna:

- arbeta för att brukarperspektivet genomsyrar alla insatser som görs för målgruppen och att den enskildes inflytande ökar genom att utveckla modeller för löpande brukardialog
- fortsätta att utveckla barnrättsperspektivet, både vad gäller barn med olika funktionsnedsättningar och barn till vuxna som ansöker om stöd

- säkerställa kompetenser för att förebygga, uppmärksamma och motverka målgruppens utsatthet för våld och kränkning och ge anpassat stöd och skydd till de som är i behov av det
- beslut om LSS-insatser ska som huvudregel gälla tillsvidare om inte särskilt skäl föranleder till tidsbegränsad insats
- vid beslut om insatsen ledsagarservice ska inte endast isolering beaktas och eventuellt samboskap ska ej ligga till grund för beslut
- samarbeta med organisationer och föreningar som företräder personer med funktionsnedsättning och som arbetar med tillgänglighetsfrågor, inklusive de organisationer som företräder barn och unga med funktionsnedsättning
- tillse att rekryteringen av uppdragstagare sker utifrån individens behov och att den enskilde ges möjlighet att tidigt kunna påverka vem som utses som exempelvis ledsagare, avlösare och kontaktperson eller kontaktfamilj
- underlätta individens övergång till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden
- arbeta med att informera och vägleda kring möjligheterna med företagande också till personer med funktionsnedsättning
- arbeta för att verksamheten för personer med funktionsnedsättningar ska bli mer innovativ och utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik
- säkerställa att det finns ett utbud som möter efterfrågan av boenden med särskild service i varje stadsdel
- utbyggnadstakten av boende inom SoL och LSS ska öka, bland annat genom att fler aktörer blir en del av valfrihetssystemet
- generösare tillämpning av bostadsanpassning i hemmet för större möjlighet att bo hemma och minska trycket på anhöriga
- ökat samarbete mellan stadsdelarnas socialtjänst och LSS-enhet
- stärka samverkan mellan staden och regionen i relevanta verksamheter
- säkerställ att eventuellt samboskap inte ligger till grund för beslut om insatsen ledsagarservice
- säkerställ att isolering inte enkom ligger till grund för beslut om insatsen ledsagarservice och att riktlinjer definierar olika typer av isolering
- stärk anhörigstödet till barn/unga med syskon som har funktionsnedsättning

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Socialtjänsten ska uppmärksamma alla barn och vuxna som kan behöva stöd och erbjuda en modern, rättssäker och evidensbaserad socialtjänst vid ett så tidigt skede som möjligt.

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. Det förebyggande arbetet är av stor vikt och sker mellan många olika aktörer. Stödsinsatser till barn och unga ska komma in direkt när det finns misstanke om att de riskerar att hamna i kriminalitet och även stöd till föräldrarna ska erbjudas i samband med detta. En snabb reaktion från samhället ger ökade möjligheter att förhindra fortsatt kriminella handlingar och ett större förtroende från oroliga föräldrar. Staden ska fortsätta och stärka stödet till föräldrar genom föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram och familjecentraler, samt arbeta med förtroendeskapande åtgärder för att skapa en bättre relation mellan socialtjänsten och föräldrar, framförallt föräldrar i Stockholms utsatta områden. Barn med syskon i kriminalitet lämnas i dag alltför ofta ensamma i sin oro och otrygghet. Det är oacceptabelt. Anhörigstödet måste kraftigt stärkas och vara likvärdigt i hela staden

För att utjämna livschanser och ge fler barn en bra start i livet krävs tidiga insatser. Många gånger finns det redan i förskoleålder indikationer på vilka barn som riskerar att hamna snett senare i livet. Det ska finnas familjesociala team i varje förskola, en samverkan mellan socialtjänst, förskola och vårdnadshavare. Detta för att tidigt fånga upp barn och familjer i behov av mer stöd, för att stävja desinformationskampanjer mot socialtjänsten och för att bättre stötta upp och vägleda förskolepersonalen vid orosanmälningar. Att klara skolan är det bästa skyddet mot att dras in i kriminalitet eller drabbas av annan social utsatthet och utanförskap. Det är viktigt att lärare och annan personal på förskolan och skolan har kompetens att tidigt identifiera barn i riskzon och följa upp orosanmälningar. Det ska också vara enkelt att få hjälp i skolan genom elevhälsan med mer fokus på psykiskt mående för att tidigt fånga upp barn som riskerar att må, eller redan mår dåligt. Socialtjänsten ska göra fler och tidigare insatser och på så sätt vara en del av första linjens försvar mot framtida riskbeteende och kriminalitet.

I Stockholm får många barn aldrig ens träffa en handläggare hos socialtjänsten i ärenden som avgör deras liv. Deras delaktighet varierar kraftigt mellan stadsdelarna och i majoriteten av fallen saknas ett systematiskt barnperspektiv. Detta är oacceptabelt. Alla stadsdelar måste säkerställa likvärdig handläggning, obligatoriska analyser av beslutens påverkan och kompetens i kommunikationsstöd. Varje barn har rätt att bli lyssnat på och bemött med respekt, oavsett förutsättningar eller var i staden de bor.

För att öka tryggheten i staden krävs ett bra samarbete mellan alla delar i samhället, såsom myndigheter och civilsamhälle. Det behövs fler poliser och ordningsvakter, men också nattvandrande föräldrar och ett engagerat föreningsliv. Varje stadsdel ska upprätta avtal med föreningslivet där föreningarna får ekonomisk ersättning för att nattvandra i sitt lokalsamhälle. Stadens fältassistenter spelar en viktig roll i det uppsökande arbetet att nå ungdomar där ungdomarna befinner sig men tillgången av fältassistenter har i vissa områden varit bristfällig. Fler fältassistenter behöver rekryteras i de ytterstadsområden där behovet är som störst. Stockholm ska arbeta evidensbaserat och lära sig av andra städer som har hittat framgångsrika arbetssätt mot våldet och kriminaliteten. Stadsdelsnämnderna ska arbeta övergripande kring trygghetsfrågorna och lära av varandras goda exempel. Därtill ska stadsdelarna utveckla en modell för sociala utfallskontrakt, där flera aktörer, privata som offentliga, involveras för att gemensamt arbeta mot vissa bestämda målsättningar med möjlighet till finansiering både från stadsdelsnämnderna samt andra aktörer.

Kommunen har det yttersta ansvaret för att personer med missbruksproblem får den hjälp och vård som de behöver för att komma ifrån missbruket. Ett tryggt boende, ett eget hem, är ofta en

förutsättning för återhämtning och ökad livskvalitet för den som lever i missbruk och hemlöshet. Barn, unga och personer med missbruksproblematik ska systematiskt få stöd efter avslutad tvångsvård. För att motverka hemlöshet är det vräkningsförebyggande arbetet i samverkan med övriga aktörer även viktigt.

Personer med psykisk funktionsnedsättning ska få stöd med att utifrån sina förutsättningar delta i samhällets gemenskap samt ha ett arbete att gå till. Samverkan med psykiatri är viktig för att på bästa sätt tillgodose den enskildes behov av stöd och insatser. Därför ska det pågående utvecklingsarbetet med Region Stockholm och Storsthlm utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård fortsätta.

Stockholms ska vara en jämställd stad. Våld i nära relationer kan se olika ut men oftast är det kvinnor som drabbas. Stödet som erbjuds ska vara likvärdigt oberoende av var i staden du söker hjälp, dessvärre ser det inte ut så idag och stödet till relationsvåldsutsatta avgörs av var du staden en person bor. Stockholms stad ska se till att göra det så enkelt som möjligt att lämna en våldsam relation genom akut skydd på kvinnojourer, förtur i bostadskön och att varje människa får det stöd den behöver för att starta om sitt liv. Staden har en skyldighet att stötta brottsutsatta, och då särskilt vuxna och barn som är eller har varit utsatta för våld av närstående eller övergrepp i rättssak. Att förstå skillnaden mellan hedersvåld och annat våld i nära relationer är centralt för att nå resultat. För att öka kunskapen krävs att vi ger utbildning till all personal som jobbar med barn och unga så att de kan upptäcka personer som lever i hedersrelaterat förtryck, samt att alla förskolor, grund- och gymnasieskolor upprättar handlingsplaner mot hedersförtryck.

Förekomsten av hot, hat och otillåten påverkan mot anställda inom socialtjänsten har eskalerat. Det skapar oacceptabla arbetsförhållanden för medarbetarna och försvårar både rekrytering och utveckling av innehåll i verksamheten. Kompetensförsörjning och socionomernas arbetsvillkor och karriärmöjligheter är avgörande för ett kvalitetslyft i socialtjänsten. Socionomyrket behöver bli mer attraktivt och arbetsmiljön tryggare. Det är en förutsättning för att stärka det förebyggande arbetet riktat mot barn och familjer och socialtjänstens samverkan med vård, förskola, skola, elevhälsa och polis. Staden ska fortsätta förstärka och utöka säkerhetsarbetet för socialsekreterare i alla stadsdelar.

Den senaste tidens brottsvåg har resulterat i en ohållbart tung arbetsbelastning på stadens socialsekreterare, särskilt i de mest utsatta områdena. Det förebyggande arbetet hinns inte med i tillräcklig utsträckning och bara de mest akuta ärendena kan prioriteras. Detta är en farlig situation som i värsta fall kan innebära att utsatta individer i behov av hjälp hamnar i kläm, vilket också socialsekreterare i Skärholmen och Järva har larmat om. Vi vill ha fler socialsekreterare, med prioritet i våra ytterstadsområden, för att socialtjänsten ska kunna jobba både med akuta och förebyggande insatser. Ekonomiska skäl aldrig styra insatser för barn och unga; placeringar får varken avbrytas eller utebli på grund av budget och det krävs ett ledarskap som bryter tystnadskulturer så medarbetare känner sig trygga att kunna larma utan risk för repressalier.

Välfärden ska vara träffsäker, rättvis och fri från kriminalitet. När kriminella utnyttjar bidragssystem, upphandlingar eller föreningsstöd är det skötsamma stockholmare, småföretagare, ideella krafter och föreningar som får ta smällen. Stockholm ska vara en stad där skattemedel används rätt från början och där brott aldrig får löna sig. Ekonomiska flöden som göder den organiserade brottsligheten ska strypas. Rättssäkra utbetalningar, trygga system och ordning i välfärden är en förutsättning för att systemen ska fungera och pengarna hamna rätt. Krav i upphandlingar ska skärpas, transparensen öka och kontrollrutiner stärkas för att ingen aktör med kopplingar till kriminalitet eller oegentligheter ska kunna verka inom stadens verksamheter. Leverantörer och utförare som misstänks medverka i eller möjliggöra brottslighet ska granskas och kunna uteslutas. Genom att återta kontrollen över välfärdens resurser stärks både friheten, tryggheten och förtroendet för det offentliga.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- insatser för vuxna med missbruksproblematik
- insatser för barn och unga
- insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- insatser för personer i hemlöshet
- insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- insatser för personer som är på väg att radikaliseras till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska stadsdelsnämnderna

- säkerställa att personer som blivit utsatta för våld i nära relation får förtur i bostadskön och erbjuds stöd och hjälp
- tillsammans med SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med att kunna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta
- alltid utreda vad som gått fel när ett barn mördas, förs utomlands mot sin vilja eller vid suicid
- erbjuda stödsamtal till barn vars föräldrar erhåller insatser från socialtjänsten
- tillsammans med socialnämnden möjliggöra att samlokalisera socialsekreterare och polis i alla stadens lokalpolisområden
- erbjuda föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram, familjecentraler och familjebehandling. Alla som vill gå ett familjestödsprogram ska erbjudas det
- erbjuda föräldrastöd som tar sikte på att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck
- stärka kompetensen kring barn som misstänks ha förts utomlands
- följa upp rutiner och kompetens för anmälan om utreseförbud för barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller utsättas för könsstympning
- erbjuda stöd och hjälp till personer som har blivit utsatta för all typ av våld
- tillsammans med socialnämnden och förskolenämnden inrätta familjesociala team i alla förskolor där socialtjänst, förskola och vårdnadshavare samverkar
- stärka arbetet med skolsociala team under samordning av socialnämnden och utbildningsnämnden och utveckla samverkan mellan socialtjänsten och de fristående skolorna så att alla skolor inom Stockholms gränser har fungerande skolsociala team
- säkerställa att det finns tillräckligt med familje- och jourhem
- i samverkan med socialnämnden verka för att fler barn och unga får ta del av insatsen behandlingsfamilj som alternativ till institutionsvård
- stärka kompetensen kring och utveckla insatser riktade mot barn och unga som blivit indragna i våldsbejakande extremistiska miljöer
- ge stöd och råd till anhöriga och andra närstående till personer i, eller på väg in i, våldsbejakande extremistiska miljöer
- upprätta IOP-avtal med föreningslivet gällande nattvandring
- utveckla samverkan mellan skola och elevhälsa, fritidsverksamhet, föreningsliv, socialtjänst och polis i det förebyggande och uppsökande arbetet för att minska ungdomars narkotikaanvändning
- i det vräkningsförebyggande arbetet särskilt uppmärksamma barnfamiljers och äldres situation
- prioritera långsiktiga alternativ till placeringar på akutboenden, sänka trösklarna för att få en fast bostad och säkerställa en likvärdig tillämpning av tak över huvudet-garantin

- använda skolan som främsta skyddsfaktor genom samverkan mellan socialtjänsten, förskola och skola, och genom nätverket av barnrättssamordnare
- i enlighet med den framtagna sekretesshandboken arbeta för att underlätta samverkan mellan myndigheterna
- öka samverkan mellan kommuner, civilsamhälle, föreningsliv och näringsliv för att erbjuda en värdefull fritid samt en tillgänglig arbetsmarknad för unga
- tillsammans med civilsamhället skapa aktiviteter där människor med olika bakgrund och livssituation kan mötas i syfte att bygga tillit mellan människor
- öka tryggheten såväl på arbetsplatsen samt utanför den för anställda inom ramen för stadsdelens verksamhet
- stärka kompetensutvecklingen för anställda inom ramen för stadsdelens socialtjänst
- inleda försök med sociala utfallskontrakt där fler aktörer involveras inom ramen för stadsdelsnämndens socialtjänst
- säkerställ att det finns tillräcklig uppslutning av fältassistenter i de områdena med störst behov
- öka antalet socialsekreterare med prioritet i Skärholmen och andra ytterstadsområden
- förbättra anhörigstödet till barn/unga med syskon som befinner sig i kriminalitet

Stadsmiljöverksamhet

I Stockholm ska storstadens puls förenas med gröna, rofyllda miljöer. Staden ska slå vakt om grönområden och den stadsnära naturen. Stockholm ska vara en stad som är ett levande ekosystem. En grönare stad med många träd bidrar till att förbättra luftkvaliteten, reglerar temperaturen, dämpar buller och ljud, förbättrar avrinningen vid kraftig nederbörd och stärker förutsättningar för bin och andra livsviktiga pollinatörer.

Stockholmarna älskar sina grönområden både för rekreation och för motion. Städer med en hög andel stadsnära grönska har generellt sett bättre folkhälsa och en positiv effekt på psykisk ohälsa och stress. Ingen stockholmare ska ha långt till grönområden. Stockholm ska följa 3-30-300-regeln som innebär att alla stockholmare ska kunna se minst tre träd från sitt hem, sin skola och sin arbetsplats, stadskvarter ska ha minst 30 procents trädkrontäckningsgrad, och stockholmarna ska ha som längst 300 meter till ett grönområde.

Stockholms parker är en viktig resurs som behöver vårdas väl. Nedskräpning är tyvärr ett återkommande problem i välbesökta parker, vilket leder till otrygghet, minskad trivsel och fler mikroplaster i naturen, i vattnet och slutligen i oss människor. Det ska bli lättare för den som besöker parker och naturområden att hålla rent genom fler smarta och solcellsdrivna papperskorgar. Resurserna till renhållning och underhåll ökas ytterligare. Staden ska möjliggöra för en kommunal nedskräpningsavgift så att den som skräpar ner kan bötfällas. Parker och andra grönområden ska utvecklas för att stärka den biologiska mångfalden genom fler ängsplanteringar med pollinatörsvänliga växter och fler tätortsnära betande djur.

Många outnyttjade och slitna ytor i staden har stor potential att utvecklas. Det kan röra sig om områden under broar och motorvägar men även öppna asfalterade ytor. Här ska staden möjliggöra förgröning genom exempelvis miniparker även på små ytor. Murar och bullerplank ska kläs i grönt för att minska de gråa inslagen i stadsbilden. Fler av stadens husväggar och tak ska bli grönare.

Stockholm ska vara en grön och hållbar stad där parker, natur- och kulturresevat samt andra grönområden håller hög kvalitet och erbjuder trygga, tillgängliga miljöer för rekreation, möten och rörelse. När staden växer ökar trycket på dessa ytor, vilket ställer högre krav på skötsel och underhåll. Stadsdelsnämnderna ska därför, i samverkan med berörda nämnder, intensifiera arbetet med klimatanpassning och säkerställa välskötta och inbjudande stadsmiljöer i hela Stockholm. Stadsdelsnämnderna ska bistå trafikinämnden i underhållet av gång- och cykelbanor, bland annat genom att röja sly och buskar med god marginal till cykelbanor för att förbättra trafiksäkerheten och kunna minska röjningsfrekvensen och därmed få ner driftkostnaderna.

En ren och snygg stad skapar trygghet. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för ökad trygghet i det offentliga rummet genom god renhållning i offentliga miljöer och förebyggande arbete mot klotter, skadegörelse och nedskräpning. Kriminalitet och otrygghet ska motverkas genom åtgärder som fysiskt bygger in trygghet i stadsmiljön. Belysning på mörka platser ska utökas där otryggheten på kvällstid minskar stockholmarnas frihet. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med andra berörda nämnder, bolagsstyrelser, fastighetsägare och privata aktörer genomföra platssamverkan för att tillsammans med boende utveckla attraktiva och trygga stadsdelar. För lokala satsningar på utegym, torg, förbättrad säkerhet för gående och cyklister samt upprustning av parker och andra lokala satsningar finns medel avsatta i central medelsreserv.

Prioritering och fördelning av stadsdelsnämndernas investeringsbudget inom stadsmiljöområdet sker fortsatt i samarbete mellan trafikinämnden och stadsdelsnämnderna. Samordningsgruppen under ledning av stadsträdgårdsmästaren arbetar med stadens strategiska satsning på grönområden i enlighet med översiktsplanen. Berörda stadsdelsnämnder ska vara delaktiga i trafikinämndens arbete med det utökade investeringsuppdraget i parker och gröna stråk i ytterstaden. Stadsdelsnämnderna ska delta i arbetet utifrån sin kunskap om lokala förhållanden och kontakt med invånarna i respektive stadsdel.

Uppgifter

Stadsdelsnämnderna hanterar investeringar samt drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, i den mån det inte avser investeringar som utgör en del av en exploatering.

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- dagvattenhantering
- drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, inklusive barmarksrenhållning och vinterväghållning
- naturområden
- naturreservat
- strandbad

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska stadsdelsnämnderna:

- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet med en storsatsning på ytterstaden, med särskilt fokus på satsningen Järva stadspark
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser säkerställa att promenadstråk är upplysta på kvällar och nätter, samt investera i bättre och mer belysning i stadens parker i syfte att skapa mer trygghet och trivsel
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser använda ytor som är öde under vinterhalvåret till pop-up ytor, vinteraktiviteter och evenemang
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser omvandla delar av stadens gräsmattor till små odlingslotter samt öronmärka ytor för stadsodling och innovativa odlingslösningar, samt tillgängliggöra stadens parker för förskolebarn samt tillse att alla förskolor ska ha tillgång till egna odlingslotter för att lära barnen om från jord till bord, samt möjliggöra mer stadsodling i parker, på kvartersgårdar, tak, kolonilotter och gågator, samt utreda möjligheterna till utveckling av Stockholms stadsmiljöer genom exempelvis brukaravtal för skötsel av parklekar eller stadsodling
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser omvandla Skeppsbron till en attraktiv och välkomnande mötesplats för fotgängare och cyklister, med promenadstråk som knyter an till Slussbron och nya Slussenområdet, tillföra mer grönska, lokaler, flytbryggor och bryggplatser för restaurangbåtar och fiskebåtar, marknadsplatser för tillfälliga evenemang och lokala näringsidkare, en levande kaj, samt göra Skeppsbron till en av Stockholms sommargångator och minska utrymmet för bilar och parkeringsplatser
- tillsammans med trafikinämnden och berörda fastighetsägare, genom placemaking och förbättringar av utomhusmiljön stärka trivseln, tryggheten och attraktiviteten i centrum i ytterstaden, exempelvis Rågsved, Sätra och Tensta
- byta ut samtliga papperskorgar i ytterstaden mot innovativa, kapacitetsstarka, komprimerade och solcellsdrivna sopkärl
- skapa fler levande och attraktiva torgmiljöer i Bromma, likt Nockeby torg

- skapa ett mer levande torg med inspiration från Italien och Frankrike vid korsningen Disponentgatan och Strålgatan
- anlägga ett permanent utegym på Lilla Essingen
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser tillse att det finns minst en bastu med möjlighet till kallbad i varje stadsdel, verka för fler badbryggor, badstegar och klippbad, göra räddningsstegar även till badstegar samt anlägga fler strandbad i hela Stockholm
- tillsammans med berörda nämnder anlägga Zinkens stadsskog i nordvästra ändan av Ringvägen
- tillsammans med berörda nämnder göra om Karlbergsvägen till en grön och attraktiv esplanad med park-, cykel- och gångstråk
- för att göra verklighet av fler medborgarförslag, särskilt inom den fysiska stadsmiljön, söka medel från kommunstyrelsens särskilt avsatta medel för förverkligande av medborgarförslag
- tillsammans med föreningslivet samt berörda nämnder och bolag skapa fler kajakförvaringsplatser, exempelvis i Norra Djurgårdsstaden
- göra Storängstorget till ett nytt sommartorg och stänga av delen av Lövängsgatan längs torget från biltrafik sommartid
- rusta upp och anlägga små parker, så kallade pocket parks, under Kungsholmens broar
- skapa en ny parkmiljö på Södermalm i den västra delen av det nedlagda spårområdet som är belägen nedanför Södersjukhuset och längs Årstaviken. I arbetet ska Södermalms stadsdelsnämnd samarbeta med det lokala civilsamhället och näringslivet, berörda nämnder, bolagsstyrelser, myndigheter och aktörer, samt främja aktiviteter och lokalt företagande
- arbeta med kostnadseffektiva trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder utifrån lokala lägesbilder med särskilt fokus på stadens otrygga och utsatta områden
- fortsätta utveckla och intensifiera arbetet med en aktiv platssamverkan och platsaktivering tillsammans med berörda nämnder, bolagsstyrelser och privata aktörer utveckla den lokala stadsmiljön för att skapa en trygg och attraktiv närmiljö, samt starta upp platssamverkan och platsaktivering på fler platser i Stockholm
- utveckla arbetet med behovsstyrt renhållningsarbete istället för enbart jämna intervaller
- höja ambitionen i renhållningsrelaterade investeringar, samt utveckla och värna värden i stadsdelarnas parker
- utöka, utveckla och höja ambitionsnivån på renhållning, städning, skötsel och slyröjning av stadens parker i syfte att skapa ökad trygghet och trivsel
- utveckla och höja ambitionsnivån på skötseln av naturreservat
- bibehålla en hög efterlevnad av 24-timmars städgaranti för en renare stad. Städning och tömning av offentliga papperskorgar samt klottersanering ska efter behov ske inom 24 timmar efter anmälan
- delta i det av trafiknämnden ledda stadsövergripande arbetet med att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning
- främja livskvalitet för stockholmare i alla åldrar genom att underlätta för sociala aktiviteter, utomhusvistelse och vardagsmotion
- i samarbete med idrottsnämnden samt miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta med att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden, samt tillgängliggöra naturreservaten för personer med funktionsnedsättning
- tillsammans med trafiknämnden fortsatt verka för tydligare vägvisning i närheten av naturreservat i syfte att underlätta för besökare att hitta till naturreservaten

- tillgänglighetsanpassa badplatser, lekparkar, parkvägar och parkbänkar, samt undanröja fysiska hinder i stadsmiljön
- genomföra ny- och reinvesteringar i spontanidrottsytor samt vid planering av spontanidrottsytor ta jämställdhetsperspektiv i beaktning och möjliggöra en mångfald av spontanidrotter tillsammans med idrottsnämnden, berörda myndigheter och lokala föreningar
- i samarbete med idrottsnämnden utreda och anlägga konstgräs på befintliga grusytor på parkmark och göra utvalda tider bokningsbara
- tillsammans med berörda nämnder anlägga fler spontanidrottsytor med särskild prioritering av basketplaner
- i samarbete med kulturnämnden och trafiknämnden verka och underlätta för fler historiska skyltar, bilder och konstnärlig utsmyckning i stadsmiljön
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser fortsätta arbetet med kartläggning av stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att kunna följa deras utveckling över tid
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden samt stadsbyggnadsnämnden fortsätta utreda lämpliga biotopskyddsområden i staden
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser införa 3-30-300-regeln som norm i Stockholms stadsplanering för att alla stockholmare ska ha nära till träd och grönområden
- tillsammans med berörda nämnder se till att varje fällt träd ersätts med minst två nya samt sträva efter att antalet träd i Stockholm fördubblas
- identifiera gator och stråk som kan alléifieras
- bistå trafiknämnden med att inventera stadens alléer samt inrätta en övergripande strategi för att värna och utveckla alléer och äldre träd
- eftersträva större variation i trädbeståndet och tillsammans med trafiknämnden arbeta för att 20 procent av nyplanterade träd i staden är barrträd
- bistå trafiknämnden i arbetet med att skapa fullvärdiga cykelpendlingsstråk och bidra till att anpassa stadsmiljöerna för att minska konfliktytor mellan gående och cyklister
- fortsätta arbetet med Grönare Stockholm där fokus är att stärka arbetet med grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden samt stärka gröna svaga samband enligt översiktsplanen
- bistå trafiknämnden med att lokalisera platser för fler sammargåtor i ytterstaden
- vidareutveckla och stärka ekologiska värden i stadens parker, naturområden och naturreservat med utgångspunkt i handlingsplanen för biologisk mångfald, framförallt genom att öka andelen perenna rabatter som främjar pollinatörer och verka för fler tätortsnära betesdjur som ekosystemtjänst i syfte att minska kostnaderna för manuell slyröjning, stärka den biologiska mångfalden och förbättra stockholmarnas stadsmiljö
- genomföra åtgärderna för biologisk mångfald i de stadsdelsvisa åtgärdsprogrammen
- utveckla samverkan med trafiknämnden, exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden kring den ekologiska grönytekomensationen
- utveckla arbetet med klimatanpassning med fokus på skyfallsåtgärder och motverkande av värmeöar utifrån värmekarteringen med prioritet på platser med störst behov. Nämnden ska utgöra stöd för stadens samlade skyfallsarbete genom nämndens skyfallsfunktion. Asfalterad mark ska brytas upp för att tillföra mer grönska och hantera skyfall
- i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser successivt sätta upp dricksvattenfontäner i hela staden, särskilt i de områden som pekats ut som riskområden för värmeöeffekter

- planera för att successivt fasa ut det egna såväl som upphandlade beståndet av arbetsfordon och maskiner drivna av fossila bränslen i syfte att minska miljöpåverkan och buller i stadsmiljön
- ställa krav i upphandlingar på att såväl handhållna som ryggburna arbetsmaskiner ska vara eldrivna
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden, arbeta med innovativa lösningar för bullerskydd, i synnerhet gröna bullerskydd
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden utvärdera och revidera de gröna parkeringstalen i syfte att göra det mer attraktivt med hållbara mobilitetstjänster så som elbilpooler före parkeringsplatser vid nybyggnation
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden intensifiera arbetet med att rena stadens vattendrag- och bottnar genom bland annat ökad samordning med civilsamhället
- investera i åtgärder som stärker friluftslivet, såsom upprustning och belysning av motionsspår och löparbanor, bättre skyltning om exempelvis sportfiske och andra friluftaktiviteter samt tillgänglighetsanpassningar
- öka vistelsevärden på platser vid vatten genom exempelvis bryggor och attraktiv möblering vid vatten samt levandegöra ytor nära vatten i syfte att öka dessas trivsel, trygghet, tillgänglighet och nyttjandegrad. Medel avsätts i central medelsreserv för medfinansiering med halva investeringen
- i samverkan med idrottsnämnden se över möjligheterna till vattenrekreation vid Magelungen och Fagersjöviken
- i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB, exploateringsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol

Ekonomiskt bistånd

Om livet förändras och människor hamnar i svåra situationer ska samhället finnas där och hjälpa både i stunden och för att komma vidare till en hållbar livssituation. Även om det personliga ansvaret för individens situation alltid är stort, ska stödet finnas där för den som behöver samhällets hjälp, särskilt om behovet är mycket stort. Ekonomiskt bistånd är en rättighet och ingen ska avstå från att söka det för att det är för komplicerat eller anses vara stigmatiserande. Felaktiga utbetalningar ska minimeras och förebyggas, bland annat genom att skapa förutsättningar för de sökande att göra rätt. Det ska finnas funktioner för att säkerställa att utbetalat ekonomiskt bistånd har skett på korrekt grund och för att bättre säkerställa återbetalning av felaktiga utbetalningar, bland annat genom handläggare för felaktig utbetalning.

Stadsdelsnämnderna ska genom individuellt utformade insatser ge personer med ekonomiskt bistånd stöd att bli självförsörjande. Insatserna ska syfta till att hjälpa personer att snabbt nå egen försörjning för att undvika långvarigt behov av bistånd. All utredning inom ekonomiskt bistånd, liksom bedömning och tillgång till insatser, ska ske med hög rättssäkerhet och utifrån likabehandlingsprincipen. För att förebygga långvarigt utanförskap och motverka utsatthet ska personer som uppbär ekonomiskt bistånd få stöd och hjälp med att så fort som möjligt bli självförsörjande. Varje person som går från bidrag till ett arbete är en vinst, både för individen och för samhället. Arbetet ska ske i nära samarbete med stadens Jobbtorg och för den enskilde ska upplevelsen vara sömlös mellan stadsdelsnämndernas och arbetsmarknadsnämndens verksamheter.

Ett tryggt boende, ett eget hem, är ofta en förutsättning för återhämtning och ökad livskvalitet för den som exempelvis lever i missbruk och hemlöshet. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att motverka hemlöshet och särskilt viktigt är det att staden hjälper barnfamiljer utan bostad så att barn får ett tryggt boende. Bostadslösa barnfamiljer ska inte placeras på vandrarhem eller hotell utan erbjuds trygga och långsiktiga boendalternativ.

Det är extra allvarligt när barn far illa. Oavsett om det handlar om misshandel, psykisk ohälsa, försummelse eller ekonomiska svårigheter ska samhället finnas där för att fånga upp de barn som på olika sätt behöver stöd. Samhället måste också bli bättre på att förebygga att barn hamnar i utsatthet. Stockholms stad har alltid det yttersta ansvaret för de personer som bor i Stockholm och byråkrati och bristande helhetssyn ska aldrig ge negativa konsekvenser för den enskilda. Oavsett vem du är eller var i staden du bor ska du ha samma möjligheter, samma trygghet och samma service.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- myndighetsutövning gentemot enskilda som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen
- insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska stadsdelsnämnderna

- ställa krav på dem som mottar ekonomiskt bistånd att stå till arbetsmarknadens förfogande

- ha funktioner för att säkerställa att utbetalat ekonomiskt bistånd har skett på korrekt grund och bättre säkerställa återbetalning av felaktiga utbetalningar, vid behov genom handläggare för felaktig utbetalning
- samarbeta med kommunstyrelsens strategiska samordnare mot välfärdsbrott
- särskilt prioritera utvecklingen av arbetssätt för sjukskrivna och personer med sociala/medicinska skäl för att sänka trösklarna till arbete
- utveckla och stärka samverkan mellan socialtjänstens olika verksamheter för att hushåll med osäkra boendeförhållanden, särskilt barnfamiljer, ska hitta en varaktig bostad
- utgå från ett tydligt barnperspektiv och särskilt beakta barns behov när vuxna söker ekonomiskt bistånd
- säkerställa att handläggning av biståndsansökningar går snabbt, är rättssäkra och bidrar till att biståndstagare får en plan för egen försörjning på kortast möjliga tid
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden bidra till en digital och automatiserad ansökningsprocess för ekonomiskt bistånd
- verka för att vägen till arbete och kunskaper i svenska är kort så att nyanlända snabbt kommer in i egen försörjning

Arbetsmarknadsåtgärder

Egen försörjning är grunden för människors frihet att leva självständiga liv och att förverkliga sina livsdrömmar. För att förebygga långvarigt utanförskap och motverka utsatthet ska personer som uppbär ekonomiskt bistånd få stöd och hjälp med att så fort som möjligt bli självförsörjande. Varje person som går från bidrag till ett arbete är en vinst, både för individen och för samhället. Arbetet ska ske i enlighet med stadens strategi för arbetsmarknadsinsatser och i nära samarbete med stadens Jobbtorg och för den enskilde ska upplevelsen vara sömlös mellan stadsdelsnämndernas och arbetsmarknadsnämndens verksamheter.

Feriejobben är viktiga för att tidigt ge fler unga en första arbetslivserfarenhet och för kompetensförsörjningen till stadens verksamheter. Varje ungdom som väljer en annan väg än den kriminella är en seger för samhället. Vi har tidigare sagt att Stockholms stad ska vara i framkant i Europa när det gäller att lotsa unga från utanförskap till arbete – därför bör stadens feriejobb utökas till en bredare målgrupp och erbjudas till stadens ungdomar ner till 13 års ålder och att dessa särskilt ska gå till prioriteringsgruppen med sociala skäl. En stor andel unga och vuxna med funktionsnedsättning står ofrivilligt utanför arbetslivet, trots att de är arbetsföra. Företagande är ett bra sätt för många människor att bryta sitt utanförskap. Personer med funktionsnedsättning som har vilja och drömmar att starta en egen verksamhet ska erbjudas information och vägledning kring möjligheterna med eget företagande.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- att utreda behov av förberedande eller parallellt stöd för personer som tar del av arbetsmarknadsinsats inom Jobbtorg Stockholm
- stödinsatser i form av lönebidrags- och OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete)
- rekrytering och anställning av feriearbetande ungdomar

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska stadsdelsnämnderna:

- utöka det uppsökande arbetet med stadsdelsmammor och stadsdelssystrar
- tillsammans med bostadsbolaget och arbetsmarknadsnämnden starta ett projekt där långtidsarbetslösa kvinnor erbjuds utbildning och anställning inom lokalvård i sitt närområde enligt Kvinna Mimer-modellen
- ge långtidsarbetslösa kompletterande stöd för att snabbt komma i arbete
- erbjuda ungdomar feriejobb under sommar-, höst- och vinterlov
- se till att feriejobbare har meningsfulla arbetsuppgifter som förbereder för arbetslivet
- verka för att fler feriejobb inriktas mot skötsel och kvalitetshöjning av stadens parker och offentliga miljöer
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden verka för att stärka samverkan med näringslivet kopplat till feriearbeten
- tillsammans med kommunstyrelsen och arbetsmarknadsnämnden se till att ett näringslivs- och småföretagarråd införs i alla stadsdelar
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden utveckla ansökningsprocessen till stadens feriejobb för att bättre efterlikna ansökningsprocessen till andra arbetsplatser

- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden säkerställa att fler ungdomar ges möjlighet att feriejobba i ett annat stadsdelsområde än där de bor
- prioritera ungdomar med funktionsnedsättning, med sociala skäl, som avbrutit gymnasiestudier eller bedöms ha behov av språkstödande insats vid fördelning av feriejobb
- i samarbete med berörda stadsdelsnämnder permanenta satsningen på sommarjobb till åldersgruppen 13–15 år i ytterstaden (EÅV, Farsta, Hässelby-Vällingby, Järva, Skarpnäck, Skärholmen) och beakta ordinarie prioriteringsgrunder i detta
- stärka möjligheterna att tillgodose olika gruppers behov av insatser regionalt genom samverkan med andra stadsdelsnämnder
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och berörda nämnder samverka inom ramen för samordningsförbundet Stockholm stad kring förrehabiliterande insatser som syftar till att överbygga glapp mellan parternas ansvar och kompetensområden
- bidra till att Stockholmsjobb som tillsätts av arbetsmarknadsnämnden kan genomföras på ett ändamålsenligt sätt genom att individen får relevant holistiskt stöd
- säkerställa att OSA-anställningar kan placeras utanför stadens verksamheter, särskilt inom civilsamhälle och den sociala företagssektorn
- säkerställa att nyanlända informeras om rätten till föräldraledighet och pappamånader i syfte att fler utrikes födda kvinnor ska närma sig arbetsmarknaden
- erbjuda information och vägledning kring eget företagande för personer med funktionsnedsättning som är arbetsföra

Arbetsmarknadsnämnden

Egen försörjning är grunden för människors frihet att leva självständiga liv och att förverkliga sina livsdrömmar. Fler stockholmare ska kunna komma i arbete – därför ska Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat.

Politiken ska vara flexibel och handlingskraftig när konjunkturen svänger och arbetsmarknaden förändras. Arbetsmarknadsnämnden ska kontinuerligt anpassa sin verksamhet utifrån konjunkturläget och Arbetsförmedlingens prioriteringar, för att säkerställa att stockholmare snabbt når egen försörjning. Nämnden ska samverka nära med näringslivet och delta aktivt bidra till stadens övergripande arbete för att skapa ett gott företagsklimat i Stockholm. Särskilt fokus ska läggas på individer som står långt från den reguljära arbetsmarknaden. De ska få riktat stöd för att snabbt komma i arbete och vid behov erbjudas att läsa in gymnasiekompetens eller en arbetsplatsnära yrkesutbildning i ett bristyrke.

Livslångt lärande är nyckeln till ett dynamiskt och inkluderande arbetsliv. Utbudet av vuxenutbildning ska snabbt anpassas efter efterfrågan samt i linje med arbetsmarknadens behov. Genom nämndens utbildningar och insatser erbjuder staden flera möjligheter för den enskilde att etablera sig på arbetsmarknaden. Innovation inom alla nämndens verksamheter ska främjas, både genom eget utvecklingsarbete och tillsammans med fristående aktörer och ideell sektor. Stadens arbetsmarknadsinsatser ska vara meningsfulla och öka förutsättningarna för hållbar arbetsmarknadsetablering för nämndens målgrupper.

En stark välfärd kräver rätt kompetens – både nu och framöver. Rekryteringsbehovet till välfärdsyrken, särskilt inom äldreomsorgen, är stort. Under pandemin ökade söktrycket till utbildningar i vård och omsorg, men fler måste söka sig till en karriär i framtidens välfärd, inte minst till följd av de demografiska utmaningar vi står inför. Arbetsmarknadsnämnden ska bidra med flexibla utbildningar, så att befintlig personal kan kompetensutveckla sig och ta nästa steg i karriären, med rätt insatser för att fler ska söka och klara utbildningar till välfärdens yrken.

Tidiga arbetslivskontakter bygger framtidstro och bryter utanförskap. Feriejobben som nämnden ansvarar för ska ge fler unga en första arbetslivserfarenhet och stärka stadens kompetensförsörjning. Varje ungdom som väljer en annan väg än den kriminella är en seger för samhället. Därför bör feriejobben utökas till en bredare målgrupp och erbjudas från 13 års ålder och riktas särskilt till prioriteringsgruppen med sociala skäl. Samtidigt ska kvaliteten säkras: meningsfulla arbetsuppgifter, väl förberedda handledare och en ansökningsprocess som efterliknar en vanlig rekrytering, där den sökande skriver ett kort personligt brev/motivering som delas med handledaren. Staden bör även stärka samarbetet med det privata näringslivet för att erbjuda fler ferieplatser, i likhet med andra kommuner som framgångsrikt låtit privata aktörer bidra med utvecklande arbetsuppgifter under ferieanställningar. Stockholms stad ska gå samma väg.

Ett konkurrenskraftigt näringsliv behöver rätt kompetens. Företag i flera branscher saknar idag nödvändig kompetens, och behöver ofta söka efter högkvalificerad arbetskraft från hela världen. Nämnden ska bidra till talangattraktion, och i samverkan med skolorna locka fler till bristyrken genom att tidigt informera om var jobben finns, samt möjligheterna till prao, so och praktik i dessa branscher. Arbetet ska göras med inriktning på hållbarhet, och gröna jobb, särskilt inom gröna näringar. Nyföretagarcentrum, Starta eget Stockholm och småföretagarcentrum är viktiga för att fler ska kunna starta och hålla igång företag. Centerpartiet vill även se ett Näringslivs-

och småföretagarråd i varje stadsdelsnämnd. Vägarna till jobb ska vara många och tydliga. Fler lärlingsplatser och lärlingsprogram behövs, och elever ska få information om dessa. Bristyrkesutbildningar ska prioriteras och utvecklas i nära samarbete med berörda branscher och företag, både inom vuxenutbildningen och inom nämndens övriga verksamhet. Stockholm är ett internationellt centrum för innovation och entreprenörskap – stadens elever och vuxenstuderande ska kunna bidra till stadens tillväxt i växande branscher. Nämnden ska också bistå nya egenföretagare genom Starta eget och Scale up för att främja tillväxt och entreprenörskap.

Unga som lider av psykisk ohälsa, eller av annat skäl inte slutför sin utbildning, ska sökas upp av nämnden för att fler ska studera klart eller komma i arbete. I detta arbete ska digitala arbetssätt och möjligheten att jobba på distans nyttjas och utvecklas. Personer med funktionsnedsättning ska inte fastna i åtgärdsprogram, utan ges möjlighet att nå egen försörjning genom individuellt stöd utifrån den enskildes behov. Människors vilja att arbeta ska vara utgångspunkten – företag ska få möjlighet att ta emot individer med funktionsnedsättning utan att onödigt tidskrävande utredningar innan mottagandet sker.

Stadens resurser ska användas samlat för att ge maximal effekt. Ansvar för rekrytering och anställning inom Stockholmsjobb bör samlas hos stadens Jobbtorg, som har helhetsansvar för arbetsmarknadsinsatser för stadens målgrupper. Alla nämnder och bolag ska bidra med arbetsplatser, anställningar och praktikplatser kopplade till dessa insatser.

Stockholm ska vara ett nationellt och internationellt föredöme för snabb etablering av nyanlända på arbetsmarknaden, där vägen till arbete och kunskaper i svenska är kort. Integrationspakten har stärkt samverkan mellan stad, civilsamhälle och näringsliv – nu bör mer ansvar ges till aktörer som kan vara en brygga in i samhället.

Demokratiska värden och delaktighet växer genom kunskap och möten. Civilsamhället ska ges möjlighet att bedriva den lagstadgade samhällsorienteringen, och staden ska se till att den kompletteras i både tid och innehåll på ett sätt som gynnar deltagande, förståelse för det svenska samhället och fortsatt lokalt engagemang. Deltagande i samhällsorientering för nyanlända ska vara ett krav för försörjningsstöd och jobbcoachning i Stockholms stad. Alla integrationsprojekt som staden finansierar ska involvera både utrikes födda och etablerade stockholmare.

Svenska språket öppnar dörren till arbete – sfi måste därför bli bättre och mer yrkesnära. Nämnden ska säkerställa att sfi ges från dag ett, är ändamålsenlig, ger goda kunskaper i svenska och utgår från individens förutsättningar. SFI-elever ska studera i sammanhållna grupper, med intag som mest var femte vecka, och kunna kombinera sfi med yrkesstudier i paketlösningar. Antalet studiecoacher och handledare ska öka, även på studieväg 2. Studie- och yrkesvägledningen ska utvecklas inom hela komvux, särskilt på sfi, för att tydliggöra kopplingen mellan studier i svenska och vägen till ett arbete. Särskild hänsyn ska tas till hur svenskundervisning för ukrainare kan kombineras smidigt med jobb eller företagande.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- verksamheten vid stadens jobbtorg
- rekrytering, anställning och samordning av Stockholmsjobb och liknande insatser
- samordning och utveckling av feriejobb för ungdomar, samt anskaffning av handledning

- det kommunala aktivitetsansvaret för 16–19-åringar
- samordningsansvar för stadens samverkan med Arbetsförmedlingen
- vuxenutbildning inklusive svenska för invandrare (sfi)
- lagstadgad samhällsorientering för nyanlända
- samordning av stadens arbete med mottagande och etablering av nyanlända
- avtal för förmedlingstjänster avseende ställföreträdare samt stadens förvaltarenhet

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska nämnden:

- med hjälp av digitala arbetssätt arbeta mer aktivt med att nå unga hemmasittare
- i samarbete med berörda stadsdelsnämnder permanenta satsningen på sommarjobb till åldersgruppen 13–15 år i ytterstaden (EÅV, Farsta, Hässelby-Vällingby, Järva, Skarpnäck, Skärholmen) och beakta ordinarie prioriteringsgrunder i detta
- utveckla feriejobb för yngre målgrupper och utbilda handledare särskilt för detta ändamål
- utveckla ett samarbete mellan staden och det privata näringslivet kopplat till feriejobb
- utveckla ansökningsprocessen till stadens feriejobb för att bättre efterlikna ansökningsprocessen till andra arbetsplatser med en CV-skrivarkurs som obligatoriskt moment, samt utreda en utökad ansökningsprocess för feriejobben med krav på personligt brev eller motivering
- i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta med insatser för de ungdomar som nås genom sociala insatsgrupperna, både målgrupperna 12–18 år samt 19–29 år delta i och stödja arbetet med utvecklandet av studiemotiverande arbetslivsorientering (SAO)
- bidra till att sociala samarbeten vid upphandlingar är norm, inte undantag
- dra nytta av Stockholms dynamiska arbetsmarknad och växande branscher för att lotsa unga till framtidens jobb
- samarbeta med arbetsgivare för att erbjuda sfi kopplat i direkt anslutning till arbetsplatser eller inför en anställning
- bidra till arbetet för att underlätta för talangattraktion och genom ett International House och tillsammans med statliga myndigheter se till att arbetskraftsinvandring till Stockholm är enkelt och attraktivt
- tillsammans med berörda nämnder stärka stadens arbete för att säkra kompetensförsörjningen i såväl näringsliv som offentliga verksamheter, bland annat genom utvecklad internationell talangattraktion och nämndens ansvar för International House
- tillsammans med kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna och relevanta bolag se till att det finns ett Näringslivs- och småföretagarråd i varje stadsdelsnämnd
- tillsammans med Stockholm Business Region återuppta en kvalitativ nyföretagarrådsgivning inför kommande avtalsperiod säkerställa en ökad reformtakt inom sfi med sammanhållna grupper, fler yrkespaket, utvecklad studie- och yrkesvägledning, samt utökad tillgång till handledare hos alla utbildningsanordnare
- fortsätta att stärka kopplingen till arbetsmarknaden inom sfi genom aktiviteter som arbetslivsorientering, praktik och matchning, särskilt med hjälp av integrationspaktens partnerskap
- utveckla vuxenutbildningen och studie- och yrkesvägledningen för att stärka möjligheterna till omställning på en arbetsmarknad med föränderliga behov

- utveckla samarbetet med länets kommuner och Region Stockholm kring vuxenutbildningen för att stockholmare ska mötas av ett bredare utbud av utbildningar
- fortsätta utveckla sfi för föräldralediga, med fördel på introduktionsförskolorna, och komplettera med integrations- och arbetsfrämjande insatser
- genom vuxenutbildningen erbjuda möjligheter för fler av stadens medarbetare att bli behöriga inom sina yrken och har tillräckliga kunskaper i svenska språket
- i samverkan med kommunstyrelsen utveckla vuxenutbildningen som strategisk aktör inom stadens egen kompetensförsörjning
- införa en klimatprofil på stadens yrkeshögskola Frans Schartau
- starta en YH-utbildning för chefer i välfärdsverksamheter vid Frans Schartaupersoner med funktionsnedsättning ska få stöd att nå egenförsörjning genom individuella insatser och staden ska bidra till att bredda rekryteringen på arbetsmarknaden.
- uppsöka unga personer med funktionsnedsättning som varken arbetar eller studerar (FUVAS) för att identifiera behov av stöd och insatser, samt utveckla en strategi för detta
- utreda möjligheten att skapa särskilda stödprogram för entreprenörskap och företagande för personer med funktionsnedsättning
- bidra till att stadens nämnder arbetar målinriktat med inkluderande rekrytering
- bistå stadens alla nämnder och bolag i att se över vilka arbetsuppgifter som kan erbjudas serviceassistenter
- verka för att fler av arbetsmarknadsinsatserna bedrivs med eller av civilsamhället och sociala företag
- bidra till att fler brukare inom daglig verksamhet kan delta på den ordinarie arbetsmarknaden
- bidra till att skapa fler avlastande och enkla instegsjobb inom vård och omsorg samt inom näringslivet
- ge civilsamhället möjlighet att bedriva den obligatoriska samhällsorienteringen
- tillsammans med berörda nämnder säkerställa att alla integrationsprojekt som Stockholms stad stödjer ska involvera både utrikes födda och etablerade stockholmare
- samarbeta med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och kriminalvården och andra myndigheter för att unga i riskzon eller som lämnar kriminalitet, exempelvis genom avhopparprogram eller sociala insatsgrupper, ska erbjudas insatser som leder till arbete
- arbeta uppsökande mot unga som varken arbetar eller studerar och mot nyanlända kvinnor som står utanför arbetsmarknaden
- utveckla integrationspakten och höja målen för förmedlade anställningar och praktikplatser hos partnerföretagen
- vara pådrivande i arbetet för att förbättra och påskynda etablering och inkludering i samhället för nyanlända, särskilt boende i stadens genomgångsbostäder, genom samarbete med civilsamhälle, näringsliv samt arbetsförmedlingen och andra statliga myndigheter
- genom Welcome House samla stadens verksamheter och andra aktörer som möter nyanlända
- stärka samverkan mellan Welcome House och Integrationspakten för att fler nyanlända så tidigt som möjligt ska komma i kontakt med stadens civilsamhälle och föreningsliv

- se över möjligheterna att bredda Welcome House uppdrag till att även innefatta fler integrationsfrämjande insatser, i syfte att upprätthålla ordinarie verksamhet även i tider då antalet nyanlända är lägre
- tillsammans med stadsdelsnämnderna, stadsdelssystrar och stadsdelsmammorna utöka uppsökandet av kvinnor som står långt från arbetsmarknaden och utveckla insatser som kortar vägen till arbete för dessa
- säkerställa att nyanlända informeras om rätten till föräldraledighet och pappamånader i syfte att fler utrikes födda kvinnor ska närma sig arbetsmarknaden
- tillsammans med bostadsbolaget och stadsdelsnämnderna starta ett projekt där långtidsarbetslösa kvinnor erbjuds utbildning och anställning inom lokalvård i sitt närområde enligt Kvinna Mimer-modellen
- stärka verksamhets- och avtalsuppföljningen inom vuxenutbildningen i syfte att säkerställa hög kvalitet
- bidra till akademisk arbetsmarknadspolitisk forskning och utvärdering för att säkerställa evidensbaserat arbete i nämndens verksamheter
- stödja det förvaltningsövergripande teamet för stadens tillsynsarbete, som i samarbete med olika myndigheter arbetar för att komma åt välfärdsbrottslighet, miljöbrottslighet, arbetslivskriminalitet samt människohandel och människoexploatering
- säkerställa att stadens tillsynsarbete även säkerställer brottsofferperspektivet och de utsattas rättigheter
- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet med att etablera gröna företagslotsar och underlätta för gröna företag att bli leverantörer till staden

Avfallsnämnden

Omfattningen av nämndens uppgifter är reglerad i lag och författning. Utförandet av den faktiska avfallsverksamheten åligger Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten och Avfall AB. Verksamheten bedrivs inom dess dotterbolag Stockholm Avfall AB. Nämndens ledamöter utgör genom personunion även styrelse för Stockholm Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet upprättas därför inom Stockholm Avfall AB.

Avfallsnämndens verksamhetsplanering upprättas genom nämnda personunion av styrelsen för Stockholm Avfall AB. Styrning av verksamheten sker därmed genom ägar-direktiv till bolaget inom Stockholms Stadshus AB

Nämndens uppgifter

- Avfallsnämnden har verksamhetsansvaret för de uppgifter som enligt miljöbalken eller andra författningar åligger staden i fråga om avfallshantering
- upprättande av förslag till renhållningsordning
- upprättande av förslag till avfallsplan
- upprättande av förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall

Exploateringsnämnden

En växande och attraktiv stad

Stockholm ska vara en växande och attraktiv stad som lockar människor, företag och besökare från hela världen. För att nå dit behövs fler bostäder i olika prisnivåer. Stockholm ska vara en stad med utbud av såväl exklusiva våningar som billiga första boenden och allt där emellan.

Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart och tätt för att skapa en levande och hållbar stad. Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Stadsutvecklingen ska användas som verktyg för att främja social sammanhållning och ske i dialog med de boende för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm.

Bostadsbristen drabbar unga som ska flytta hemifrån och barnfamiljer som delar på sig, men hotar också både Stockholms företagsklimat och utveckling som storstad. Bostadsmarknaden behöver mer rörlighet, fler upplåtelseformer, bättre nyttjande av befintliga bostäder och en stor nybyggnation. Miljömässig- och social hållbarhet ska vara fundament i ett långsiktigt byggande där människor trivs och känner sig trygga i sitt bostadsområde.

En stad med fler överkomliga bostäder

Stockholms stad har ett ansvar att tillmötesgå rätten till bostad för kommunens invånare. Kostnaden för att bygga nya bostäder ökar, och stora grupper har inte råd att efterfråga nyproducerade lägenheter. För att få ett överkomligt förstahandskontrakt krävs ofta ett decennielångt köande. Staden ska därför fasa ut bostadskön helt och alla bostäder i allmännyttan ska fördelas efter behov istället för kötid.

Staden behöver rikta en andel av bostäderna till resurssvaga hushåll, så kallad "social housing" eller socialt hållbara bostäder. Stockholms stad ska samarbeta i tidigt skede med privata byggherrar som vill bidra till detta. Ett viktigt verktyg är att vid markanvisning ställa krav på en andel öronmärkta billigare bostäder. Vid nybyggnation ska bostäder riktade till resurssvaga hushåll integreras med andra former av bebyggelse för att minska segregationen. Stockholms stad ska vara mer flexibel med finansieringsprincipen för enskilda bostadsprojekt och istället se till nyttan för hela staden, inklusive målet om en hållbar bostadsförsörjning.

Byggnormer ska ses över i samverkan med berörda myndigheter och de som inte är ändamålsenliga ska plockas bort. Det kan till exempel handla om att studentbostäder inte ska behöva ha samma krav på parkeringsplatser men också att det byggs lägenheter med något enklare standard som fler kan ha råd med. Även regelverk kring riksintressen, strandskydd eller kulturskydd fördyrar eller sätter käppar i hjulet för nybyggnation. Staden ska verka för en översyn av de riksintressen som påverkar bostadsbyggande i Stockholm och även pröva ifall bostäder kan vara ett eget riksintresse. Kulturskyddet bevarar många viktiga värden men är inte alltid ändamålsenligt. Staden ska verka för att kulturskydden blir till ett enhetligt skydd som är lättare att tillämpa.

En stad med ökat bostadsutbud och större rörlighet

Stockholms bostadsmarknad ska skapa trygghet genom rörlighet. Förutom fler överkomliga och behovstilldelade bostäder som sänker tröskeln in på Stockholms bostadsmarknad finns ett stort behov av att tillgängliggöra fler bostäder och minska inlåsnings effekterna på bostadsmarknaden. En trygg boendesituation uppstår inte genom att människor tvingas hålla fast vid ett kontrakt i all oändlighet. Trygghet skapas

när man kan bo kvar så länge bostaden uppfyller ens behov, men med vetskapen om att den dag livssituationen förändras är det möjligt att skaffa en ny bostad som passar bättre.

Bristen på hyresrätter blir inte bara ett problem för dem som behöver någonstans att bo – det är också en bromskloss för Stockholms tillväxt och utveckling, eftersom människor som vill komma hit för att arbeta, studera eller forska hindras från att göra det. Staden ska därför bygga fler hyresrätter. Staden ska samla ihop flera mindre detaljplaneområden och därigenom kunna korta processen genom att större markanvisningar kan ske samtidigt till ett antal mindre byggaktörer. På detta sätt kan också konkurrensen förbättras och fler aktörer bidra till Stockholms byggtakt. För att stimulera byggandet ska staden verka för att tillåta differentierade hyror. Privata hyresvärdar ska tillåtas tillämpa fri hyressättning – villkorat att en viss andel av bostäderna öronmärks för socialt hållbara bostäder som fördelas efter behov genom Bostadsförmedlingen.

Hyresrätter och bostadsrätter ska kompletteras med fler upplåtelseformer såsom ägarlägenheter, hyrköp och kooperativa boendeformer där en hyresrättsförening kan äga fastigheten där hyreslägenheterna finns. Hyrköp är en modell som sänker trösklarna in på bostadsmarknaden för unga och andra som inte hunnit eller kunnat spara ihop till hela kontantinsatsen. Ett annat sätt att öka utbudet av bostäder är att fortsätta arbetet med att underlätta för villaägare att ordna med en uthyrningsdel av fastigheten eller att bygga ett attefallshus på tomten. Stockholm ska se bortom hyresrätten och bostadsrätten. Arbetet med bland annat kollektivboenden, ägarlägenheter, talangbostäder och moderna student- och seniorboenden ska fortsätta och växlas upp. För att möta demografiska förändringar och skapa rörlighet på bostadsmarknaden ska nämnden även verka för fler attraktiva och sociala boendeformer för äldre, som seniorboenden, trygghetsboenden och hyreskooperativ. För att stärka bostadsrättsföreningars och enskilda fastighetsägares möjlighet att friköpa sin mark ska staden initiera en hyrköpsmodell för tomträttsinnehavare som önskar att göra detta gradvis.

En stad med blandade bostadsområden

Stockholm ska växa långsiktigt hållbart med blandade bostadsområden som främjar integration och en god livsmiljö. När staden växer är det viktigt att grunden läggs för en hållbar och miljövänlig livsstil. Staden ska planeras inte enbart för att få rum med så många bostäder som möjligt, utan också för att bostadsområdena som växer fram ska ha god tillgång på förskolor, idrottsytor, grönområden och rum för kultur och möten.

Segregationen i Stockholm är ett resultat av årtionden med misslyckad stadsplanering och bostadspolitik. Staden måste byggas hållbart genom att blanda olika boendeformer och bostadsstorlekar. Alla ska få plats i Stockholm och människor med olika erfarenheter ska kunna träffas i sin vardag. Staden ska inspireras av den sk. *Helsingforsmixen*, där äganderätter, bostadsrätter, privatägda hyresrätter och subventionerade hyresbostäder blandas ner på kvarternivå i alla bostadsområden, såväl i ytterstaden som i innerstaden. Genom att diversifiera bostadsbeståndet främjas social integration, en tryggare boendemiljö, och möjligheterna att bo kvar i ett område man känner starkt för även om livssituationen förändras.

Dessutom brådskar behovet av att utveckla Stockholms miljonprogramsområden om vi på allvar ska kunna utmana segregationen. Via detaljplaner och byggrätter ska staden säkerställa olika boendeformer som ger blandade områden. Ett tak på två tredjedelar hyresrätter ska införas i alla socioekonomiskt utsatta områden. Vid förtätning och nybyggnation ska underrepresenterade upplåtelseformer främjas. Staden ska aktivt överbrygga segregeringande barriärer och bygga ihop olika stadsdelar med olika socioekonomiska grupper. Så bygger vi Stockholm långsiktigt starkt.

Exploateringsnämndens roll i förhållande till dessa mål

Exploateringsnämnden ska vara motorn i ett hållbart samhällsbyggande. Att stadens bostadsmål har utgått från ett siffersatt antal bostäder har styrt byggandet mot mindre lägenheter, samtidigt som underskottet på större lägenheter för barnfamiljer och andra hushåll har vuxit. Ett högt mål för bostadsbyggandet behövs, men det behöver utformas med andra variabler för att främja variation i utbudet.

Staden bör därför utreda om dagens mål om 140 000 bostäder till 2035 kan ersättas med mått som bättre speglar de faktiska behoven, till exempel boarea (BOA), antal sovrum eller andra indikatorer som säkerställer att nya bostäder svarar mot efterfrågan hos olika hushåll. På så vis kan målen främja en balans i bostadsbeståndet, och motverka en snedvridning där nästan bara små bostäder byggs.

Exploateringsnämnden ska arbeta för att staden tidigt i utvecklingen säkerställer goda möjligheter för offentlig service, olika boendetyper, näringsliv, föreningsliv, kultur, idrott och rekreation i hela staden. Stockholmarna ska involveras i arbetet för att nämnden ska kunna ta hänsyn till åsikter, synpunkter och behov, särskilt när det gäller att utveckla den fysiska miljön utifrån ett medborgarperspektiv och ökad trygghet. För att skapa ett levande, attraktivt och tryggt Stockholm i stadens alla områden ska nämnden arbeta för en blandning av arbetsplatser, service och bostäder. Nämnden ska bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt och som minskar transporter. Nämnden ska särskilt prioritera fotgängare, cyklister och kollektivtrafik vid planeringen av trafikmiljöer. Gång- och cykelbron mellan Gamla stan och Slussen ska byggas inklusive rampen från nedre brofästet för att skapa kopplingar till Söder Mälarstrand och Stadsgårdsleden, och trafiksäkerheten för cyklister och gående på Vattentorget måste garanteras.

Behovet av fler bostäder har hög prioritet och exploateringsnämnden ska vara drivande för en hög bostadsbyggnadstakt, på både kort och lång sikt, i en föränderlig konjunktur. Nämnden ska arbeta för att 10 000 klimatsmarta bostäder byggs per år, samt med en blandning av upplåtelseformer, boendetyper och bostadsstorlekar i hela staden. Näringslivsperspektivet ska stärkas. Nämnden ska ha en tydlig organisation och strategiskt, proaktivt och systematiskt arbeta för fler näringslivsetableringar, fler externa utförare och byggare av samhällsfastigheter. Nämnden har ett helhetsansvar vid exploatering och ska samverka med övriga nämnder, bolagsstyrelser och byggaktörer för att nå stadens mål gällande samhällsfunktioner, näringsliv, miljö- och klimatarbete och grönområden av hög kvalitet. Nämnden ska bidra till den framtida avvecklingen av Bromma flygplats i syfte att omvandla området till en levande och grön stadsdel – med särskilt fokus på återbruk och klimatvänligt tänk.

Nämnden ska främja en klimatsmart och resurseffektiv stadsutveckling och ansvara för arbetet med att utveckla stadens områden med hållbarhetsprofil. Nämnden ska verka för ett mer cirkulärt byggande samt klimatsmarta byggmetoder och materialval. I stadsutvecklingsprojekt på egen mark ska nämnden redovisa uppskattad klimatpåverkan för påverkade byggnader, anläggningar och mark samt redogöra för vilka alternativ som studerats. Metoder i markanvisningar ska väljas för att bidra till social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Vegetationsklädda tak ska vara normativt utgångsläge vid all nyproduktion av fastigheter där staden är byggherre. Nämnden ska utgöra stöd för stadens samlade skyfallsarbete genom skyfallsfunktionen och delta i processen för skyfallsanläggningar under mark.

Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 11 (Hållbara städer och samhällen) och mål 15 (Ekosystem och biologisk mångfald) tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden. Vidare ska nämnden verka för att hanteringen av bygg- och schaktmassor i så hög utsträckning som möjligt sker lokalt, att transporter hålls korta och att massor återanvänds i stadens projekt. Utbyggnaden av tunnelbanans gula linje och andra stora infrastrukturprojekt genererar stora mängder schaktmassor. Stockholms stad bör undersöka möjligheten att använda dessa för att bygga ut Hammarbybacken med en topp till och skapa Hammarbybackarna – en ännu större destination för både vinter- och sommaridrott mitt i stan.

Nämnden ska säkerställa det ekonomiska utrymmet för angelägna investeringar genom ökade krav på lönsamhet, ökade försäljningsinkomster och en utvecklad projektstyrning. Genom utvecklad prioriteringsförmåga och genom att utgå ifrån ett hållbart investerings- och driftsekoniskt perspektiv ska nämnden möjliggöra långsiktigt hållbara investeringar. Åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm har hög prioritet.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- markförvaltning och markexploatering inom stadens gräns
- mark som staden äger utanför stadens gräns som ska exploateras eller avyttras
- frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter
- genomförande av detaljplaner för gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser på stadens mark och på annan mark som nämnden förvaltar
- arbete som bidrar till en socialt och ekologiskt hållbar stad
- myndighetsutövning i hamnfrågor

Markförvaltningen genererar betydelsefulla intäkter för staden, varav huvuddelen utgörs av tomträttsintäkter.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska nämnden:

- tillsammans med exploateringsnämnden i planprocessen verka för att främja underrepresenterade upplåtelseformer i alla områden, samt införa ett tak på två tredjedelar hyresrätter i alla socioekonomiskt utsatta områden
- tillsammans med kommunstyrelsen revidera markanvisningspolicyn i syfte att vid markanvisning öronmärka för 30 procent socialt hållbara bostäder, och i samband med detta ta ut lägre pris för byggrätterna
- verka för differentierade hyror, till exempel genom hyreskooperativ där friare hyressättning tillåts villkorat att en viss andel av bostäderna öronmärks för socialt hållbara bostäder
- säkerställa en blandning av bostadsstorlekar och upplåtelseformer på kvarternivå i hela staden, där målet för nyproduktion är att det ska bidra till en balans mellan upplåtelseformer
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheten att ersätta stadens bostadsmål med ett BOA-mål som säkerställer att nya bostäder svarar mot efterfrågan hos olika hushållstyper
- arbeta för alternativa boendeformer så som kooperativ hyresrätt, coliving, byggemenskaper, hyrköp/köpooption och kollektivhus

- verka för fler och mer ändamålsenliga studentbostäder, tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- med ett samlat grepp verka för ökat byggande av äldreboendestäder genom att förkorta och förenkla planprocessen, tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- säkerställa en hållbar bostadsförsörjning genom en hög bostadsbyggnadstakt genom konjunkturcykler, planera bostäder för de grupper som kommunen har ett särskilt ansvar för och genom att tillskapa fler bostäder med rimliga boendekostnader
- tillsammans med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden genomföra den särskilda satsningen hyresrättspush genom byggandet av fler privata hyresrätter
- stimulera innovation och affärsmodeller för fler bostäder med rimliga boendekostnader, i syfte att bland annat nå grupper med svag ställning på bostadsmarknaden
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och bostadsbolagen fortsätta utveckla arbetet med Stockholmshus och utreda privata aktörers möjlighet att bygga motsvarande alternativ
- i ett tidigt skede beakta behovet av och stadens mål för seniorbostäder, särskilt inom ramarna för större projekt och i markanvisningsprocessen utgå ifrån behovet i äldreboendeplanen, samt verka för att öka antalet seniorbostäder som byggs av externa aktörer
- utreda möjligheten att villkora utökade byggrätter eller andra incitament i stadsplaneringen, mot att fastighetsägare i samband med byggprojekt tillgängliggör offentliga platser av hög kvalitet
- initiera en utredning för att etablera en hyrköpsmodell för fastighetsägare och bostadsrättsföreningar som önskar friköpa sin tomt
- säkerställa att organisation och arbetssätt är näringslivsfrämjande, och att medarbetare har god kunskap om företagets vardag och behov
- tillsammans med Stockholm Business Region AB leda och samordna stadens etableringsservice för att underlätta för fler företag att välja Stockholm som etableringsort, bidra till försörjningen av samhällsfastigheter utifrån stadens behov samt möjliggöra för fler externa utförare i stadens verksamheter
- tillsammans med berörda nämnder och bolag intensifiera det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i stadens södra delar, översiktsplanens fokusområden och verksamhetsområden samt i områden som domineras av bostäder samt tillsammans med stadsbyggnadsnämnden prioritera arbetsplatsetableringar i enlighet med identifierad arbetsplatspotential och i syfte att optimera genomförbarheten, och under året anvisa mark för arbetsplatsetableringar motsvarande 10 000 arbetsplatser varav hälften ska lokaliseras i stadens södra delar
- bejaka privata initiativ som syftar till att tillskapa talangbostäder som underlättar för näringslivets rekryteringar
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, Järva stadsdelsnämnd och Stockholm Business Region AB stärka förutsättningarna för framförallt arbetsplatser och företagande inom Järva bidra i arbetet med att stärka förutsättningarna för arbetsplatser och företagande inom ramen för Växla upp Stockholm
- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet att tillsammans med berörda nämnder, bolag, fastighetsägare i området, regeringen och myndigheter att skapa Nordens största totalförsvarscentrum i Kista
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, kulturnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden införa en kulturljudzon i Frihamnen/Frihamnspiren,

- samt identifiera fler zoner i områden där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv
- tillsammans med Stockholms Hamn AB och Stockholm Business Region AB utveckla Frihamnspiren för kryssningstrafik, kultur, idrott, företagande och innovation
 - arbeta för att möjliggöra fler uteserveringar på vatten och delta i arbetet med att levandegöra stadens kajer och vattennära platser tillsammans med andra berörda nämnder
 - tillsammans med berörda nämnder utveckla Högdalstopparna till ett attraktivt friluftsområde
 - tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och idrottsnämnden samarbeta med Fryshuset och berörda aktörer för att möjliggöra världens största fastighet för ungdomsverksamhet i Hammarby Sjöstad
 - delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet att inrätta en stadsövergripande vattenamiral med samlat ansvar för allt som berör stadens vatten, i synnerhet frågor som rör badvattenkvalitén, samt leder arbetet med att värna existerande anläggningar och samordna tillskapandet av fler bastur och badplatser.
 - tillsammans med berörda nämnder verka och förenkla för att externa aktörer kan anlägga fler kallbadhus, bad- och poolanläggningar vid stadens kajer
 - tillsammans med berörda nämnder och bolag verka för att minst en bastu finns i varje stadsdel, verka för fler badstegar och klippbad samt möjliggöra bad där räddningsstegar finns.
 - säkerställa att detaljplanen för Snösätra möjliggör inrättandet av en permanent kulturplats med fokus på graffiti
 - tillsammans med övriga berörda nämnder och aktörer driva utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden
 - tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och idrottsnämnden arbeta fram en idrottsnorm som styr dimensioneringen av idrottsytor vid exploateringsprojekt
 - tillsammans med berörda nämnder anlägga en 11-spelsplan vid byggandet av östra Hagastaden
 - tillsammans med idrottsnämnden, stadsdelsnämnden och Östermalms stadsdelsnämnd verka för en vinterpark på Gärdets sportfält med isbana och mobila isrinkar
 - tillsammans med stadsbyggnadsnämnden samt i samråd med idrottsnämnden och Örnbergs kanotsällskap ta fram en detaljplan för uppförandet av ett klubbhus för ÖKS
 - tillsammans med stadsbyggnadsnämnden utreda och påbörja en detaljplaneprocess för att möjliggöra en idrotts- och evenemangshall med en publikkapacitet om cirka 5000–7000 personer
 - tillsammans med Kungliga Djurgårdsförvaltningen, idrottsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda möjligheterna för två ishockeyhallar på Storängsbotten
 - tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheten att utveckla befintliga arenor med syfte att skapa en större arena med en publikkapacitet på 10 000–12 000 åskådare, främst dedikerad till elitfotboll för damer.
 - tillsammans med idrottsnämnden arbeta för att identifiera och anlägga tillfälliga ytor för idrott och rekreation i områden där fortsatt detaljplanearbete och stadsutveckling förväntas dröja, exempelvis i Frihamnen, Värtahamnen och på Loudden
 - tillsammans med idrottsnämnden, fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden tidigt planera för tillkommande idrottsytor och

säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som tidsmässigt perspektiv

- verka för att anlägga fler spontanidrottsytor med särskild prioritering av basketplaner
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och idrottsnämnden säkerställa förutsättningar för en ny ishall i Tallkrogen i nära dialog med berörd förening och extern aktör, med särskild hänsyn till hur Hovets framtid påverkar behov, finansiering och tidsplan
- tillsammans med idrottsnämnden identifiera platser för och anlägga två flytande fotbollsplaner, till exempel vid Liljeholmskajen och under Tranebergsbron
- tillsammans med berörda nämnder fortsätta arbetet med att identifiera alternativa platser för nya idrottsytor såsom tak, vatten samt berg- och skyddsrum
- tillsammans med berörda nämnder och bolag främja småbåtslivet genom att skapa förutsättningar för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar, samt arbeta för att erbjuda fler laddningsmöjligheter för elbåtar
- tillsammans med regionen och idrottsnämnden använda schaktmassor från utbyggnaden av Stockholms tunnelbana till att utveckla Hammarbybacken för att inrymma mer plats för friluftsaktiviteter
- tillsammans med berörda nämnder utveckla Högdalstopparna med målet att utveckla området till ett attraktivt friluftsområde
- säkerställa platser för och möjliggöra lämpliga akuta boendelösningar i mottagandet av nyanlända, och i samverkan med kommunstyrelsen driva arbetet med att hitta platser för nya modulbostäder och platser dit modulbostäder kan flyttas för fortsatt användning efter att tidsbegränsade bygglov löpt ut
- öka insatserna för fler genomgångsbostäder med flexibel användning för prioriterade grupper, även hos privata fastighetsägare, i samarbete med SHIS och socialnämnden
- tillsammans med andra berörda nämnder och utifrån behovet i boendeplanen för bostäder med särskild service aktivt arbeta för att få fram fler bostäder med särskild service LSS/SoL, i såväl ordinarie stadsutvecklingsprocess som vid markanvisningar för fristående bostäder med särskild service LSS/SoL
- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet med en satsning på bättre stadsmiljö, renovering, bostäder och infrastruktur i ytterstaden, med särskilt fokus på satsningen Järva stadspark
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafikinämnden stärka samverkan med näringslivet, fastighetsägare och övriga aktörer i stadsutvecklingen i syfte att nå en transporteffektiv, hållbar och framkomlig stad
- verka för enklare byggnormer och översyn av riksintressen, strandskydd och kulturskydd
- verka för fler bostäder i city, förenligt med ett levande nattliv
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar och drift-optimerar för näringsliv, samhällsservice, boenden för personer med funktionsnedsättning, senior- och äldreboenden, idrott, kultur, föreningsliv och grön infrastruktur i hela staden
- i stadsplaneringen arbeta för offentliga miljöer som är trygga, inkluderande och säkra, bland annat genom att skapa mer folkliv och levande gatumiljöer samt verka för målet att Stockholms stad inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden

- tillsammans med trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden omvandla ett antal strategiska vägar i inner- och ytterstaden till stadsgator för att binda ihop staden, exempelvis Hägerstensvägen, Johanneshovsvägen och Södertäljevägen.
- tillsammans med trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden koppla ihop olika stadsdelar genom gångstråk, cykelvägar och kollektivtrafik
- tillsammans med trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden arbeta fram en överdäckningsstrategi i syfte att överdäcka stadens spår- och trafikleder med bostäder
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden arbeta fram en ny strategi för fler höga hus och märkesbyggnader i kollektivtrafikhöga lägen, konkreta handlingsplaner kopplade till strategin, och i den nya översiktsplanen peka ut områden som lämpar sig väl för hög och tät bebyggelse
- verka för att minska antalet återkommande arbeten på en och samma gata genom att samarbeta med trafiknämnden, andra berörda nämnder och bolagsstyrelser avseende schakt- och anläggningsarbeten för gatuarbete när respektive part upphandlar entreprenadramavtal
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och berörda bolag verka för att främja intermodalitetslösningar som cykelparkeringsgarage vid knutpunkter för kollektivtrafik
- tillsammans med Stockholm Parkering AB och i samråd med stadsbyggnadsnämnden utreda att tillämpa p-köp även vid förtätning
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden säkerställa att parkeringstalet för cyklar aldrig understiger EU-standard vid nyproduktion
- tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och andra berörda aktörer verka för fler bostäder, kontor och parkytor i Marieberg
- bidra till den framtida avvecklingen av Bromma flygplats med syftet att omvandla området till en levande och grön stadsdel
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnden för Hägersten-Älvsjö-Liljeholmen och Stockholmsmässan AB intensifiera arbetet med stadsutvecklingsprojektet Älvsjödalen för att säkerställa att den långsiktiga potentialen i samband med utbyggnaden av tunnelbana, regionaltåg och spårväg kan tillvaratas, samt planera för ett nytt fotbollskluster på Sjöängen
- tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden samt Norra Innerstadens stadsdelsnämnd utföra en helhetsöversyn av Valhallavägens befintliga trafiklösningar och gröna infrastruktur där konflikter, behov och förbättringsmöjligheter identifieras
- tillsammans med trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden anlägga nya torg vid kvarteret Yxan 4:s östra spets, Linde tvärbanestation, samt genomföra en upprustning av Blasieholmstorg
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda en överdäckning och utveckling av Stadsgårdskajen från Slussen till Tegelviken i syfte att skapa en levande stadsmiljö med bostäder, restauranger, promenadstråk och grönska
- i samråd med region Stockholm, kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden projektera nya bussterminaler och intermodalitetslösningar vid Brommaplan, Spånga station, Årstaberg, Kista busstorg och Gullmarsplan.
- tillsammans med Region Stockholm och andra berörda parter verka för att Sverigeförhandlingens storstadsavtal, däribland genomförs i sin helhet.
- tillsammans med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden verka för att Spårväg City dras vidare via

Oxenstiernsgatan och Frihamnen till Ropsten och Loudden, tillsammans med Region Stockholm, Lidingö Stad och andra berörda aktörer

- verka för att en ny spårväg dras från Tvärbanan genom Södra Järva och Spånga till Vällingby.
- redovisa uppskattad klimatpåverkan i stadsutvecklingsprojekt
- verka för bevarandet av existerande parker samt verka för att anlägga fler parker
- i samverkan med trafikinämnden, stadsbyggnadsnämnden, näringslivet och civilsamhället införa ett cykelråd
- verka för en fossilfri organisation 2030 och fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter och entreprenader/arbetsmaskiner, samt i samarbete med trafikinämnden i kommande upphandlingar av entreprenader och transporter säkerställa avtalsvillkor som möjliggör uppföljning och redovisning av använd fossil och förnybar energi
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden ta fram en träbyggnadsstrategi för att stimulera klimatsmart byggande
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafikinämnden ta fram en stadsövergripande strategi för stadsnära odling
- bidra till att skapa förutsättningar för hållbara transporter genom utbyggd gång-, cykel- och kollektivtrafikinфраstruktur, infrastruktur för elektrifiering och bilpooler samt tillämpa gröna och flexibla parkeringstal
- i samarbete med berörda nämnder fortsätta arbetet med livscykelanalyser i byggprocessen och utreda kravnivå för byggmaterials klimatpåverkan
- arbeta med att säkerställa en starkt biologisk mångfald och utveckla och tydliggöra den ekologiska kompensationen som verktyg samt utarbeta metoder för hur relevant ekologisk kompensation kan finansieras och genomföras i rätt tid
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden, stadsdelsnämnderna och miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta med att stärka gröna svaga samband enligt översiktsplanen
- vid nybyggnation ska möjligheten att återställa eller skapa våtmarker särskilt beaktas
- utgöra stöd för stadens samlade skyfallsarbete genom skyfallsfunktionen och utreda ansvar för skyfallsanläggningar under mark.
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätta utveckla arbetet kring växtsanering av förorenad mark
- bevara Herrängsskogen
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden inrätta ett naturreservat i Kyrkhamn/Riddersvik, utreda och inrätta naturreservat i Ålstensskogen/Storskogen, Majrosskogen, Bagarmossensskogen och Fagersjöskogen, inrätta fem nya biotopskyddsområden och utreda ytterligare fem
- I samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB, trafikinämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol
- ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk i Lövsta där förutsättning för en exploatering förutsätter skyfallsåtgärder finansieras dessa inom exploateringsprojektet. Exploateringsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB ska gemensamt utreda gränssnitt mot dagvattenlösning samt möjliga externa finansieringskällor och verka för ersättningsytor för bad och båtplats i Lövsta

(C)

ExpIN:10

- i samarbete berörda nämnder och myndigheter beakta totalförsvarets krav i all sin verksamhet och planera för beredskap och skyddsrum i stadsbyggnadsprocessen
- i samarbete med kommunstyrelsen och berörda nämnder ta fram en strategi för privatägda offentliga platser som ett komplement till Strategi för offentliga rum, med tydliga riktlinjer för tillgänglighet, gestaltning, förvaltningsmodeller och skyddet av medborgarnas rättigheter
- tillsammans med andra berörda nämnder, bolagsstyrelser och privata aktörer delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden kvalitetsgranska energiuppföljning av nybyggnation i staden
- kontinuerligt genomföra försäljning av icke strategiskt bestånd, för en långsiktigt hållbar ekonomi
- främja innovationer och ny teknik som kan bidra till arbetet att uppnå verksamhetsmålen
- tillsammans med kommunstyrelsen och fastighetsnämnden avyttra mark utanför stadens gränser som inte är strategisk utifrån stadens verksamheter.
- i samverkan med berörda nämnder, myndigheter och branschen utveckla arbetssätt för att motverka korruption, kriminalitet och osund konkurrens i byggsektorn, bland annat genom skärpta krav i upphandlingar, bättre kontrollrutiner och ökad transparens

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämndens uppdrag är i första hand att förvalta lokaler för stadens egna behov och interna hyresgäster. Nämnden ska ha fokus på att stadens lokalkostnader för de egna verksamheterna hålls nere genom effektiv fastighetsförvaltning med låga administrativa kostnader och med driftoptimeringar och energieffektiva lösningar. Installationen av vegetationsklädda tak ska vara normativt utgångsläge vid all nyproduktion av fastigheter där staden är byggherre. Nämnden har också ett särskilt ansvar att se till att Stockholms stad har välskötta och ändamålsenliga fastigheter och lokaler.

Nämnden ska bedriva en aktiv fastighetsförvaltning i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy. Detta innebär både strategiska försäljningar och förvärv av fastigheter, liksom att pröva en ökad andel inhyrda lokaler inför nya investeringar. Nämnden ska äga och utveckla byggnader som långsiktigt behövs för stadens olika verksamheter, eller som är av strategiskt intresse för stadens uppdrag. Andra byggnader ska prövas att avyttras. Fastighetsnämnden ska ha ett renodlat fastighetsbestånd.

Nämnden ska samarbeta tätt med idrottsnämnden, idrottsförbund och föreningar i frågor som rör idrottsanläggningar såväl vid nybyggnation och renovering som i den dagliga verksamheten. Anläggningsstrategin ska uppnås till 2030. Nämnden ska delta på anläggningsråd för att direkt kunna ta emot synpunkter och besvara frågor från föreningar. Det ska också vara enkelt för Stockholms medborgare, föreningar och förbund att följa vilka idrottsanläggningsprojekt som det planeras och budgeteras för.

När staden bygger och förvaltar idrottsanläggningar ska de inte bara vara funktionella utan också vara välkomnande och välskötta. Det kräver bra belysning, väl underhållna ytor samt tillgång till klubblokaler, omklädningsrum och toaletter. För att skapa mer rörelse och liv kan platserna även utvidgas med t.ex. utegym, lekplatser och spontanidrottsytor. På så sätt formas en trivsamt och trygg miljö som lockar fler barn och unga, inte minst flickor, att vilja vistas och delta i idrott.

Nämnden tillhandahåller även lokaler för kulturaktörer och delar av civilsamhället. Det är viktigt att nämnden arbetar proaktivt med lokaler för dessa aktörer och värnar dessa vid nybyggnation och renovering.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- tillhandahålla och förvalta egna och inhyrda lokaler primärt för stadens egna verksamheter, i vissa fall även med externa hyresgäster
- planera för en långsiktigt effektiv användning av lokalresurser inom nämndens bestånd utifrån verksamheternas behov och med utgångspunkt från invånarnas intressen och behov
- aktiv fastighetsförvaltning och kontinuerlig översyn av lokalbeståndet i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy
- tillse att stadens fastigheter med tillfälliga bygglov följs upp löpande
- ansvara för att lokalbeståndet består av välskötta och ändamålsenliga lokaler
- ärenden om tvångsförvaltning

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden:

- bygga fler idrottsanläggningar så att alla barn och unga som vill idrotta kan idrotta
- tillsammans med berörda nämnder tidigt planera för tillkommande idrottsytor
- säkerställa att befintliga idrottsytor inte exploateras
- tillsammans med berörda nämnder införa en idrottsnorm som styr dimensioneringen av idrottsytor vid exploateringsprojekt
- stärka föreningarnas inflytande över idrottsanläggningar genom att delta i anläggningsråd och föra en tät och regelbunden dialog med idrottsnämnden, idrottsförbunden och berörda föreningar
- föra tidig och kontinuerlig dialog med berörda föreningar och idrottsförbund vid nya anläggningar och renoveringar, där deras behov och önskemål ska tas tillvara genom hela processen
- tillsammans med idrottsnämnden utveckla den regionala samverkan kring idrottsanläggningar
- tillsammans med idrottsnämnden öka den externa medverkan vid byggnation av idrottsanläggningar för att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla lokaler för stadens idrottsutbud
- tillsammans med idrottsnämnden säkerställa att mindre idrotter finns med när nya idrottsanläggningar eller större renoveringar planeras
- tillsammans med idrottsnämnden bygga föreningslokaler i anslutning till idrottsplatser där det skulle öka tryggheten och stärka föreningslivet
- tillsammans med idrottsnämnden verka för att alla sim- och idrottsanläggningar ska vara trygga och välkomnande samt genomföra preventiva trygghetsåtgärder
- tillsammans med idrottsnämnden utreda om fler föreningar kan ta över hallvärdskap och driften av anläggningar
- tillsammans med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna bygga utegym anpassade för äldre och funktionsnedsatta
- tillsammans med idrottsnämnden öka tillgången till toaletter och omklädningsrum vid fotbollsplaner och andra idrottsanläggningar
- menssäkra alla stadens toaletter på idrottsanläggningar genom att säkerställa tillgång till mensskydd
- tillsammans med idrottsnämnden inleda ett pilotprojekt på Spånga IP för att aktivt arbeta för en trygg och inbjudande idrottsplats med väl underhållna miljöer som skapar mötesplatser och lockar fler barn och unga, särskilt flickor, till idrotten
- tillsammans med idrottsnämnden prioritera att starta byggnationen av friidrottsanläggningen på Bällsta IP
- i samverkan med berörda nämnder påbörja planeringen av ett idrottskluster på Bromma flygplatsområde efter att verksamheten där har avvecklats samt se över vilka befintliga byggnader som kan tas i bruk
- tillsammans med idrottsnämnden kartlägga grusytor och andra lämpliga platser i staden för att anlägga konstgräsplaner för fotboll
- tillsammans med idrottsnämnden utreda möjligheterna till att bygga en 7-spelsplan intill den befintliga planen på Knutby bollplan
- tillsammans med idrottsnämnden bygga en fotbollsanläggning på Gubbängsfältet för Hammarbys elitlag
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheten att utveckla befintliga arenor med syfte att skapa en större fotbollsarena med en publikkapacitet på 10 000–12 000 åskådare, dedikerad till främst elitfotboll för damer

- utreda vilka befintliga mindre fotbollsplaner som kan utvecklas till fullstora 11-spelsplaner
- tillsammans med berörda nämnder anlägga en 11-spelsplan vid byggandet av östra Hagastaden
- tillsammans med idrottsnämnden bygga en fotbollsanläggning på Sjöängen i Älvsjö med fem 11-spelsplaner och en 7-spelsplan samt ytor för friidrott
- tillsammans med idrottsnämnden anlägga elva nya 11-spelsplaner varav fem på Sjöängen
- tillsammans med berörda nämnder och bolag anlägga två fotbollsplaner på vatten, t.ex. vid Liljeholmskajen och under Tranebergsbron
- tillsammans med idrottsnämnden lägga kyl- eller värmeslingor under fler bollplaner för att möjliggöra ett ökat nyttjande året om genom skridskoåkning eller fotbollsspel
- snöröja fler fotbollsplaner på vintern för att möjliggöra fotbollsspel året om
- tillsammans med idrottsnämnden anlägga en vinterpark på Gärdets sportfält med isbana och mobila isrinkar
- tillsammans med idrottsnämnden påbörja planeringen för att ersätta Zinkensdamm ishall med en permanent ishall
- tillsammans med Kungliga Djurgårdsförvaltningen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda möjligheterna för två ishockeyhallar på Storängsbotten
- tillsammans med berörda nämnder, privata aktörer och idrottsrörelsen utreda och påbörja arbetet för en idrotts- och evenemangshall med en publikkapacitet om cirka 5000–7000 personer
- tillsammans med berörda nämnder utreda en plats att anlägga ett kampsportscenter på
- tillsammans med berörda nämnder hitta lämpliga ytor att anlägga tillfälliga idrottsplatser på där t.ex. byggnationer förväntas dröja så som Frihamnen, Värtahamnen och Loudden
- tillsammans med berörda nämnder fortsätta arbetet med att identifiera möjliga alternativa och kreativa nya idrottsytor såsom tak, bergtrum och vatten
- tillsammans med idrottsnämnden kartlägga förrådsutrymmen på stadens idrottsanläggningar och peka ut de platser där behovet av att bygga ut förvaring är störst
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjliga former för samfinansiering av fullstora skolidrottshallar när skolans eget behov inte motiverar storleken, på ett sätt som inte belastar skolpengen
- tillsammans med idrottsnämnden och stadsdelarna ta fram långsiktigt ekonomiskt hållbar plan för 4H-gårdarna i syfte att underlätta deras verksamhet
- utreda etablering av fler 4H-gårdar
- förlänga Ågesta konstsnöspår till 5 kilometer
- tillsammans med berörda nämnder delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter
- ta hand om och utveckla stadens parklekar tillsammans med berörda nämnder och i dialog med lokalt civilsamhälle
- återuppta uthyrning av stadens parklekslokaler för barnkalas
- tillse löpande underhåll av de skyddsrum som nämnden har i sitt bestånd
- inventera stadens ytor för att identifiera platser som är lämpliga för skyddsrum, vattenpumpar och stadsodling
- identifiera skyddsrum som skulle kunna användas som tillfälliga idrottsytor i fredstid, samtidigt som deras primära funktion som skyddsrum säkerställs

- pröva möjligheten att använda Ågesta som övningsområde för exempelvis civilt försvar och söka extern finansiering för detta
- möjliggöra för fler evenemang på Stadshusets borgargård
- permanenta en uteservering på borgargården likt den som arrangerades under Stadshusets jubileum
- aktivt söka hyresgäster som kan skapa levande bottenvåningar
- påbörja och genomföra försäljning av Vanadisbadet med syfte att behålla badet öppet för allmänheten och att utveckla platsen till att bli mer levande och attraktiv
- tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och fastighetsnämnden i uppdrag att avyttra mark utanför stadens gränser som inte är strategisk utifrån stadens verksamheter
- påbörja och genomföra försäljning av Landbyska verket och Beridarebanan 10
- stödja trafiknämnden i det stadsövergripande arbetet med skadedjursbekämpning och klotter i syfte att få en renare och tryggare stad
- öka stadens produktion av förnybar energi, såsom solenergi, exempelvis på idrottshallar och i arbetet beakta teknologisk utveckling såsom energilagring av överskottsel från den egna elproduktionen i syfte att nå ett hållbart och energieffektivt bestånd
- tillsammans med berörda nämnder och bolag möjliggöra tillvaratagande och återvinnande av regnvatten, för användande i toaletter och bevattning, vid nybyggnation och ombyggnader av stadens egna fastigheter
- genomföra nyproduktion, ombyggnationer och renoveringar på ett sätt som undviker fördyringar
- i snabb takt utveckla omhändertagandet av dagvatten för att uppnå stadens dagvattenstrategi
- anlägga trafiklekplatser i Stockholm

Förskolenämnden

En stad som ger alla barn möjlighet att lyckas

För att utjämna livschanser och ge fler barn en bra start i livet behöver vi en likvärdig förskola av hög kvalitet. I förskolan läggs grunden för framtiden. Många barn startar sin livsresa med hinder som restes redan innan de kom till världen. För barn som växer upp med svårare förutsättningar hemma blir livet i många fall tuffare längre fram, med i snitt sämre skolresultat, lägre livsinkomster, högre arbetslöshet och i flera fall sociala problem. Det måste inte vara så. En bra förskola gynnar barn genom hela livet och de barn som har sämre förutsättningar gynnas mest av alla.

För Centerpartiet är det en självklarhet att vilket postnummer du råkar födas med inte ska avgöra vilka chanser du får i livet. Barn i förorter, småorter och landsbygder ska inte behöva starta livets hundrameterslopp tio meter bakom alla andra. Var du kommer ifrån ska aldrig vara ett hinder för vart du är på väg. Därför måste vi säkerställa att alla barn, oavsett bakgrund eller bostadsort, får en rättvis och jämlik start i livet genom en förskola av hög kvalitet. Skolan är samhällets viktigaste motor för livsresor, den effekten börjar redan när barnen är små och den resan börjar redan i förskolan. Trygghet, språkutveckling och tidiga insatser för barn och familjer som behöver extra stöd ska vara centrala delar i alla stadens förskolor.

All barnomsorg ska hålla en god kvalitet, vara en trygg, pedagogisk plats. Vi tror att det är föräldrarna, inte samhället, som vet vad som är bäst för just deras familj. Därför måste det finnas en stor valfrihet inom barnomsorgen och tydlig information om alternativen så att det blir lättare att välja den förskola som passar bäst. Alla förskolor i Stockholm ska hålla en hög pedagogisk kvalitet och omsorg i en för barnen stimulerande och trygg miljö. Förskolenämnden ska stötta kommunala och fristående förskoleaktörer i sitt arbete och särskilt verka för att mindre huvudmän kan fortsätta sin verksamhet.

Garantiplatser i förskolan ska omfatta både kommunala och fristående förskolor. När vänsterstyret ensidigt begränsar garantiplatserna till enbart kommunala utförare minskar tillgängligheten för barnfamiljer och valfriheten urholkas. För att säkra kapacitet, kvalitet och ett fungerande system i hela staden vill Centerpartiet återinföra att även fristående förskolor ingår i garantiplatssystemet. På så sätt tas hela förskoleorganisationens resurser tillvara och fler familjer kan erbjudas plats i tid, nära hemmet och utan onödiga väntetider.

Barngrupperna ska ha en storlek som gör att varje barn blir sett och får den individuella utveckling som behövs. För att säkerställa kvaliteten är stadens målsättning att successivt uppfylla Skolverkets riktmärken – högst 12 barn i grupper med 1–3-åringar och högst 15 barn i grupper med 4–5-åringar. Enligt Skolverkets statistik för 2024 har 80 procent av stadens kommunala förskolor i dag större barngrupper än dessa riktmärken. Mindre grupper är en förutsättning för trygghet, språklig stimulans och individuell omsorg. Staden ska därför stärka pedagogernas arbete med barns tidiga språkutveckling och vid behov utveckla personalens egen språkliga kompetens i svenska. Det ska finnas legitimerade förskollärare i alla stadens barngrupper, och förskolor med störst socioekonomiska behov ska prioriteras vid fördelning av förskollärartjänster.

Staden har ett ansvar att säkerställa trygga miljöer för barn och familjer där mångfald, inkludering och normkritik är en självklar del av vardagen. Det är bara ett fåtal stadsdelar som erbjuder HBTQI+-certifierade förskolor. Vi vill att varje stadsdel har minst en förskola som sätter HBTQI+-kompetens i centrum.

En stad som sår frön för framtiden

Stadens förskolor ska självklart vara giftfria miljöer och arbetet med att ersätta material som har kända och farliga egenskaper ska fortsätta. Det är viktigt att förskolebarn har tillgång till en stimulerande utemiljö. Sambandet mellan kost, rörelse och hälsa etableras redan i förskoleåldern. Alla barn ska lära sig kopplingen från jord till bord. Alla förskolor ska ha tillgång till odlingslotter och stadens parker ska bättre tillgängliggöras för barn i förskoleålder.

Vi förespråkar ekologiska produkter men tycker samtidigt att det är ett dåligt upphandlingskrav. Detta då närproducerade svenska livsmedel, som inte är ekologiska, många gånger är ett bättre alternativ för både klimat och för Sveriges självförsörjningsgrad. Vi vill ändra stadens upphandlingskrav om att 70 procent ska vara ekologiskt till förmån för 100 procent svenskt där så är möjligt. Vid upphandling av mat ska krävas att svensk standard för djurskydd följs, t.ex. vad gäller djurs rätt att vistas utomhus och att det inte använts onödig antibiotika. Att ersätta importerad mat med högklimatpåverkan med närproducerade alternativ med hög djur-, miljö- och klimathänsyn ekosystemtjänster är ett viktigt steg för Stockholm.

En stad som möter varje barn med trygghet och värme

Förskolan är en plats där barn möts, får lära sig och utvecklas genom lek. Det tidiga lärandet i förskolan lägger grunden för skolgången. De barn som gynnas mest av en god förskola är de barn som har de svåraste förutsättningarna, exempelvis barn i socioekonomiskt utsatta områden eller nyanlända familjer. Samtidigt är det dessa barn som förskolan ofta inte når ut till. Stadsdelsnämnderna ska jobba mer uppsökande och aktivt för att öka inskrivningen.

Många gånger finns det redan i förskoleålder indikationer på vilka barn som riskerar att hamna snett senare i livet. Därför är det avgörande med tidiga insatser redan i förskolan. Det ska finnas familjesociala team i varje förskola, en samverkan mellan socialtjänst, förskolan och vårdnadshavare. Detta för att tidigt fånga upp barn och familjer i behov av mer stöd, för att stävja desinformationskampanjer mot socialtjänsten och för att bättre stötta upp och vägleda förskolepersonalen vid orosanmälningar. När det uppmärksammas att ett barn, eller en familj, behöver stödinsatser ska hjälpen komma snabbt och kraftfullt. Idag sätts stödet ofta in för sent. Istället för omfattande stöd ges tidigt och gradvis minskas över tid.

I samarbete med socialnämnden ska förskolepersonalen få kompetenshöjande utbildning om hedersrelaterade brott och förskolans ansvar att orosanmäla vid misstanke om hedersproblematik. Stockholm ska kunna erbjuda ett långsiktigt stöd utifrån individens behov med särskilt kontakts- och mentorskap. Staden ska öka stödet till Origo som är ett resurscentrum för hedersrelaterat förtryck och våld. Förskolenämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna fortsätta att stärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer i verksamheterna med färre och tydligare mål. Nämnden ska stötta stadsdelsnämnderna och fristående huvudmän i sitt kvalitetsarbete med utgångspunkt i förskolans läroplan och samordna stadsövergripande frågor och konsekvenser som följer av nya lagar inom förskoleområdet.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- att samordna den stadsövergripande utvecklingen av förskoleverksamheten, i nära samverkan med stadsdelsnämnderna och i dialog med fristående förskolor

- att i samarbete med stadsdelsnämnderna samordna frågor som är gemensamma för öppen förskola och introduktionsförskolor
- att godkänna och utöva tillsyn av fristående förskolor och pedagogisk omsorg
- att i samverkan med utbildningsnämnden ansvara för omsorg på kvällar, nätter och helger för barn fram till vårterminen då de fyller tretton år, inklusive hantering av ansökningar
- tillståndsprövning för och insyn i fristående verksamhetsutövare av barnomsorg på obekväm arbetstid
- verksamhetsförlagd utbildning i förskola
- att i samråd med kommunstyrelsen och i samverkan med utbildningsnämnden söka statsbidrag som gäller förskolans verksamhet
- framtagande av årlig stadsövergripande rapport för förskola
- kösystem för kommunala och fristående förskolor

Under denna mandatperiod skapades en ny förskolenämnd dit det samordnande och övergripande ansvaret för stadens förskolefrågor flyttats från utbildningsnämnden. Trots att omorganiseringen nu är genomförd finns det skäl till särskild nära samverkan mellan förskolenämnden och utbildningsnämnden för en effektiv och ändamålsenlig administration och goda förutsättningar för övergångar mellan skolformer, särskilt från förskola till förskoleklass.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden:

- stötta fristående förskolor och pedagogisk omsorg för att stärka valfrihet i barnomsorgen och erbjuda bra information om valmöjligheterna
- kartlägga behov av utbildningsinsatser och ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad
- utreda möjligheten till en central rekryteringsfunktion för stadsdelsnämndernas kompetensförsörjning inom förskolan för att motverka onödig konkurrens om personal inom stadens verksamhet och inventera spetskompetenser
- särskilt arbeta för ökad tillgång till specialpedagoger inom stadens förskolor
- öka antalet platser för vidareutbildning från barnskötare till förskollärare
- i samarbete med utbildningsnämnden införa syskonförtur till förskolan så att syskon till elever i grundskolan har förtur till tillhörande förskola
- stötta stadsdelsnämnderna i arbetet med att öka inskrivningsgraden i förskolan
- stärka språkutvecklingen i förskolan och skolan för barn med bristande språkkunskaper där modersmålet bör ses som en resurs
- verka för förbättrad luftkvalitet och låga bullernivåer förskolorna
- säkerställa att reformer tas fram och utvecklas i samarbete med förskollärare och rektorer för att vara förankrade och fungera i förskolorna
- verka för att tillsammans med relevanta myndigheter genomföra satsningar som syftar till att bland barn och unga bygga förtroende för blåljusmyndigheter som polis, brandkår och ambulans, samt andra myndigheter, så som socialtjänsten
- utveckla samordningen vid övergång från förskola till grundskola, oavsett huvudman, i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet
- tillsammans med stadsdelsnämnderna genom vidareutbildning säkerställa att all pedagogisk personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt med tillräckliga språkkunskaper

- tillsammans med stadsdelsnämnderna samarbeta med stadens enhet mot hedersrelaterat våld och förtryck för att tidigt upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck
- bidra till målet att servera mer viltkött i samtlig pedagogisk verksamhet, med målet att köttet ska ha ett så lokalt ursprung som möjligt
- i samverkan med berörda nämnder verka för att fler barn i förskolan genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter
- bistå stadsdelsnämnderna med att genomföra en övergång till ur- och skurinspirerad verksamhet i minst en av stadens förskolor
- i samarbete med andra relevanta styrelser och nämnder inleda ett arbete för att utveckla stadens tjänst för att hitta och jämföra förskola i syfte underlätta för vårdnadshavare att göra informerade val av förskola
- fortsätta arbetet med att informera om och utveckla förskola på samiska och meänkieli
- tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna inrätta familjesociala team i alla förskolor där socialtjänst, förskola och vårdnadshavare samverkar
- säkerställa ett tidigt, kraftfullt stöd till de barn, och familjer, som är i behov av stödinsatser
- i samarbete med stadsdelsnämnderna säkerställa att all personal i förskolan är utbildad kring lagstiftningen om anmälan gällande barn som misstänks fara illa och hur orosanmälan ska gå till
- i samarbete med socialnämnden ska en särskild kompetenshöjande insats ges till förskolepersonal om hedersrelaterade brott och kontext samt förskolans ansvar i att orosanmäla i fall där hedersproblematik misstänks
- säkerställa att stadens förskolor serverar mer närproducerad och ekologisk mat som är fri från skadliga kemikalier och tillsatser
- vid upphandling av mat ska krävas att svensk standard för djurskydd följs
- verka för att det ska finnas förskollärare i alla barngrupper med prioritet på förskolor med socioekonomiska utmaningar
- i samarbete med socialnämnden ska en särskild kompetenshöjande insats ges till förskolepersonal om hedersrelaterade brott och kontext samt förskolans ansvar att orosanmäla i fall där hedersproblematik misstänks
- säkerställ att det finns minst en HBTQI+-certifierad förskola i varje stadsdel
- säkerställa att förskolebarn med autismdiagnos får samordnade och likvärdiga insatser baserat på socialstyrelsens rekommendationer
- garantiplatser i förskolan ska åter ska kunna erbjudas även hos fristående förskolor

Idrottsnämnden

Stockholm ska fortsätta utvecklingen mot en levande, inkluderande, öppen och modern idrotts- och evenemangsstad. Idrott och friluftsliv bidrar till en aktiv fritid och har en positiv inverkan på människors hälsa och välmående. Idrottsnämnden ska arbeta för att alla stockholmare har möjlighet att vara fysiskt aktiva och upptäcka friluftaktiviteter utifrån sina egna förutsättningar. Idrott är en viktig del av civilsamhället och nämnden ska arbeta nära Stockholms idrottsrörelse. Idrottsnämnden finns till för idrottsrörelsen och det är viktigt att nämnden för en tät dialog med berörda förbund och föreningar i samband med nybyggnation av anläggningar samt renoveringar.

Dialogen ska pågå från att projekteringen startar till att projektet är i mål och idrottsrörelsens behov ska tillgodoses så långt det är möjligt. Det ska också vara enkelt för Stockholms medborgare, föreningar och förbund att följa vilka idrottsanläggningsprojekt som det planeras och budgeteras för. Idrotts- och fritidsytor i form av idrottsanläggningar, utomhusgym, motionsspår, badplatser och skidspår ger stockholmare utökade möjligheter till motion och rörelse i sin närmiljö. Stockholm är en stad på vatten och vi måste bli bättre på att nyttja de möjligheter till rekreation och friluftsliv som det ger. Stadens mål är att det till 2030 ska finnas åtminstone en konstfrusen isbana för spontan skridskoåkning per stadsdelsområde.

Många barn och ungdomar rör på sig för lite eller är fysiskt inaktiva. Skillnaderna är också stora mellan var i staden man bor eller vilket kön man har och därför ska jämställdhetsperspektivet genomsyra allt arbete inom idrott och rörelse i staden. Möjligheten till att idrotta kan ha en avgörande roll för vad våra barn väljer att göra på sin fritid. Idrotten är en del av stadens trygghetsarbete och kan vara ett kraftfullt verktyg för att motverka att barn och ungdomar dras in i kriminalitet. Genom motion och rörelse kan vi skapa en trygg plats med närvaro av ansvarsfulla vuxna och ett bra, socialt klimat. Men då måste idrotten få rätt förutsättningar. För att alla ska få tillgång till motion och föreningsidrott behöver vi ge stöd till föreningslivet så att de kan erbjuda drop-in verksamhet och att hålla nere kostnaden för att idrotta.

Det pågående arbetet där idrottsnämnden stödjer föreningar som bedriver idrottsaktiviteter på skolor i anslutning till skoldagen ska utökas med målet att alla skolor i Stockholm ska erbjuda idrott i föreningslivet i anslutning till skoldagen. För de som inte är aktiva i föreningslivet måste goda möjligheter till spontanidrott finnas. För att nå grupper vi idag har svårt att nå måste Stockholms stad bli bättre på att föra en dialog med dessa grupper för att se vilken typ av aktiviteter och idrottsanläggningar som efterfrågas. Idrottsnämnden ska även verka för att främja äldres hälsa och välbefinnande samt bryta äldres isolering.

För att uppnå målen i anläggningsstrategin måste vi fortsätta att öka takten i byggandet av nya idrottsanläggningar. Stockholm har ett stort underskott av idrottsanläggningar och för att kunna bygga ikapp räcker stadens egna investeringar inte till, vi behöver samarbeta med privata aktörer och föreningar som vill utveckla och investera i egna anläggningar. Idrottsytor ska planeras in tidigt när staden växer och en idrottsnorm bör styra dimensioneringen av idrottsytor vid exploateringsprojekt. Prioriteringarna ska ske i nära samarbete med idrottsrörelsen. Vi ska också bygga, eller vara ett aktivt stöd till byggnation av idrottsanläggningar för nya idrotter och idrotter som tidigare bara använt egna lokaler. Detta för att säkerställa att föreningars lokalhyror inte leder till höga medlemsavgifter och för att det ska finnas en mångfald av idrotter i Stockholm.

Stockholm behöver också bli bättre på att ta hand om och utveckla de idrottsanläggningar vi har idag. Vi måste fortsätta arbetet för att göra våra idrottsanläggningar tryggare genom belysning, ordningsvakter och framför allt genom att skapa platser där många människor rör sig. Vi vet att många flickor avstår från att idrotta om de inte känner sig trygga, därför är trygga idrottsplatser en avgörande del i att få fler flickor att vara aktiva. Vi vet också att tillgång till toaletter och omklädningsrum är mer betydande för flickor än pojkar, därför bör utgångspunkter vara att Stockholms idrottsanläggningar har tillgång till detta.

En idrottsplats ska inte bara vara trygg, utan också välkomnande och levande. Därför bör man arbeta för att det på fler idrottsanläggningar ska finnas tillgång till klubblokaler och ytor för till exempel utegym, lek, och spontanidrott. Genom att samlokalisera fler idrotter och låta olika aktiviteter finnas på samma plats skapas rörelse och liv, vilket gör idrottsplatserna mer attraktiva och bidrar till att fler unga, inte minst flickor, börjar idrotta. Vi vill också ha fler läxrum i våra idrottsanläggningar där barn och unga kan kombinera idrottande med läxläsning i en lugn miljö. I samarbete med civilsamhället kan där också erbjudas läxhjälp. Vi måste också se till att inga skolidrottslokaler står outnyttjade efter skoltid samt att skolidrottslokalerna kan nyttjas av idrottslivet även under skollov. De skolidrottslokaler som idag inte är bokningsbara via stadens bokningssystem ska tillgängliggöras. Bättre långsiktighet för att kunna boka idrottsanläggningar både inomhus och utomhus behövs.

Satsningar på simkunnighet ska fortsatt vara en prioriterad uppgift för nämnden. Alla barn i Stockholm ska lära sig simma och insatserna behöver särskilt riktas mot ytterstaden där simkunnigheten och vattenvanan bland barnen är lägre. För att nå de barn som riskerar att inte bli simkunniga bör satsningar på vattenvana och simkunnighet riktas mot förskoleklasser där alla barn når. Föreningslivet sitter på ovärderlig kompetens när det kommer till simundervisningen och bör därför tillsammans med staden ta fram strategier för ökad simkunnighet och ges ökad möjlighet att bedriva simskola. Ekonomiska subventioner måste riktas på ett sätt så att de når familjer som väljer bort simskola på grund av höga kostnader. Idrottsnämnden får därför i uppdrag att utreda effektiva riktade insatser för att öka simkunnigheten i Stockholm.

Ett starkt och levande föreningsliv är grunden för idrotten i Stockholm. Vi behöver bli bättre på att se idrottens betydelse i fler dimensioner. Centerpartiet vill värna breddidrotten, det ideella arbetet och att Stockholm ska rymma en mångfald av föreningar. Mer av stadens egen verksamhet ska bedrivas av föreningslivet eller andra privata aktörer.

Idrotten i Stockholm ska generera trygghet, respekt och vara en trivsam del av vår stad. Det ska vara ett bra och tryggt klimat för utövare, funktionärer, domare och publik på våra idrottsplatser. Ingen som är en del av stadens idrottsverksamheter ska behöva utsättas för hat, hot eller våld. Föreningarna ska vara drivas av demokratiska och öppna normer helt utan diskriminering. Det innebär också att stadens idrottsplatser aldrig får bli en arena för vare sig rekrytering till kriminella nätverk eller påverkan från våldsbejakande extremistgrupper. Händelser där unga lockas in i kriminella nätverk via föreningsidrotten eller där nazistiska grupper försöker etablera sig i supporter- eller föreningsmiljöer, visar hur sårbart idrottslivet kan vara. Staden måste därför ge föreningarna rätt verktyg och stöd om det uppstår.

Stockholm ska vara en stad för såväl breddidrott som elitidrott. Stockholm ska hålla en hög konkurrenskraft och duktiga idrottare ska inte behöva flytta från staden för att förverkliga sina drömmar och tävla på högsta nivå. För att lyckas måste föreningar bland annat få möjlighet till egna intäkter, professionella ledare och långsiktiga förutsättningar

samt att Stockholm bygger ikapp sin anläggningsbrist och utvecklar fler anläggningar som kan arrangera evenemang av olika storlek.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- främja stockholmarnas hälsa och bidra till en levande stad genom att skapa förutsättningar för idrott, föreningsliv och friluftsliv
- ansvara för bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar och andra sammanslutningar
- vara stadens kontaktyta gentemot friluftslivet, båtklubbar och fritidsfiske
- vara den primära samtalspartnern med alla idrottsföreningar och regionala idrottsförbund, i såväl bredd- som elitidrottsfrågor
- ansvara för ärenden som rör taxor och subventioner för upplåtelser av anläggningar för idrottsverksamhet
- anordna fritidsverksamhet för barn och unga med funktionsnedsättning
- ansvara för fiskevård inom stadens vatten samt för båtplatser och friluftsverksamhet
- ansvara för att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar
- genom bokningssystemet ansvara för uthyrning av skolidrottshallar och skollokaler

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden:

- bygga fler idrottsanläggningar så att alla barn och unga som vill idrotta kan idrotta
- skapa förutsättningar för en mångfald av idrotter och se till att sänka de ekonomiska trösklarna för barn och unga att idrotta
- anlägga fler spontanidrottsytor med särskild prioritering av 3x3-basketplaner
- tillsammans med stadsdelsnämnderna identifiera platser och etablera spontanidrottsytor som riktar sig till barn i åldrarna 3 till 7 år, till exempel basketkorgar på låg höjd, bordtennisbord i miniformat, bollplank och korta löpsträckor
- tillsammans med fastighetsnämnden öka den externa medverkan vid byggnation av idrottsanläggningar för att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla lokaler för stadens idrottsutbud
- tillsammans med berörda nämnder införa en idrottsnorm som styr dimensioneringen av idrottsytor vid exploateringsprojekt
- tillsammans med berörda nämnder säkerställa att befintliga idrottsytor inte exploateras
- tidigt föra dialog med berörda föreningar och idrottsförbund kring nya anläggningar samt i samband med renovering av befintliga anläggningar. Förbunden och föreningarna ska involveras under hela processen och deras önskemål ska tillgodoses så långt det är möjligt
- utveckla och intensifiera samarbetet i anläggningsråden för att öka föreningarnas inflytande över idrottsanläggningar
- inrätta en idrottslots som stödjer och hjälper föreningslivet, så som scouterna och kampsporten, med bland annat lokaler och stöd
- tillsammans med berörda nämnder utreda anläggandet av ett kampsportscenter
- se över hur friluftsföreningar och scouterna kan få lokalkostnadslettigheter för att bedriva verksamhet

- tillsammans med fastighetsnämnden bygga föreningslokaler i anslutning till idrottsplatser där det skulle öka tryggheten och stärka föreningslivet
- tillsammans med idrottsnämnden inleda ett pilotprojekt på Spånga IP för att aktivt arbeta för en trygg och inbjudande idrottsplats med väl underhållna miljöer som skapar mötesplatser och lockar fler barn och unga, särskilt flickor, till idrotten
- utveckla arbetet med att främja den psykiska hälsan hos barn och unga genom fysisk aktivitet
- utöka den prioriterade målgruppen ”socioekonomisk status” så den gäller redan från 7 år
- göra personer över 65 år till en prioriterad målgrupp
- utreda möjligheten att införa nolltaxa för verksamhet som stimulerar rörelse och motion för personer 65+ på stadens idrottsanläggningar
- utreda hur nolltaxan för barn- och ungdomsverksamhet kan säkerställas även i anläggningar som uppförs eller drivs av föreningar eller privata aktörer
- tillsammans med berörda nämnder arbeta uppsökande mot nyanlända, bland annat inom ramen för Welcome House och Integrationspakten, för att fler så tidigt som möjligt ska komma i kontakt med och bli aktiva i stadens föreningsliv
- utöka stödet till organisationer som når unga som inte idrottar, med särskilt fokus på tjejer i ytterstaden, exempelvis genom aktörer som Right by me
- arbeta för att alla skolor erbjuder idrottsaktiviteter i anslutning till skoldagen i samarbete med lokala föreningar
- stötta föreningar för att kunna avlöna unga ledare som kan träna med barn direkt efter skolan så att mer träningstid frigörs på kvällarna och fler jobb skapas för unga
- satsa på kvinnliga ledare genom utbildning och mentorskapsprogram
- årligen utarbeta en rapport med analys om idrottande och fördelning av tider ur ett jämställdhetsperspektiv
- tillsammans med fastighetsnämnden verka för att alla sim- och idrottsanläggningar ska vara trygga och välkomnande samt genomföra preventiva trygghetsåtgärder
- motverka hot, hat och våld mot idrottsutövare, ledare, domare och funktionärer
- stödja föreningar i deras arbete mot matchfixning och annan korruption inom idrotten
- tillsammans med idrottsföreningar ta fram en handlingsplan för att motverka rekrytering till kriminella nätverk och våldsbejakande extremistmiljöer inom föreningsidrotten
- i samverkan med berörda nämnder, myndigheter och branschen utveckla arbetssätt för att motverka korruption, kriminalitet och osund konkurrens i Stockholms stads verksamhet genom skärpta krav i upphandlingar, bättre kontrollrutiner och ökad transparens
- samordna och utarbeta en handlingsplan för att skapa en positivare supporterkultur i staden
- samordna trygghets- och säkerhetsarbetet för stadens idrottsytor i samverkan med berörda nämnder
- tillsammans med Stockholms fotbollförbund stärka och stötta arbetet med matchobservatörer och förebyggande insatser under högriskmatcher
- låta samtliga fotbollsplaner i staden vara upplysta till minst kl. 22.00
- utreda säkerhetseffekterna av mer kameraövervakning på idrottsplatser likt de som redan finns på Spånga IP och Grimsta IP
- öka antalet besök på stadens idrottsplatser av mobila ordningsvakter

- tillsammans med fastighetsnämnden öka tillgången till toaletter och omklädningsrum vid fotbollsplaner och andra idrottsanläggningar
- menssäkra alla stadens toaletter på idrottsanläggningar genom att säkerställa tillgång till mensskydd
- tillsammans med fastighetsnämnden kartlägga förrådsutrymmen på stadens idrottsanläggningar och peka ut de platser där behovet av att bygga ut förvaring är störst
- öka andelen av stadens simskoleundervisning som bedrivs av föreningslivet
- fortsätta insatserna tillsammans med utbildningsnämnden för ökad simkunnighet i samverkan med skolor och föreningsliv, med särskilt fokus på de elever som inte klarar godkänt i ämnet "idrott och hälsa"
- tillsammans med utbildningsnämnden erbjuda alla förskoleklasser i staden vattenvaneträning och förberedande simskola
- tillsammans med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna lägga fram en stadsövergripande strategi för ökad simkunnighet
- utreda vilka utomhusbassänger som kan nyttjas av föreningslivets verksamhet
- utbilda personal vid stadsdelsnämnderna i vattenvaneträning och erbjuda vattenvaneträning vid våra plaskdammar
- stärka informationen om vattensäkerhet och vikten av simkunnighet till nyanlända tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- stödja och samordna stadsdelsnämnderna i arbetet med att möjliggöra simskola på stadens strandbad tillsammans med externa aktörer
- tillsammans med de stadsdelsnämnder som ansvarar för strandbad arbeta med att strandvårdar utbildade av Svenska Livräddningssällskapet i hjärt- och lungräddning ronderar strandbaden
- utveckla samarbetet kring fritidsbibliotek och tillsammans med Fritidsbanken inrätta fler fritidsbibliotek i hela staden
- utveckla arbetet med nattfotboll tillsammans med externa aktörer
- kartlägga vilka delar av stadens idrottsverksamhet som kan bedrivas av fristående aktörer
- tillsammans med berörda nämnder anlägga fler strandbad i hela Stockholm
- tillsammans med berörda nämnder se över möjligheterna till vattenrekreation vid Magelungen och Fagersjöviken
- bistå berörda nämnder och bolag i att verka för och utforma fler kallbadhus, bad- och poolanläggningar
- främja småbåtslivet genom att arbeta strategiskt med båtlivsfrågor samt skapa förutsättningar för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar
- tillsammans med berörda nämnder och bolag delta i stadens arbete med att få en bredd av hållbara evenemang till Stockholm där evenemang som inspirerar till ökat idrottande och fysisk aktivitet ska prioriteras
- tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för elitidrott i Stockholm
- tillsammans med berörda nämnder fortsätta arbetet med att identifiera alternativa platser för nya idrottsytor såsom tak, vatten samt berg- och skyddsrum
- identifiera skyddsrum som skulle kunna användas som tillfälliga idrottsytor i fredstid, samtidigt som deras primära funktion som skyddsrum säkerställs
- tillsammans med berörda nämnder och bolag anlägga två fotbollsplaner på vatten, t.ex. vid Liljeholmskajen och under Tranebergsbron
- tillsammans med berörda nämnder hitta lämpliga ytor att anlägga tillfälliga idrottsplatser på där t.ex. byggnationer förväntas dröja så som Frihamnen, Värtahamnen och Loudden
- anlägga trafiklekplatser i Stockholm

- utveckla den regionala samverkan kring idrottsanläggningar
- tillsammans med berörda nämnder märka ut fler motionsslingor både i friluftsområden och i stadsmiljön
- tillsammans med fastighetsnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram långsiktigt ekonomiskt hållbar plan för 4H-gårdarna i syfte att underlätta deras verksamhet
- utreda etablering av fler 4H-gårdar
- tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och i samråd med Örnbergs kanotsällskap uppföra ett klubbhus för ÖKS
- tillsammans med fastighetsnämnden och stadsdelsnämnderna bygga utegym anpassade för äldre och funktionsnedsatta
- tillsammans med fastighetsnämnden prioritera att starta byggnationen av friidrottsanläggningen på Bällsta IP
- i samverkan med berörda nämnder påbörja planeringen av ett idrottskluster på Bromma flygplatsområde efter att verksamheten där har utvecklats samt se över vilka befintliga byggnader som kan tas i bruk
- tillsammans med fastighetsnämnden kartlägga grusytor och andra lämpliga platser i staden för att anlägga konstgräsplaner för fotboll
- tillsammans med berörda nämnder fortsätta arbetet med att öppna upp de skolidrottslokaler som idag inte kan användas av föreningslivet, både under vardagskvällar samt helger och lov
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjliga former för samfinansiering av fullstora skolidrottshallar när skolans eget behov inte motiverar storleken, på ett sätt som inte belastar skolpengen
- tillsammans med fastighetsnämnden utreda möjligheterna till att bygga en 7-spelsplan intill den befintliga planen på Knutby bollplan
- tillsammans med fastighetsnämnden bygga en fotbollsanläggning på Gubbängsfältet för Hammarbys elitlag
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheten att utveckla befintliga arenor med syfte att skapa en större fotbollsarena med en publikkapacitet på 10 000–12 000 åskådare, dedikerad till främst elitfotboll för damer
- utreda vilka befintliga mindre fotbollsplaner som kan utvecklas till fullstora 11-spelsplaner
- tillsammans med berörda anlägga en 11-spelsplan vid byggandet av östra Hagastaden
- tillsammans med fastighetsnämnden bygga en fotbollsanläggning på Sjöängen i Älvsjö med fem 11-spelsplaner och en 7-spelsplan samt ytor för friidrott
- tillsammans med fastighetsnämnden anlägga elva nya 11-spelsplaner varav fem på Sjöängen
- tillsammans med fastighetsnämnden anlägga en vinterpark på Gärdets sportfält med isbana och mobila isrinkar
- tillsammans med fastighetsnämnden påbörja planeringen för att ersätta Zinkensdamm ishall med en permanent ishall
- tillsammans med Kungliga Djurgårdsförvaltningen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda möjligheterna för två ishockeyhallar på Storängsbotten
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden säkerställa förutsättningar för en ny ishall i Tallkrogen i nära dialog med berörd förening och extern aktör, med särskild hänsyn till hur Hovets framtid påverkar behov, finansiering och tidsplan
- tillsammans med berörda nämnder och bolag ta fram en långsiktig inriktning för hur Hovet ska bevaras och utvecklas som arena för såväl isidrott samt evenemang, inklusive en tidsplan för upprustning eller ersättning

- tillsammans med berörda nämnder, privata aktörer och idrottsrörelsen utreda och påbörja arbetet för en idrotts- och evenemangshall med en publikkapacitet om cirka 5000-7000 personer
- förlänga Ågesta konstsnöspår till 5 kilometer
- tillsammans med regionen och exploateringsnämnden använda schaktmassor från utbyggnaden av Stockholms tunnelbana till att utveckla Hammarbybacken för att inrymma mer plats för friluftaktiviteter
- tillsammans med berörda nämnder utveckla Högdalstopparna med målet att utveckla området till ett attraktivt friluftsområde
- tillsammans med fastighetsnämnden lägga kyl- eller värmeslingor under fler bollplaner för att möjliggöra ett ökat nyttjande året om genom skridskoåkning eller fotbollsspel
- snöröja fler fotbollsplaner på vintern för att möjliggöra fotbollsspel året om
- tillsammans med fastighetsnämnden utreda om fler föreningar kan ta över hallvärdskap och driften av anläggningar
- skapa förutsättningar för en mångfald av idrotter och se till att sänka de ekonomiska trösklarna för barn och unga att idrotta

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Stockholm ska vara en internationellt konkurrenskraftig kultur- och evenemangsstad där tillgång till kultur ska finnas i hela staden. Kulturnämnden har en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för ett rikt kulturliv där aktiviteter för barn och unga ska prioriteras.

Konst, kultur och kreativa näringar är viktiga förklaringar till varför människor, talanger och företag väljer att besöka och etablera sig i Stockholm. Alltför ofta har kulturen hamnat på efterkälken när staden byggs. För att ändra på detta ska kulturen in tidigt i stadsplaneringen när Stockholm växer och arbetet för att låta kulturen ta den plats som behövs för ett attraktivt Stockholm intensifieras. Stadens kulturstrategiska program ska utgöra en bärande del i hur stadens nämnder och bolag tar ett ökat gemensamt ansvar för utvecklingen av denna livsviktiga infrastruktur för kulturlivet.

Ett levande nattliv och fler livescener är avgörande för Stockholms attraktionskraft. I enlighet med stadens strategi för nattklubbar och livescener ska nämnden i samarbete med berörda nämnder och bolag, värna befintliga livescener samt verka för fler små och medelstora livescener i Stockholm. Det ska bli enklare för nattklubbs- och kulturarrangörer att etablera sig i Stockholm och driva verksamhet genom bland annat om tydliga, samordnade och proaktiva tillstånds- och tillsynsprocesser. Stadens byråkrati inte ska upplevas som snarig eller tids- och resurskrävande där arrangörer bOLLAS runt mellan förvaltningar. Staden ska ge effektiv service genom att internt samordna tillståndsprocesser. Därtill ska nattklubbs- och livescensverksamhet uppmuntras i stadens egna lokaler och på stadens egen mark.

Många fastighetsägare har insett värdet av kultur under de senaste åren. Kulturverksamheter drar folk och ökar omsättningen mer än de flesta branscher. Nya scener har vuxit fram i bland annat Slakthusområdet, och fler scener är på gång, exempelvis Gasklockan i Norra Djurgårdsstaden. Samtidigt är flera etablerade klubbar hotade. Nämnden ska bevaka nattlivets intressen, bidra till att undanröja hinder och säkerställa att stadens strategi efterlevs i hela organisationen. Med målet att Stockholm utvecklas till en kultur- och evenemangsstad i världsklass ska nämnden vara drivande i att inrätta en klubbkommission med representanter för branschorganisationer, näringsidkare och staden.

Ett hinder för ett växande kultur- och nattliv är de restriktiva nationella bullerreglerna, särskilt för konserter. Nuvarande lagar och riktlinjer har ett välvilligt syfte att skydda hälsan, men de skapar en maktförskjutning som missgynnar Stockholm som kulturstad. Grannars upplevelse av störningar måste balanseras mot behovet av en levande stad med högljudd kultur vid rimliga tider. Nämnden ska därför arbeta för att regelverken anpassas efter allmänintresset av en levande stad.

För att minska bullerkonflikter och klagomål ska staden inrätta en fond för ett levande nattliv där nattklubbar, livescener och andra musikverksamheter kan ansöka om medel för ljudisolering, akustiska förbättringar och andra åtgärder i linje med stadens bullervägledning. Syftet är att möjliggöra samexistens mellan klubbar och bostadsområden samt skapa hållbara förutsättningar för stadens nattliv och goda boendemiljöer. Nattlivsfonden ska administreras av klubbkommissionen i samråd med nämnden och fondmedel finns avsatta i CM2.

Kultur ska finnas tillgänglig i hela staden och integreras i stadsutvecklingen. Nämnden ska utreda förutsättningarna för att etablera minst en kulturinstitution eller filial i

yttre staden. Det kulturstrategiska arbetet ska fortsätta med fokus på hur lokaler kan samnyttjas mer effektivt, inte minst inom skolor, samt hur kulturperspektiven ska vara en integrerad del i Stockholms stadsutveckling där kulturlivet görs mer tillgängligt i det offentliga rummet. Stadens kulturstrategiska program ska också vägleda hur externa aktörer kan bidra till kulturens plats i stadsutvecklingen.

Ett öppet samhälle behöver litteratur, konst och andra kulturella uttryck som provocerar och utmanar. Nämnden ska arbeta utifrån den liberala kulturpolitikens grundprincip om att inte styra kulturens innehåll. Fokus ska vara på att förbättra förutsättningarna för det konstnärliga skapandet där alla former av kulturstöd ska ledas av principen om arm-längds avstånd mellan politiken och kulturskapare. Stöd ska delas ut enligt tydliga och transparenta kriterier som gynnar självständighet och en mångfald av verksamheter, där varken positiv eller negativ särbehandling förekommer. Detta är särskilt viktigt i en tid när krafter vill ställa upp ramar och villkor för konsten och det fria ordet. Då ska Stockholms kulturpolitik värna den konstnärliga friheten samt yttrandefriheten.

Fristående kultur- och föreningsverksamheter ska uppmuntras och ha gynnsamma förutsättningar och villkor att verka på. Regelverk ska förenklas för att frigöra kraften inom stadens kulturliv, exempelvis för kulturevenemang, gatukonst och alternativ kultur. Stockholmarna ska ges bättre möjligheter att kunna påverka sin närmiljö med kreativa idéer, som att nyttja tomma lokaler till gallerier och scener eller att rusta ogästvänliga ytor till välkomnande mötesplatser och scener. Ett konkret exempel är amfiteatern vid Vårdbergstoppen som har renoverats men som står outnyttjad. Platser som dessa behöver nyttjas bättre och därför bör privata aktörer, fristående teatergrupper som parkteatern ges möjlighet att använda dem. Kulturnämnden ska därför bistå i detta arbete.

Samarbeten med externa aktörer och näringsliv ska uppmuntras i syfte att bredda kulturens uttryck och hitta kreativa finansieringslösningar. Nämnden ska se potentialen i att verksamheterna tätt samarbetar med det omgivande samhället samt verka för ett öppet och inbjudande förhållningssätt till företag och kommersiella verksamheter som kan bidra till mer kultur i Stockholm.

Alla barn och unga som växer upp i Stockholm ska ha likvärdig tillgång till professionell kultur och till eget skapande. Skolan har en viktig roll för att se till att alla barn nås av kulturevenemang. I samverkan med det fria kulturlivet ska barn i förskolor och skolor nås av kultur genom Kulanpremien. Kulturskolan utgör en central verksamhet för barn och ungdomars möjlighet att själva skapa kultur. Kulturskolans resurscenter för elever med särskilda behov är en viktig del. Genom Kulturskolans verksamhet El Sistema nås grupper i stadsdelar där deltagandet i ordinarie kulturskola hittills varit lågt. Barn och unga kan därigenom få tillgång till nya förebilder och bli bekanta med ett professionellt kulturliv.

Biblioteken ska utvecklas till öppna, trygga och inbjudande miljöer för alla oavsett var i staden man bor. De ska vara rofyllda mötesplatser som gynnar gemenskap, bildning, kunskap och läslust. Målet är att skapa spännande och nytänkande biblioteksverksamheter där organisationsstrukturerna inbjuder medarbetarna till delaktighet och där det är kort väg från idé till handling. Aktiviteter som främjar demokrati, språkutveckling och fler öppna samtal ska vara en naturlig del av bibliotekens verksamhet. Biblioteken ska finnas på attraktiva platser där stockholmarna rör sig och nya bibliotek ska öppnas i takt med att staden växer. Öppettiderna ska vara generösa och inte begränsas av regler om dygnsvila i kombination med politiska krav på heltid för all personal. För att biblioteken ska kunna fungera som kulturnoder i sina

stadsdelar ska förtroendeöppet återinföras, så att lokala föreningar kan använda och hålla öppet biblioteken även utanför ordinarie öppettider.

Stockholm ska vara en äldrevänlig stad med ett rikt kulturutbud för äldre. När antalet personer över 80 år ökar blir äldres tillgång till kultur till en allt viktigare fråga för nämnden. De äldre invånarna ska ges möjlighet att möta kultur av hög kvalitet inom nämndens samtliga områden, exempelvis inom biblioteksverksamheterna som ska ta hänsyn till äldres behov av böcker med stor stil eller ljudböcker. Nämnden ska fortsätta med arbetet med kultur för de äldre inom äldreomsorgen bland annat genom kulturturnéer på vård- och omsorgsboenden.

Nämndens kultur- och evenemangslotsar ska fortsatt stödja och lotsa kulturaktörer som vill etablera och utveckla kultur- och nattlivet i staden. Kulturlotsarna ska agera rådgivande och matcha fastighetsägare med kulturproducerande aktörer som behöver hitta nya eller utveckla sina befintliga lokaler. Det har hänt att aktörer som matchats med lokaler och fått stöd för att utveckla och levandegöra en plats fått avslag och sanktioner från andra håll i staden. Kulturlotsen ska därför sammankalla en arbetsgrupp med representanter från miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, fastighetsnämnden och andra relevanta instanser för att skapa en enhetlig och tydlig väg genom tillstånds-, planerings- och bygglovsprocesser.

Film och tv-produktion är en viktig del av Stockholm kultur- och näringsliv och utgör en central jobbskapande del av kulturens ekosystem. Staden och Region Stockholm bildade 2021 Film Stockholm AB, och nämnden ska fortsatt arbeta utifrån denna struktur för att främja utvecklingen av film- och tv-produktion och locka fler inspelningar till staden. I nära samverkan och finansiering via offentliga institutioner, privata aktörer och ideellt drivna verksamheter fyller film- och tv-produktion i Stockholm en synnerligen viktig funktion.

Samlingslokalerna i staden utgör en viktig del av Stockholms kulturella infrastruktur. Lokalerna och verksamheterna möter stockholmarnas behov av mötesplatser och har potential att ge fler möjlighet till eget skapande och möta lokal och professionell kultur. Civilsamhällets och folkbildningens behov av samlingslokaler är en viktig del i Stockholms kulturdrivna utveckling och genom studieförbunden en viktig arena för amatörkulturen. Fler samlingslokaler behöver på sikt förstärka sin ekonomi för att möta ökade lokalyror. Stockholm växer och samlingslokalerna bör vara strategiskt belägna utifrån ett geografiskt perspektiv.

Stadens samlingslokaler inhyser en rad verksamheter som får stöd av nämnden. Dagens system för nolltaxa är ett svagt incitament för samlingslokalerna att upplåta sina lokaler, ersättningen är låg, riktlinjerna otydliga och uppföljningen behöver utvecklas. En ny modell för nolltaxeföreningar bör utvecklas och rimligtvis bör denna viktiga verksamhet stödjas inom ramen för socialnämndens struktur. Socialnämnden ska därför i samverkan med kulturnämnden reformera stadens stöd till AA-verksamheterna i syfte att socialnämnden fångar upp målgruppen genom adekvata stöd.

Kulturnämnden ansvarar för den stadsövergripande samordningen av verksamhetsområdet Barn, kultur och fritid. Det innebär att insatser för att skapa en meningsfull fritid för stadens barn och unga utgör en växande del av nämndens verksamhet. Fritids- och ungdomsgårdar ska utvecklas genom kontinuerlig kompetenshöjning av personal och fler samverkansprojekt mellan fritidsgårdarna och nämndens egna verksamheter, exempelvis Kulturskolan och biblioteken. Detta ligger i linje med stadens strategi för fritidsgårdar. Målet är ett ökat deltagande, ökad jämlikhet och fler aktiviteter i verksamheterna.

Kollo är också en viktig verksamhet som ger många barn och unga ett sommarlov att längta till. Att få byta miljö och träffa nya kompisar är en värdefull möjlighet som många generationer ska kunna ta del av i framtiden. För att kolloverksamheten ska utvecklas och fortsätta vara en värdefull del barn och ungas sommarlov måste vi ge bättre förutsättning för att inte urholka verksamheten. Upphandlingar ska vara flexibel för att kunna möta olika aktörers förutsättningar, samtidigt som kvaliteten står i centrum och bedöms på ett transparent och underbyggt sätt. Upphandlingen ska också ta hänsyn till de pedagogiska metoderna som kolloverksamheten under årtionden arbetats fram.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- huvuddelen av stadens kulturverksamhet, vilket inbegriper Stadsmuseet med Medeltidsmuseet samt Stockholmsforskningen, Stockholms stadsbibliotek, Liljevalchs konsthall, Stockholm konst, Kulturskolan Stockholm samt vissa evenemang
- att skapa goda förutsättningar för stadens institutioner och det fria kulturlivet i syfte att erbjuda kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd
- att främja utvecklingen av kulturlivet i staden och inom sitt verksamhetsområde ansvara för stadens stöd till kulturell verksamhet samt stödet till de allmänna samlingslokalerna
- bevara, levandegöra och pedagogiskt förmedla stadens kulturhistoriska värden till dagens och framtidens stockholmare och besökare
- att utgöra stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor
- att i samverkan med stadsdelsnämnder och idrottsnämnden ansvara för samordning av stadens arbete inom verksamhetsområdet barn, kultur och fritid inklusive stadens sommarkolloverksamhet

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- arbeta för regelförenklingar i kontakten med kultursektorn samt tillåta nyttjandet av fler platser i staden för kulturella ändamål i samarbete med berörda nämnder och bolag
- tillsammans med berörda nämnder och bolag leda arbetet med att Stockholm växer med kultur enligt stadens kulturstrategiska program och därmed säkerställa att kulturens infrastruktur planeras in tidigt när staden växer
- främja utvecklingen av kulturlivet i staden genom stöd till kulturell verksamhet baserat på principen om armlängds avstånd mellan politiken och kulturskapare samt utdelas enligt tydliga och transparenta principer
- utveckla digitala metoder, kompetens och verktyg i syfte att nå fler barn och unga inom Kulturskolan och nämndens övriga verksamheter
- använda AI för att skapa interaktiva och målgruppsanpassade upplevelser och verktyg
- uppmuntra till samverkan med näringsliv och externa aktörer för att bidra till stadens kulturliv samt vidga intäktskällorna genom fler externa samarbeten
- i samverkan med det fria kulturlivet verka för att fler barn i förskolor och skolor genom Kulanpremien kommer i kontakt med kultur
- utveckla Kulturskolan och El Sistema i syfte att nå fler barn och unga inom underrepresenterade målgrupper genom bland annat avgiftsfri prova-på-verksamhet

- utveckla tillgängligheten på biblioteken genom innovativa bibliotekstjänster samt olika former av öppethållande, bland annat genom fler meröppna bibliotek och förtroendeöppet genom samverkan med civilsamhället
- utveckla Rinkeby bibliotek med fler studierum och tillgängliggöra lokalen för läxhjälp under fler timmar
- tillsammans med berörda nämnder förbereda för att biblioteken och samlingslokaler kan användas som informationspunkter för invånarna i kris och i händelse av längre el- eller kommunikationsavbrott
- planera för en etablering av ett nytt nodbibliotek i Liljeholmen
- förenkla för äldre inom äldreboenden att möta kultur samt fortsätta med kulturturnéer på vård- och omsorgsboenden
- tillsammans med berörda nämnder, bolag och privata aktörer delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad
- värna kultur- och samlingslokaler långsiktighet i staden genom hållbara ekonomiska stödformer
- stärka kulturlotsfunktionen i syfte att etablera och säkerställa lokaler för konstnärlig produktion, underlätta genomförandet av arrangemang samt stötta nya etableringar av live- och kulturscener med målet att minst 15 nya kulturverksamheter etableras årligen i staden med fokus på evenemang, livescener och scenkonst
- sammankalla och tillsammans med berörda nämnder delta i en arbetsgrupp som utgör en väg in och lotsar nattlivs-, nöjes- och kulturaktörer genom tillstånds-, planerings- och bygglovsprocesser
- tillsammans med representanter för branschorganisationer, näringsidkare och staden inrätta en klubbkommission
- bidra till arbetet med att inrätta en kulturljudzon enligt Malmömodellen på Frihamnspiren och i intilliggande kvarter
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheterna till fler zoner i områden där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv samt möjliggöra för 24-timmarstillstånd i dessa utpekade zoner
- verka för att regelverken kring buller och konsertverksamhet utformas mer efter allmänintresset om en levande stad
- främja utvecklingen av film- och tv-produktion som en viktig del inom de kulturella och kreativa näringarna
- samordna utvecklandet av trygga fritidsgårdar med kvalitet i fokus
- tillsammans med stadsdelsnämnderna följa upp och utvärdera stadens strategi för parklekar som syftar till att utveckla verksamheterna genom samverkan, metoduppföljning och kompetens
- stärka och underlätta för civilsamhällets bidrag och delaktighet i stadens kulturliv, samt öka civilsamhällets och näringslivets delaktighet i stadens evenemang, likt kulturnattsmodellen
- bistå Skärholmens stadsdelsnämnd i att aktivera amfiteatern vid Vårbergstoppen med kultur
- arrangera kulturaktiviteter på Storängstorget som en del av Levande Stockholm
- utveckla stadens sommarkolloverksamhet så att fler barn deltar från under-representerade grupper
- säkerställa att upphandlingarna av kolloverksamheten är transparenta och möjliggör flexibilitet, premierar kvalitet i utförande och tar hänsyn till pedagogiska metoder.
- i samverkan med socialnämnden reformera stadens stöd till AA-verksamheterna i syfte att flytta ansvaret från kulturnämnden till socialnämnden

Kulturnämnden: stadsarkivet

Kulturnämnden: stadsarkivet är en central resurs i stadens informationsförsörjning och en av förutsättningarna för att offentlighetsprincipen ska fungera. Stadsarkivet har en viktig roll i arbetet med att utveckla stadens informationshantering. Tillgång till arkivinformation ger dagens och framtidens stockholmare insyn i de offentliga beslutsprocesserna och stadsarkivet ska underlätta för forskning kopplat till materialet. Tillgängligheten till stadsarkivets material och kunskap ska på bästa sätt komma alla stockholmarna till del. E-arkiv Stockholm är stadens gemensamma digitala arkiv. Stockholms stadsarkiv spelar en viktig roll i att belysa stockholmarnas liv genom historien. För att tillgängliggöra stadens historiska källmaterial ska stadsarkivet fortsätta arbetet med digitalisering av arkiverat material. Stadsarkivet ska vara en av stadens ledande aktörer i implementeringen av artificiell intelligens i syfte att förbättra tillgängligheten, effektiviteten och användarvänligheten i tjänsterna. Arkivet ska fungera som en resurs för stadens övriga nämnder genom att tillhandahålla expertis och vägledning om hur AI kan integreras och nyttjas i respektive verksamheter.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- arkivmyndighet och ansvar för Stockholms stadsarkiv
- systemägarskap för stadens gemensamma e-arkiv samt ärendehanteringssystemen eDok och Diabas

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden

- utveckla stadsarkivets publika verksamheter så att material och kunskap är tillgängliga för stockholmare och forskare
- fortsätta att förstärka stadsarkivets karaktär av öppen publik institution med särskilt fokus på att nå nya grupper som idag sällan använder arkivets resurser
- fortsätta att utveckla stadsarkivets digitaliserings- och publiceringsarbete för att öka tillgången till arkiven och nå en bredare publik
- utveckla metoder för ökad användbarhet och digitalisering där civilsamhälle, medborgare, akademi och näringsliv enklare kan bidra till arkiven till exempel genom crowdsourcing
- fortsätta arbeta för att nå barn och unga
- arbeta för att synliggöra kvinnor genom historien
- centralt ansvara för stadens arkivfunktioner och bidra till andra nämnders verksamhet genom tillsyn, expertkunskap och rådgivning
- stödja stadens verksamheter i att hantera sin information på så sätt som underlättar tillgången och upprätthåller offentlighetsprincipen och andra lagkrav inom informationsområdet
- öka nyttjandegraden av stadsarkivet lokaler av stadens förvaltningar och bolag samt externa parter
- nyttja artificiell intelligens för digitalisering och katalogisering, sökfunktioner, interaktivitet, analyser och översättningar i syfte att förbättra tillgängligheten, effektiviteten och användarvänligheten i tjänsterna

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden har en viktig roll för att erbjuda stockholmarna vackra och rofyllda begravningsplatser som är stämningsfullt ljussatta och miljömässigt hållbara. Stadens begravningsplatser ska vara trygga och säkra mötesplatser för anhöriga.

På stadens begravningsplatser och vid ceremonilokaler ska möjlighet och utrymme ges för olika begravningstraditioner så att alla oavsett livsåskådning kan få den begravningsceremoni som önskas.

Stadens begravningsplatser är en del av kulturarvet, men fyller samtidigt en funktion som park- och naturmiljö. Dessa kvaliteter ska bevaras och utvecklas.

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltning av begravningsplatser. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- stadens egna begravningsplatser
- åt staden upplåtna begravningsplatser
- frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden:

- ge möjlighet och utrymme för olika begravningstraditioner på stadens begravningsplatser och vid nämndens ceremonilokaler
- förvalta kulturarvet vid stadens begravningsplatser
- verka för att stadens begravningsplatser ska upplevas som tillgängliga, trygga och säkra samt säkerställa att de är väl belysta, hela och rena
- fortsätta trygghetsarbetet på stadens begravningsplatser, bland annat med olika tekniska lösningar
- fortsätta tillhandahålla platser för feriearbetare
- energieffektivisera byggnader och belysning
- främja den biologiska mångfalden
- genomföra nödvändiga fastighetsunderhåll och renoveringar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Staden har som mål att Stockholm ska vara en klimatpositiv stad senast 2030 och en fossilbränslefri stad senast 2035. Som viktiga delmål är att staden ska vara en fossilfri organisation senast 2030 samt att trafiken i Stockholms innerstad ska vara utsläppsfri senast år 2030. För att målen ska kunna nås behöver staden jobba på flera fronter samtidigt, dels med ny teknik genom bolaget Stockholm Exergi som kan fånga in och lagra koldioxid, dels med att fasa ut fossila bränslen genom kraftfulla incitament, beteendeförändringar och energieffektiviseringar. Det kommer inte att räcka att förlita sig på att enbart tekniken med minusutsläpp ska göra Stockholm till en klimatpositiv stad 2030 – utfasning av fossila bränslen behöver ske parallellt och kraftfullt. Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet utgör en central kugge i detta arbete som hänger ihop med målet att Stockholm ska vara världsledande i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets målsättningar. Klimatmiljarden kvarstår även under denna mandatperiod i syfte att medfinansiera utsläppsminskande åtgärder.

Nämnden ska bidra med att näringslivet och stadens alla verksamheter medverkar i Stockholms ambition i att vara en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet. Genom tydliga och ambitiösa miljömål släpper vi loss den kraft som finns hos företag, offentlig sektor och stockholmarna för att klimatinvestera för framtiden. Mål som näringslivet idag både efterfrågar och kräver för att skapa internationella konkurrensfördelar för ekonomisk utveckling och nya jobb. Nämnden ska vara pådrivande i att staden vågar satsa på ny teknik för att möta klimatkrisen. Exempelvis genom bolaget Stockholm Exergi där ny teknik ska kunna fånga in och lagra koldioxid för att nå minusutsläpp vilket är helt avgörande för att på sikt nå målet om en klimatpositiv stad.

Stadens klimatmål innebär störst utmaningar inom transportsektorn och där är behovet av insatser i närtid omfattande. Elektrifiering, ökad inblandning av biodrivmedel och effektivare fordon utgör framtiden. Förutom det självklara att stadens egen fordonsflotta ska ligga i framkant ska staden sätta upp tydliga och hårda krav vid upphandling av transporttjänster. Både för stadens eget klimatarbete men även för att ge marknaden tillit till att politiken är pådrivande. Gällande till exempel biogasmarknaden finns det oroväckande tecken på att företagen inte litar på att politikens miljömål främjar företag som vågar satsa på miljön. I detta arbete ska nämnden vara behjälplig genom sin expertkompetens inom biogasområdet. Det ligger även i stadens intresse att de nationella villkoren för biogas är goda.

Nämnden ska medverka i omställningen till eltransporter genom Elektrifieringspakten där staden och näringslivet krokas arm för att minska utsläppen från transportsektorn. För stockholmarna innebär det minskade utsläpp och friskare luft, samt bättre framkomlighet och minskat buller. Nämnden ska arbeta för fler samarbeten mellan staden och näringslivet för att hitta lösningar för en bättre stadsmiljö.

Nämnden ska understödja berörda nämnder med att skyfallsanpassa gator och torg med fokus på värmeböljor. Därtill behövs klimatanpassningsåtgärder i form av upprustning av vattenledningsnätet, reningsverk och dagvattenhantering. Utan klimatanpassning kan pågående samhällsutveckling leda till ökad sårbarhet i samhället, med stora framtida kostnader.

Nämnden ska överta ansvaret för tillståndsgivning vid utskänkning av alkohol från Socialnämnden. Syftet är att förenkla för restauranger och företag där tillsynen av livsmedelslagstiftning och utskänkningstillstånd bör kunna utföras av en och samma

förvaltning. I hanteringen ska nämnden ge snabb, korrekt och rättssäker service till Stockholms företagare. Stadens hantering av serveringstillstånd ska möjliggöra för Stockholm att vara en levande storstad med ett gott företagsklimat, i kombination med socialt ansvar.

Stockholm kan och ska gå före i arbetet med att höja produktionsnivåerna för svensk närodlat mat. Detta är särskilt viktigt i tider av krig och kriser i Sveriges närområde. Idag ligger den svenska självförsörjningsgraden på cirka 50 procent, en nivå vi behöver höja. Stockholm kan bidra genom goda möjligheter att producera betydligt mycket mer mat än vad som görs i nuläget. Politiken behöver göra allt den kan för att öka den närproducerade maten genom upphandling av svenskt och vilt. Det är exempelvis inte rimligt att svensk matproduktion har betydligt strängare krav än vad stadens egen matupphandling har att följa. Centerpartiet förespråkar ekologiska produkter men tycker att det är ett direkt dåligt upphandlingskrav. Detta då närproducerade svenska livsmedel, som inte är ekologiska, många gånger är ett bättre alternativ för både klimat och för Sveriges självförsörjningsgrad. Att exempelvis köpa in ekologiska äpplen från andra sidan jorden, istället för äpplen odlade i Sörmland, är inte rätt väg framåt för Stockholm. Därför vill Centerpartiet slopa stadens upphandlingskrav om att 70 procent ska vara ekologiskt till förmån för 100 procent svenskt där så är möjligt. Det finns flera kriterier hämtade från Upphandlingsmyndigheten som gör detta möjligt med hänsyn till rådande EU-lagstiftning.

Vi har under föregående mandatperiod kommit en bit på vägen där bland annat stadens matstrategi ska öka livsmedelsupphandlingar med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning motsvarande svensk nivå. Men staden behöver anta än mer ambitiösa mål. Därför ska nämnden införa ett stadsövergripande mål om 100 procent svenskt vid matupphandling där så är möjligt. I praktiken innebär det att stadens upphandling av mat inriktar sig på det som är producerat enligt svenska produktionsregler, i synnerhet vad gäller kraven på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning samt närproducerat. Det innebär också att svenska livsmedel skall vara förstahandsvalet. Om en råvara kan produceras i Sverige, eller i Stockholm, så skall den svenskproducerade råvaran köpas in. Finns det svenska ekologiska alternativ är det såklart ännu bättre. Vi vill även att vissa råvaror ska ersättas av svenskproducerade alternativ, till exempel kan vi inom verksamheter ersätta utländskt ris med svenskt havreris. Det innebär däremot inte att vi ska stoppa inköp av livsmedel som inte produceras i Stockholm eller Sverige, exempelvis bananer eller kaffe. Men vi behöver kunna byta ut importerad mat med högre påverkan på klimatet mot närproducerad mat med hög miljö- och klimathänsyn. Ett effektivt sätt för Stockholm att ta ansvar för klimatet och en förstärkt självförsörjning.

Det finns många fördelar med viltkött som alternativ. Ur ett klimat- och hälsoperspektiv innebär köttet kortare transporter samt att köttet är fritt från antibiotika, färgämnen, nitrit och andra tillsatser. Därtill är köttet magrare och därmed nyttigare. Ur ett djurskyddsperspektiv är det också bra då vilt har levt i det fria. Stammar som växer ohämmat orsakar skador för jordbruk, trädgårdar, trafik samt offentliga platser, som exempelvis gäss som sprider bakterier på stadens badplatser. Eftersom de orsakar skador i grödor minskar också möjligheten till närodlat grödor om viltstammarna är för stora. Nämnden ska arbeta för att uppmärksamma viltköttets klimatomfattiga fördelar inom stadens verksamheter och därmed bidra till fler upphandlingar av viltkött.

Jordbruksmark är en ändlig resurs och ett svenskt samhällsintresse. Bördig jordbruksmark ska inte bebyggas på så sätt att jordens bördighet påverkas och den bör inte heller nyttjas på så sätt att det i framtiden blir svårt att ställa om till att brukas som jordbruksmark. I de fall åkermark tas i anspråk för dessa ändamål ska det göras med

yttersta återhållsamhet och endast när det är nödvändigt och alternativ plats ej är möjlig. Detta med syfte att bevara värdefull åkermark, samtidigt som vi möjliggör en god livsmedelsproduktion och högre självförsörjningsgrad i Stockholmsregionen. Nämnden ska inom ramen för sitt uppdrag att samordna stadens åtgärder inom miljöskydds- och naturvårdsområdet värna regionens åkermark genom att bygga högt, tätt, kollektivtrafiknära och på redan hårdgjorda ytor.

Genom satsningen Matstaden Stockholm ska nämnden sätta stadens konsumtion av mat i fokus och verka för en ökad kunskap och hållbarare och klimatsmartare livsmedelsval. Bland annat genom att upphandla 100 procent svenskt där det är möjligt, servera mer viltkött i stadens verksamheter, låta alla skolbarn besöka en bondgård och införa enklare odlingskunskap på stadens förskolor. Matstaden Stockholm ska också verka för att främja näringslivet och öka möjligheterna till kulinariska matupplevelser inom stadens gränser. Bland annat genom stöd till en av världens största matfestivaler Smaka på Stockholm. Som ett led i att staden ska underlätta för stockholmarna att upptäcka nya smaker och klimatsmartare råvaror ska staden också verka för en permanent och säsongsbetonad matmarknad med bland annat närodlade grönsaker, viltkött, fisk och gårdsskött.

Att minska matsvinnet är ett viktigt bidrag till klimatet, därför har FN som mål i Agenda 2030 att halvera det globala matsvinnet. Att producera mat som sedan slängs är ekonomiskt ohållbart och klimatvidrigt. Stadens verksamheter kan göra mycket för att bidra till att minska matsvinnet. Bland annat genom metoder så att rätt mängd mat tillagas. Exempelvis genom att på morgonen stämma av skolelevernas närvaro med skolköket så att rätt mängd mat tillagas – en metod kallad ”måltidsoptimering” som vi vill införa i alla stadens skolor. Därtill bör de nationella reglerna för livsmedelsmärkning ändras. Bäst före-datum handlar egentligen inte om hur länge ett livsmedel är säkert, utan till vilket datum livsmedlet förväntas behålla sin kvalitet. Det förvirrar för många och leder i alltför många att fall att fullt ätbar mat slängs. Därför bör livsmedelsmärkningen ändras från ”bäst före” till ”minst hållbar till”.

En hållbar energianvändning innebär att minska klimatpåverkan, effektivisera användningen och att ställa om till mer förnybar energi. Stockholms tillväxt skapar en efterfrågan på mer energi samtidigt som stadens ökande täthet ger förutsättningar för energieffektiva bostäder och hållbara transporter. Nämnden ska driva på för att minska energianvändningen i såväl befintliga som nya byggnader. Genom investeringar i energieffektiviseringar och förnybar energiproduktion ska utsläpp minskas samtidigt som stadens långsiktiga kostnader sjunker. Nämnden ska utreda vilka energieffektiviseringar som ger störst effekt och följa utvecklingen av nya sätt att producera förnybar energi.

För att snabba på den gröna omställningen och få med sig fler stockholmare, ska staden ta fram en klimatfond där företagare, föreningar och privatpersoner kan söka medel för projekt som medför klimatnytta. Exempelvis kan detta vara att installera laddningsmöjligheter på tomtmark i en bostadsrättsförening, energieffektivitetshöjande åtgärder i en byggnad, eller installationen av solceller. I samband med ansökan ska staden tillämpa en väg in-principen för kommunikation med den som söker, och relevanta nämnder och bolag ska bidra med stöd och information gällande tillstånds- och bygglovsprocessen.

Ett växande Stockholm ställer krav på att vi bygger ut staden på ett hållbart sätt. Byggnader, transporter och systemlösningar ska utformas så att de minskar klimatbelastningen. Arbetet med miljöstadsdelar och hårda krav på energieffektivitet i nybyggnation ska ingå som centrala delar när staden utvecklas. Nämnden ska bidra till

att Stockholm kan ligga i framkant gällande hållbart byggande, vilket inbegriper att få ner energianvändningen i byggsektorn. Nationella eller europeiska regler som försvårar strängare krav på energieffektivt byggande ska ifrågasättas. Att kunna ändra och påverka långsiktiga spelregler i svensk och europeisk lagstiftning är helt avgörande för att Stockholm ska kunna ligga i framkant i energiarbetet. Byggprojekt som ligger i framkant skapar erfarenheter som kan användas inom och utanför stadens organisation och därmed stärka tillväxten inom miljöteknikområdet och skapa arbetstillfällen. Därutöver signalerar byggbranschen att de vill att nationella och europeiska krav skärps för att möta branschens redan antagna arbetssätt vad gäller hållbarhet.

Nämnden ska verka för att stadens byggs hållbart genom förtätning av befintliga stadsdelar på redan hårdgjorda ytor och dra nytta av existerande infrastruktur. På så sätt kan vi värna grönytor och parker samt minska på behovet av bilresor när ny bebyggelse byggs i kollektivtrafikhärlägen. Nämnden ska också bidra till minskningar av biltrafiken genom förbättrad gång-, cykel-, och kollektivtrafik. Detta kommer att ställa hårda krav på att staden och regionen vågar utföra samhällsplanering och system med inriktning att gynna gång-, cykel- och kollektivtrafik framför biltrafik.

Våtmarker utgör livsviktiga miljöer för svensk artrikedom och biologisk mångfald. Därtill binder de koldioxid och spelar därmed en viktig roll i arbetet med att bromsa klimatförändringarna. Våtmarker kan även reglera vatten när det finns för mycket eller för lite av det i landskapet. Genom våtmarker kan dagvattnet samlas upp och renas innan det leds vidare. Under det senaste seklet har nästan en fjärdedel av Sveriges totala ursprungliga våtmarksareal försvunnit, vilket blivit särskilt tydligt i städerna. I Stockholm är många våtmarksarter, som groddjur och vadarfåglar, i en utsatt situation då deras livsmiljöer försvunnit eller splittrats upp i samband med stadens utbredning. Nämnden ska bidra i arbetet med att restaurera fler våtmarker i viktiga delar av stadens grönsstruktur, till exempel på Järvafältet och södra Djurgården, för att på nytt få in och gynna våtmarksarterna i landskapet.

Luft- och vattenkvaliteten i Stockholm är bra, men behöver förbättras. Stockholm är byggt på vatten och är omgärdat av både söt- och saltvatten. Vattenkvaliteten i både sjöar och hav ska vara hög och för det krävs återkommande biotopvårdsinsatser som också skulle öka den biologiska mångfalden. Det är av yttersta vikt att lokala åtgärdsprogram etc. verkställs för att inte endast förbli resultatlösa skrivbordsprodukter. För att möjliggöra detta ska en blå investeringsmiljard inrättas – helt öronmärkt för att främja stadens vattenkvalitet och tillgängligheten till vattnet. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bör initiera fler luftprover, till exempel i Värtahamnsområdet, för att kunna identifiera platser där det behövs åtgärder.

Nämnden ska i samarbete med berörda nämnder förbättra och förenkla möjligheterna för utvecklandet av fler bastur i staden.

Nämnden ska bidra till stadens arbete med fler träd i staden. Stockholms stad är i dag hem till fler än tre miljoner träd. En rik mångfald av olika träd är en av våra viktigaste allierade i arbetet med klimatanpassning och för en bättre folkhälsa. Antalet träd i staden behöver dubbleras, och vill särskilt satsa på redan bebyggda områden och de som har mycket trafik. Varje fällt träd ska ersättas av minst ett. Nämnden ska följa 3-30-300-regeln som innebär att alla stockholmare ska kunna se minst tre träd från sitt hem, sin skola och sin arbetsplats, stadskvarter ska ha minst 30 procent trädkröntäckningsgrad, och stockholmarna ska ha som längst 300 meter till ett grönområde.

Vårt mål om ett klimatpositivt Stockholm 2030 innebär kraftigt ökad etablering av solceller. Solens strålar tillför 10 000 gånger mer energi in till planeten än vad vi

människor använder. Stockholms stad har installerat cirka 13 500 kvadratmeter solceller, framför allt på tak till stadens byggnader, som beräknas ge 1,3 miljoner kWh per år där den producerade elen används till stadens egna fastigheter. Arbetet med fler solceller på stadens tak ska fortsätta. Därtill ska nämnden underlätta för fler fastighetsägare att installera solceller. Exempelvis finns stadens solkarta där man enkelt kan se hur mycket solinstrålning ett tak har och hur stor potentialen är för solceller och solvärme. Under kommande mandatperiod ska nämnden arbeta för att tredubbla solenergiproduktionen i Stockholm. Stadens alla stora fastigheter, exempelvis idrottsanläggningar, ska ha solenergiproduktion inom nästa mandatperiod. Därtill ska nämnden arbeta för att reformera nationella regelverk som försvårar för utbyggd solenergi, exempelvis genom att möjliggöra att dra elledningar mellan flera hus i syfte att kunna dra nytta av solceller från en solpark eller tak som lämpar sig synnerligen väl för solceller. Idag får fastighetsägare med flera fastigheter som vill optimera solkraftsproduktionen genom att sätta upp solceller på fastigheten med bäst solläge inte själv föra över elen mellan fastigheterna utan elnätskoncession. Det hindrar fastighetsägare att uppföra större anläggningar på taken med bäst solläge. Likartade problem finns för bostadsrättsföreningar med solceller. Idag får bostadsrättsföreningar bara använda elen för fastighetselen eftersom de inte får sälja el till lägenhetsinnehavarna utan att vara elhandlare, vilket försämrar incitamenten till fler solceller på många av Stockholms alla tak. Nämnden ska vara pådrivande i arbetet för regelförenklingar på området. Och verka för att solceller bygglovsbefrias på en- och tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnad samt att göra det kostnadsfritt att göra anmälan eller ansöka om bygglov för installation när det ändå krävs.

Utbyggd vindkraft i Stockholmsregionen utgör en viktig pusselbit i Stockholms klimatambitioner. Enbart havsbaserad vindkraft kan fördubbla Sveriges kapacitet att producera el. Nämnden ska bidra till att Stockholm tar på sig ledartröjan genom mer havsbaserad vindkraft i Östersjön, vilket i närtid ger oss möjligheten att förse Stockholm med grön förnybar energi samtidigt som vi minskar vår sårbarhet vid krig och kris genom att kraftigt öka andelen lokalproducerad el.

Teknikskiftet inom fordonströjan måste skyndas på genom morötter för dem som är villiga att byta till miljöbil. Förmånliga parkeringsvillkor för miljöbilar och trängselsavgifter som gynnar miljöbilar är viktiga delar i detta arbete. Beslut om trängselsavgifter samt hur intäkterna fördelas ska kunna fattas lokalt. Därutöver ska möjligheten finnas att miljödifferentiera trängselsavgifter för att gynna exempelvis elbilar. En sådan avgift kan utformas och fungera på samma sätt som dagens trängselskatter och använda samma tekniska system. Det är idag bara Stockholm och Göteborg som har trängselskatter inom ett begränsat område, men för dessa städer skulle miljöstyrande trängselsavgifter kunna vara ytterligare ett verktyg.

Kraven vid upphandlingar ska skärpas, transparensen öka och kontrollrutiner stärkas för att ingen aktör med kopplingar till kriminalitet eller oegentligheter ska kunna verka inom stadens verksamheter. Leverantörer och utförare som misstänks medverka i eller möjliggöra brottslighet ska granskas och kunna uteslutas. Genom att återta kontrollen över välfärdens resurser stärks både friheten, tryggheten och förtroendet för det offentliga.

Nämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Business Region AB samordna arbetet med att vidareutveckla Kontaktcenter Stockholms service som en väg in för företag.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, foder-, strålskydds-, smittskydds- och tobakslagstiftningen
- provning av tillstånd för de verksamheter som omfattas av nämnda lagstiftningar
- tillståndsgivning och tillsynsarbete vid utskänkning av alkohol
- miljö-, buller och luftövervakning
- samordning av stadens åtgärder inom miljöskydds- och naturvårdsområdet
- stöd till stadens bolagsstyrelser och nämnder i deras klimat- och miljöarbete
- information om miljö-, klimat- och hälsofrågor till stadens invånare och företag
- samordning för stadens inköp och upphandling av miljövänliga fordon

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden:

- staden ska proaktivt arbeta för en snabb stadsövergripande klimatanpassning med energieffektiviserande åtgärder för att möta dagens klimatnödläge och framtida utmaningar
- bidra till att förbättra stadens näringslivsklimat där medarbetarna har god kunskap om företagets vardag och behov
- i samarbete med berörda nämnder inrätta ett förvaltningsövergripande team för stadens tillsynsarbete, som i samarbete med olika myndigheter arbetar för att komma åt välfärdsbrottslighet, miljöbrottslighet, arbetslivskriminalitet samt människohandel och människoexploatering
- genomföra kommunikationsinsatser i syfte att skapa engagemang och påverka beteenden för klimatsmarta val samt minska nedskräpningen
- i samarbete med berörda nämnder tillgängliggöra stadens naturreservat
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta för klimatsmart stadsbyggande, bland annat värna grönområden och åkermark genom att bygga smart, tätt och högt på redan hårdgjorda ytor i kollektivtrafiknära lägen
- tillsammans med berörda nämnder tillskapa en ekodukt över stambanan för att förbinda östra Älvsjöskogen med västra Älvsjöskogen
- bistå kulturnämnden i arbetet med att underlätta för stadens kultur- och nöjesliv, bland annat med att tillämpa stadens strategi för nattklubbar och livescener samt erbjuda vägledning i samband med myndighetsutövande bullerhantering
- ansvara för och stärka arbetet med klimatpakten och dess internationella nätverk
- säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning genom mer sol- och vindkraft i Stockholmsregionen med målet att tredubbla solenergiproduktionen i Stockholm
- vara pådrivande i arbetet att genomföra regelförenklingar för fastighetsägare som avser installera solceller
- verka för att staden når målet om att trafiken ska vara utsläppsfri i innerstaden år 2030, bland annat genom elektrifiering, teknikutveckling och minskad biltrafik i innerstaden samt arbeta för möjligheten att införa miljödifferenterade trängselavgifter
- tillsammans med berörda nämnder fortsätta arbetet med att genomföra lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster samt rena stadens vattendrag- och bottnar genom bland annat samarbeten med externa aktörer såsom ideella föreningar och båtklubbar

- leda arbetet med att implementera handlingsplanen för inrättandet av fler badplatser i staden, arbeta för god badvattenkvalitet vid stadens strandbad, samt genomföra handlingsplanen mot minskad spridning av mikroplast
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser verka för att miljö kvalitetsnormerna för god ekologisk och kemisk vattenstatus uppnås senast 2027
- tillsammans med kommunstyrelsen inrätta en stadsövergripande vattenamiral med ett samlat ansvar för allt som rör stadens vattentillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser bygga ut stadens dagvattenledningar och utveckla Henriksdal till ett av världens mest effektiva reningsverk
- tillsammans med berörda nämnder och bolag möjliggöra tillvaratagande och återvinnande av regnvatten, för användande i toaletter och bevattning, vid nybyggnader och ombyggnader av stadens egna fastigheter
- verka för att staden tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB startar ett akut läcksökningsprogram för att stoppa onödigt vattenläckage
- tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB öka vattenverkens beredskap för varma perioder
- säkerställa att prioriterade skyfallsåtgärder genomförs
- förbättra informationen till allmänheten om stadens badvattenkvalitet och i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB öka informationen om när bräddningar mm genomförs och hur det påverkar vattenkvaliteten genom Kemikaliecentrum, säkerställa att kemikalieplanen och rekommendationen för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi uppfylls i byggprojekt
- minska barn och ungas exponering för skadliga kemikalier samt arbeta för giftfria förskolor och skolor
- skärpa tillsynen av avfall för att motverka fusk, nedskräpning och kriminalitet
- följa stadens matstrategi, bland annat genom att utveckla arbetet med livsmedelsupphandlingar, i synnerhet vad gäller kraven på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i livsmedelsproduktionen, utveckla arbetssätt för minskat matsvinn i stadens verksamheter med målet om halverat matsvinn samt främja den närproducerade maten med målet om hundra procent svenskt där så är möjligt
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafikinämnden ta fram en för staden övergripande strategi för stadsnära odling
- tillsammans med kommunstyrelsen och berörda nämnder införa fler tätortsnära betesdjur
- verka för att staden inför en biokreditmarknad för naturrestaurering
- initiera fler luftprover, till exempel i Värtahamnsområdet, för att kunna identifiera platser där det behövs åtgärder
- öka energi- och klimatrådgivningens utåtriktade arbete gentemot till exempel fastighetsägare, bostadsrättsföreningar och företag samt tillsammans med berörda nämnder och bolag utreda möjligheten till energilagring för överskottsel från stadens egen elproduktion
- öka insamlingen av matavfall hos restauranger, butiker och storhushåll för att uppnå stadens mål om matavfallsinsamling och därmed bidra till ökad biogasproduktion
- tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB införa fastighetsnära insamlingskärl eller boxar för textilavfall, så att det blir lätt för boende att lämna in textilier utan att behöva åka till återvinningscentraler
- verka för ett bättre företagsklimat genom att införa den så kallade Rättviksmodellen, vilket innebär att kommunal tillsyn faktureras i efterhand och präglas av dialog mellan stad och näringsliv

- tillsammans med berörda nämnder införa en klimatfond för företagare, föreningar och privatpersoner
- upphandla mer viltkött i stadens verksamheter
- lansera satsningen Matstaden Stockholm för att stötta näringslivet, öka möjligheterna till smakupplevelser samt sprida kunskap kring livsmedel, klimat-smartare val och självförsörjning
- värna och utveckla fler våtmarker i staden
- med berörda nämnder utreda möjligheterna att identifiera zoner i områden där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv
- tillsammans med berörda nämnder verka för att öka antalet träd i staden och ersätta varje träd som fälls med minst två nya samt införa 3-30-300-regeln som norm i stadens stadsplanering för att alla stockholmare ska ha nära till träd och grönområden

Servicenämnden

Stockholm ska vara en modern och innovativ stad som tillhandahåller god service till invånarna med långsiktigt ansvarstagande för gemensamma resurser. Stadens egna verksamheter ska ges goda förutsättningar att driva sina kärnverksamheter och servicenämndens administration ska präglas av effektivitet och hög servicenivå. Utveckling av stadens upphandlingsverksamhet ska prioriteras och upphandlingarna ska användas som ett medel att driva utvecklingen i innovativ och hållbar riktning. Uppföljning av ingångna avtal är en viktig del av detta arbete.

Servicenämnden ska inom ramen för sitt uppdrag arbeta med att effektivisera stadens administrativa funktioner. Detta ska leda till sänkta kostnader för stadens övriga nämnder eller bolag till förmån för kärnverksamheterna. Servicenämnden ska säkerställa en ändamålsenlig balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och service. Finansiering och prissättning av servicenämndens tjänster ska utvecklas för att möjliggöra fortsatta effektiviseringsvinster. Ökad transparens i prissättning och fokus på uppföljning av administrativa kostnader möjliggör långsiktig effektivisering.

Kommunstyrelsens strategiska råd för verksamhet inom servicenämnden fattar beslut kring uppdrag och inriktning, som ligger till grund för nämndens arbete inom samtliga verksamhetsområden. Tillämpningsanvisningar gällande omfattning, inriktning och avgränsningar för funktionen utfärdas av stadsdirektören.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- ekonomiadministration
- löneadministration
- kontaktcenter Stockholm
- genomförande av centralupphandlingar samt upphandlingsstöd
- e-handelsstöd
- rekryteringsstöd
- förvalta stadens kontaktcenterplattform
- gemensam växel
- stöd i lokalplanering
- hyresförhandlingsfunktion
- beställningscentral persontransporter
- hantera kommunkoncernens handel av el i enlighet med elhandelspolicyn inklusive kommunkoncernens gemensamma inköpskategori för el
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategorier för Måltider och livsmedel samt Inredning
- samordna kommunkoncernens arbete med beredskapslager

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden:

- vidareutveckla Kontaktcenter Stockholms service så att stockholmarna och de företag som vill verka i staden får ett snabbt och professionellt bemötande, en enklare och tydligare kanal för information och lättillgänglig kvalificerad service
- i samarbete med berörda nämnder se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt för att förbättra information och kontaktvägar inom staden samt för stockholmarna och brukare i äldrefrågor

- säkerställa att Kontaktcenters medarbetare har god kunskap om företagens vardag och behov
- effektivisera och utveckla kontaktvägar till att bli mer tydliga och ändamålsenliga för företag, inte minst genom digitalisering och innovation
- med stöd av arbetsmarknadsnämnden tillgängliggöra arbetsplatser genom att sociala klausuler eller sysselsättningskrav i stadens upphandlingar är norm, inte undantag
- tillsammans med berörda nämnder samverka kring International House och stärka möjligheten till kvalificerad arbetskraftsinvandring
- i samarbete med kommunstyrelsen och berörda nämnder påbörja viss drift av centralt omsättningslager för medicinskt skydds- och förbrukningsmateriel, livsmedel samt vissa förbrukningsmateriel i syfte att höja stadens beredskapsförmåga
- säkerställa att miljö- och klimatkrav inkluderas i inköpsprocessen
- fasa ut fossila bränslen i upphandlingar med särskilt fokus på transporter, entreprenader och maskiner
- främja närproducerad mat bland annat genom upphandlingskrav samt möjlighet till torghandel
- upphandla mer viltkött i stadens verksamheter

Socialnämnden

I Stockholm ska alla ha friheten att forma och bestämma över sitt eget liv. Om livet förändras och människor hamnar i svåra situationer ska samhället finnas där och hjälpa både i stunden och för att komma vidare till en hållbar livssituation. Även om det personliga ansvaret för individens situation alltid är stort, ska stödet finnas för den som behöver hjälp. Stockholms stad har ett ansvar för alla som bor i staden. Byråkrati och bristande helhetssyn ska aldrig drabba den enskilda. Oavsett vem du är eller var i staden du bor ska du ha samma möjligheter, samma trygghet och samma service.

Socialnämnden står inför en ny tid med den nya socialtjänstlagen som innebär en tydligare inriktning på förebyggande arbete, tidiga insatser och ökad tillgänglighet – en utveckling som Centerpartiet välkomnar. Vi vill se en socialtjänst som inte bara reagerar när problem redan uppstått, utan som finns nära människor i vardagen, fångar upp tidiga signaler och skapar förtroende genom ett mindre byråkratiskt och mer tillgängligt arbetssätt.

För oss är barns rättigheter helt centrala. När barn far illa, oavsett om det handlar om våld, psykisk ohälsa eller ekonomisk utsatthet, måste staden agera snabbt och kraftfullt. Barnets bästa ska alltid vara utgångspunkten, och barns röster och erfarenheter måste tas på allvar i alla beslut som rör dem.

Ett av de mest akuta samhällsproblemen är att allt fler unga dras in i kriminalitet. Den nya lagen ger socialnämnden ett förtydligat brottsförebyggande ansvar. Vi vill använda det ansvaret full ut: närvarande vuxna i vardagen både i och utanför skolan, skolsociala team och familjesociala team som får rätt förutsättningar och en tätare samverkan mellan socialtjänst, skola och polis. På så sätt kan vi bryta brottsspiraler i tid och skydda både barn och samhälle från allvarliga konsekvenser.

Socialnämndens främsta uppdrag framåt är att förverkliga intentionerna i den nya lagstiftningen: att bygga en socialtjänst som är tidig, tillgänglig, barnrättsbaserad och brottsförebyggande. Men för att det ska vara möjligt får ekonomiska skäl aldrig styra insatser för barn och unga; placeringar får varken avbrytas eller utebli på grund av budget och det krävs ett ledarskap som bryter tystnadskulturer där medarbetare känner sig trygga kunna larma utan risk för repressalier.

Med mindre byråkrati och mer fokus på människors behov kan Stockholm bli en stad där ingen lämnas efter och där tryggheten växer från grunden.

En stad där barn och unga fångas upp i tid

Det är extra allvarligt när barn far illa. Oavsett om det handlar om våld, psykisk ohälsa, försummelse eller ekonomiska svårigheter ska staden finnas där för att fånga upp de barn som på olika sätt behöver stöd. Socialtjänsten måste alltid skyndsamt hantera orosanmälningar som gäller barn och särskilt orosanmälningar som kommer från dem som möter barnen i deras vardag; förskola, skola och ibland polis och BUP. Tidiga och systematiska insatser är viktiga så barnen snabbt får det stöd de behöver. För att öka förtroendet för socialtjänsten behövs förtroendeskapande insatser i samarbete med civilsamhället. Våld mot barn kan inte i någon form accepteras och fler insatser behövs för att kartlägga och stoppa våld i hemmet.

Det måste bli ett slut på att barn och unga får betala priset för en havererad socialtjänst. I både Skärholmen och Järva har ungdomar riskerat att få sina placeringar avslutade för

att budgeten inte räckt till. Samtidigt vittnar socialsekreterare om en tystnadskultur och en ohållbar arbetsbelastning som fördröjer akuta insatser. Resultatet är livsfarligt: barn lämnas åt gängen medan problemen tystas ner. Detta är oacceptabelt och barns behov ska alltid gå före budgetramar. Centerpartiet vill ha en central pott med sökbara medel för ökade placeringskostnader för att säkerställa att nödvändiga placeringar alltid kan genomföras. Staden måste ta sitt ansvar för barnens rättigheter, för medarbetarnas trygghet och för hela Stockholms framtid.

I Stockholm får många barn aldrig ens träffa en handläggare hos socialtjänsten i ärenden som avgör deras liv. Deras delaktighet varierar kraftigt mellan stadsdelarna och i majoriteten av fallen saknas ett systematiskt barnperspektiv. Det är oacceptabelt. Alla stadsdelar måste säkerställa likvärdig handläggning, obligatoriska analyser av beslutens påverkan och kompetens i kommunikationsstöd. Varje barn har rätt att bli lyssnat på och bemött med respekt, oavsett förutsättningar eller var i staden de bor.

Trots att familjehemsvård är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn som inte kan bo kvar i sitt hem, har antalet familjehemspaceringar minskat. Flera stadsdelar har rapporterat om svårigheter att rekrytera familjehem. Inget barn ska behöva vänta i 18 månader på en trygg famn. Ändå är det verkligheten i Stockholm idag. Det är ovärdigt. Vi vet att många vill göra en insats, men tvekar när stöder från staden är för svagt. Stadens familjehem förtjänar samma stöd som hos andra aktörer: jourstöd dygnet runt, regelbundna besök för coachning och väletablerade stödnätverk. Familjehem ska känna sig trygga, sedda och rustade för uppdraget. Bara så kan vi locka fler, minska väntetiderna och säkerställa att varje barn som behöver ett hem får det i tid.

Stockholms stad bedriver ett framgångsrikt arbete med ökad samverkan mellan skola och socialtjänst och andra myndigheter såsom polisen. Arbetet ska fortsätta och utvecklas vidare genom en ökad samordning och utveckling mellan utbildnings- och socialförvaltningen, så att denna samverkan blir fullt etablerad i alla stadsdelar. Det är särskilt viktigt att säkerställa samverkan mellan socialtjänst och fristående skolor. Dessutom måste de skolsociala teamen få fler och bättre förutsättningar att göra direkta insatser för att möta unga som riskerar att fastna i kriminalitet och utanförskap. Vid behov bör socialsekreterare kunna placeras permanent på skolor eller mellan flera skolor i ett område.

För att utjämna livschanser och ge fler barn en bra start i livet krävs tidiga insatser. Många gånger finns det redan i förskoleålder indikationer på vilka barn som riskerar att hamna snett senare i livet. Det ska finnas familjesociala team i varje förskola, en samverkan mellan socialtjänst, förskolan och vårdnadshavare. Vi vill också se en mer systematisk samverkan mellan barnavårdscentralen och socialtjänstens förebyggande insatser. Detta för att tidigt fånga upp barn och familjer i behov av mer stöd, för att stävja desinformationskampanjer mot socialtjänsten och för att bättre stötta och vägleda förskolepersonalen vid orosanmälningar.

Eftersom att hot och våld mot förskole- och skolpersonal förekommer är det avgörande att skapa trygga förutsättningar för personal att fullfölja sitt ansvar att anmäla oro för barns välbefinnande. Vi skulle vilja se en ändring i lagstiftningen som möjliggör för personal inom förskola och skola att göra orosanmälningar anonymt. Men i väntan på en lagändring behöver huvudmän vidta åtgärder för att öka tryggheten och benägenheten att anmäla, såsom att erbjuda samtalsstöd, säkerställa trygghetsåtgärder för personalen och att rektorer kan bistå vid anmälningar.

En stad som förebygger kriminalitet och stärker lokalsamhället. Socialnämnden ska prioritera målet att Stockholm inte har några särskilt utsatta eller utsatta områden. Nyckeln är nära samarbete mellan stadens verksamheter, myndigheter och civilsamhället. Staden ska förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet genom akuta och förebyggande åtgärder. Vi vill öka resurserna till det tidiga och förebyggande föräldrastödet. Staden ska satsa på trygga boendemiljöer, se till att unga klarar skolan och tidigt ge stödinsatser till barn och unga som riskerar att hamna i kriminalitet. Stödinsatser ska ges direkt när det finns misstanke om att de riskerar att hamna i kriminalitet och stöd till föräldrarna ska erbjudas.

Välfärden ska vara träffsäker, rättvis och fri från kriminalitet. När kriminella utnyttjar bidragssystem, upphandlingar eller föreningsstöd är det skötsamma stockholmare, småföretagare, ideella krafter och föreningar som får ta smällen. Stockholm ska vara en stad där skattemedel används rätt från början och där brott aldrig får löna sig.

De ekonomiska flöden som göder den organiserade brottsligheten ska strypas. Rättssäkra utbetalningar, trygga system och ordning i välfärden är en förutsättning för att systemen ska fungera och pengarna hamna rätt. Staden ska utveckla arbetssätt för att motverka felaktiga utbetalningar, organiserad brottslighet och oseriösa aktörer inom välfärden. Krav i upphandlingar ska skärpas, transparensen öka och kontrollrutiner stärkas för att ingen aktör med kopplingar till kriminalitet eller oegentligheter ska kunna verka inom stadens verksamheter.

Gängen rekryterar allt längre ner i åldrarna och allt fler kvinnor dras in. Kvinnors inblandning i den organiserade brottsligheten förbises ofta av polis, socialtjänst, sjukvård och andra viktiga samhällsaktörer. Deras roll skiljer sig från männens; de utför kriminella handlingar samtidigt som de själva är utsatta för våld och övergrepp. Finns barn med i bilden blir situationen ännu svårare. Det här innebär särskild utsatthet för kvinnor, som står inför en komplex och svår hotbild om de vill lämna sin kriminella man. Med en allt mer växande andel kvinnor i grov kriminalitet ökar behovet av en särskild avhopparverksamhet för kvinnor utifrån deras behov och särskilda utsatthet.

En aktiv fritid, en bra skolgång, trygga rutiner och närvarande vuxna är vad som bäst skyddar barn från att hamna i kriminalitet. Barn som lever i svåra hemförhållanden där föräldrar tvingas arbeta under hela sommarloven löper större risk att fångas upp av gängen. Under 1900-talet var det vanligt att barn från staden fick tillbringa sina sommarlov på landsbygden med närvarande vuxna för ett miljöombyte. Vi vill att Stockholms stad tillsammans med potentiella ideella utförare startar upp sommarbarnsverksamhet. Insatsen ska rikta sig till de barn som av olika anledningar kommer att spendera mycket tid ensam under sommarlovet och som kan gynnas av ett miljöombyte med trygga, närvarande vuxna i en miljö som möjliggör en insikt i hur livet utanför Stockholm kan se ut. Förhoppningen är att det ska öppna dörrar för unga, skapa nya intressen och inspirera till helt nya vägval och möjligheter i livet.

Vi tror att nyckel till framgång är ett nära samarbete mellan, myndigheter, civilsamhället och lokalsamhället. Det behövs fler poliser och ordningsvakter, men också fler fältassistenter, nattvandrande föräldrar och ett engagerat föreningsliv. Vi vill att alla stadsdelar ska upprätta avtal med föreningslivet där föreningarna får ekonomisk ersättning för att nattvandra i sitt lokalsamhälle. Stadens fältassistenter spelar en viktig roll i det uppsökande arbetet att nå ungdomar där ungdomarna befinner sig men tillgången av fältassistenter har i vissa områden varit bristfällig. Fler fältassistenter behöver rekryteras i de ytterstadsområden där behovet är som störst, till exempel i Skärholmen. De senaste årens prioriteringar på Fokus Järva har varit framgångsrik. Det

är viktigt att erfarenheterna därifrån nu sprids till andra utsatta områden och att goda exempel delas över stadsdelsgränserna.

Det är hög tid att vi förstår vidden av och komplexiteten i den grova organiserade brottsligheten som plågar Sverige idag. Den grova organiserade brottsligheten når sig på verksamheter som är betydligt mer inkomstbringande än att sälja knark på gatan. De kriminella nätverken konkurrerar ut sunda företag, vinner offentliga upphandlingar och håvar därmed in skattemedel utan en tanke på att fullfölja avtalsvillkoren. I skymundan av de ohederliga affärerna finns personer som blir utsatta för arbetskraftskriminalitet, människohandel och människoexploatering.

Stockholms stad måste bättre säkerställa brottsofferperspektivet och de utsattas rättigheter i sitt tillsynsarbete. Socialtjänsten måste därför finnas med i det operativa tillsynsarbetet, där deras roll skulle vara att upptäcka människor i utsatthet och säkerställa att de får sina rättigheter tillgodosedda. Det kan handla om att lokalisera personer i farliga boendemiljöer, hitta bordeller där kvinnor utsätts för prostitution och trafficking, möta människor som är ofrivilligt fast i gängens klor eller barn som far illa. Genom ett sådant arbetssätt skulle staden ha större möjligheter att komma åt oseriösa aktörer som konkurrerar ut seriösa företag, hjälpa människor i utsatthet och säkerställa att offentliga medel inte går till att göda den organiserade brottsligheten. Det samarbete som socialtjänsten har med polisen vad gäller arbetet mot prostitution kan med fördel utgöra modell för hur socialtjänstens roll i tillsynsarbetet skulle kunna se ut.

Kunskapen inom socialtjänsten om möjligheten att söka betänketid för personer som misstänkts vara utsatta för människohandel ska öka och likaså behöver socialtjänstens samarbete med civilsamhällets organisationer som jobbar mot människohandel och för att stödja de som utsätts öka.

Den senaste tidens brottsvåg bland unga har resulterat i en stor brist på familjehem och överbelastning på landets SIS och HVB-hem. Det är en fruktansvärd utveckling att de kriminella gängen nu också infiltrerar HVB-hem för unga i syfte att bryta ner och rekrytera ännu fler att begå grova våldsbrott. Det måste säkerställas att de HVB-hem som staden använder är en trygg frizon för dem som placeras där, därför måste staden avancera arbetet med att regelbundet granska de privata utförarna och deras personal, samtidigt säkerställa att inga kriminella anställs i stadens egna verksamheter. Kontrollerna ska göras innan en första kontakt och därefter kontinuerligt. Det måste också säkerställas att avtalen som tecknas med utförarna möjliggör för att snabbt kunna avbrytas vid misstanke om missförhållanden. Den senaste tiden har staden öppnat flera HVB-hem i egen regi. Vi tycker att det är bra att det finns en blandning av både kommunala och privata boenden, men vill samtidigt att stadens HVB-hem utvärderas noga innan fler öppnas.

En stad med nolltolerans mot våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck

Staden ska ha nolltolerans mot hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetet ska intensifieras och kunskapen om hedersvåld och förtryck ska öka i Stockholms stad. Att förstå skillnaden mellan hedersrelaterat våld och annat våld i nära relationer är centralt för att nå resultat. För att öka kunskapen krävs att vi ger utbildning till all personal som jobbar med barn och unga så de kan upptäcka personer som lever i hedersrelaterat förtryck. Staden ska inrätta en särskild enhet som arbetar med frågan, särskilt riktat mot barn och unga i förskola, grund- och gymnasieskola. I samarbete med förskolenämnden ska en särskild kompetenshöjande insats ges till förskolepersonal om hedersrelaterade brott och kontext samt förskolans ansvar att orosanmäla vid misstanke om

hedersproblematik. Stockholm ska kunna erbjuda ett långsiktigt stöd utifrån individens behov med särskilt kontakts- och mentorskap. Staden ska öka stödet till Origo som är ett resurscentrum för hedersrelaterat förtryck och våld.

Våld i nära relationer kan se olika ut men oftast är det kvinnor som drabbas. Stockholm måste ge det stöd som gör det möjligt för kvinnor att lämna våldsamma relationer. Stödet som erbjuds ska vara likvärdigt oberoende av var i staden du söker hjälp, dessvärre ser det inte ut så idag och stödet till relationsvåldsutsatta avgörs av var i staden en person bor. I Stockholm växer den redan rekordlånga bostadskön till hyresrätterna och detta medför att alldeles många relationsvåldsutsatta blir kvar med sina förövare. I särskilda fall kan några enskilda personer få förtur till bostadskön men under 2024 var det endast 33 av 826 ansökningar som beviljades. I den behovsprövade bostadsförmedling som Centerpartiet vill införa kommer våldsutsatta kvinnor först. Ingen ska tvingas stanna i en farlig livssituation.

Det krävs ett nationellt perspektiv i arbetet mot våld i nära relationer. Kompotten är ett viktigt nätverk där kommuner och myndigheter samverkar för att kunna placera våldsutsatta på annan ort och själva ta emot skyddsbehövande. Stockholms stad ska vara en aktiv part i att säkerställa samordningsfunktionen Kompottens fortsatta verksamhet med att tillgängliggöra bostäder för våldsutsatta i hela landet. Vi ska stärka långsiktigheten i stödet till kvinnojourerna och dess viktiga verksamheter. Staden ska fortsätta jobba och utveckla Relationsvårdscentrum (RVC) för individuellt stöd till alla samt införa stöd till unga som utsätts för våld i nära relation. Det är också viktigt att utöka förståelsen för och kunskapen kring dem som blir utsatta för psykiskt våld. Alla kvinnor i Stockholm ska känna till sina rättigheter och vilket stöd de kan få från samhället. Här väljer kvinnor själva vad de vill jobba med, vad de vill ha på sig, vem de vill leva med eller om de vill skiljas. Det är rättigheter som gäller alla i Stockholm.

Centerpartiet har länge drivit på för ett särskilt lämna-program för våldsutsatta. Det nyantagna programmet Bryt-upp är ett viktigt steg framåt men programmet har påtagliga brister. Vi vill att hedersrelaterat våld och förtryck särskilt uppmärksammas i programmet, att alla våldsutsatta med minderåriga barn i boendeosäkerhet garanteras en trygg och stadigvarande bostad, samt att alla socialtjänstpersonal utbildas i Bryt upp och arbetar enhetsövergripande så att ingen riskerar att falla mellan stolarna.

Vi vill också stärka stadens förebyggande arbete för att tillförsäkra att alla barn och unga som riskerar att eller uppvisar våldsbeteenden alltid möts av tidiga och kraftfulla åtgärder. Staden bör dessutom utveckla ett program som mer effektivt samordnar samhällets resurser i att hitta och avbryta vålds- och brottsspiraler. Dessutom vill vi stärka tryggheten i Stockholm genom att fördubbla antalet ordningsvakter i staden. När ett barn eller ungdom väljer fel väg och begår sitt första brott ska ett allvarssamtal mellan individen, vårdnadshavare, socialtjänst och polis hållas senast inom 48 timmar. Detta för att tidigt fånga upp unga som är i riskzon för att påbörja eller fortsätta en kriminell livsstil. Genom krafttag kan vi vända den utveckling vi sett de senaste åren och se till att fler hjälps från ett liv av utanförskap och kriminalitet, samtidigt som vi stärker och hjälper de utsatta.

En stad där ingen lämnas utanför

Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska ha samma möjlighet till delaktighet i samhället. Köerna till grupp- och serviceboenden måste bli kortare. Staden behöver bli bättre på att tillgodose den enskildes behov och det ska finnas större möjligheter att få sin önskan om boendeort eller stadsdel tillgodosedd. Därför måste det finnas ett utbud som möter efterfrågan till grupp- och serviceboenden i varje stadsdel och fler aktörer

måste bli en del av valfrihetssystemet. Det är också viktigt att Stockholms medborgare får välja mellan ett antal olika utförare i daglig verksamhet. Förutom den kommunalt drivna verksamheten ska därför många privata och idéburna verksamheter komplettera för att driva på metodutveckling, kvalitet och nyskapande. För personer med funktionsnedsättning som är arbetsföra men ändå står utanför arbetsmarknaden ska eget företagande vara ett möjligt alternativ. Staden ska aktivt arbeta med att informera och vägleda kring möjligheterna med företagande.

Alla i Stockholm har rätt till en meningsfull fritid och därför ska staden höja ambitionsnivån för att tillgängliggöra stadens grön- och friluftsområden och erbjuda en mångfald av aktiviteter. LSS-insatser ska som huvudregel fattas tillsvidare för att minimera onödigt oro och otrygghet bland brukarna och dess anhöriga. Staden ska även ha en flexibel hållning till insatsen ledsagarservice som för många är nyckeln till självständighet och frihet. Civilstatus eller samboende får inte utgöra hinder för att beviljas ledsagning.

Hemlöshet är både en socialpolitisk och en bostadspolitisk fråga. Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och prioritera förebyggande och stödjande insatser för att undvika att personer hamnar i hemlöshet. Barnfamiljer, äldre och personer som utsatts för våld i nära relationer utan bostad ska alltid vara prioriterade och erbjuds trygga och långsiktiga boendeanternativ. I detta sammanhang är stadens egna bostadssociala resurs, SHIS Bostäder, en viktig aktör. Stockholm ska fortsätta erbjuda tak-över-huvudet-garantin. Ett eget hem är en grundförutsättning för återhämtning och ökad livskvalitet för den som exempelvis lever i missbruk och hemlöshet. Stockholms stad ska därför fortsätta att utveckla konceptet "Bostad först". Särskilt fokus ska finnas på hemlösa barnfamiljer.

En stad som välkomnar och inkluderar nyanlända

Stockholm ska ha ett välfungerande mottagande av nyanlända som möjliggör en snabb etablering och goda livsvillkor. Socialnämndens enhet Intro Stockholm är de som tar emot nyanlända som anvisats till Stockholms stad och introducerar dem till bosättning. De utgör en grund för att nyanlända får en så bra start som möjligt i Stockholm. Därför är ett fortsatt arbete med dem och deras paraplyorganisation, Welcome house, en förutsättning för nyanländas etablering och inkludering i samhället. Samarbetet mellan socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden, stadsdelsnämnderna, SHIS och andra ansvariga myndigheter ska fortsätta och intensifieras för att Stockholms ska bli en så välkomnande och inkluderande stad som möjligt.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- kommunövergripande frågor rörande:
- stöd och service till personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar
- socialtjänstens barn- och ungdomsfrågor
- insatser för barn och unga i öppenvård
- missbruksproblematik
- ekonomiskt bistånd inklusive samordning av stadens arbete med felaktiga utbetalningar och bidragsbrott
- hemlöshet
- våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck inklusive samordning av innehållet i stadens relationsvåldscentrum, avseende målgrupp och insatser, Origo - läns-gemensamt resurscentrum för hedersrelaterat våld och förtryck

- våldsbejakande extremism
- samarbete med frivilligorganisationer inom det sociala området
- drog- och brottsförebyggande arbete
- dödsboudredningar
- forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänstens område
- tillståndsgivning för försäljning av tobak och alkohol
- familjerådgivning
- jourverksamhet
- skyddade boenden
- uppsökande verksamhet
- insatser för nyanlända, mottagande, bosättning och initial samhällsvägledning
- boende och insatser för ensamkommande barn
- boende för vuxna (hemlösa och personer med missbruksproblematik)
- tak över huvudet-garanti
- ansvar för hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå inom LSS-insatserna, daglig verksamhet och bostad med särskild service
- samordning av planering av bostäder för personer med funktionsnedsättning inom stadsdelsnämndernas samverkansområden
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris
- stadsövergripande avhopparverksamhet
- insatser till personer med spelmissbruk
- råd- och stödverksamhet och härbärgesplatser till utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare
- förvaltning och uppföljning av stadens avtal med SHIS Bostäder och samordnande part för stadsdelsnämndernas dialog med SHIS avseende målgrupp, behov och arbetssätt
- beställaransvar för grupp- och servicebostäder LSS
- tillståndsgivning och tillstånd av försäljning av folköl, tobak, e-cigarett och påfyllnadsbehållare
- strategiskt ansvar för att omvärldsbevaka och leda implementeringen av välfärdsteknik och digitaliseringsarbetet inom individ- och familjeomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning
- bidrag till ideella föreningar som bedriver verksamheter inom socialtjänstens område

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska nämnden:

- vidareutveckla det förebyggande arbetet samt tidiga och kunskapsbaserade insatser
- etablera ramverk för upprättandet av sociala utfallskontrakt, där staden och andra privata aktörer kan samverka för att uppnå vissa målsättningar
- i ökad utsträckning utvärdera effekterna av socialtjänstens insatser
- prioritera samverkan med förskolan och skolan, oavsett huvudman, och polisen i arbetet med barn och unga
- utveckla samverkan mellan utbildnings- och socialförvaltningarna samt stadsdelsnämnderna för att stärka de skolsociala teamens arbete för att förebygga och möta elever som uppvisar riskbeteenden

- tillsammans med förskolenämnden och stadsdelsnämnderna etablera familjesociala team, samverkan mellan förskola, socialtjänst och vårdnadshavare för att möta barn som uppvisar riskbeteenden
- i samarbete med förskolenämnden ska en särskild kompetenshöjande insats ges till förskolepersonal om hedersrelaterade brott och kontext samt förskolans ansvar att orosanmäla i fall där hedersproblematik misstänks
- arbeta för att få fler familjer att bli familjehem, bland annat genom att se över kraven för att bli familjehem
- använda sig av allvarssamtal inom 24 timmar med unga förstagångsförbrytare med polis, socialtjänst, skola och vårdnadshavare
- samlokalisera socialsekreterare och polis i alla stadens lokalpolisområden
- fortsätta intensifiera det uppsökande arbetet i stadens riskmiljöer i samarbete med polisen, stadens ordningsvakter och fältassistenter
- utveckla och stärka samarbetet med civilsamhällets organisationer som bedriver kompletterande verksamhet till stadens socialtjänst
- kartlägga och ta fram en handlingsplan för att förebygga och stoppa att barn utsätts för våld i hemmet
- erbjuda föräldrastödsprogram i förebyggande syfte, inklusive föräldrastöd som tar sikte på att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck samt utveckla föräldrastödsprogram som riktar sig till föräldrar vars barn är på väg in i kriminalitet
- fortsätta arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och att förhindra barnäktenskap, arrangerade äktenskap, könsstympning, omvändelseterapi och uppfostringsresor tillsammans med berörda nämnder utbilda all personal som arbetar med barn och unga så de kan upptäcka personer som lever under hedersförtryck
- tillsammans med berörda nämnder arbeta aktivt med information om vart personer som utsätts för hedersförtryck kan vända sig, till exempel med infoskyltar på toaletter
- säkerställa att våldsutsatta, brottsutsatta och vittnen erbjuds stöd och hjälp
- tillsammans med SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta
- se över förutsättningarna att ta över huvudmannaskapet och vara en aktiv part i att säkerställa fortsatt verksamhet för en nationell samordningsfunktion i syfte att tillgängliggöra bostäder för våldsutsatta i hela landet
- säkerställa att Stockholms stads Bryt upp-program har ett nationellt perspektiv sett till möjligheterna att tillgängliggöra bostäder för våldsutsatta
- leda, samordna och utveckla samverkan med SHIS Bostäder för att analysera, följa upp och samordna de årliga behovsbedömningar av genomgångsbostäder för personer som är i behov av en tillfällig bostad eller mer varaktigt boende med visst boendestöd, och vidarefördela dem till exploateringskontoret
- intensifiera arbetet för att stoppa felaktiga utbetalningar och välfärdsbrott samt fortsätta att utveckla arbetet för att utbetalningar av ekonomiskt bistånd ska bli rätt från början
- vid ansökan om ekonomiskt bistånd informera om vilka utrednings- och åtgärdsrutiner som kan bli aktuella vid misstanke om fusk, så som hembesök, återkrav och polisanmälan
- arbeta för att utvidga arbetet med projektet Trefas till fler delar av staden tillsammans med berörda nämnder aktivt arbeta för att barnfamiljer inom SHIS genomgångsbostäder får bostadsvägledning och insatser som leder till en stabil bostadssituation och varaktig försörjning

- utveckla arbetet med konceptet "Bostad först" för att stödja personer ur hemlöshet
- tillsammans med berörda nämnder och Region Stockholm säkerställa likvärdig och välfungerande BUS-samverkan över hela staden
- arbeta för att öka antalet vårdnadsöverflyttningar vid längre familjehemsplaceringar
- ta fram ett Lämna-program särskilt riktat till kvinnor som vill bryta en kriminell livsstil
- genomföra systematisk granskning av de HVB-verksamheter som används för placeringar av stadsdelsnämnderna, med fokus på att motverka välfärdsbrott, kopplingar till kriminalitet och säkerställa tillräcklig kompetens hos verksamheternas personal
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utreda behovet av en samordningsfunktion för placeringar av barn och unga
- tillsammans med stadsdelsnämnderna stärka det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer bland unga
- fortsatt stärka det uppsökande arbetet, stödet, och samverkan med andra aktörer mot människohandel, prostitution, så kallad "sugardejting" och sex som självskadebeteende, i synnerhet mot unga. Samarbetsavtalet mellan polisen och staden ska följas upp årligen.
- säkerställa att Stockholms stad svarar upp mot kraven i människohandelsdirektivet gällande människohandel och trafficking samt i samverkan med civilsamhället stärka insatser riktade till personer utsatta för prostitution som inte är folkbokförda i Sverige
- i samarbete med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen fortsätta att arbeta vräkningsförebyggande
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla budget- och skuldrådgivning
- i samverkan med äldreberedningen och SHIS Bostäder fortsätta utveckla arbetet med personer som är 65 år eller äldre, som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa och genom äldreberedningen vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg
- samverka med arbetsmarknadsberedningen och genom Welcome House erbjuda nyanlända, både kommunanvisade, egenbosatta och deras anhöriga, en väg in och ett likställigt initialt stöd
- stödja och samverka med berörda nämnder, samt följa upp, SHIS Bostäders bostadsvägledning för nyanlända så att etablering på bostadsmarknaden underlättas
- tillsammans med SHIS Bostäder stötta stadsdelsnämnderna i att utveckla kvaliteten inom mottagandet av och arbetssätten kring kvotflyktingar
- tillsammans med arbetsmarknadsberedningen, SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna fortsätta arbeta för att ensamkommande unga får goda förutsättningar att etablera sig i samhället genom studier som kan leda till försörjning
- tillsammans med SHIS Bostäder och i samråd med kommunstyrelsen kontinuerligt utvärdera boende- och ersättningsmodeller för att säkerställa att SHIS kan uppfylla sitt bostadssociala uppdrag
- i samarbete med bostadsförmedlingen, bostadsbolagen och SHIS Bostäder tillhandahålla genomgångsbostäder för barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden. Till det ska 150 lägenheter som bostadsförmedlingen årligen förmedlar vikas till genomgångsbostäder i SHIS Bostäders regi

- i samarbete med stadsdelsnämnder och SHIS bostäder säkerställa att barnfamiljer i akut bostadslöshet inte placeras på vandrarhem eller liknande, utan erbjuds en långsiktig, trygg boendelösning
- i samverkan med kulturnämnden reformera stadens stöd till AA-verksamheterna i syfte att flytta ansvaret från kulturnämnden till socialnämnden under 2026
- utreda långsiktiga behov och finansiering av kommunövergripande fritidsverksamheter för barn och unga med funktionsnedsättning
- utveckla arbetssätt där personer som riskerar hoppa av gymnasiet i högre
- utsträckning nås av tidiga insatser före skolavbrott. I arbetet ska även samverkan med fristående skolor stärkas
- delta i flytt av handläggning av serveringstillstånd till miljö- och hälsoskyddsnämnden
- tillsammans med utbildningsnämnden säkerställa att det finns skolsamordnare i varje stadsdel
- samverka med skolan och följa upp och sammanställa skolresultat för placerade barn och unga
- säkerställ att det finns tillräcklig uppslutning av fältassistenter i områden med störst behov
- inrätta ett förvaltningsövergripande team för stadens tillsynsarbete, som i samarbete med olika myndigheter arbetar för att komma åt välfärdsbrottslighet,
- miljöbrottslighet, arbetslivskriminalitet samt människohandel och människoexploatering
- säkerställa att stadens tillsynsarbete även säkerställer brottsofferperspektivet och de utsattas rättigheter
- förbättra anhörigstödet till barn/unga med syskon som har funktionsnedsättning
- förbättra anhörigstödet till barn/unga med syskon i kriminalitet
- i samverkan med berörda nämnder, myndigheter och branschen utveckla arbetssätt för att motverka korruption, kriminalitet och osund konkurrens i Stockholms stads verksamhet genom skärpta krav i upphandlingar, bättre kontrollrutiner och ökad transparens
- se över möjligheterna att bredda Welcome House uppdrag till att även innefatta fler integrationsfrämjande insatser, i syfte att upprätthålla ordinarie verksamhet även i tider då antalet nyanlända är lägre

Stadsbyggnadsnämnden

En växande och attraktiv stad

Stockholm ska vara en växande och attraktiv stad som lockar människor, företag och besökare från hela världen. För att nå dit behövs fler bostäder i olika prisnivåer. Stockholm ska vara en stad med utbud av såväl exklusiva våningar som billiga första boenden och allt däremellan.

Bostadsbristen drabbar unga som ska flytta hemifrån och barnfamiljer som delar på sig men hotar också både Stockholms företagsklimat och utveckling som storstad. Bostadsmarknaden behöver mer rörlighet, fler upplåtelseformer, bättre nyttjande av befintliga bostäder och en stor nybyggnation. Miljömässig och social hållbarhet ska vara fundament i ett långsiktigt byggande där människor trivs och känner sig trygga i sitt bostadsområde.

Bostadsmarknaden i Stockholm ska fungera så väl att människor som söker en första bostad hittar en, och att människor vars bostadsbehov förändras känner sig trygga nog att lämna sin bostad för att finna en ny.

Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart och tätt för att skapa en levande och hållbar stad. Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Stadsutvecklingen ska användas som verktyg för att nå social sammanhållning och ske i dialog med de boende för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm.

Stadsbyggnadsnämnden ska aktivt driva på för en hög takt i bostadsbyggandet, en socialt hållbar bostadsförsörjning och ett minskat klimatavtryck. Nämnden ska verka för effektivare planprocesser och säkerställa att stadens utveckling sker utifrån kunskap och omsorg om befintliga värden och med kvalitet i byggande och gestaltning. Nämnden ska arbeta aktivt för att göra det offentliga rummet tryggare, mer attraktivt och levande.

I stadens alla vindsvåningar, källarutrymmen och underutnyttjade affärs- och fabrikslokaler finns stor potential till att inreda och skapa nya bostäder på kort tid. Nämnden ska ha ett tillåtande förhållningssätt till detta. Staden ska också se över möjligheten och nyttan med att höja bostadsområden med en eller ett par våningar, i syfte att snabbt och enkelt skapa fler bostäder utan att ta mer grönyta i anspråk.

En stad med fler överkomliga bostäder

Stockholms stad har ett ansvar att tillmötesgå rätten till bostad för kommunens invånare. Kostnaden för att bygga nya bostäder ökar och stora grupper har inte råd att efterfråga nyproducerade lägenheter. För att få ett överkomligt förstahandskontrakt krävs ofta ett decennielångt köande. Staden ska därför fasa ut bostadskön helt och alla bostäder i allmännyttan ska fördelas efter behov istället för kötid.

Staden behöver rikta en andel av bostäderna till resurssvaga hushåll, så kallad ”social housing” eller socialt hållbara bostäder. Ett viktigt verktyg är att vid markanvisning ställa krav på en andel öronmärkta billigare bostäder. Stockholms stad ska samarbeta med privata byggherrar som vill bidra till fler socialt hållbara bostäder. Vid nybyggnation ska bostäder riktade till resurssvaga hushåll integreras med andra former av bebyggelse för att minska segregationen. Stockholms stad ska vara mer flexibel med finansieringsprincipen för enskilda bostadsprojekt och istället se till nyttan för hela staden, inklusive målet om en hållbar bostadsförsörjning.

Byggregler ska tillämpas med fokus på service, proportionalitet och rimlighet. Nämnden ska ge tydlig vägledning och ett lösningsorienterat stöd till sökande, särskilt vid ändring och ombyggnad, där lagar och regler ska tolkas så generöst som möjligt till förmån för den som söker bygglov. Nämnden ska driva på och förhålla sig positivt till lättnader och liberaliseringar av regelverket för att underlätta byggande och omställning.

Även regelverk kring riksintressen, strandskydd och kulturskydd kan i dag försvåra bostadsbyggandet och bidra till onödiga kostnader. Staden ska därför verka för en översyn av de riksintressen som påverkar bostadsbyggande i Stockholm och även pröva ifall bostäder kan vara ett eget riksintresse. Kulturskyddet bevarar många viktiga värden men är inte alltid ändamålsenligt. Staden ska verka för att kulturskydden blir till ett enhetligt skydd som är lättare att tillämpa.

En stad med ökat bostadsutbud och större rörlighet

Stockholms bostadsmarknad ska skapa trygghet genom rörlighet. Förutom fler överkomliga och behovstilldelade bostäder som sänker tröskeln in på Stockholms bostadsmarknad finns ett stort behov av att tillgängliggöra fler bostäder och minska inlåsnings effekterna på bostadsmarknaden. En trygg boendesituation uppstår inte genom att människor tvingas hålla fast vid ett kontrakt i all oändlighet. Trygghet skapas när man kan bo kvar så länge bostaden uppfyller ens behov, men med vetskapen om att den dag livssituationen förändras är det möjligt att skaffa en ny bostad som passar bättre.

Bristen på hyresrätter blir inte bara ett problem för dem som behöver någonstans att bo, det är också en bromskloss för Stockholms tillväxt och utveckling, då människor som vill komma hit för att arbeta, studera eller forska hindras från att göra det. Staden ska därför bygga fler hyresrätter. För att stimulera byggandet ska staden verka för att tillåta differentierade hyror. Privata hyresvärdar ska tillåtas tillämpa fri hyressättning – villkorat att en viss andel av bostäderna öronmärks för socialt hållbara bostäder som fördelas efter behov genom Bostadsförmedlingen.

Hyresrätter och bostadsrätter ska kompletteras med fler upplåtelseformer såsom ägarlägenheter, hyrköp och kooperativa boendeformer där en hyresrättsförening kan äga fastigheten där hyreslägenheterna finns. Hyrköp är en modell som sänker trösklarna in på bostadsmarknaden för unga och andra som inte hunnit eller kunnat spara ihop till hela kontantinsatsen. Ett annat sätt att öka utbudet av bostäder är att fortsätta arbetet med att underlätta för villaägare att ordna med en uthyrningsdel av fastigheten eller att bygga ett attefallshus på tomten. Stockholm ska se bortom hyresrätten och bostadsrätten. Arbetet med bland annat kollektivboenden, ägarlägenheter, talangbostäder och moderna student- och seniorboenden ska fortsätta och växlas upp.

Staden ska samla ihop flera mindre detaljplaneområden och därigenom kunna korta processen genom att större markanvisningar kan ske samtidigt till ett antal mindre byggaktörer. På detta sätt kan också konkurrensen förbättras, fler aktörer bidra och Stockholms byggtakt få ny kraft.

En stad med blandade bostadsområden

Stockholm ska växa långsiktigt hållbart med blandade bostadsområden som främjar integration och en god livsmiljö. När staden växer är det viktigt att grunden läggs för en hållbar och miljövänlig livsstil. Staden ska planeras inte enbart för att få rum med så många bostäder som möjligt utan också för att bostadsområdena som växer fram ska ha god tillgång på förskolor, idrottsytor, grönområden och rum för kultur och möten.

Segregationen i Stockholm är ett resultat av årtionden med misslyckad stadsplanering och bostadspolitik. Staden måste byggas hållbart genom att blanda olika boendeformer och bostadsstorlekar. Alla ska få plats i Stockholm och människor med olika erfarenheter ska kunna träffas i sin vardag. Staden ska inspireras av den sk. *Helsingforsmixen*, där äganderätter, bostadsrätter, privatägda hyresrätter och subventionerade hyresbostäder blandas ner på kvartersnivå i alla bostadsområden, såväl i ytterstaden som i innerstaden. Genom att diversifiera bostadsbeståndet främjas social integration, en tryggare boendemiljö, och möjligheterna att bo kvar i ett område man känner starkt för även om livssituationen förändras.

Dessutom brårskar behovet av att utveckla Stockholms miljonprogramsområden om vi på allvar ska kunna utmana segregationen. Via detaljplaner och byggrätter ska staden säkerställa olika boendeformer som ger blandade områden. Ett tak på två tredjedelar hyresrätter ska införas i alla socioekonomiskt utsatta områden. Vid förtätning och nybyggnation ska underrepresenterade upplåtelseformer främjas. Staden ska aktivt överbygga segregeringande barriärer och bygga ihop olika stadsdelar med olika socioekonomiska grupper. Så bygger vi Stockholm långsiktigt starkt.

Stadsbyggnadsnämndens roll i förhållande till dessa mål

Stadsbyggnadsnämnden ska vara motorn i ett hållbart samhällsbyggande. Att stadens bostadsmål har utgått från ett siffersatt antal bostäder har styrt byggandet mot mindre lägenheter, samtidigt som underskottet på större lägenheter för barnfamiljer och andra hushåll har vuxit. Ett högt mål för bostadsbyggandet behövs, men det behöver utformas med andra variabler för att främja variation i utbudet.

Staden bör därför utreda om dagens mål om 140 000 bostäder till 2035 kan ersättas med mått som bättre speglar de faktiska behoven, till exempel boarea (BOA), antal sovrum eller andra indikatorer som säkerställer att nya bostäder svarar mot efterfrågan hos olika hushållstyper. På så sätt kan målen bidra till att balansera bostadsbeståndet och motverka en snedvridning där nästan bara små bostäder byggs.

Stockholm ska vara fossilbränslefri stad senast 2035 och stadens organisation ska vara fossilfri 2030. Nämnden ska bidra till målen genom att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva klimatsmart och minskar transportbehovet.

I arbetet med att utveckla stadens näringslivsarbete är stadens myndighetsutövning central. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utveckla den gemensamma bilden av Stockholms stad. Utvecklingsarbetet ska utgå från ett näringslivsperspektiv. I detta arbete är NKI-mätningar viktiga verktyg. Samordning mellan nämnder med kontakter med näringslivet är prioriterat då målet är att staden ska uppfattas som tydlig, samordnad och serviceinriktad.

Stockholm ska, enligt modell från Nacka, införa en automatiserad och fullt digitaliserad kedja i bygglovsprocessen för enklare bygglov. Att kunna få bygglov och startbesked på fem minuter bidrar till att stärka incitamenten att inhämta erforderliga bygglov, öka kundnöjdheten samt förkorta ledtiderna även för mer komplicerade byggärenden genom att frigöra handlägningsresurser. Samtidigt avsätts särskilda medel för att korta kötiderna i de ärenden som fortsatt kräver manuell handläggning, då dagens väntetider för bygglov är oacceptabelt långa.

Samhällsplaneringen ska utformas klimatsmart och resurseffektivt med integrerad stadsgrönka och ekosystemtjänster i den bebyggda miljön. I planprocessen ska metoder

väljas för att främja social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Nämnden ska verka för ett mer cirkulärt byggande samt klimatsmarta byggmetoder och materialval. I stadsutvecklingsprojekt på egen mark ska nämnden redovisa uppskattad klimatpåverkan för påverkade byggnader, anläggningar och mark, redogöra för vilka alternativ som studerats. Vegetationsklädda tak ska vara normativt utgångsläge vid all nyproduktion av fastigheter där staden är byggherre. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 11 Hållbara städer och samhällen.

Stadsbyggnadsnämnden ska i sitt arbete utgå ifrån ett hållbart investerings- och driftskostnadsperspektiv och säkerställa kostnadseffektiva lösningar. Nämnden ska säkra utrymmet för investeringar genom att göra prioriteringar i enlighet med investeringsstrategin och göra tidiga ekonomiska överväganden i planeringsprocessen. Nämnden ska utveckla processer där byggaktörers innovationskraft tas till vara och där handläggningstider kortas genom byggaktörsdrivna planprocesser. Åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm har hög prioritet.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- övergripande fysisk planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö, infrastruktur, klimatanpassning och skola
- myndighetsansvar för planprocess, detaljplaner, bygglov, bygganmälan och namngivning
- stadens fristående mättnings- och kartläggningsverksamhet
- inrättande och upphävande av naturreservat, kulturresevat och biotopskydd samt djur- och växtskyddsområden enligt miljöbalken
- beslut om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag
- handläggning av ärenden om anmälan från allmänheten om otillgänglig miljö, så kallat enkelt avhjälpta hinder

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- tillsammans med exploateringsnämnden i planprocessen verka för att främja underrepresenterade upplåtelseformer i alla områden, samt införa ett tak på två tredjedelar hyresrätter i alla socioekonomiskt utsatta områden
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheten att ersätta stadens bostadsmål med ett BOA-mål som säkerställer att nya bostäder svarar mot efterfrågan hos olika hushållstyper
- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet med en storsatsning på ytterstaden, med särskilt fokus på satsningen Järva stadspark, och som ett led i detta arbete revidera stadens översiktsplan
- tillsammans med berörda nämnder, bolagsstyrelser och andra berörda aktörer verka för fler bostäder, kontor och parkytor i Marieberg
- verka för att en ny spårväg dras från Tvärbanans Kistagren genom Södra Järva och Spånga till Vällingby
- verka för att bevara existerande parker och för att anlägga fler nya parker
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta fram en överdäckningsstrategi i syfte att överdäcka stadens spår- och trafikleder med bostäder

- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser koppla ihop olika stadsdelar genom gångstråk, cykelvägar och kollektivtrafik
- tillsammans med trafikinämnden och exploateringsnämnden omvandla ett antal strategiska vägar i inner- och ytterstaden till stadsgator för att binda ihop staden, exempelvis Johanneshovsvägen, Hägerstensvägen och Södertäljevägen
- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet att tillsammans med berörda nämnder, bolag, fastighetsägare i området, regeringen och myndigheter att skapa Nordens största försvarscentrum i Kista
- i samarbete med exploateringsnämnden arbeta fram en ny strategi för fler höga hus och märkesbyggnader i kollektivtrafikhöga lägen samt konkreta handlingsplaner kopplade till strategin och i den nya översiktsplanen och peka ut områden som lämpar sig väl för hög och tät bebyggelse
- tillsammans med trafikinämnden, exploateringsnämnden, näringslivet och civilsamhället införa ett cykelråd
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta fram en strategi i syfte att verka för höga hus och märkesbyggnader och i samband med detta föreslå regelförenklingar som möjliggör högre byggnader
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, Norra innerstadens stadsdelsnämnd genomföra en upprustning av Valhallavägen och Narvavägen för tryggare och säkrare gång- och cykelvägar, gräva ned parkeringsplatser samt fylla gaturummet med mer kultur, spontanidrott, odling och pop-up verksamheter och caféer i alléerna
- tillsammans med idrottsnämnden, exploateringsnämnden och Östermalms stadsdelsnämnd verka för en vinterpark på Gärdets sportfält med isbana och mobila isrinkar
- tillsammans med berörda nämnder utveckla Högdalstopparna till ett attraktivt friluftsområde
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser verka för att Spårväg City dras vidare via Oxenstiernsgatan och Frihamnen till Ropsten och Loudden.
- tillsammans med Region Stockholm och andra berörda parter verka för att Spårväg Syd genomförs
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser tillse att det finns minst en bastuflotte i varje stadsdel, verka för fler badstegar och klippbad, göra räddningsstegar även till badstegar samt anlägga fler strandbad i hela Stockholm
- bevara, rusta upp, utveckla och levandegöra Kastanjeparken
- tillsammans med exploateringsnämnden, trafikinämnden och berörda bolag verka för att främja intermodalitetslösningar som cykelparkeringssgarage vid knutpunkter för kollektivtrafik
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser ta fram en stadsövergripande strategi för stadsnära odling samt verka för att omvandla delar av stadens gräsmattor till små odlingslotter samt öronmärka ytor för stadsodling och innovativa odlingslösningar
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser minska andelen hårdgjord yta i Stockholm för att minska kostnader för klimatanpassningsåtgärder
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser införa 3-30-300-regeln som norm i Stockholms stadsplanering för att alla stockholmare ska ha nära till träd och grönområden
- redovisa uppskattad klimatpåverkan i stadsutvecklingsprojekt
- underlätta för fler att hyra ut en del av sin bostad eller en tillbyggnad på tomt

- utveckla arbetssätt för att förbättra dialogen med medborgare i frågor som rör stadsbyggnad, med fokus på digitala arbetssätt, nya målgrupper och fler privata och lokala initiativ
- effektivisera Stockholms stads arbete med planer och bygglov för att snabbare få igång fler byggprojekt
- korta handläggningstiderna exempelvis genom byggaktörsdrivna planprocesser och genom att, där det är möjligt, låta bygglovsprocessen löpa parallellt med detaljplaneprocessen
- automatisera bygglovsprocessen för enklare bygglov
- identifiera och implementera nya digitala sätt inom ordinarie processer att involvera medborgare som normalt inte kommer till tals i stadsbyggnadsprocessen
- ansvara för näringslivskonsekvensanalyser vid utveckling av ytor nära eller i Stockholms verksamhetsområden samt delta i arbetet med platsutveckling av stadens renodlade verksamhetsområden och ge dessa långsiktiga förutsättningar för utveckling och ökning avseende antalet arbetsplatser tillsammans med berörd stadsdelsnämnd, exploateringsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Business Region AB och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser
- i samarbete med berörda nämnder och myndigheter beakta totalförsvarets krav i all sin verksamhet och planera för beredskap och skyddsrum i stadsbyggnadsprocessen
- utreda möjligheterna till stärkt samverkan med näringslivet, fastighetsägare och övriga aktörer i stadsutvecklingen i syfte att nå en transporteffektiv, hållbar och framkomlig stad
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser fortsätta planeringen för en omvandling av Södertäljevägen närmast Liljeholmen från trafikled till urbant stråk. I enlighet med översiktsplanen ska Örbyleden och andra tilltänkta urbana stråk utredas där bostäder, arbetsplatser och verksamheter kan integreras med kapacitetsstark kollektivtrafik
- återuppta arbetet med Västra Valhallavägens programområde och tillsammans med trafiknämnden genomföra trafikminskande åtgärder för att sänka partikelnivåerna i området
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser bejaka privata initiativ som syftar till att till skapa talangbostäder som underlättar för näringslivets rekryteringar
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser genomföra den särskilda satsningen hyresrättspush genom byggandet av fler privata hyresrätter
- verka för differentierade hyror, till exempel genom hyreskooperativ där friare hyressättning tillåts villkorat att en viss andel av bostäderna öronmärks för socialt hållbara bostäder
- vara en aktiv part i stadens samverkan kring att hitta platser för och möjliggöra boendelösningar för mottagandet av nyanlända
- öka insatserna för fler genomgångsbostäder med flexibel användning för prioriterade grupper
- ha en positiv hållning till alternativa boendeformer såsom kollektivhus och byggemenskaper
- möjliggöra byggrätter till fler aktörer och utöka utbudet av byggbar mark genom höjd planberedskap där mark planläggs före markanvisning
- ha en positiv hållning till initiativ för prickmarksskifte
- bistå kommunstyrelsen i framtagandet av en strategi för privatägda offentliga platser som ett komplement till Strategi för offentliga rum, med tydliga

riktlinjer för tillgänglighet, gestaltning, förvaltningsmodeller och skyddet av medborgarnas rättigheter

- utreda möjligheten att villkora utökade byggrätter eller andra incitament i stadsplaneringen, mot att fastighetsägare i samband med byggprojekt tillgängliggör offentliga platser av hög kvalitet
- bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt samt arbeta för minskade koldioxidutsläpp från vägtrafiken genom elektrifiering, biodrivmedel och ett transporteffektivt samhälle. I arbetet ska nämnden främja mobilitetstjänster och tillämpa flexibla och gröna parkeringstal verka för att bygga högt, tätt och yteffektivt där det passar i stadsmiljön och därmed nyttja marken bättre för till exempel parker och grönytor och minska stadens klimatavtryck
- möjliggöra utvecklingen av laddinfrastruktur som kräver utrymmesplanering och bygglov
- bygglovs- och avgiftsbefria tillstånd för installation av solceller samt arbeta för att stadens mål för solceller nås
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser stärka den regionala samverkan på klimatområdet med fokus på utvecklingen av kollektivtrafik, bebyggelseplanering, infrastruktur för elektrifiering samt arbetet med att stärka regionens attraktionskraft genom strategisk forskning och innovation
- ta fram en träbyggnadsstrategi samt lösningar för förnybar energi och ekosystemtjänster för att stimulera miljövänligt byggande
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser inrätta naturreservat i Kyrkhamn/Riddersvik, Storskogen/Ålstensskogen, Bagarmossensskogen, Fagersjöskogen och Majrosskogen
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser fortsätta arbetet med kartläggning av stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att kunna följa deras utveckling över tid
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser fortsätta utreda möjlig exploatering av Masthamnen med hänsyn till sjöfartens fortsatta behov och verksamhet
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda en överdäckning och utveckling av Stadsgårdskajen i syfte att skapa en levande stadsmiljö med bostäder, restauranger, promenadstråk och grönska
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheten att utveckla Hammarbybacken med ytterligare en topp och en höjning av befintlig topp med hjälp av schaktmassor från stadens pågående utbyggnad av tunnelbanan
- tillsammans med exploateringsnämnden utreda och påbörja en detaljplaneprocess för att möjliggöra en idrotts- och evenemangshall med en publikkapacitet om cirka 5000–7000 personer
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser verka och förenkla för att externa aktörer kan anlägga kallbadhus eller andra bad- och poolanläggningar vid stadens kajer
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser samverka för att uppnå stadens vision om Slakthusområdet för att bland annat skapa ett modernt, levande kultur- och nöjesliv samt att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar
- ta fram en ny detaljplan för Södermalm 5:2 för att möjliggöra nattklubben Trädgårdens fortsatta verksamhet
- tillsammans med exploateringsnämnden, kulturnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden identifiera zoner i områden där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv

- tillsammans med berörda nämnder delta i en arbetsgrupp som utgör en väg in och hjälper nattlivs-, nöjes- och kulturaktörer genom tillstånds-, planerings- och bygglovsprocesser
- tillsammans med trafiknämnden och kulturnämnden fortsätta arbetet med utveckla Kungsträdgårdens rekreations- och vistelsevärden som stadspark
- i planeringen beakta de åtaganden staden gjort inom ramen för statliga infrastrukturförhandlingar. För att säkerställa stadens åtagande inom 2013-års Stockholmsförhandling tillse att planeringen inom Farsta, Hammarbyhöjden-Björkhagen, Bagarmossen-Skarpnäck, Hagsätra och Sköndal prioriteras och framtagna planprogram realiserar
- tillsammans med idrottsnämnden och exploateringsnämnden säkerställa förutsättningar för en ny ishall i Tallkrogen i nära dialog med berörd förening och extern aktör, med särskild hänsyn till hur Hovets framtid påverkar behov, finansiering och tidsplan
- tillsammans med Kungliga Djurgårdsförvaltningen, exploateringsnämnden och idrottsnämnden utreda möjligheterna för två ishockeyhallar på Storängsbotten
- tillsammans med exploateringsnämnden samt i samråd med idrottsnämnden och Örsbergs kanotsällskap ta fram en detaljplan för uppförandet av ett klubbhus för ÖKS
- kartlägga underutnyttjade ytor som kan användas permanent eller tillfälligt för verksamheter så som idrott, kultur eller nya grönytor
- i samverkan med berörda nämnder, myndigheter och branschen utveckla arbetssätt för att motverka korruption, kriminalitet och osund konkurrens i byggsektorn, bland annat genom skärpta krav i upphandlingar, bättre kontrollrutiner och ökad transparens

Trafiknämnden

Ett hållbart och frihetligt samhälle bygger på att människor ska kunna röra sig smidigt och klimatsmart i vardagen. Därför är mobiliteten och transporterna grundläggande för att en storstad ska kunna fungera, och är även en av klimatpolitikens stora utmaningar. För att nå klimatmålen behöver invanda mönster brytas, och klimatsmart teknik bli en självklar del av vardagen. Innovation och hållbara lösningar är avgörande för att elektrifiera transporterna, och öka andelen resor med cykel och kollektivtrafik. Stockholm är en fantastisk stad som stärks av sina förbindelser med länet, Sverige, Europa och världen. Många reser till och från Stockholm dagligen, och många passerar även Stockholm på väg vidare. Därför behöver staden arbeta aktivt för goda och hållbara kommunikationer regionalt, nationellt och internationellt och stärka förmågan att hantera den stora mängden resenärer och transporter. I detta arbete har trafiknämnden en central roll.

Stockholm har som mål att vara en klimatpositiv stad senast 2030 och en fossilbränslefri senast 2035. Det kräver snabba minskningar av utsläppen från fossildrivna fordon. Målsättningen är att fram till år 2030 minska transportsektorns utsläpp med 80 procent jämfört med år 2010, samt minska biltrafiken med 30 procent jämfört med 2017. Trafiknämnden ska bidra till att skapa fysiska och digitala strukturer som gör det enkelt att leva och resa miljövänligt.

Centerpartiet ser ett hållbart transportsystem som grundläggande för att Stockholm ska kunna växa, och samtidigt minska stadens klimatpåverkan. Det ställer höga krav på trafikplanering och kontinuerlig utvärdering av åtgärder. Trafiknämnden har här en viktig roll, och ska arbeta i enlighet med Framkomlighetsstrategin, där prioritet ges till kapacitetsstarka transporter och elektrifiering som minskar såväl bilberoendet som utsläppen av växthusgaser. Nämnden ska planera för nödvändiga förbättringar i stadens infrastruktur och samtidigt upprätthålla ett löpande underhåll av befintlig infrastruktur.

För att skapa en trygg och välskött stadsmiljö ska Stockholms gator ska hålla en hög kvalitet, och Trafiknämnden bär ett särskilt ansvar för detta. Dessvärre kvarstår potthål länge utan åtgärd, vilket ökar olycksrisken och förlänger restider när hastigheten måste sänkas. Centerpartiet vill satsa på upprustning och reparationer, samt införa en 24-timmars potthålsgaranti, för att säkerställa att Stockholms vägar håller hög standard. Återkopplingen till TyckTill-appen ska förbättras för bättre dialog och transparens gentemot allmänheten.

Kollektivtrafiken utgör ryggraden i den hållbara storstaden. Trafiknämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen driva ett aktivt samarbete med berörda aktörer för att kollektivtrafiken ska fungera bättre och bli mer attraktiv. Fler behöver välja att resa kollektivt, framdrivet av el eller förnybara bränslen. Dessvärre har bussarnas medelhastighet minskat såväl i innerstaden som i ytterstaden, samtidigt som kollektivtrafikutbudet har reducerats. Staden behöver därför tillsammans med regionen löpande arbeta för att främja framkomligheten för bussar, i synnerhet i innerstaden, så att kollektivtrafiken fortsätter vara ett självklart val för längre resor. Stockholms vattenvägar ska nyttjas bättre genom fler pendelbåtslinjer. Framkomligheten för nödvändiga, hållbara transporter och bilresor ska säkras. Fler utsläppsfria zoner i Stockholm behövs med målet om en utsläppsfri innerstad 2030.

Elektrifiering är nyckeln för en stad som förenar tillväxt med ambitiösa klimatmål. Antalet laddplatser måste snabbt öka och effekten i många laddstolpar höjas för kortade laddtider och en högre nyttjandegrad. Ägarskap och ansvarsfördelning för

laddinfrastrukturen ska ses över och effektiviseras. Informationsägarskap ska alltid regleras i avtal så att staden äger eller har tillgång till data om hur, när och var laddning sker, för att kunna optimera fortsatt utbyggnad. Staden ska möjliggöra laddning via gatubelysning där det är lämpligt. En offensiv elektrifieringsstrategi ska tas fram. På sikt ska samtliga parkeringsplatser bli laddplatser, i nära samverkan med näringslivet och nätägaren Ellevio.

Klimatmålen kräver samordning och ledarskap. Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden initiera åtgärder som minskar trafikens utsläpp genom elektrifiering och transporteffektiv samhällsplanering. Tillsammans med kommunstyrelsen och andra nämnder ska nämnden hålla ihop stadens elektrifieringsarbete, bland annat via Elektrifieringspakten. Arbetet ska bidra till det nationella målet om 70 procents minskning av växthusgasutsläpp från inrikes transporter till 2030, samt till målet om ett fossilbränslefritt Stockholm senast 2035. Nämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030, mål 9 (*Hållbar industri, innovationer och infrastruktur*). För att förbättra luftmiljön i Stockholmska arbetet med miljözoner fortgå, men arbetet måste grunda sig i mer långsiktighet och begriplighet. Miljözon klass 2 ska införas i hela innerstaden omgäende, miljözon klass 3 i hela innerstaden från 2030 samt i hela staden senast år 2035.

Införandet av miljözon 3 i Stockholm har kantats av oberäknelighet och avsaknaden av ett långsiktigt perspektiv. En blocköverskridande parlamentarisk utredning för expansionen av miljözoner i staden ska tillsättas, för att säkra att införandet av skärpta bestämmelser får största möjliga miljö- och klimatnytta, med en bred förankring och respekt för stockholmarnas och företagens vardag. Utredningen bör omfatta hela stadens geografi, alternativa lösningar som geofencing, avgifter, tidsdifferentierade begränsningar, etappvisa införanden, samt i dialog med Transportstyrelsen se över möjligheterna att samnyttja trängselskattstationerna för fordonskontroll.

Mikromobilitetslösningar stärker friheten, tryggheten och möjligheten för möten i vardagen. Elcyklar, elsparkcyklar och liknande lösningar ska vara tillgängliga i hela staden, även i ytterstaden. Det kräver tydligare regler för uppställning och tillsyn så att parkering inte hindrar framkomligheten. Stadens planering måste fokusera på hela resor, och underlätta för kombinationsresor med goda bytesmöjligheter samt bra parkeringsplatser för cyklar och elsparkcyklar. För att öka cyklisters framkomlighet, säkerhet och hälsa ska cykelinfrastrukturen utformas för just cyklar. Bensindrivna fordon, som exempelvis tvåtaktsmopeder, ska därför förbjudas på cykelvägar.

Gatorna i Centerpartiets Stockholm är levande stadsrum där människor går och cyklar tryggt. Fler cykelbanor och cykelfält ska anläggas och breddas, med fokus på ytterstaden. Nämnden ska även genomföra fler enklare åtgärder för att förbättra framkomligheten för cyklister, genom att omfördela yta av gatumark till gång- och cykelinfrastruktur. Fler säkra cykelparkeringar ska byggas, med särskilt fokus på kollektivtrafikknutpunkter. Signalprioriteringen ska ses över längs de största gång-, cykel- och busstråken för bättre framkomlighet. Det inkluderar hur grön våg kan skapas för de yteffektiva trafikslagen och att tillåta prioriterad högersväng för cyklister i trafiksignaler. Minskad köbildning för cyklister ska prioriteras vid flaskhalsar, såsom delar av innerstaden där cykelköerna är som störst. Nämnden ska i sina investeringar bygga lösningar som avhjälper vanligt förekommande konflikter mellan gående och cyklister. Trafiknämnden ska delta i stadens arbete att omvandla fler överdimensionerade bilvägar till stadsgator, så att det blir enklare och behagligare att gå, cykla och resa kollektivt. Fler gator ska omvandlas till cykelgator, där bilar ska anpassa sin hastighet till cykeltrafiken. Den nya gång- och cykelbron mellan Gamla stan och Södermalmstorg ska förses med en ramp för enkla förbindelser till Söder

Mälarstrand och Stadsgårdsleden. Nämndens samlade arbete ska verka för att minimera konfliktdesign i gaturummet, och i högre utsträckning tillämpa taktisk urbanism där permanenta installationer fastställs utefter verkliga rörelsemönster och nyttjanden.

Barns möjlighet att röra sig tryggt i staden är viktig för deras utveckling och hälsa. Arbetet för att skapa säkra trafikmiljöer kring skolor ska fortsätta, så att fler barn får möjlighet att gå och cykla till skolan och fritidsaktiviteter. Fler trafiklekplatser där barn och unga lär sig säkert cyklande genom lek är en effektiv insats, och utbildning i trafiksäkerhet ska ges till fler barn och unga med hjälp av civilsamhället.

Stadens ytor, därebland gatuutrymmet, är en ändlös resurs som behöver fördelas varsamt för olika behov. Nämnden ska aktivt delta i kommunstyrelsens samlade arbete att driva på för nationella regeländringar som möjliggör differentierade parkeringstaxor och bestämmelser baserat på fordonsdimensioner och utsläpp, enligt polluter pays-principen. Genom att främja och prioritera framkomligheten för kapacitetsstarka trafikslag som gång, cykel och kollektivtrafik, minskar behovet av biltransporter. Nämnden ska bidra till detta genom en samlad produktionsplanering som utgår från stadens framkomlighetsstrategi, kommunfullmäktiges bostadsmål, översiktsplan och utbyggnad av kollektivtrafiken. Vidare ska ett cykelråd inrättas för en bättre dialog och samverkan mellan förvaltningar, invånare, näringsliv och civilsamhället i utbyggnaden av cykelinfrastrukturen.

Teknikutvecklingen ska bejakas, och artificiell intelligens erbjuder nya verktyg för att förbättra flöden och trafiksäkerhet. Trafiknämnden ska ligga i framkant och nyttja dessa resurser för optimering av trafikljus och prioritet, för att stärka Stockholm som cykelstad och förbättra framkomligheten för alla trafikanter oavsett färdmedel.

Delad mobilitet ska vara förstahandsvalet i nya stadsdelar. Utöver utbyggnad av gång- och cykelinfrastruktur, laddmöjligheter och kollektivtrafik ska Trafiknämnden tillsammans med exploaterings- och stadsbyggnadsnämnden skapa infrastruktur för bilpooler, och tillämpa gröna och flexibla parkeringstal. Vid nybyggnation ska hållbara mobilitetslösningar som elbilspooler vara mer attraktivt än parkeringsplatser.

Säsongsanpassade gaturum gör Stockholm mer levande året runt. Arbetet med sommargångator ska fortsätta och omfatta fler gator och torg även i ytterstaden. De nuvarande sommargångatorna Bergsunds strand, Gamla Brogatan, Hornsbergs strand, Ingmar Bergmans gata, Jakobsgränd, Jakobsbergsgatan, Kornhamnstorg, Kristinebergs strand, Malmskillnadsgatan, Mälartorget, Norrtullsgatan samt Sandåsgatan, Nybrogatan, Ringvägen, Rörstrandsgatan, Skånegatan, Swedenborgsgatan, Södermannagatan och Verkstadsgatan ska kompletteras – till exempel med Barnhusgatan, Erik Dalhbergsallén och Humlegårdsgatan. Satsningen på vintergångator med extra belysning, dekoration och klimateffektiv värme ska utökas, vilket möjliggör fler julmarknader och vinteruteserveringar, ger butiker och restauranger mer utrymme och stärker företagandet. För lokala satsningar på säkerhet för gående och cyklister samt upprustning av parker och torg finns medel avsatta.

Hållbar stadsutveckling drivs av att bostäder, arbetsplatser och offentliga miljöer knyts samman. Områden som präglas av stora trafikleder och bullerproblematik ska åtgäras genom nya utvecklingsplaner.

Ett livskraftigt småföretagande gör Stockholm mer dynamiskt och attraktivt. Under pandemiåren infördes lättnader som ska permanenteras: nolntaxa för foodtrucks, torghandel, uteserveringar, marknader, fritidsaktiviteter och boxparks, samt slopade avgifter för ansökan, tillsyn och anmälan kring uteserveringstillstånd. Processerna för

återkommande uteserveringar ska automatiseras, och andelen stadsinformation i reklamvittriner på stadens mark ska sänkas från 50 till 25 för att öka intäkterna.

En grönare stad är en friskare och mer resilient stad. Stadsnära grönska stärker folkhälsan och motverkar psykisk ohälsa och stress. Rustade grönområden är en del i arbetet att klimatanpassa Stockholm mot värmeböljor och skyfall; växter renar luft, svalkar, fördröjer dagvatten och bidrar till en trivsamt stadsmiljö. Centerpartiet vill garantera tillgången till grönska i närmiljön genom att låta 3-30-300-regeln vara norm. En inventering och kartläggning av stadens träd ska ligga till grund för framtida investeringar, inklusive en särskild analys av träddöd i alléer.

Klimatanpassningen måste också säkerställa trygghet för de yngsta kommuninvånarna. Lekplatser och parker ska vara säkra och fria från skadliga ämnen. Kraftig nederbörd kan blottlägga föroreningar under mark trots att ytskiktet sanerats – därför ska barn inte löpa risk för exponering för smutsigt dagvatten eller farliga ämnen som tränger upp ur jorden. Trafiknämnden ska därför genomföra en översyn och riskanalys av befintliga lekplatser och klimatanpassa de mest utsatta först. Nämnden ska även stödja stadens samlade skyfallsarbete och utreda ansvar för underjordiska skyfallsanläggningar.

Rätten till en trygg, ren och välskött stad ska gälla i varje stadsdel. Nedskräpningen behöver minska och klottersaneringsarbetet stärkas. Trafiknämnden har ett stadsövergripande ansvar för parker och grönområden, renhållning av gator och torg, och för åtgärder som ökar trygghet, säkerhet och social inkludering. Utifrån ett jämställdhetsperspektiv och med barn och äldres behov i åtanke ska nämndens arbete med utvecklingen av offentliga miljöer drivas, och medborgardialoger föras.

Entreprenörers arbete ska följas upp för att säkerställa att avtalade åtgärder genomförs och att en likvärdig standard erhålls i hela staden. Stadsmiljön ska vara tillgänglig för alla, oavsett funktionsförmåga. Tillgång till toaletter är en grundläggande rättighet, och avgörande för såväl jämställdhet, barns trygghet och stadens attraktivitet som turistmål.

Stockholmarnas skattepengar ska ge största möjliga nytta, och nämndens verksamhet ska genomsyras av effektiv styrning och tillämpandet av ny teknik. I digitaliseringsprojekt ska stadens centrala plattformar användas. Samordningen med exploateringsnämnden behöver stärkas för att förebygga stuprör i förvaltningen, och planering av exploateringsprojekt ska i största möjliga mån koordineras med trafiknämnden för att nå bästa resultat.

Nämndens uppgifter

- skötsel och renhållning av stads- och gatumiljön samt vissa parker (Kungsträdgården, Berzelii park, Norra Bantorget, Strömparterren, Hansta naturreservat och vissa vägar inom Igelbäckens kulturresevat) samt vissa kajer
- investeringar i gator och vägar samt ovan nämnda parker och kajer
- samordning och utveckling av stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet
- stadsövergripande utveckling av stadens parker och grönområden
- skötseln av stadens samtliga träd på gatumark
- markupplåtelser
- upplåtelse av torgplatser samt utveckling och tillsyn av torghandeln
- utveckling av stadens torg
- strategisk trafikplanering
- utveckling av trafiksäkerheten
- trafik- och parkeringsövervakning
- bryggor vid gatumark och vid nämndens kajer

- branddammar
- dammsäkerhet
- utgöra stadens skyfallsfunktion

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska nämnden:

- identifiera och överbygga så kallade ”missing links” i cykelinfrastrukturen, med tillfälliga och på sikt permanenta åtgärder för att skapa ett heltäckande och sammanhållet cykelvägnät av hög kvalitet mellan stadsdelar och till angränsande kommuner
- förbättra underhållet av gång- och cykelbanor, inklusive bättre vinterunderhåll, tidigare grusborttagning om våren samt på sikt ett utfasande av grus som halkbekämpningsmetod på cykelbanor
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda gångbroar under Årstabron
- trafiksäkra korsningar för cyklister och fotgängare och göra om fler gator i innerstaden till cykelgator
- skapa fler säkra cykelparkeringar, cykelboxar och Stockholmshagar, speciellt vid attraktiva och strategiska platser
- tillsammans med stadsdelsnämnderna identifiera cykelparkeringar med stor förekomst av långtidsparkerade mopeder och förbjud moped klass II från dessa för att premiera dagliga cykelanvändare
- genomföra cykeltrimningsåtgärder och skapa gröna vågor för cyklister på de primära cykelstråken, exempelvis på Sveavägen och Vasagatan
- öka barns möjligheter att cykla till skolan och fritidsaktiviteter
- stärka och utveckla cykeljouren för att snabbare reparationer av infrastruktur
- i samverkan med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, näringslivet och civilsamhället införa ett cykelråd
- tillsammans med Trafikverket utreda möjligheterna att under arbetet med att byta ut Vasabron förlägga gång- och cykeltrafik till Centralbron
- i samverkan med Trafikverket intensifiera arbetet med ökad gång- och cykelsäkerhet på statliga vägar, bland annat på Tranebergsbron och i Alvikskurvan
- fortsätta utvidga beståndet av allmänna cykelpumpar med särskilt fokus på ytterstaden
- Trafiknämnden ska under året genomföra test med prioriterad högersväng för cyklister på samtliga trafiksignalreglerade korsningar, genom att införa väjningsplikt för cyklister som ska svänga höger
- tillsammans med Region Stockholm identifiera och genomföra åtgärder för att höja busstrafikens genomsnittshastighet, särskilt i innerstaden, bland annat genom större användning av dynamiska farthinder och utökad signalprioritering
- tillsammans med Region Stockholm berörda nämnder och bolagsstyrelser verka för fler bostäder, kontor och parkytor samt en ny tunnelbanestation i Marieberg
- verka för att en ny spårväg dras från Tvärbanans Kistagren genom Södra Järva och Spånga till Vällingby
- tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden verka för att Spårväg City dras vidare via Oxenstiernsgatan och Frihamnen till Ropsten och Loudden, tillsammans med Region Stockholm, Lidingö Stad och andra berörda aktörer

- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser och Region Stockholm säkerställa att bryggor vid Bällsta, Ulvsunda, Minneberg, Alvik och Stora Essingen anpassas för pendelbåtstrafik
- i samråd med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och trafikinämnden projektera nya bussterminaler och intermodalitetslösningar vid Brommaplan, Spånga station, Årstaberg, Kista busstorg och Gullmarsplan.
- tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och berörda bolag verka för att främja intermodalitetslösningar som cykelparkeringsgarage vid knutpunkter för kollektivtrafik
- tillsammans med Region Stockholm prioritera busstrafiken i hela staden genom till exempel fler busskörfält, bättre trafikövervakning och ökad prioritering i trafiksignaler
- leda stadens arbete i samarbete med Stockholms Hamn AB och andra berörda för att samverka med Region Stockholms planering för kollektivtrafik på stadens vatten samt fortsätta dialogen med Region Stockholm för att tillskapa fler bryggor för pendelbåtaröka antalet bilfria gator och torg
- möjliggöra laddning på särskilda MC-platser med förmånlig parkering
- arbeta för innovativ gatuladdning och möjliggöra laddning via gatulyktstolpar, i syfte att underlätta för marknaden att skapa möjlighet för att alla gatuparkeringsplatser förutom korttidsplatser har laddmöjlighet senast 2030
- tillsammans med Stockholms Stads Parkerings AB säkerställa långsiktig arrendering av platser för infartsparkering, laddgator och andra parkeringsytor
- främja utvecklingen av mobilitetstjänster och hållbara samåkningslösningar
- säkerställ en bättre fördelning av elsparkcyklar och ställ krav på att dessa även är tillgängliga i ytterstaden
- tredubbla antalet bilpoolsplatser i samtliga stadselar till senast 2027
- konsekvent utfärda böter till personbilar vars överdimensionerade storlek gör att det tar upp mer plats än en genomsnittlig p-plats och/eller gör intrång på gång- eller cykelbanor
- tillsammans med kommunstyrelsen och berörda bolag driva för nationella reformer som möjliggör differentierade taxor baserat på fordonsdimensioner och utsläpp
- tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden omvandla ett antal strategiska vägar i inner- och ytterstaden till stadsgator för att binda ihop staden, exempelvis Hägerstensvägen, Johanneshovsvägen och Södertäljevägen.
- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet med en storsatsning på bättre stadsmiljö, renovering, bostäder och infrastruktur i ytterstaden, med särskilt fokus på satsningen Järva stadspark
- erbjuda fastighetsägare möjlighet att delta i den estetiska utformningen av gatuutrymmet i anslutning till deras fastigheter
- tillsammans med kulturnämnden och stadsbyggnadsnämnden fortsätta arbetet med att utveckla Kungsträdgårdens rekreations- och vistelsevärden som stadspark
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB samt i samråd med Södermalms stadsdelsnämnd fortsätta utvecklingsarbete för Medborgarplatsen med fokus på att skapa goda flöden och aktivering av platsen
- säkerställa att förbättringar av stadsmiljön och trafiksäkerheten för gående och cyklister sker på båda sidor av Götgatan sker i samband med renoveringen av tunnelbanans tätskikt, samt att detta sker genom en särskild arbetsgrupp tillsammans med Region Stockholm för att undvika byråkratiska låsningar

- tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden anlägga nya torg vid kvarteret Yxan 4:s östra spets, Linde tvärbanestation, samt genomföra en upprustning av Blasieholmstorg
- tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden arbeta fram en överdäckningsstrategi i syfte att överdäcka stadens spår- och trafikleder med bostäder
- tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, trafiknämnden samt Norra Innerstadens stadsdelsnämnd utföra en helhetsöversyn av Valhallavägens befintliga trafiklösningar och gröna infrastruktur där konflikter, behov och förbättringsmöjligheter identifieras
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda en överdäckning och utveckling av Stadsgårdskajen från Slussen till Tegelviken i syfte att skapa en levande stadsmiljö med bostäder, restauranger, promenadstråk och grönska.
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och berörda fastighetsägare, genom placemaking och förbättringar av utomhusmiljön stärka trivselen, tryggheten och attraktiviteten i centrum i ytterstaden, exempelvis Rågsved, Sättra och Tenstatillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser anlägga tre trafiklek-platser i Stockholm, förslagsvis i Järvaområdet, Vårberg och Årstafältet eller ovanpå öppna p-hus i lämpliga lägen
- tillsammans med berörda nämnder anlägga fler spontanidrottsytor med särskild prioritering av basketplaner
- utveckla och tillgängliggöra Djurgården som besöksdestination. I arbetet ska ingå att utreda olika alternativ för broanslutning, finansieringslösning för en sådan och att tillsammans med Kungliga Djurgårdens Förvaltning ta fram en modell för ett bilfritt södra Djurgården
- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet att inrätta en stadsövergripande vattenamiral med samlat ansvar för allt som berör stadens vatten, i synnerhet frågor som rör badvattenkvaliteten, samt leder arbetet med att samordna tillskapandet av fler bastur och badplatser.
- tillsammans med berörda nämnder och bolag verka för att minst en bastu finns i varje stadsdel, verka för fler badstegar och klippbad samt möjliggöra bad där räddningsstegar finns.
- delta i och utveckla arbetet med att levandegöra stadens kajer och vattennära platser inom ramen för stadens kajstrategi
- avskaffa det generella badförbudet i stadens ordningsföreskrifter delta i det av Kommunstyrelsen ledda arbetet att anlägga 175 badstegar runt om i staden
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser verka för att omvandla fler stora kajstråk till mer levande stadsmiljöer, däribland Skeppsbron och Strandvägen
- tillsammans med berörda nämnder och bolag främja småbåtslivet genom att skapa förutsättningar för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar, samt arbeta för att erbjuda fler laddningsmöjligheter för elbåtar
- tillsammans med Stockholms Hamn AB och berörda nämnder och förvaltningar arbeta för att höja attraktiviteten, tryggheten och tillgängligheten vid stadens färje- och kryssningsterminaler, samt längs stråken till/från kollektivtrafik och besöksmål
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser nyttja forskning och ny teknik i syfte att skrämja bort och även fälla gäss vid stadens badplatser, samt i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta för att uppmärksamma viltköttets klimatmässiga fördelar inom stadens verksamheter och därmed bidra till fler upphandlingar av viltkött, bland annat vild gås

- skapa vintergåtor och göra det kostnadsfritt att ha uteserveringar öppna på vintern
- tillåta enkla och avgiftsfria uteserveringar året runt enligt konceptet "Stockholmsmetern"
- automatiskt godkänna ansökningar för uteserveringar som inte fått svar inom sex veckor
- ge tillsvidare-tillstånd för de uteserveringar som sköts väl istället för att de ska behöva ansöka på nytt varje eller vart tredje år
- sänka ansökningsavgiften för torghandel, uteserveringar och food trucks
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser använda ytor som är öde under vinterhalvåret till pop-up ytor, vinteraktiviteter och evenemang
- utveckla Levande Stockholm tillsammans med kulturnämnden, näringslivet, stockholmarna, stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen. Antalet sommar- och vinterplatser på gångstråk, gågator, torg och kajer ska öka och de kulturella inslagen i Levande Stockholm stärkas, bland annat Storängstorget, Lövängsgatan, Sättra centrum, Erik Dahlbergsallén, Barnhusgatan och Humlegårdsgatan. Säsongen för sommarplatser ska förlängas.
- möjliggöra för individer att ansöka om, och bidra ekonomiskt till, minnesmöbler runt om i staden samt uppdatera Möbelprogram Stockholm med tillägg om minnesmöbler
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser och andra aktörer underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet, med fokus på ytterstaden
- i samarbete med kommunstyrelsen och berörda nämnder ta fram en strategi för privatägda offentliga platser som ett komplement till Strategi för offentliga rum, med tydliga riktlinjer för tillgänglighet, gestaltning, förvaltningsmodeller och skyddet av medborgarnas rättigheter införa fossilfria zoner och initiera åtgärder för att uppnå målet om en fossilfri innerstad senast 2030
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser omvandla delar av stadens gräsmattor till små odlingslotter samt öronmärka ytor för stadsodling och innovativa odlingslösningar när staden bygger för framtiden
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser införa 3-30-300-regeln som norm i Stockholms stadsplanering för att alla stockholmarna ska ha nära till träd och grönområden
- genomföra en löpande inventering av stadens alléer och äldre träd för att värna om deras välmående, samt identifiera områden med låg krontäckningsgrad som lämpar sig för nya alléplanteringar
- eftersträva större variation i trädbeståndet och tillsammans med stadsdelsnämnderna arbeta för att 20 procent av nyplanterade träd i staden är barrträd
- tillsammans med berörda nämnder göra om Karlbergsvägen till en grön och attraktiv esplanad med park-, cykel- och gångstråk
- utgöra stöd för stadens samlade skyfallsarbete genom skyfallsfunktionen och utreda ansvar för skyfallsanläggningar under mark.
- verka för en fossilfri organisation 2030 och fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner
- säkerställa avtalsvillkor som möjliggör uppföljning och redovisning av använd fossil och förnybar energi
- i samarbete med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser delta i stadens samlade arbete med elektrifieringen av transportsektorn, redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering och tillsammans med kommunstyrelsen leda arbetet med Elektrifieringspakten

- tillsammans med berörda nämnder minska och bolagsstyrelser andelen hårdgjord gatuyta i Stockholm för att minska kostnader för klimatanpassningsåtgärder
- genomföra en översyn och riskanalys av befintliga lekplatser utifrån ett klimatanpassningsperspektiv
- tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB, exploateringsnämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol
- öka användningen av biokol i stadens växtbäddar
- förbjuda fossildrivna fordon på cykelbanor
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, stadsdelsnämnderna och miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta med att stärka gröna svaga samband enligt översiktsplanen
- arbeta för att nå miljö kvalitetsmålet för frisk luft och att miljö kvalitetsnormer för partiklar och kvävedioxid inte överskrider på stadens gator
- följa upp och utvärdera effekterna av miljözonerna samt i god tid kommunicera de förändringar som införandet av miljözoner innebär för stockholmarna
- tillsätta en blocköverskridande parlamentarisk utredning av införandet av skärpta miljözonsbestämmelser
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta med innovativa lösningar för bullerskydd, i synnerhet gröna bullerskydd, samt för att åtgärda vägbuller vid källan
- genomföra trafikminskande åtgärder för att sänka partikelnivåerna kring västra Valhallavägen så att arbetet med programområdet kan återupptas
- förbjuda fossildrivna handhållna- och ryggburna verktyg i nämndens entreprenadavtal
- tillsammans med Trafikverket, kommunstyrelsen och berörda nämnder utreda möjligheterna till en komplett inglasning av kritiska delar av Essingeleden, för att minska buller och möjliggöra vidare stadsutveckling
- minska elförbrukningen och driftskostnaderna i stadens belysning
- höja ambitionerna i renhållning och vinterväghållning
- utifrån handlingsplaner för skadedjursbekämpning, för minskat klotter, samt för minskad nedskräpning på land och i vatten genomföra en ambitionshöjning för ett rent, snyggt och tryggt Stockholm
- säkerställa att städning och tömning av offentliga papperskorgar samt klottersanering sker inom 24 timmar efter anmälan
- utveckla arbetet med geofencing för att utveckla systemen i hållbarhets- och säkerhetssyfte
- genom öppna data och API tillgängliggöra och möjliggöra spridandet av snöröjningsinformation i realtid
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser tillgängliggöra trafikljus och andra installationer för fiberdragning, inklusive datakommunikation, som möjliggör montering av teknisk utrustning som sensorer
- använda Kista som testplats för utveckling av framkomlighet och Hornsgatan som en testbädd för trafikövervakning och regelefterlevnad
- automatisera handläggningen av återkommande uteserveringstillstånd
- nyttja AI för att optimera trafikljusen, ge prioritet och anpassa längden för grönljus för att främja framkomligheten, med särskilt fokus på de primära cykelstråken

- i samarbete med kommunstyrelsen samt andra berörda nämnder och bolag utreda förutsättningarna för ett pilotprojekt med självkörande fordon
- tillsammans med stadsdelsnämnderna säkerställa att promenadstråk är upplysta på kvällar och nätter samt lysa upp mörka och otrygga platser med belysning och ljusinstallationer
- prioritera lokala åtgärder som behövs för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad
- delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter, samt bistå kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna i stadens kartläggning av trygghet och ordningsstörningar
- genom trädvård och slyröjning bidra till ökad trygghet, nyttjandegrad och trafiksäkerhet samt ökad framkomlighet gångbanor och cykelvägar
- i samråd med Stockholm Parkering AB och berörda förvaltningar utreda hur stadens samtliga parkeringsgarage kan anpassas till att utgöra skyddade utrymmen, genomföra ventilationsåtgärder samt säkerställa toalett- och vattentillgång för att tillgodose grundläggande behov i krissituation
- undersöka möjligheten att i framtida byggprojekt ställa krav på att parkeringsgarage kan konverteras till skyddsrum vid behov
- i samråd med stadsdelsnämnderna säkerställa att tydlig och enhetlig skyltning finns till och vid stadens trygghetpunkter
- möjliggöra för att barn och unga får utbildning i trafiksäkerhet
- ta ett större ansvar för att personer med funktionsnedsättningar tryggt och lätt kan röra sig i Stockholm, tillsammans med nämndens funktionshinderråd och andra berörda nämnder
- integrera tillgänglighetsperspektivet i verksamheten samt verka för att undanröja hinder för dem som tar sig fram till exempel i rullstol, med rullator eller barnvagn
- tillsammans med Stockholm Parkering säkerställa att behovet av tidsbegränsade besöksparkeringar ges förtur över boendeparkering i anslutning till lokala centrum och handel, för att stärka tillgängligheten och det lokala näringslivet
- initiera ett pilotprojekt på tio platser runt om i staden för ljusprojicering av vägmarkeringar på strategiska platser vinter- och nattetid
- montera speglar på trafikljusen i riskfyllda korsningar för att undvika olyckor där högersvängande tunga fordon kör på cyklister och fotgängare
- fortsätta arbetet med att säkra skolvägar och trygga trafikmiljöerna kring skolor, för att få fler barn att gå eller cykla till/från skolan och fritidsaktiviteter
- stärka utvecklingsarbetet och efterlevnaden av TA-planer och tillgängliggöra dem digitalt
- höj viten för entreprenörer som inte efterlever TA-planen eller som försenar projekt
- verka för att införa en 24-timmarsgaranti för reparation av potthål i staden
- minska andelen stadsinformation på reklamvittriner från 50% till 25%
- säkerställa att organisation, planering och arbetssätt är näringslivsfrämjande, enkla och serviceinriktade och att medarbetare har god kunskap om företagens vardag och behov
- verka för att minska antalet återkommande arbeten på en och samma gata genom att samarbeta med exploateringsnämnden, andra berörda nämnder och bolagsstyrelser avseende schakt- och anläggningsarbeten för gatuarbete när respektive part upphandlar entreprenadramavtal
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utveckla och säkra stadens renodlade verksamhetsområden och ge dessa långsiktiga

förutsättningar för effektivisering, utveckling och ökning avseende antalet arbetsplatser

- tillsammans med kommunstyrelsen skapa en portal där medborgarförslag, svar, och beslut samlas och görs tillgängliga på stadens webbplats på ett överskådligt och lättillgängligt sätt
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda möjligheterna till stärkt samverkan med näringslivet, fastighetsägare och övriga aktörer i stadsutvecklingen i syfte att nå en transporteffektiv, hållbar och framkomlig stad, samt samverka med logistikbranschen för att främja hållbara transporter
- säkerställa utbudet av offentliga toaletter och motverka klotter och nedskräpning på dessa
- i samverkan med berörda nämnder, myndigheter och branschen utveckla arbetssätt för att motverka korruption, kriminalitet och osund konkurrens i byggsektorn, bland annat genom skärpta krav i upphandlingar, bättre kontrollrutiner och ökad transparens

Utbildningsnämnden

En stad med en skola som främjar livsresor

Att klara skolan är den enskilt viktigaste faktorn för en bra framtid. Skolan ska vara grunden för att jämna ut sociala skillnader och ge alla möjlighet till egna, goda livsval. Därför behöver vi en skola med höga förväntningar där varje elev ges förutsättningar att lyckas. Utbildning är en av de centrala grundstenarna i vårt demokratiska samhälle och en bra utbildning är en rättighet för alla. Ditt postnummer ska inte avgöra vilka chanser du får i livet. Barn i förorter, småorter eller i landsbygder ska inte behöva starta livets hundrameterslopp tio meter bakom alla andra. Var du kommer ifrån ska aldrig vara ett hinder på din väg. Därför måste vi säkerställa att alla barn, oavsett bakgrund eller bostadsadress, får en rättvis och jämlik start i livet genom en förskola av hög kvalitet.

Centerpartiet satsar i vårt budgetförslag för 2026 extra medel för att behålla relevant kompetens trots minskat elevantal i grundskolan. Vi prioriterar verksamheten och motsätter oss fortsatt ökade anslag till central förvaltning. Vi motverkar att stadens egna skolor ensidigt gynnas genom att inte omfördela investeringar med det syftet. Genom en differentierad avgiftsmodell baserad på familjens inkomst och syskonrabatt säkerställer vi att barn från familjer med sämre ekonomiska förutsättningar kan delta i fritidsklubbarna.

Stockholms skolor ska vara de bästa i Sverige och bemöta varje elev utifrån elevens egna behov och förutsättningar. Den som inte har lika lätt att lära ska få hjälp och stöd att utveckla sina kunskaper och den som har stor kapacitet att lära ska få utmaningar och stöd att nå ännu längre. Den som behöver stöd med annat i livet som påverkar kunskapsutvecklingen ska få det av elevhälsan i nära samverkan med sociala insatser.

Genom att minska den administrativa bördan får lärare, pedagoger och rektorer bättre förutsättningar att leda undervisning och utveckling. Stockholms skolor ska erbjuda löner, villkor och utvecklingsmöjligheter som attraherar de bästa lärarna och lägger grunden för god utveckling. Stockholms stad ska i högre grad satsa på att erbjuda vidareutbildning för skolanställda som bara har en kort väg kvar till behörighet och som har goda omdömen från sitt arbete.

Genom att i större utsträckning fördela resurser utifrån lokala behov i dialog med rektorer och medarbetare ökar kvaliteten. Skolpengen ska fortsatt viktas efter socioekonomiska och andra behov. Insatser ska följas upp för att säkerställa att de ger resultat för kunskap, trygghet, studiero och att rätt kompetens finns på plats utifrån varje skolas behov.

En stad där alla kan välja skola

Införandet av valfrihet i skolan har varit en av de viktigaste reformerna i skolans historia och är något många idag tar för givet. Det fria skolvalet behöver utvecklas för att passa fler, bli mer transparent och ge alla, även nyinflyttade och de som flyttar inom staden, samma förutsättningar att göra val.

Skolvalet ska bli mer transparent för familjerna och få fler att göra aktiva val som ökar insikt kring sina barns skolgång från förskola till gymnasiet. Utbildningsnämnden ska verka för att tillgången till jämförbar information om alla skolor och förskolor förbättras.

Staden ska införa ett gemensamt system där familjer söker till alla skolor, inklusive friskolor, vid samma tillfälle. I systemet ska det vara möjligt att rangordna fler skolor för att minska risken att slumpen avgör skolplaceringen. Principerna för platsfördelning till skolor med fler sökande än platser ska ses över, och fristående skolor som ansluter sig till skolvalssystemet ska inte kunna använda kötid som urval, även om det fortfarande är möjligt enligt nationell lagstiftning.

En stad där alla får lyckas i skolan

Tidiga insatser som gör det möjligt för elever med olika förmågor och stödbehov att nå så långt som möjligt ska prioriteras. Det kan handla om mer tid för att nå målen, fler närvarande vuxna eller en mer utmanande undervisning som stimulerar.

Stadens resursverksamheter i skolan ska fortsätta byggas ut, och utbildningsnämnden ska säkerställa att fristående resursskolor fortsatt är en del av Stockholms skolutbud. Behovet ska mötas genom dialog med alla huvudmän, oavsett organisationsform utifrån de stora skillnader i familjernas behov som finns.

Språket är avgörande för att en elev ska klara grundskolan. Förvaltningen bör undersöka nyare forskning om nivågruppering för att kunna bygga organisering och undervisning baserad på denna. Det är särskilt angeläget i Järva och i stadsdelar med liknande utmaningar.

Elever med grav språkstörning behöver en följsam övergång från förskola till grundskolan. Det är centralt att de fortsätter ha tillgång till språkutvecklande pedagogik med utökad tillgång till logopediskt stöd. Stadens framgångsrika språkförskolor har idag begränsade möjligheter att samverka med mottagande skola för att med syfte att ge eleverna ännu bättre förutsättningar att klara grundskolan.

Stadens framgångsrika arbete med samverkan mellan skola, socialtjänst samt andra myndigheter inklusive polisen ska fortsätta och fördjupas. Detta genom att återuppta och stärka den fulla samordningen mellan utbildnings- och socialförvaltningen. Som ett led i arbetet med likvärdighet ska den vara fullt etablerad i alla stadsdelar. Inte minst är det centralt att säkerställa samverkan mellan socialtjänst och fristående skolor. Dessutom måste de skolsociala teamen få bättre förutsättningar att göra direkta insatser för att möta unga som riskerar att fastna i kriminalitet och utanförskap. Vid behov bör socialsekreterare kunna placeras permanent på enskilda skolor eller med delad tid mellan skolor i ett område.

Trygghet byggs genom närvaro, tillit och relationer. För att i tid mota gängkriminalitet, annan brottslighet och beteenden som leder bort från ett framtida tryggt liv behöver unga möta polisen i positiva sammanhang i skolan, på rasten och i aktiviteter som inger respekt och framtidstro. Stockholm ska ligga i framkant och utveckla samarbetsmodeller där polis och skola tillsammans stärker tryggheten och förebygger utanförskap. Genom ett långsiktigt relationsbyggande arbetssätt kan vi skapa kontakt med unga innan problemen växer sig stora och bygga broar mellan elever, myndigheter och lokalsamhälle. Fokus ska vara att skapa närvaro, dialog och tillit.

Barn som är placerade på annan ort av socialtjänsten får en bristande skolgång vilket ofta är förödande. Varje stadsdel ska ha skolsamordnare vars uppgift är att stötta placerade barns skolgång. De ska arbeta aktivt för skolnärvaro och i nära kontakt med eleven, vårdnadshavare, ansvarig socialsekreterare. Skolan vara pådrivande för att genomförandeplaner blir verklighet och når hela sitt syfte.

Det framgångsrika sammanhållna arbetet Fokus Järva ska spridas till andra ytterstadsområden för att varaktigt höja skolresultaten och samtidigt stärka integrering med stadens förebyggande och sociala insatser. Satsningen på skola ska integreras med andra satsningar kring boende, stadsmiljö, idrott och friluftsliv, sociala insatser, lokalt näringsliv samt möjligheter till arbete.

I många av Stockholms socioekonomiskt utsatta områden är trångboddhet en utmaning. Det innebär att många elever har begränsat utrymme för ostörd läxläsning och svårt att få hjälp av en närvarande vuxen. Det stora skillnaderna i boendemiljö och stöd gör det svårare att uppnå en likvärdig skola för alla, och därför vill vi att staden stärker stödet inom den egna verksamheten samt i samarbetet med föreningar som erbjuder läxhjälp.

Stockholm ska i större utsträckning använda digitala former av undervisning för att möta fler elever och deras behov. Strukturer och systemstöd för distans- och fjärrundervisning för elever med särskilda behov och för elever med problematisk skolfrånvaro behöver fortsätta att byggas upp, där stadens nu tillståndsgivna verksamhet med fördel kan utökas stegvis för att vara tillgänglig för alla huvudmän och för hela Stockholmsregionen. Den ska dimensioneras, utvecklas och utgå från en adekvat behovsanalys och forskning omsatta i tydliga pedagogiska principer som kontinuerligt utvärderas och följs upp.

Lovskola är ett viktigt komplement som ska erbjudas de elever i mellan- och högstadiet som behöver det och deltagandet ska öka genom att uppsökande och motiverande arbete. Lovskolans syfte ska vara tydligt för alla som deltar, och fokus ska alltid ligga på lärande. Läsning och språkutveckling i svenska ska prioriteras då delånga siktigt stödjer målfyllelsen.

En stad som prioriterar elevers hälsa och trygghet

Elevhälsan ska byggas med rätt resurser på plats där behoven finns och där skolor ges större möjlighet att samordna resurser för större tillgänglighet. Alla elever ska under sin första termin på högstadiet erbjudas och kallas till ett samtal med skolkurator, för att tidigt fånga upp unga i behov av stöd samt sänka tröskeln till kontakt med elevhälsan för framtida behov.

Barns minskade fysiska aktivitet har stora negativa konsekvenser för hälsa, välmående och utveckling. Idrott, friluftsliv och rörelse kan ge glädje, kompisar, social träning och bättre fysisk och psykisk hälsa. Det gynnar också integration där unga med olika bakgrund möts och utvecklas tillsammans. Barn och unga som har en aktiv fritid med närvarande vuxna förebilder är mindre benägna att fastna i kriminalitet. Därför ska fler av stadens skolor, i samarbete med idrottsföreningar, starta Skol-IF-verksamhet för fysisk aktivitet i anslutning till skoldagen. Konceptet Skol-IF fokuserar inte bara på rörelse utan erbjuder också eleverna utbildningar i ledarskap och styrelsearbete, vilket gör föreningen stabilare och bättre förankrad i demokratiska och centrala sociala värden.

När skoldagen är slut släcks lampor, dörrar låses och hundratals kvadratmeter står tomma. Samtidigt saknar många barn och unga i staden en trygg plats att vara på. I områden där behovet av mötesplatser är stort och fritidsutbudet begränsat vill vi att de annars mörka, folktomma klassrummen blir trygga, levande kvartersrum för barn och unga. Kvällshänget i Lugnets skola i Hammarby sjöstad är ett bra exempel på hur vi kan ta tillvara det som redan finns i våra lokala samhällen: skolans lokaler, relationer och resurser för att skapa närvarande lösningar på verkliga behov. Det här goda exemplet ska spridas till fler stadsdelar.

Stockholms stad ska vara fri från diskriminering och en trygg plats för alla elever. Det stödjer deras utveckling till självständiga och trygga individer som kan fokusera på sitt lärande. Därför är det av största vikt att Utbildningsnämnden tillsammans med stadens skolor fortsätter att utveckla arbetet mot antisemitism, antiziganism, rasism, islamofobi, homofobi, transfobi, förtryckande könsnormer och andra skadliga fördomar. Skolorna ska i enlighet med skollag och annan lagstiftning förebygga, upptäcka och hantera förekomsten av dessa fördomar i verksamheten, liksom olika former av våldsbejakande extremism. Det är av vikt att arbetet främst fokuserar på insatser och konkreta aktiviteter och inte stannar vid analys och information.

En stad som tar tillvara digitaliseringens möjligheter

Staden ska tillhandahålla digitala tjänster till elever, anställda och vårdnadshavare vilka stödjer det pedagogiska arbetet, effektiviserar administration och planering, samt underlättar för vårdnadshavare. Tjänsteutvecklingen ska utgå från både användarna och verksamheternas behov. Med hög säkerhet för integritetskänsliga uppgifter ska tjänstestrukturen, så långt det är möjligt, bygga på öppna data och väl definierade gränssnitt mot externa system, vilket gör utveckling av nya tredjepartstjänster möjlig.

Staden ska utreda möjligheten att inrätta förstelärare i digitalisering, ett kunskapsnav för kollegialt stöd vid någon skolenhet eller i annan form för att bygga upp egen kompetens inom lärarkåren. Detta säkerställer en pedagogiskt förankrad implementering där stadens skolor snabbare tillvaratar utvecklingen, drar nytta av möjligheter och hanterar de utmaningar som digitaliseringen och dess verktyg ger.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunens uppgifter som huvudman inom skolväsendet enligt skollagen eller annan författning för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, fritidshem och fritidsklubb
- att styra och stödja Stockholms stads skolors arbete mot de nationella målen samt Stockholms stads mål om kunskaps- och resultatutveckling
- elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande insatser i stadens kommunala skolor
- stöd och vägledning vid skolval inklusive ett gemensamt system för skolval för alla skolor inom stadens gränser
- aktivitetsansvaret enligt skollagen, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, för ungdomar som inte fullföljt gymnasiet
- verksamhetsförlagd utbildning i skola
- insyn i fristående skolor i enlighet med skollagen samt att bevaka och hålla sig uppdaterad om fristående skolors planering och eventuella förändring i verksamheten
- godkännande och tillsyn av fristående fritidshem
- i samverkan med Förskolenämnden ansvara för omsorg på kvällar, nätter och helger för barn fram till vårterminen då de fyller tretton år, inklusive hantering av ansökningar
- administration av bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område
- att i samråd med kommunstyrelsen och Förskolenämnden söka statsbidrag som gäller de pedagogiska verksamheterna
- framtagande av en årlig rapport om trygghet och studiero i stadens skolor
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori Lokalvård

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska utbildningsnämnden

- främja alla barns och elevers utveckling och lärande och se till att alla barn och elever tidigt får lämpligt stöd för att nå sin fulla potential
- öka andelen elever som går ut grundskolan med behörighet till gymnasiet
- öka andelen gymnasieelever som tar examensbevis inom tre år efter påbörjade studier
- prioritera att upprätthålla lärartäthet inom grundskolan, särskilt vid vikande demografi i grundskolan
- säkerställa att alla barn och föräldrar i Stockholm gör ett välinformerat och obligatoriskt fritt skolval
- utveckla skolvalet med ett gemensamt system för alla Stockholms skolor och med begränsad möjlighet att använda kötid som urvalsprincip
- koppla resurserna som går till skolorna tydligare till respektive skolas elevers behov oavsett driftsform
- införa syskonförtur till förskolan så att syskon till elever i grundskolan har förtur till tillhörande förskola där verksamhetssamband finns
- utveckla evidensbaserade metoder och kompetens för att tidigt identifiera barn i behov av särskilt stöd och sätta in rätt insatser, med särskilt fokus på språkutveckling
- utse en gymnasieskola för ett pilotprojekt för särskilda insatser och metodutveckling med syfte att förebygga och förhindra studieavhopp, samt öka inslag av erfarenhetsdelning från framgångsrika verksamheter
- med stöd av modersmål stärka språkutvecklingen i skolan för elever med dåliga språkkunskaper där modersmålet ses som en resurs
- med systematik öka arbetslivsinslagen och den direkta kontakten med näringslivet i undervisningen med syfte att fler ska göra väl underbyggda och motiverade val avseende vidare studier, arbetsliv och yrke
- verka för fler yrkesprogram inom bristyrken i stadens egen eller fristående regi och att stadens egna yrkesprogram är attraktiva, håller hög kvalitet, med ökat antal förstahandssökande och som leder till arbete
- öka samordning mellan stadens skolverksamheter och integrationspaktens arbete för att tydligare ge bilder av arbetslivet
- verka för en dimensionering av gymnasieprogrammen som bättre motsvarar arbetsmarknadens behov och samarbeta med arbetsmarknadsnämnden och inom Storstockholms gymnasierregion för att fler elever söker yrkesutbildningar inom bristyrken
- erbjuda fler yrkesutbildningar i lärlingsform i samarbete med näringslivet
- upprätthålla och utveckla arbetet med behovsprövad och regelbundet omprövad distansundervisning utifrån erfarenheterna under pandemin för att kunna erbjuda mer flexibilitet i framtiden när elever behöver
- utreda hur skolorna arbetar med att tidigt identifiera elever med behov av särskilt stöd, som exempelvis elever med NPF-diagnoser, och föreslå åtgärder på hur skolornas arbete på området kan utvecklas samt hur likvärdigheten kan öka
- arbeta för att berörda personalkategorier på samtliga skolor ges möjlighet till kompetensutvecklingsinsatser för att höja kunskapsnivån i fråga om elever med NPF-diagnoser
- fortsätta att bygga ut Stockholms stads egna resursverksamheter på alla tre nivåer med tydliga syften och processer för varje nivå både för pedagogik, antagning och kompetensbehov per enhet
- säkerställa att fristående resursskolor kan fortsätta vara del av skolutbudet

- förstärka stadens centrala stöd till skolor utefter deras behov med tydliga prioriteringar av det som bäst stärker kunskapsresultat, trygghet och studiero
- säkerställa att utveckling av verksamheten tas fram och utvecklas i samarbete med förskolelärare, lärare och rektorer för att vara förankrade och fungera i förskolorna och skolorna
- minska administrationen för förskolelärare, lärare och rektorer och ge lärare tid och möjlighet att utveckla sitt arbete med kollegor och aktuell forskning. Extra stort fokus sätts på att systemstöd finns tillgängligt och alltid utvärderas utifrån till vilken grad det kan minska administration över tid.
- höja statusen på läraryrket genom konkurrenskraftiga löner och villkor för att säkra kompetensförsörjningen
- öka andelen behöriga förskolelärare och lärare i stadens förskolor och skolor
- öka fokus på att tillhandahålla behörighetskompletterande utbildning för lärare inom bristkategorier där relativt kort tid i studier kvarstår till uppnådd behörighet och legitimation
- kartlägga lärares kompetens i läs- och skrivundervisning och vid behov, exempelvis genom uppdragsutbildning, stärka dessa för att säkerställa evidensbaserade metoder inom läs- och skrivundervisning och tidiga insatser till stadens elever
- särskilt säkerställa att alla skolor med årskurser F-3 har behöriga lärare som behärskar evidensbaserade metoder för läs- och skrivinläring där prioritet ges till adekvat fortbildning där detta brister
- verka för att Stockholms stad går före med central rättning av nationella prov
- verka för tydligare och bättre riktlinjer med tydliga uppgifter och mandat för förstelärare
- säkerställa tydligare styrning för ämneskompetensfortbildning
- satsa på vidareutbildning till speciallärare
- som en del av ordinarie kvalitetsgranskning, kartlägga och följa upp skolor med hög personalomsättning och låga resultat i elevenkäter och vidta evidensbaserade åtgärder
- införa digitala förstelärare eller annan form för ökad kollegial kompetensuppbyggnad får en pedagogiskt förankrad implementering
- göra en översyn av elevers tillgång till digitala verktyg i Stockholm, med utgångspunkt i elevens lärande, och ta fram en plan för att alla elever ska ha likvärdiga förutsättningar
- säkerställa att digitala verktyg minskar den administrativa bördan för personal, elever och vårdnadshavare
- utveckla stadens digitala system för skolan så de genom öppna data och tydligt definierade gränssnitt kan dra nytta av tredjepartsutveckling hos externa aktörer och innovationer
- säkerställa att elevhälsan finns representerad i alla skolors ledningsgrupper
- säkerställa att alla stadens skolor har en välfungerande elevhälsa och elevhälsoteam med tillgång till alla funktioner; skolkuratorer, skolpsykologer, skolsköterskor och specialpedagoger till stöd för elever och lärare för fokus på kärnuppgifterna
- öka utbytet av erfarenheter mellan stadens skolor för att gemensamt höja kompetensnivån och inslaget av evidensbaserade och beforskade metoder i elevhälsoteamen
- bidra till att elevhälsans arbete i högre grad än idag sker i samverkan med andra aktörer i vård- och omsorgskedjan
- öka tillgängligheten till elevhälsan och skapa goda förutsättningar för elever att snabbt kunna få kontakt med och stöd av elevhälsan, bland annat genom digitala verktyg och en-väg-in i samverkan med Region Stockholm

- kalla alla elever till kuratorsamtal hos elevhälsan under höstterminen i åk 7
- skapa rutiner för att stödja att elever blir mer fysiskt aktiva och ge fler barn med vikande hälsa fysisk aktivitet på remiss från elevhälsa
- verka för investeringar i förbättrad luftkvalitet och låga bullernivåer i stadens skolor
- arbeta för att säkerställa att alla elever får de utmaningar de behöver i skolan för att möta särskilt begåvade elevers behov
- följa upp implementeringen av stadens strategi och struktur för stöd till elever med särbegåvning och deras skolor med målet att tydligare etablera best practice, sprida kunskap och arbetssätt till fler av stadens skolor, samt följa upp att progression sker i antalet elever som nås av en insats.
- i samarbete med SISAB arbeta för att öka trygghet och säkerhet samt motverka skadegörelse, klotter, nedskräpning och kriminalitet i stadens skolor
- systematiskt analysera och arbeta främjande för att öka elevernas studiero i alla skolformer och årskurser
- verka för att tillsammans med relevanta myndigheter genomföra satsningar som syftar till att bland barn och unga bygga förtroende för blåljusmyndigheter som polis, brandkår och ambulans, samt andra myndigheter, så som socialtjänsten
- utreda förutsättningarna för ett långsiktigt relationsbyggande samarbete mellan polis och skola, med syfte att stärka trygghet, förebygga rekrytering till kriminalitet och skapa tillit mellan unga och myndigheter
- motverka hedersrelaterat våld och förtryck och säkerställa att alla anställda kan identifiera barn och elever som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, samt hur detta ska hanteras i enlighet med utbildningsnämndens handlingsplan.
- samarbeta med stadens enhet mot hedersrelaterat våld och förtryck för att tidigt upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck
- terminsvis göra och redovisa en sammanställning av de antal elever som slutar komma till skolan där det bedöms att de tvingats resa till annat land av sina familjer, och säkerställa att varje enskilt fall följs upp av stadens samlade resurser i samverkan med rättsvårdande myndigheter
- utveckla samverkan mellan utbildnings- och socialförvaltningarna samt stadsdelsnämnderna för att stärka de skolsociala teamens arbete för att förebygga och möta elever som uppvisar riskbeteenden
- utveckla samordning och informationsöverlämning vid övergång från förskola till grundskola, oavsett huvudman, i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet
- stärka inslag av bedömning av språklig nivå i svenska vid start i förskoleklass eller som nyanländ till Sverige med tydlig plan för individuella insatser vid behov.
- tillsammans med stadsdelsnämnderna genom vidareutbildning säkerställa att all pedagogisk personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt med tillräckliga språkkunskaper
- i samverkan med kommunstyrelsen utveckla och stärka arbetet mot våldsbejakande extremism och olika former av rasism, till exempel antisemitism, samt säkerställa att skolans medarbetare har kunskap om hur frågor gällande våldsbejakande extremism ska hanteras och bemötas
- se till att skolorna ökar sin kompetens om HBTQI-frågor i samverkan med interna och externa aktörer och fortsätta arbetet med att certifiera skolornas verksamheter inom HBTQI-området med centralt fokus på de skolor där behoven bedöms vara störst

- underlätta för att elever kommer i kontakt med föreningslivet i anslutning till skoldagen och i samarbete med idrottsnämnden särskilt samarbeta med lokala idrottsföreningar
- utveckla samarbetet mellan fler skolor och idrottsföreningar under konceptet Skol-IF
- vid beställningar av skollokaler som inkluderar idrottshall tillse att dessa som regel byggs fullstora
- säkerställa att samtliga idrottshallar i staden tillgängliggörs för civilsamhället och nyttjas maximalt, även på kvällar, lov och helger.
- höj ersättningen per upplåtelse tillfälle till de skolor som hyr ut sina skolidrottslokaler till föreningslivet
- återställa och fördjupa samarbete och dialog med fristående skolor oavsett organisationsform i syfte att säkerställa ett bra utbud av skolor för alla elever i staden med förbättrade rutiner för övergångar.
- fortsätta arbetet för att Stockholms skolgårdar bättre rustas för att främja idrott och rörelseinriktad lek, med särskilt fokus på mer naturmaterial och grönytor genom en bättre fördelning mellan grönytor och hårdgjord yta
- erbjuda alla elever i årskurs 4–9 som riskerar att inte nå kunskapsmålen lovskola, inklusive simundervisning och potential för kontakt med arbetslivet under tiden
- motivera fler elever och deras familjer att använda sig av lovskolan
- tillse att lovskolan ges ett särskilt fokus kring läsande och språkutveckling i svenska
- fortsätta insatserna tillsammans med idrottsnämnden för ökad simkunnighet i samverkan med skolor och föreningsliv, med särskilt fokus på de elever som inte klarar godkänt i ämnet ”idrott och hälsa”
- tillsammans med idrottsnämnden erbjuda alla förskoleklasser i staden vattenvaneträning och förberedande simskola
- intensifiera arbetet för att se till att skollokaler blir mer energieffektiva
- servera mer viltkött i samtliga skolor, med målet att köttet ska ha ett så lokalt ursprung som möjligt
- samverka med Stockholm Business Region i insamlandet av från näringslivet relevant information om behov och anpassning av dimensionering av platser i skolor med internationell inriktning eller kursplan för att stödja rekrytering av talang till Stockholm och Sverige och i förlängning kunna behålla den
- tillsammans med socialnämnden utveckla arbetssätt där personer som riskerar hoppa av gymnasiet i högre utsträckning nås av tidiga insatser före skolavbrott. I arbetet ska även samverkan med fristående skolor stärkas
- med stöd av representanter från minoriteter samt experter genomföra åtgärder från kartläggningen ”Antisemitism i Stockholms skolor”
- tillsammans med socialnämnden säkerställa att det finns skolsamordnare i varje stadsdel
- säkerställ en följsam övergång från språkskola till grundskolan, med fortsatt tillgång till språkutvecklande pedagogik och utökat logopediskt stöd för elever med språkstörningarfarenheter och arbetssätten för skolan inom ramen för Fokus Järva ska implementeras i fler ytterstadsområden
- en differentierad avgiftsmodell för fritidsklubb ska införas likt modellen för kulturskolan
- säkerställa att skolskjuts ges till elever med särskilda behov som av staden placerats på boenden i annan kommun och som är antagen till anpassad skola eller resursskola inom Stockholms län
- etablera och utöka samarbeten med föreningar som erbjuder läxhjälp i socioekonomiskt utsatta och trångbodda områden

- se över möjligheten att införa kvällsöppen skola i form av kvällshäng i områden med begränsad tillgång till trygga och kostnadsfria mötesplatser för barn och unga
- Utred öppnandet av en högstadieskola i norra Bromma
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjliga former för samfinansiering av fullstora skolidrottshallar när skolans eget behov inte motiverar storleken, på ett sätt som inte belastar skolpengen

Äldrenämnden

En stad där ålder aldrig begränsar livets möjligheter

Fler lever längre och har ett friskare liv i Stockholm. Samtidigt har gruppen äldre blivit allt mer heterogen och inkluderar människor i ett brett åldersspann med olika bakgrund, utbildning, intressen, färdigheter, kulturer och boendemiljöer. Därför värnar vi om valfriheten inom omsorgen och om mångfalden av stöd och service till nytta för äldre. Det ska vara lätt att utveckla sina intressen och leva ett aktivt, socialt liv i Stockholm, oavsett ålder. Samtidigt står vi inför stora demografiska utmaningar med fler äldre och färre i arbetsför ålder. Detta kräver tydliga prioriteringar för att säkerställa att alla som behöver vård och omsorg också får det.

En stad som sätter värde på omsorgens medarbetare

För att säkra kompetensförsörjningen, i takt med att antalet äldre ökar, och blir en allt större andel av befolkningen i Stockholm, behöver staden arbeta på flera fronter för att fler ska vilja arbeta inom äldreomsorgen. Det handlar om att skapa karriärmöjligheter, erbjuda vidareutbildningar och inom ramen för vuxenutbildningen, skapa snabba vägar till jobb. Medarbetarna ska känna att deras insats värderas högt och att det finns stora möjligheter att utvecklas i sitt arbete.

Dessutom ska staden stärka insatserna för att fler medarbetare väljer att arbeta längre, exempelvis genom att se över friskvårdsbidragen för äldre medarbetare, införa en bonus för att stanna kvar, och ge utökade möjligheter för den som så önskar att bidra med sina erfarenheter till yngre kollegor. Staden bör även utreda hur ett språktillägg kan utformas för de medarbetare som talar ett språk som skulle kunna stärka äldreomsorgens förmåga att möta människor med olika ursprung. Införandet av arbetsskor inom äldreomsorgen stärker arbetsmiljön, skapar mer jämlika villkor och ökar stadens attraktivitet som arbetsgivare. Men för att säkerställa att reformen verkligen kommer hela äldreomsorgen till gagn, oavsett driftsform, behöver insatsen följas upp och utvärderas innan den implementeras inom andra verksamheter i staden.

Staden ska ta fram ett utbildningsprogram för alla medarbetare inom äldreomsorgen för att kontinuerligt stärka kompetensen och säkerställa att verksamheterna ligger i framkant vad gäller arbetsmetoder och teknisk utveckling.

Vi vill att staden anställer feriearbetare under sommarmånaderna vars arbetsuppgift blir att säkerställa aktiviteter och utevistelse för äldre, och extraanställda under vintertid som ger äldre personer möjlighet att få hjälp med halkbekämpning utanför sin bostad.

En stad utan onödig byråkrati och mer frihet

Många av de insatser och det stöd som staden tillhandahåller är biståndsbedömda, men allt behöver inte vara det. Därför vill Centerpartiet att fler av stadens insatser för äldre beviljas utifrån enkla kriterier istället för omfattande biståndsutredningar. I de fall biståndsbedömningar behövs ska den enskildes behov väga tungt. Därför krävs bland annat att all information om det stöd som finns är lättillgängligt och lättbegriplig.

Om anhöriga finns ska dessa kunna lämna sin bild av den äldres behov, särskilt i fall där det finns tecken på demens eller annan kognitiv svikt. Anhöriga tar ofta ett stort ansvar för den äldre och behöver stöd och information om vilka insatser som finns för avlastning. Mycket talar för att äldreomsorgen, av demografiska skäl, bli hårt ansträngd framöver, vilket kan sätta extra press på anhöriga. Det är därför viktigt att klargöra att

anhörigas insatser är frivilliga och att staden ska ha en generös hållning till avlastning och stöd.

Både för äldre som är i behov av biståndsbedömda insatser och de som klarar sig på egen hand är det viktigt att staden möjliggör ett rikt socialt liv och aktivt motverkar ofrivillig ensamhet. Genom samarbeten och stöd till civilsamhället ska Stockholm fortsätta erbjuda ett stort utbud av samlingsplatser och aktiviteter som riktar sig till äldre. Som en del av detta vill vi utreda möjligheten att införa nolltaxa för verksamheter som stimulerar rörelse och motion för personer över 65 år på stadens idrottsanläggningar. För oss är det självklart att äldre ska kunna njuta ett glas vin eller öl vid gemensamma träffar. Ett aktivt liv med värdighet och frihet innebär också att få möjlighet till små festliga inslag utan onödigt byråkratiskt förmynderi.

Många äldre bor kvar i bostäder som inte längre är anpassade efter personens behov eller önskemål. Men att flytta och byta bostad kan kännas som ett stort och slitsamt projekt. Staden bör utreda och överväga att införa en flyttlots för äldre som kan stödja och vägleda genom flyttprocessen, samt arbeta uppsökande med information riktad till äldre som vill men inte förmår att ta steget på egen hand mot en ny bostad. Att möjliggöra för fler äldre att flytta till bättre lämpade bostäder är bra för den enskilde och kan samtidigt skapa en önskad rörlighet på bostadsmarknaden.

Servicehusen ska utvecklas till attraktiva och trygga boendeformer. De är en viktig mellannivå mellan det egna hemmet och vårdboendet, där äldre kan känna gemenskap och trygghet samtidigt som de får tillgång till restaurang, aktiviteter och närhet till personal. Det minskar ensamhet, höjer livskvaliteten och är mer resurseffektivt än omfattande hemtjänstinsatser. Därför ska staden säkerställa att servicehusen även framöver erbjuder ett attraktivt alternativ för äldre med ökade behov, och att boendeformen utvecklas snarare än avvecklas.

Äldreomsorgen ska också präglas av flexibilitet och helhetssyn. När servicehus och vårdboenden samlokaliseras och delar resurser som kök, restaurang, fritidslokaler och uteplatser skapas en mer sammanhållen omsorgsmiljö. Det gör det möjligt för äldre att stanna i samma miljö även när vårdbehoven förändras, vilket minskar oro och underlättar för anhöriga. Samlokalisering ger dessutom bättre förutsättningar för personal att samarbeta och bidrar till trygghet och kontinuitet. Därför ska staden utreda möjligheterna att bygga nya boendemiljöer där olika äldreboendeformer delar resurser på detta sätt.

En viktig del i att skapa en värdig äldreomsorg är att människor får möjlighet att bo kvar i sitt eget sammanhang. Därför bör staden utreda förutsättningarna för fler, mindre äldreboenden, där närheten till lokalsamhället, gemenskapen och tryggheten står i centrum.

En stad där trygghet och hälsa går hand i hand

Det kan vara en stor omställning att gå från ett självständigt liv till att senare i livet behöva söka hjälp. Många avstår, trots stora hjälpbehov. Närstående kan känna oro för en äldre person i sin närhet – över glömska, eller nedstämdhet, undernäring, ensamhet onödiga risker eller misstanke om våld och försummelse.

Idag är det endast möjligt att lämna in en orosanmälan till socialtjänsten gällande barn under 18 år, men vi menar att även äldre kan befinna sig i en särskilt utsatt situation som kan hjälpas av en uppsökande kontakt. Därför bör staden införa möjlighet till orosanmälan även för äldre personer.

En stor del av arbetet som rör äldre fokuserar på att svara upp mot en sviktande hälsa, men det är av stor vikt att staden också arbetar förebyggande med hälsofrämjande insatser. Med subventioner av träningskort, stöd till föreningslivets insatser för äldres hälsa, ett fortsatt Matlyft och Friskvård på recept kan allt fler äldre bibehålla god hälsa längre upp i åldrarna.

Varje vinter innebär halka och snö ett hinder för många äldre i vardagen. Att ta sig ut för att handla, besöka vårdcentral, träffa andra eller ta en promenad blir svårare och det leder i sin tur till minskad fysisk rörelse och social isolering. Vi vill utveckla stadens fixartjänst inför ett pilotprojekt under namnet Vinterhjälpen, där äldre ska kunna få hjälp med till exempel snöskottning eller sandning utanför sitt hem under vintermånaderna. Vi ser stora möjligheter med att koppla Vinterhjälpen till arbetsmarknadsinsatser och att samarbeta med civilsamhället, ideella organisationer och lokala företag. Det skulle inte bara öka tryggheten för äldre, utan också stärka lokalsamhället och ge meningsfull sysselsättning för personer som står utanför arbetsmarknaden.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- en central samordning av såväl planering som byggande och andra förändringar av vård- och omsorgsboenden, servicehus och korttidsboenden inom stadsdelsnämndernas samverkansområden
- central samordning och hanteringen av korttidsplatser
- uppföljning, utvärdering och utveckling av äldreomsorgen i syfte att säkerställa hög kvalitet
- uppföljning av myndighetsutövningen inom äldreomsorgen i syfte att säkerställa likställigheten i hela staden
- inspektion av stadens äldreomsorg liksom kvalitetsobservation oavsett utförare
- kvalitetsobservation av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- bidragsgivning till ideella organisationer inom äldreomsorgen
- samarbete med Region Stockholm i gemensamma frågor samt inom Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum
- övergripande utbildning, fortbildning och kompetensutveckling av medarbetarna i äldreomsorgen
- stadens jourverksamhet inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning
- hantering av ansökningar om trygghetslarm samt installation och larmmottagning
- köhanteringssystemet för vård- och omsorgsboenden samt servicehus
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om valfrihet (LOV)
- förvaltning av stadsövergripande avtal avseende hemtjänst, dagverksamhet samt vård- och omsorgsboende enligt LOV
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling för korttidsplatser för äldre, samt förvaltning av avtal där stadsdelsnämnder så önskar, i samarbete med servicenämnden och berörda stadsdelsnämnder genomföra stadsövergripande upphandlingar å stadsdelarnas vägnar
- särskilt leda och samordna utvecklingen av äldreomsorgen i samarbete med stadsdelsnämnderna inom områdena digitalisering, karriärvägar och utbildning
- årligen till nämnden redovisa en sammanställning av hur arbetsmiljöarbetet inom äldreomsorgen fortskrider

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden:

- tillsammans med berörda nämnder utforma friskvård för äldre, genom subventioner, stöd till föreningsliv och en utökning av friskvård på recept
- se över Kultur för äldre för att undersöka hur det kan nå fler
- ta fram en strategi för att se till att äldre ska få samma tillgång till samhällsinformation som andra medborgare
- dra lärdomar från pandemin för att se över vilka digitala hjälpmedel som kan minska den sociala isoleringen och öka delaktigheten i samhället för äldre
- tillsammans med kulturnämnden möjliggöra för att utnyttja bibliotekens lokaler för kurser i smarta telefoner, datorer och annan informationsteknologi.
- förtydliga information till anhöriga om vilket stöd de själva och den äldre kan få och hur biståndsprocessen går till
- utreda vilka insatser som inte bör ligga under biståndsbedömning utan som kan ha andra, enklare urvalskriterier, i syfte att förenkla för både den enskilde och biståndshandläggaren
- värna valfriheten och mångfalden i äldreomsorgen
- utveckla arbetssätt så att äldre får större inflytande över biståndsprocessen och vilken hjälp de behöver
- äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att införa ramtid fullt ut
- fortsätta digitalisera äldreomsorgen för ökad trygghet, valfrihet och delaktighet
- prioritera att hitta ny och behålla befintlig kompetens inom äldreomsorgen.
- tillsammans med berörda nämnder möjliggöra för vård- och omsorgsboende att ha serveringstillstånd
- fungera som kunskapsbank med goda exempel på hur livskvaliteten för äldre kan öka genom mat, utomhusvistelser och aktiviteter. Goda exempel ska spridas mellan boenden och stadsdelar
- erbjuda korta utbildningar och inspirationskvällar för unga som sommarjobbat eller som genom ungdomsbesök jobbat inom äldreomsorgen, med syfte att locka fler att utbilda sig inom omsorgsyrsken
- utvärdera de insatser som gjorts för kompetenshöjning och se över hur kraven på utbildad personal och språkkunskaper ser ut och i vilken takt dessa krav behöver höjas utifrån kompetensförsörjningens läge
- bidra tillsammans med berörda nämnder till att stadens stadsplanering görs så att äldre lätt och tryggt kan ta sig runt i staden
- samverka för att staden tar ett samlat grepp för ökat byggande av äldrebostäder genom att förkorta och förenkla planprocessen, tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- säkerställa att äldres och pensionärsföreningars kunskaper och åsikter tas till vara
- verka för att staden i högre grad behåller erfaren och äldre personal
- tillsammans med andra nämnder stödja föreningar som genomför riktade aktiviteter mot äldre
- samverka med region Stockholm för att utreda hur äldres egenvård kan stärkas samt tillsammans med regionen fortsätta utvecklingen av konceptet god och nära vård
- i samråd med Storstockholms brandförsvaret initiera informationsinsatser riktade till äldre i syfte att minska brandolyckor

- fortsätta utvecklingen av en nämndövergripande struktur i arbetet mot välfärdsbrott med fokus på riktade kontroller genom tillämpning av riskprofiler och en ökad grad av dokumentation och informationsdelning
- inför orosanmälan för äldre personer och synliggör möjligheten till detta på stadens hemsida
- utred nyttan av en flyttlots för äldre som coachar genom flyttprocess samt arbetar uppsökande med informationsinsatser riktade till äldre
- ta fram ett utbildningsprogram för medarbetarna med syfte att fortlöpande stärka kompetensen inom äldreomsorgen och för att säkerställa att staden ständigt ligger i framkant gällande arbetsmetoder och teknisk utveckling
- genomför ett pilotprojekt, Vinterhjälpen, som ger äldre personer möjlighet att få hjälp med halkbekämpning utanför sin bostad under vintersäsongen
- utred möjligheten till fler, mindre äldreboenden så att fler kan bo kvar i sitt lokalsamhälle
- utred möjligheten att införa nolltaxa för verksamhet som stimulerar rörelse och motion för personer 65+ på stadens idrottsanläggningar
- säkerställa att servicehusen även framöver erbjuder ett attraktivt alternativ för äldre med ökade behov, och att boendeformen utvecklas snarare än avvecklas
- utred möjligheterna att bygga nya boendemiljöer där olika äldreboendeformer delar resurser som kök, restaurang, fritidslokaler och uteplatser

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämndens uppgift är att garantera rättstrygghet för personer som inte själva kan sköta sin ekonomi, bevaka sin rätt eller sörja för sin person. Nämnden har därför ansvar över att utöva tillsyn över godmanskap och förvaltare. Insatserna ska vara av hög kvalitet och trygga för den enskilde. För att uppnå detta är en väl fungerande tillsyn av ställföreträdarna grundläggande. Handläggningen ska vara rättssäker och effektiv. Nämnden ansvarar även för tillsyn och kontroll över alla föräldrar i Stockholms stad som förvaltar underåriga barns tillgångar. Syftet med tillsynen är att förhindra att barn, eller myndiga personer som inte själva kan ta tillvara sin rätt, missgynnas ekonomiskt eller rättsligt.

Rekryteringsarbetet av gode män och förvaltare är av stor vikt för att säkerställa att de stockholmare som är i behov av en förmyndare också får det. Samtidigt är det mycket viktigt att kontinuerligt arbeta för att stadens överförmyndare trivs med sitt uppdrag, att arvoden betalas ut enligt plan och att den byråkratiska bördan jämte mot staden är så liten som möjligt.

Nämndens uppgifter

Överförmyndarnämndens uppdrag är reglerat i föräldrabalken. Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- rekrytering och byte av gode män och förvaltare
- tillsyn och arvodering av gode män och förvaltare
- information och utbildning av gode män och förvaltare
- särskilt stöd för rekrytering och arvodering av särskilt förordnade vårdnadshavare till ensamkommande flyktingbarn

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska utbildningsnämnden

- prioritera arbetet med att korta handläggningstiderna
- driva fler rekryteringskampanjer för rekrytering av ställföreträdare med olika metoder och utvärdera utfall
- fortsätta arbetet med att se över hur utbildningen av gode män kan förbättras med fokus på effektiva utbildningsinsatser
- samarbeta med relevanta aktörer så att även ideella krafter tas tillvara samt fortsätta den dialog som inletts med funktionshinderrådet
- samverka med arbetsmarknadsnämnden i inrättandet av stadens förvaltarenhets
- fortsätta arbetet med att ta fram metoder och nyckeltal för att mäta kvalitet, tillgänglighet, bemötande, rättssäkerhet, effektivitet samt huvudmännens och ställföreträdarnas uppfattning om verksamheten
- utveckla den interna kontrollen i syfte att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och kommunstyrelsens anvisningar och säkerställa att den är aktiv och integrerad i organisationen. I detta arbete ska särskilt beaktas eventuell kritik från granskningsmyndigheter såsom länsstyrelsen och Justitieombudsmannen
- fortsätta arbetet med att systematiskt förbättra arbetssituationen och arbetsmiljön för de anställda, med målet att nämnden ska vara en dynamisk, professionell och uppskattad arbetsplats
- bistå arbetsmarknadsnämnden med inrättande av stadens förvaltarenhets
- fortsätta att driva ett långsiktigt och hållbart förändringsarbete mot en effektivare och mer ändamålsenlig organisation

R IV

ÖFN:2

- åtgärder ska vidtas för att säkerställa rättssäkerheten gentemot huvudmannen och löpande följa upp ärendeflöden
- rekryteringsarbetet ska utvecklas för att säkerställa att de stockholmare som behöver god man eller förvaltare också kan få det
- säkerställ att arvoden till gode män utbetalas enligt avtal

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: 1. Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 1200,7 mnkr för följande ändamål:

CM 2	
Regelverk	
Resultatenheter	-200,0
Ombudgeteringar VB	-80,0
Politiska organisationen - rotlar och partikanslier	-95,0
Utvecklingskostnader IT	-150,0
Särskilda uppdrag SN	-3,0
Trygghetsinsatser	
Ordningstvakter, narkotikasök m.m.	-60,0
Beredskapsåtgärder	-16,0
Platssamverkan	-20,0
Platsutveckling i trygghetsskapande syfte	-7,0
Säkerhetsöversyn centrala system	-15,0
Förstärkt infosäkarbete, 1 mnkr per stadsdelsnämnd	-7,7
Miljö- och klimatinsatser	
Lokala åtgärdsprogram	-20,0
Biologisk mångfald	-15,0
Kemikaliesmart förskola	-10,0
Utbildningsnämnden: Förstärkt arbete med måltider och kemikaliesmart skola	-15,0
Doktorandtjänst, klimatanpassning	-0,7
Servicenämnden: Återbrukscentral (projekt, etablering och viss drift)	-10,0
Insatser för en levande och demokratisk stad	
Kulturpark Snösätra	-2,0
Högtider och evenemangsdagar i fokusområden	-3,0
Lokalt arbete för ökad demokrati och ökat valdeltagande	-4,0
Mötesplats för transpersoner	-1,0
Hyreskompensation för nya eller upprustade parklekar	-4,0
Hyresstöd Tekniska museet filial Tensta	-1,3
Romsk inkludering (2026-2030)	-1,0
Lokalt Näringslivsarbete	-4,0
Nattlivsfonden, för ljudsäkring av nattlivet	-20,0
Välfärdsinsatser	
Förskola - bidrag för hög hyra	-100,0
Särskilda boenden för äldre	-5,0
Särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning (LSS, SoL)	-15,0
Centrala medel för placeringar socialtjänsten	-60,0

Socialnämnden: SHIS lgh	-10,0
Förvaltarenhet AmN	-20,0
Yrkes-SM	-2,0
Äldreomsorg med inriktning samiska och meänkieli	-2,0
Stärkt arbete mot välfärdsbrott	-11,0
Partssamarbete för ökad kvalitet och fler som vill jobba i äldreomsorgen	-25,0
AmN vuxenutbildning	-80,0
Tomgångshyror SDN (Äldre)	-50,0
Oförutsett (lokaler)	-5,0
Skolidrottslokaler	-32
Pilot stadsdelsnämnder	-1,0
Oförutsedda behov	
Oförutsedda behov	-18,0
Summa CM 2: Till KS:s förfogande för oförutsedda behov	-1200,7

Vidare reserveras 360,0 mnkr i Central medelsreserv: 3. *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, fritidshem, fritidsklubb grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning, anpassad grund- och gymnasieskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden.

I Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* har utgifter om 655,0 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende investeringar för exempelvis följande ändamål:

- Blå investeringsmiljard, inklusive lokala åtgärdsprogram vatten och Stockholm vid vattnet, 200 miljoner kronor per år i fem år.
- Klimatmiljard, inklusive ytterligare medel för klimatanpassning. 140 miljoner kronor.
- Klimatfond, för företagare, föreningar och privatpersoner att söka medel för projekt som medför klimatnytta. 40 miljoner kronor.
- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Trygghetsinvesteringar
- Parklekar
- Biologisk mångfald
- Naturreservat
- Trädvård och -plantering
- Upprustning av parkmiljö i anslutning till förskolegårdar
- Större investeringar på parkmark till följd av erosionsproblematik mm.
- OB-förskola

I Central medelsreserv: 5. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 600 mnkr i huvudsak för ej aktiverbara utgifter som klassificeras som driftkostnader hänförliga till investeringsprojekt. Kostnaderna följer i allt väsentligt av ändrad lagstiftning där kostnader som tidigare räknats in i investeringar och skrivits av under lång tid men som nu enligt svensk lag ska definieras som driftkostnader och tas upp som utgifter under det år de inträffar. Exempel på sådana kostnader är rivning, sanering och detaljplanekostnader.

Finansförvaltning

Mnkr	Budget 2025	Budget 2026 (KS)	Budget 2026 (C)
Pensioner, arbetsgivaravgifter	-10 185,3	-10 418,7	-10 418,7
Pensionsersättning, personal- omkostnadspålägg från nämnderna mm	8 150,0	8 250,0	8 250,0
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter mm	-2 035,3	-2 168,7	-2 168,7
Skatteintäkter och begravningsavgifter	66 794,0	69 244,1	68 297,6
Utgjämning och fastighetsavgift	-6 464,6	-6 726,1	-6 726,1
Utdelning	340,0	630,0	630,0
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	119,9	488,3	488,3
Disposition begravningsavsättning	40,0	37,2	37,2
Summa finansiering verksamhetens nettokostnader	60 829,2	63 673,5	62 726,9
Interna ränteersättningar	2 374,0	2 596,6	2 596,6
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,1
Avskrivningar	3 000,9	3 268,9	3 268,9
Ej aktiverbara utgifter (CM5)	675,0	843,0	600,0
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	1300,0
Upplåningsbehov	3 360,8	4 407,3	4 378,8
Summa finansiering investeringsplan	7 236,8	8 719,3	9 547,8

Förslag till budget 2026 och inriktning för 2027 och 2028

Under Finansförvaltningen redovisas de samlade kostnaderna för pensioner och arbetsgivaravgifter, stadens skatteintäkter, intäkter för fastighetsavgifter med mera. Finansförvaltningen tillgodogörs interna ersättningar för pensioner och personalomkostnadspålägg från nämnderna. Här upptas finansiellt resultat, aktieutdelning samt interna ränteersättningar från nämnder för investeringar.

Exploateringsinkomster vid markförsäljning, motsvarande det bokförda värdet, tas upp under exploateringsnämnden. De samlade budgeterade investeringsinkomsterna framgår av investeringsplanen.

Pensioner, arbetsgivaravgifter m.m.

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Pensioner		
Utbetalningar pensioner	-1 298,3	
Pensionsavgifter	-1 509,5	
Särskild löneskatt (24,26 %)	-681,2	
Förändring av pensionsskuld (inkl särsk löneskatt)	-116,0	
Summa	-3 604,9	
Övriga personalkostnader	-100,0	
Arbetsgivaravgifter (inkl avtalsförsäkring)	-6 713,8	
Ersättningar från nämnderna för pensioner och personalförsäkring		8 250,0
Summa	-10 418,7	8 250,0
Anslagsfinansierad del av pensioner/ arbetsgivaravgifter mm	-2 168,7	

Pensioner

Här redovisas stadens samlade kostnader för pensioner för så väl aktiv som pensionerad personal. Staden redovisar pensionskostnader enligt blandmodellen. För anställda inom staden gäller avgiftsbestämda pensionsavtalet AKAP-KR. Somliga anställda födda 1985 och tidigare har valt att vara kvar i tidigare pensionsavtalet vilket är delvis förmånsbestämt. Pensionsskulden avser förmånsbestämd ålderspension och avtalspension. Skulden beräknas enligt beräkningsmodellen, RIPS 21. Den del av skuldförändringen som avser ränta budgeteras under finansiella kostnader.

Arbetsgivaravgifter

Stadens nämnder betalar lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkring och pensioner genom ett personalomkostnadspålägg, som läggs på lönesumman. För arbetstagare födda 1960 och senare har detta beräknats till 40,0 procent för 2026. Pålägget består av följande poster: Lagstadgade arbetsgivaravgifter om 31,42 procent, avtalsförsäkringar om 0,20 procent och kalkylerade kostnader för avtalspension om 8,4 procent. Pålägget för personer födda 1959 och tidigare uppgår till 16,0 procent. Riktlinjen är att förändrade arbetsgivaravgifter eller avtalsförsäkringar, som beslutas om året innan budgetåret, ska påverka personalomkostnadspålägg, som tas ut budgetåret.

Skatteintäkter och begravningsavgifter

Mnkr	Skatteunderlag/ skattesats/avgift	Intäkter
Förskott efter uppräknat skatteunderlag 2026:	378 590,0	68 032,6
Utdebitering	17,97	
Begravningsavgift	0,07	265,0
Summa skatteintäkter och begravningsavgifter		68 297,6

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2026, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2024, är uppräknad med en bedömning av utvecklingen under inkomståren 2025 och 2026. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Regions bedömning den 21 augusti 2025. Skatteunderlaget beräknas öka med 3,8 procent år 2025 och 4,2 procent år 2026. Stadens skatteinkomster är beräknade på en skattesats om 17,97 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodogörs staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften uppgår till 7,0 öre av uppräknat skatteunderlag (7,0 öre 2025).

Utjämning och fastighetsavgift

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Inkomstutjämning	-7 327,7	
Kostnadsutjämning	-1 227,4	
Regleringspost		2 363,8
LSS-utjämning	-2 013,8	
Fastighetsavgift		1 479,0
Summa	-10 569,0	3 842,8
Netto utjämning och fastighetsavgift	-6 726,1	

Utjämningssystemet

Kommuner och regioner garanteras genom inkomstutjämningen 115 procent av medelskattekraften i riket. Stockholms stad och andra kommuner som har en skattekraft över den s.k. *garantinivån* betalar en inkomstutjämningsavgift till staten. Det slutliga utfallet av inkomstutjämningen kommer att fastställas under december månad 2025.

LSS-utjämning

LSS-utjämningen utjämnar för kostnadsskillnader i kommunernas LSS-verksamhet. Kostnadsutjämningsystem för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) infördes 2004. Gällande prognos för LSS-utjämningen utgår från SCB:s prognos i juni 2025.

Fastighetsavgift

Från och med år 2008 har den statliga fastighetsskatten ersatts av en kommunal avgift. Fastighetsavgiften baseras på ett taxeringsvärde med ett högsta tak som justeras årsvis. Detaljerade regler utfärdas av Skatteverket.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag. Utdelning till staden sker från moderbolagets egna kapital.

I budget föreslås en preliminär utdelning om 630 mnkr från Stockholms Stadshus AB. Det slutliga beloppet beslutas i samband med tertialrapport 2 och därtill eventuellt hörande extra bolagsstämma för Stockholms Stadshus AB. Vid ordinarie årsstämma 2026 beslutas inte om någon utdelning från koncernen.

Mnkr	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Räntenetto	574,3	722,5	716,7	694,9
Övriga finansiella intäkter	2,0	2,3	2,3	2,3
Övriga finansiella kostnader	-44,3	-41,6	-42,6	-42,6
Finansiella kostn pensionsskuld exkl löneskatt	-412,1	-195,0	-270,1	-383,0
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	119,9	488,3	406,3	271,6

Kommunstyrelsen agerar genom stadsledningskontoret som kommunkoncernens samlade finansfunktion. Samtliga upplånings- och placeringsbehov sker genom stadsledningskontorets internbank. Finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad anger ramar för finansverksamheten i kommunkoncernen, det vill säga Stockholms stad, Stockholms Stadshus AB och dess majoritetsägda bolag samt stadens övriga helägda bolag. Finanspolicyn ska fastställas av kommunfullmäktige årligen och revideras vid behov. En riskkontrollfunktion övervakar att de finansiella riskerna håller sig inom de ramar och regler som finns angivna i finanspolicyn.

Enligt finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad ska staden och samtliga bolag erhålla upplåning och placering med villkor motsvarande kommunkoncernens externa finansieringskostnad med utrymme för en marknadsmässig kreditmarginal och eventuell omkostnadsersättning.

Övriga finansiella intäkter utgörs i första hand av ersättning som tas ut i samband med att staden går i borgen. Enligt gällande regler för stadens borgenshantering ska staden vara restriktiv avseende nya borgensåtaganden. Övriga finansiella kostnader utgörs i huvudsak av kostnader för rating, syndikerat låneavtal (betalningsberedskap) och marknadsprogram samt bankavgifter. Den del av pensionsskulden som är att betrakta som en finansiell kostnad inklusive löneskatt redovisas under finansiella kostnader.

Begravningsfond

Begravningsverksamheten finansieras genom en begravningsavgift. Överskott/underskott inom verksamheten avsätts centralt för balansering av resultat, som återförs till avgiftskollektivet.

Internränta

Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta i samband med budget. Staden eftersträvar en internränta som är relativt stabil och som reflekterar kommunkoncernens genomsnittliga finansieringskostnad de kommande åren. Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta för 2026 till 2,8 procent, (2,8 procent 2025). Räntan för bostadsrättsinnehav motsvarar internräntan.

Kommunfullmäktige fastställer därutöver kalkylräntan för enskilda projekt till 5,0 procent.

Räntan för markinnehav motsvarar avgäldsräntan för tomträtter, som uppgår till 3,0 procent (3,0 procent 2025).

Kapitalkostnadsberäkning

Vid beslut om ny-, om- och tillbyggnadsprojekt gällande lokaler och bostadslägenheter med kostnadsbaserad hyresberäkning, och med SISAB, Micasa och fastighetsnämnden som hyresvärd, baseras dessa på en mer långsiktig kapitalkostnadsberäkning. Den del som avser kostnaden för en kapitalskuld beräknas med en bestämd procentsats, en kalkylberäkningsprocent. Kalkylberäkningsprocenten ska gälla vid bedömning av ett projekt i samband med beslut och därefter vara fast för detta specifika projekt i samband med uppföljning under hela genomförandetiden. Hyresofferter från berörda bolag och fastighetsnämnden ska avseende kapitalskulden kompletteras med denna kalkylberäkningsprocent.

Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen ska under perioden prioritera affärsmässiga och nödvändiga infrastrukturinvesteringar som är nödvändiga för en snabbt och hållbart växande stad. Bolagskoncernen har en viktig roll i att driva stadens arbete med att minska klimatutsläpp och att genomföra klimatanpassningsåtgärder samt är en betydande aktör i stadens övergripande hållbarhetsarbete i enlighet med stadens mål.

Kommunkoncernens stora investeringsvolym medför ett ökat ansvar för bolagen med fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar i de stora projekten samt kontinuerlig översyn av befintligt bestånd för att identifiera strategiskt lämpliga objekt att avyttra. Inhyrningar ska föregås av en risk- och konsekvensanalys. Det är angeläget med en balans mellan egen finansiering och upplåning så att den finansiella stabiliteten inte äventyras. Det är även angeläget att ersättningsinvesteringar inte trängs ut av nyproduktionsprojekt. Omvärldsfaktorer såsom räntekostnadsnivåer och byggkostnadsutveckling innebär finansiella risker som måste bevakas för att planerade projekt ska kunna genomföras med rimliga avkastningskrav och utan att generera nedskrivningsbehov. Givet vad som har framkommit under översyn av projekt såsom Slussen och Stockholms framtida avloppssystem (SFA), så bör särskilt fokus riktas till att öka transparensen och det politiska ansvarstagandet i beslutsprocesserna samt se till att hålla nere kostnadsutvecklingen.

Bolagskoncernen ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt för att nå en bättre struktur när det gäller standard, geografiskt läge och åldersfördelning. Takten i bostadsbyggandet ska vara hög och bolagen i koncernen ska aktivt verka för blandade bostadsområden genom olika upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar. I en tid av ekonomisk osäkerhet kan koncernen, som offentligt styrd och finansierad, bidra till att hålla produktionstakten uppe och hålla bostadsmålen inom räckhåll.

Bolagen har fortsatt ett särskilt uppdrag att minska administrativa och indirekta produktionskostnader och att utföra sitt uppdrag effektivt utifrån respektive bolags förutsättningar och verksamhet.

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar merparten av Stockholms stads aktiebolag. Stockholms Stadshus AB är moderbolaget i koncernen som består av 16 aktiva dotterbolag eller underkoncerner, samt ett intressebolag.

Styrelsen för Stockholms Stadshus AB, koncernstyrelsen, ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB ska kontinuerligt följa större investeringsprojekt med särskilt fokus på projekt med långsiktiga effekter för stadens tillväxt, ekonomi och omställningen till en hållbar stad, samt bidra till stadens långsiktiga strategi att renodla fastighetsägandet i samband med översyn av stadens fastighetsbestånd. Möjligheterna att tillsammans med fastighetsbolagen överföra fastigheter mellan bolag som ur ett nyttjandeperspektiv bör utvecklas för annat ändamål, ska prövas kontinuerligt.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för huvuddelen av Stockholms stads aktiebolag och ska leda bolagskoncernen. I kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, samt att utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag. Moderbolaget följer upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer och av kommunfullmäktige gemensamma direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, i samverkan med stadsledningskontoret. Moderbolaget ska inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt återföra väsentlig och strategisk information till kommunstyrelsen.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- tillsammans med kommunstyrelsen leda arbetet med att flytta ut stadens förvaltningar och bolag, från innerstad till ytterstad
- säkerställa effektiva processer i bostadsbyggandet samt att samhällsservice och övrig stadsutveckling i enlighet med stadens målsättningar planeras i tidiga skeden
- tillsammans med kommunstyrelsen konsolidera en sammanslagning av de tre bostadsbolagen och leda det fortsatta arbetet med ett allmännyttigt bostadsbolag i stadens regi samt leda och följa upp arbetet med strukturförändringar i fastighetsägandet för att renodla och effektivisera stadens fastighetsbestånd
- medverka till ökat samarbete mellan kommunkoncernen och näringsliv samt civilsamhälle för en mer innovativ stadsutveckling, flerdimensionella fastighetsbildningar och snabbare processer
- svara för koncernens övergripande arbete för att nå målet om en klimatpositiv stad år 2030 samt att stadens egen organisation ska vara fossilfri år 2030
- tillsammans med kommunstyrelsen utveckla kommunkoncernens strategiska planering och uppföljning för en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning
- stötta och driva på för att stadens bolag ska intensifiera sitt arbete med energieffektivisering, samt för att kommunkoncernens installation av egen elproduktion ska öka
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning genom mer sol- och vindkraft i Stockholmsregionen med målet att tredubbla solenergiproduktionen i Stockholm
- bidra till målet att öka solenergiproduktionen i Stockholm genom att bygga mer på stadens egna tak
- tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden vara ledande i stadsutvecklingen av Älvsjö centrum, inklusive ett idrottskluster på Sjöängen. Inkluderat i arbetet är att se över framtiden för Stockholmsmässan AB

- tillsammans med berörda nämnder utreda möjliga former för samfinansiering av fullstora skolidrottshallar när skolans eget behov inte motiverar storleken, på ett sätt som inte belastar skolpengen
- verka för utvecklad best practice vid nybyggnation och bistå bostadsbolaget i arbetet att bygga fler överkomliga hyresbostäder med hyror som unga, studenter och andra grupper med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att efterfråga
- i samråd med berörda nämnder och bolag genomföra en inventering av existerande kommunala fastigheter som är tekniskt lämpliga att förses med vegetationsklädda tak, och påbörja arbetet med att genomföra installation på de mest prioriterade objekten
- i samråd med berörda nämnder och bolag ta fram en strategi för att förenkla och underlätta för fastighetsägare som vill installera vegetationsklädda tak på befintliga fastigheter, genom att tillhandahålla vägledande exempel och teknisk rådgivning
- i samråd med berörda nämnder och bolag samt fastighetsägare i området, initiera ett arbete tillsammans med regeringen och statens relevanta myndigheter för att skapa Nordens största försvarscentrum i Kista
- i samråd med Stockholm Business Region, jobbar mot att få företag i den privata sektorn inom försvarsindustrin att etablera sig i Kista
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheten att ersätta stadens bostadsmål med ett BOA-mål som säkerställer att nya bostäder svarar mot efterfrågan hos olika hushållstyper

Bostadsbolaget

En bra bostadssituation är en förutsättning för ett tryggt och fritt liv. Det allmännyttiga bostadsbolaget ska som stadens samlade kommunala bostadsaktör erbjuda trygga, socialt hållbara och överkomliga bostäder i hela Stockholm – med fokus på blandade bostadsområden, social rörlighet och minskad segregation.

Sammanläggningen av Familjebostäder, Stockholmshem och Svenska Bostäder ska ge allmännyttan mer kraft att leverera nytta för stockholmarna. Efter fusionen finns förutsättningar att samla förvaltning, nyproduktion och utveckling i ett bolag som resulterar i högre kvalitet, lägre overheadkostnader, standardiserade rutiner, bättre upphandlingsförmåga och en mer enhetlig upplevelse för hyresgästerna. Med ett samlat bestånd som omfattar över 75 000 hyresrätter blir bostadsbolaget en aktör med stordriftsfördelar redo att möta nya uppdrag.

Bostadsbolagen ska återgå till sitt ursprungliga syfte – att erbjuda bostäder till breda samhällsgrupper, men att de främst ska riktas till de grupper som upplever störst utmaningar på bostadsmarknaden. Efter en övergångsperiod på fem år ska samtliga allmännyttiga bostäder fördelas efter behov – inte efter kötid. Bostadsförmedlingen får en ny, central roll i att förmedla såväl allmännyttiga som privata socialt hållbara hyresbostäder efter behov, och göra nya bedömningar när hyresgästers situation förändras. Befintliga hyresgäster i bostadsbolaget bor kvar på sina kontrakt, men vid utflyttning eller nyproduktion tillämpas den behovsstyrda principen. Vid vakanser återlämnas bostadsbolagets bostäder till Bostadsförmedlingen, och behovstilldelade kontrakt ska heller ej få bytas.

Bostadsbolaget ska renovera och uppgradera sitt bestånd klokt – där likvärdig standard och valbara nivåer stärker tryggheten för hyresgästen. Mellan hyresgästers frånträde och tillträde ska översyn göras, och hyresgäster ska informeras i god tid inför stundande renoveringar eller åtgärder. En obligatorisk minimistandard för upprustning ska etableras, där ytterligare tillval i sin tur påverkar hyressättningen. Vid större renoveringar i beståndet ska bostadsbolaget även se över möjligheterna att göra tillbyggnader, göra bruna fastigheter gröna, samt förse fastigheter med solceller eller vegetationsklädda tak.

Levande stadsdelar och centrum skapas i samverkan – särskilt i ytterstaden. Bostadsbolaget ska intensifiera samarbetet med andra fastighetsägare och myndigheter kring centrumutveckling, med mål om trivsel, trygghet och bättre näringsvillkor för lokala företagare. Blandade bostadsområden minskar segregation och stärker staden. Segregationen är starkt kopplad till stadens fysiska struktur – därför ska bostadsbolaget verka för sammankopplade stadsdelar, fler bostadsformer och variation i lägenhetsstorlekar. Bostadsbolaget ska även tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheten att ersätta stadens bostadsmål med ett exempelvis ett BOA-mål för att motverka en snedvridning av bostadsstorlekarna i nyproduktion. Fler hyresrätter behövs även i områden som idag domineras av bostads- och äganderätter, och motsvarande blandning ska eftersträvas i delar av staden där hyresrätten är den dominerande upplåtelseformen. Bostadsbolagets bestånd och nyproduktion ska därför styras av den så kallade *Helsingforsmodellen*.

Som en del i arbetet med att motverka segregationen ska bolagen påbörja och medverka i utvecklandet av Järvafältet genom att bygga Järva stadspark. Ett långsiktigt stadsutvecklingsprojekt genom investeringar i nya bostäder, kollektivtrafik, idrott, kultur och grönområden. Inriktningen ska vara en dubblering av antalet bostäder genom

(C) Bo-bolaget:2

att bygga högt, tätt, klimatsmart och skapa en mer tillgänglig park. Fler bostäder skapar underlag för fler företag och jobb, stadsliv och en tryggare del av Stockholm. Målet är att Järva inte bara ska vara ett område att bo i utan också ett område många vill besöka.

Bolagets uppgifter

- bygga och förvalta bostäder och bidra till stadens bostadsförsörjning
- medverka till en fungerande, tillgänglig och rörlig bostadsmarknad i Stockholm
- verka för fler bostäder och god ekonomisk avkastning, där vinsten ska användas för att säkerställa att det finns ett varierat bostadsutbud i hela staden
- aktivt arbeta för att motverka segregation i staden
- verka för social hållbarhet genom att bygga och tillhandahålla socialt hållbara bostäder som fördelas efter behov till grupper med svagare ställning på bostadsmarknaden
- säkerställa hög kvalitet i underhåll och service
- arbeta för ökad tillgänglighet för äldre och personer med funktionsnedsättning vid nyproduktion och renoveringar
- tillsammans med berörda nämnder och styrelser, medverka till åtgärder för ökad trygghet och attraktivitet i stadsmiljön
- genom sitt dotterbolag AB Stadsholmen äga och förvalta fastigheter av stort kulturhistoriskt värde, vilket inbegriper att förena kulturarvet med affärsmässighet samt ett levande stadsliv

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- tillhandahålla socialt hållbara bostäder i alla stadsdelar
- bidra till målet om att inte ha några utsatta eller särskilt utsatta områden i Stockholm
- motverka segregation genom att verka för blandade bostadsområden, bygga ihop stadsdelar, bygga fler hyresbostäder, öka rörligheten i det egna beståndet samt avyttra bostäder i områden där hyresrätten dominerar
- efterleva taket på hyresrätter i bostadsområden så att andelen av hyresrätter i bostadsbeståndet inte överstiger två tredjedelar
- påbörja och medverka i utvecklandet av Järvafältet genom att bygga Järva stadspark
- verka för att studentbostäder byggs, både permanenta och tillfälliga
- tillsammans med berörda nämnder fortsätta utveckla arbetet med Stockholmshus samt verka för byggandet av fler kollektivhus och andra alternativa boendeformer
- säkerställa nyproduktion av bostäder även när det generella byggandet har en konjunkturrell nedgång
- stärka hyresgästernas möjlighet att påverka grad av standardhöjning i samband med upprustning
- samverka med socialnämnden kring vräkningsförebyggande åtgärder och ha en nollvision för vräkningar av barnfamiljer
- aktivt verka för att minska våld i hemmet
- bidra till stadens gemensamma arbete om att förmedla försöks- och träningslägenheter, Bostad Först, förturslägenheter och skyddade boenden för våldsutsatta
- verka för att bolagen får tydligt ökad rätt avhysa hyresgäster där kriminell verksamhet utgår från bostaden och utöka arbetet inom ramen för befintlig lagstiftning
- skapa permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi för prioriterade grupper

- skapa förutsättningar för flexibel lokalanvändning samt förenkla och möjliggöra upplåtelse för civilsamhälle och kulturliv samt levandegöra bottenvåningar för att öka trygghet och trivsel
- ta ett socialt ansvar kring sina fastigheter genom att exempelvis samverka med det lokala civilsamhället och näringslivet
- erbjuda nyetablerade småföretag tidsbegränsade hyresrabatter i bostadsbolagets hyreslokalbestånd
- möjliggöra en öppen kulturlokal i den tidigare panncentralen på Halmstadsvägen i Björkhagen
- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar
- i samarbete med Kulturhuset Stadsteatern utveckla kulturhusverksamheten i Skärholmen
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna starta ett projekt där långtidsarbetslösa kvinnor erbjuds utbildning och anställning inom lokalvård i bolagets fastigheter i sitt närområde, enligt Kvinna Mimer-modellen
- intensifiera arbetet mot oriktiga hyresförhållanden, olovlig andrahandsuthyrning och bostadsrelaterade bedrägerier
- förse alla sina parkeringsplatser med laddinfrastruktur senast 2026
- utveckla infrastruktur för matavfallsinsamling i och bidra till att uppnå stadens mål för matavfallsinsamling
- genomföra centrala upphandlingar av bredband i syfte att erbjuda sina hyresgäster en avgiftsfri grundnivå av internetjänster
- genomföra energieffektiviserande åtgärder samt utnyttja nya tekniker inom miljö- och klimatområdet såsom energilagring för överskottsel från bolagets elproduktion i syfte att nå ett hållbart och energieffektivt bestånd
- vid nybyggnation och renovering utgå från att hustak ska nyttjas, antingen med solceller eller med gröna tak samt bidra till att fler fastigheter får påbyggnationer på taken, exempelvis genom extra våningar eller radhus
- upprätthålla boendekvaliteten och de kulturhistoriska värdena i AB Stadsholmens bestånd

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa Fastigheter i Stockholm AB ansvarar för att tillhandahålla och skapa fler välskötta, trygga och tillgängliga bostäder till stadens äldre och personer med funktionsnedsättning samt till stadens prioriterade grupper. Bolaget ska prioritera underhållsåtgärder i fastigheter med stora underhållsbehov. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Det är angeläget att bolaget har en ledande roll i stadens äldreboendeplanering och försörjning. Bolaget ska bidra till att uppfylla stadens bostadsmål för personer över 85 år. Bolaget ska också med berörda nämnder och andra parter delta i planeringen för boenden inom bolagets målgrupp. Plan för nybyggnad av seniorboenden anger inriktningen för det fortsatta arbetet med boendeformen. All nyproduktion ska ske kostnadseffektivt. Bolaget ska bidra till att stadens kostnader för lokaler hålls så låga som möjligt.

Bolagets uppgifter

Micasa Fastigheter i Stockholm AB äger, anskaffar, bygger och förvaltar, vård- och omsorgsboenden, servicehus, seniorbostäder, LSS-boenden och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden. Bolaget ska skötas på ett allmännyttigt och affärsmässigt sätt.

Ägardirektiv för 2026

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- utifrån stadens tillgänglighetsdefinition tillsammans med bostadsbolagen fortsätta att inventera bostadsbeståndet
- genomföra nyproduktion, ombyggnationer och renoveringar på ett sätt som undviker fördyringar
- i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB se till att resultatet av tillgänglighetsinventeringen är sökbart för bostadssökande
- fortsätta arbeta för att utöka gemensamhetsytor och, efter beställning, aktivitetscenter vid befintliga och tillkommande seniorboenden i staden
- fortsätta arbeta för att uppnå en hög servicegrad
- beakta förbättring av hörselmiljöer i samband med underhåll och renovering
- fortsätta bygga seniorbostäder och tillsammans med Stadshus AB, kommunstyrelsen och äldregruppen fortsätta att se över bolagets strategi för utbyggnad av seniorbostäder utifrån stadens definition och behov, i enlighet med Boendeplanen
- bidra till att uppnå stadens mål för matavfallsinsamling
- prioritera och åtgärda klimatrelaterade risker såsom effekter av skyfall och värmeböljor
- delta i stadens fortsatta arbete med LCA (livscykelanalys) i byggprocessen och miljö- och hälsoskyddsnämndens utredning av kravnivå för byggmaterials klimatpåverkan
- fortsätta arbetet med att energieffektivisera, bland annat med hjälp av digitala verktyg för energistyrning och energilagring samt genom ökad egen energiproduktion
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden, fortsätta arbetet med en utfasning av direktverkande el för uppvärmning och föreslå elbesparande alternativ
- fortsätta att verka för att utöka antalet solceller vid nybyggnation såväl som på befintliga fastigheter
- verka för att fler byggnader uppförs i trämaterial
- öka andelen återbrukat material vid ny- och ombyggnation
- utveckla arbetet med att integrera äldreboendeplaneringen och behovssituationen i arbetet med underhållsplaneringen
- fortsätta arbeta för att skapa tillgängliga gröna, trygga och trevliga utemiljöer för såväl boende som personal i och kring fastigheterna
- bidra till en aktiv fastighetsförvaltning för att skapa utrymme för investeringar samt genomföra försäljningar av fastigheter som staden inte har behov av

(C)

Micasa:2

- tillsammans med äldregruppen inkludera konsekvensanalyser med användandet av kvantitativ forsknings- som scenariometodik i boendeplaneringen samt involvera de äldre mer i planeringsarbetet
- arbeta för ökad andel externt ägande av vård- och omsorgsboenden i samråd med berörda stadsdelsnämnder och efter noggrann analys ur ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv, om ekonomiskt fördelaktigt, överlåta ett pågående vård- och omsorgsboendeprojekt, i planeringsskede, till extern byggaktör, för tredjepartsuthyrning till staden
- i samband med behov av periodiskt underhåll av särskilda boenden noga värdera investeringsutgifterna med tillkommande hyreseffekter i förhållande till behovet av fastigheten och vilka andra alternativ som finns
- minska administrativa och driftkostnader med 1 procent och öka satsningen på underhåll med motsvarande belopp
- fortsätta att tillsammans med bostadsbolagen bistå äldregruppen och stadsdelsnämnderna med införandet av smarta lås i bolagets seniorbostäder och i bostadsbolagens bestånd
- installationen av vegetationsklädda tak ska vara normativt utgångsläge vid all nyproduktion av fastigheter där staden är byggherre

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bostadsmarknaden i Stockholm ska fungera så bra att människor som söker en första bostad hittar en och att människor vars bostadsbehov förändras känner trygghet i att lämna sin bostad för att hitta en ny.

Alla bostäder i allmännyttan ska fördelas efter behov, inte efter antal år i bostadskön. Hela bostadskön ska fasas ut under en övergångsperiod på fem år, för att därefter helt tas bort och ersättas med en modell om anmälan av bostadsbehov. Det innebär att Bostadsförmedlingen i Stockholms stad får en ny, aktiv roll i fördelningen av bostäder. De som redan har ett boende som anses rimligt utefter ens nuvarande behov, fråntas möjligheten att söka en hyresrätt i allmännyttan. Självklart kan man åter anmäla bostadsbehov om livssituationen skulle komma att förändras. Bostadsförmedlingen får i uppgift att göra kvalificerade bedömningar av ansökningar utifrån den sökandes behov – där den som är längst ifrån en fullgod boendesituation prioriteras. I en behovsprövad bostadsförmedling kommer de med största behov alltid att komma först. Den som lämnar en våldsam relation, barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden som flyttar runt på andra- och tredjehandskontrakt och personer i akut hemlöshet.

Under övergångsperioden ska Bostadsförmedlingen fortsätta med sitt nuvarande uppdrag men därutöver också genomföra nödvändig planering för bolagets framtida omorganisation som kommer krävas för att implementera det nya systemet. Inom ramen för Bostadsförmedlingens nuvarande uppdrag ska Bostadsförmedlingen svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering och förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder såsom student- och seniorboenden. Bostadsförmedlingen ska också vara ett aktivt verktyg i den sociala bostadspolitiken. Bolaget ska fortsätta med och utveckla förtursverksamheten för våldsutsatta. Bostadslösa barnfamiljer ska inte placeras på vandrarhem eller hotell utan erbjuds trygga och långsiktiga boendalternativ och i detta arbete är Bostadsförmedlingen en viktig aktör.

Ägardirektiv för 2026

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- fortsätta att stärka kontrollen av intyg i syfte att säkerställa rättssäkerheten inom förmedlingsprocessen
- bidra i arbetet med att underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden
- öka antalet inlämnade lägenheter från privata fastighetsägare/förvaltare
- bidra till stadens mål om att förmedla försöks- och träningslägenheter inklusive Bostad Först
- i fortsatt samverkan med stadens sammanslagna bostadsbolag, SHIS Bostäder, stadsdelsnämnderna och socialnämnden säkerställa att minst 150 genomgångsbostäder tillhandahålls och kommer barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden tillgodo
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens bostadsbolag samverka kring oriktiga hyresförhållanden på bostadsmarknaden
- i samarbete med bostadsbolagen säkerställa tillgången till skyddade boenden för våldsutsatta

(C)
SSBF AB:2

- säkerställa att personer som är utsatta för våld i nära relationer och har rätt till förtur får tillgång till det
- säkerställa att personer med stora behov av anpassningsåtgärder i hemmet erbjuds förtur till anpassade lägenheter
- säkerställa att de skyddade boenden som idag har lägenheter i stadens bostadsbolag kan byta dessa mot jämförbara lägenheter när verksamheten av skyddsskäl så kräver
- utveckla bostadskön i syfte att göra fler bostäder överkomliga i synnerhet för resurssvaga hushåll
- verka för att fler privata fastighetsägare ska ansluta sig till stadens egna bostadsbolags sänkta inkomstkrav för hyresgäster
- tillsammans med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och andra relevanta nämnder utveckla ett lämna-program för våldsutsatta individer
- utreda vilken kompetens och omorganisering som krävs för att genomföra ett behovsprövat fördelningssystem av bostäder

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

SISAB ska tillsammans med förskolenämnden och utbildningsnämnden ha en ledande roll i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av skolor och förskolor i Stockholm. I detta arbete är deltagandet i SAMS (samordnad skolplanering i Stockholm) en viktig del. Planeringsprocessen av bostäder, förskolor, skolor, idrotts- och samlingslokaler behöver samordnas och vara prognossäker.

SISAB ska tillsammans med utbildningsnämnden, förskolenämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder säkerställa att planering av nya områden sker med hänsyn till behovet av nya förskolor och skolor samt att skol- och förskolebyggnationen förenar ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet. Befintliga lokalresurser ska nyttjas fullt ut.

Bolagets uppgift

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, kvalitativa, miljömässigt hållbara, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet. Stockholms skolor ska vara trivsamma, säkra och trygga platser för såväl elever som personal.

Ägardirektiv för 2026

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- säkerställa att all nyproduktion, ombyggnationer och renoveringar sker kostnadseffektivt ur ett kommunkoncernperspektiv
- genomföra nyproduktion, ombyggnationer och renoveringar på ett sätt som undviker fördyringar
- föreslå ett reviderat samverkansavtal utifrån principen att kommunala kostnader för skolpliktsansvaret inte ska belasta elever vid kommunala skolor
- prioritera energieffektiviseringar i alla dess former, exempelvis genom att fasa ut all uppvärmning genom direktverkande el
- bistå idrottsnämnden och utbildningsnämnden i arbetet med att möjliggöra lek, rörelse och idrott i samband med och efter skoldagen
- bidra till arbetet med att Stockholms skolgårdar ska rustas för att främja idrott och rörelseinriktad lek i syfte att tillvarata utemiljöer på bästa sätt
- verka för att stadens förskolegårdar ska vara tillgängliga och kvalitativa, med zoner för olika aktiviteter och med naturliga inslag och grönska
- arbeta för en god inomhus- och utomhusmiljö avseende ljud, ljus, temperatur och luftkvalitet i stadens skolor och förskolor
- tillsammans med idrottsnämnden och utbildningsnämnden medverka till att tillgängliggöra samtliga skolidrottshallar för idrotts- och föreningsverksamhet
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjliga former för samfinansiering av fullstora skolidrottshallar när skolans eget behov inte motiverar storleken, på ett sätt som inte belastar skolpengen
- fler skolor och förskolor ska ha tillagningskök och verka för detta i samband med renoveringar och nybyggnation
- fortsätta det aktiva arbetet med att öka tryggheten och förebygga kriminalitet på skolgårdar och ytor i anslutning till bolagets fastigheter
- utreda öppnandet av en högstadieskola i norra Bromma
- installationen av vegetationsklädda tak ska vara normativt utgångsläge vid all nyproduktion av fastigheter där staden är byggherre

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholm Vatten och Avfall AB ska med fortsatt miljöprofil säkerställa leverans av hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm samt ombesörja avloppshantering av god kvalitet med så liten miljöpåverkan som möjligt. Bolaget ska arbeta för att kunna öka återvinningen av näringsämnen från avloppshantering utan att miljöbelastningen ökar samt säkerställa teknik och metodval för läkemedelsrening av avloppsvatten. Bolaget ska verka för att förebygga uppkomsten av avfall, samt verka för en effektiv och hållbar avfallshantering och återvinning i staden, för att uppnå målet om ett resurssmart Stockholm. Avgifterna för allmänna vattentjänster ska sättas på en nivå som motsvarar och säkerställer en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten, det vill säga för säker dricksvatten- och avloppshantering och ökat underhåll av VA-nätet. Stockholm Vatten och Avfall AB förväntas, sett över tid, inte redovisa någon ekonomisk vinst.

Arbetet med att förbättra stadens dagvattenledningar och att utveckla Henriksdal till ett av världens mest effektiva reningsverk är en viktig uppgift. Det pågående arbetet med Stockholms framtida avloppsrening är ett av stadens allra viktigaste miljöprojekt. Det möjliggör att mer vatten kan renas med bättre resultat innan det släpps ut i Östersjön, samtidigt som behovet av breddning ut i Mälaren eller andra sjöar och vattendrag minskar vid kraftiga skyfall. Då arbetet drabbats av fördröjningar som närmast saknar motstycke i modern historia är det dock av yttersta vikt att bolaget också möter framtiden med en tillfredsställande kostnadskontroll och kostnadseffektivitet.

Avfallsförbränning kan vara ett effektivt och miljövänligt sätt att ta om hand om avfall som inte längre kan återvinnas, men det bör alltid vara det sista alternativet i enlighet med EU:s avfallshierarki. Materialet bör återvinnas så många gånger som möjligt innan det slutligen förbränns. Bolaget ska arbeta utifrån EU:s avfallshierarki.

Bolagets uppgifter

- Bolaget levererar dricksvatten och renar avloppsvatten i Stockholms stad och Huddinge kommun, samt ansvarar för avfallshantering i Stockholms stad.
- Bolaget äger och driftar ledningsnäten för vatten och avlopp, samt pumpstationer och vattenreservoarer i Stockholm och Huddinge.
- Bolaget driver stadens miljöstationer och ansvarar för Stockholms återvinningscentraler.

Ägardirektiv 2026

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- stärka resiliensen i Stockholms ordinarie dricksvattenförsörjning, samt för vattenförsörjning vid nödsituationer
- delta i arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för rent vatten för att uppnå god ekologisk och kemisk status och vid genomförandet prioritera åtgärder som bidrar till stadsutveckling
- arbeta med att stärka den biologiska mångfalden i enlighet med de lokala åtgärdsplanerna för en god vattenstatus och Handlingsplanen för biologisk mångfald
- sprida information för att fler stockholmare ska förstå och vilja delta i stadens arbete för en bättre miljö inom vatten och avfall
- i snabb takt utveckla omhändertagandet av dagvatten för att uppnå stadens dagvattenstrategi
- tillgängliggöra permanenta punkter för dricksvatten i anslutning till stadens lokaler, till exempel vid stadens idrottsanläggningar
- öka takten i arbetet för ett klimatanpassat Stockholm med fokus på åtgärder som förebygger skyfalls- och värmeböljeleraterade risker

- tillsammans med berörda nämnder och bolag möjliggöra tillvaratagande och återvinnande av regnvatten, för användande i toaletter och bevattning, vid nybyggnader och ombyggnader av stadens egna fastigheter
- tillsammans med berörda nämnder starta ett akut läcksökningsprogram för att stoppa onödigt vattenläckage
- öka vattenverkens beredskap för varma perioder
- informera allmänheten om när bräddningar har skett och vad de har för praktiska implikationer för stadens befolkning.
- arbeta för att minimera spridningen av PFAS i stadens dricksvatten och främja miljöteknik som renar dricksvatten på bland annat PFAS, PFOS och PFAA.
- öka insamlingen av matavfall hos restauranger, butiker och storhushåll för att uppnå stadens mål om matavfallsinsamling och därmed bidra till ökad biogasproduktion
- främja installationen och nyttjandet av biokonverterade fettavskiljare i syfte att minska antalet konventionella tömningar och tunga transporter i staden
- informera allmänheten om den mobila miljöstationen
- verka för ökad produktion av biogas
- i samarbete med exploateringsnämnden, trafikenämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol
- utreda möjligheten att kommersialisera produktionen av renat avloppsslam från reningsverken för att skapa en ny intäktskälla
- fortsätta att skapa förutsättningar för ökat återbruk genom olika typer av mobila återvinningscentraler
- arbeta för en fossilfri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi och öka produktionen av förnybar energi
- fortsätta arbetet med energieffektivisering med fokus på effekttoppar
- stödja berörda nämnder i det stadsövergripande arbetet med skadedjursbekämpning
- utreda olika möjligheter för att styra vattenförbrukningen mot en mer resurssnål användning
- stärka bolagets ekonomiska hållbarhet genom ökad precision i kostnadsbedömningar och kostnadskontroll i bolagets projekt
- slutföra utredning om övertagande av befintliga sopsugsanläggningar på stadens mark
- arbeta utifrån EU:s avfallshierarki
- införa fastighetsnära insamlingskärl eller boxar för textilavfall, så att det blir lätt för boende att lämna in textilier utan att behöva åka till återvinningscentraler

Stockholms Hamn AB

Bolagets uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten, besöksnäringen och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling och hållbara tillväxt samt tillhörande landinfrastruktur för att nå största nytta i investeringarna.

Verksamheten ska stimulera och vara ett föredöme för ett miljövänligt transportarbete. Särskild vikt ska läggas vid klimatsmarta transporter vid den nya hamnen i Norvik. Stockholms Hamn AB ska medverka till att målen nås om en fossilbränslefri stad 2035. Att minska utsläppen från fartyg som ligger i hamn i staden är därför angeläget.

Ägardirektiv 2026

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- bistå trafiknämnden i samverkan med Region Stockholms planering för utökat kollektivt resande på stadens vatten samt verka för upprustning av relevanta bryggor och bidra aktivt till investeringar i mer pendelbåtsinfrastruktur
- tillsammans med berörda nämnder och bolag främja småbåtslivet genom att skapa förutsättningar för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar, samt arbeta för att erbjuda fler laddningsmöjligheter för elbåtar
- tillsammans med berörda nämnder verka för implementering av Kajstrategi för Stockholms stad, samt verka för att implementera aspekter av strategin i fler hamnområden än vad strategin i nuläget berör
- medverka till att stadens innerstadskajer utvecklas till en viktig del av den levande stadsmiljön
- fortsätta arbetet med utbyggnad av högspänningsanslutningar till marknätet för kryssningsfartyg i Frihamnen
- tillsammans med berörda nämnder verka för exploatering av Masthamnen med hänsyn till sjöfartens fortsatta behov och verksamhet
- arbeta för att etablera permanenta passagerarfaciliteter i anslutning till kryssningskajerna i Masthamnen och Frihamnen som tillgängliggörs för besökare året runt
- bidra till aktiveringen av fler kajer bland annat genom tillskapandet av fler badplatser, bastur, bastuflostrar m.m. i Stockholm
- skapa goda förutsättningar för att kryssningstrafiken fortsatt ska kunna utvecklas och vara en del av tillväxten för regionen tillsammans med Stockholm Business Region AB
- medverka till att stadens mål om bostadsbyggande uppfylls samtidigt som den rörliga sjötrafiken och möjligheten att utveckla hamnverksamheten för transport- och besöksnäring värnas
- arbeta för en fossilfri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi och genomföra åtgärder för att bidra till fossilbränslefri sjöfart
- fortsätta arbetet med energieffektivisering och utveckling av den egna produktionen av energi genom förnybara källor såsom exempelvis sol
- vara en aktiv del i att rena Stockholms vatten och göra verklighet av den blå investeringsmiljarden och tillsammans med berörda nämnder fortsätta arbetet med att genomföra lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster samt rena stadens vattendrag och botten genom bland annat samarbeten med externa aktörer såsom ideella föreningar och båtklubbar

(C)

Stohab: 2

- med beaktande av stadens klimat- och miljömål, möta efterfrågan hos kunder att möjliggöra för pendelbåtar och skärgårdstrafik att ansluta till el och fjärrvärme vid kaj
- samverka i trafiknämndens uppdrag med elektrifiering av transportsektorn, bland annat genom elektrifieringspakten
- tillsammans med berörda nämnder verka för en utveckling av Stadsgårdskajen mellan Slussen och Masthamnen i syfte att skapa en levande stadsmiljö
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätta arbetet med att mäta luftpåverkan från de fartyg som är i hamn i Stockholm
- aktivt delta i arbetet med internationella miljööverenskommelser och standardiseringar
- tillsammans med Stockholm Business Region fortsatt marknadsföra Stockholm som destination på de finländska och baltiska marknaderna
- tillsammans med berörda nämnder arbeta för att höja attraktiviteten, tryggheten och tillgängligheten vid färje- och kryssningsterminalerna samt längs stråken till/från kollektivtrafik och besöksmål
- fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter samt effektivisera driften av byggnader och anläggningar
- avyttra fastigheter som inte är strategiskt viktiga för staden
- delta i arbetet med att inrätta en kulturljudzon enligt Malmömodellen på Frihamnspiren och i intilliggande kvarter
- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet att inventera stadens fastigheter som är tekniskt lämpade att förses med vegetationsklädda tak, och påbörja installation på de mest prioriterade objekten

AB Stokab

Stockholm ska vara en innovativ och smart stad. Ett driftsäkert och säkert fibernät stimulerar en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen. Stokab ska fortsätta utveckla stamnätsinfrastrukturen, inklusive noder och knutpunkter, för att klara den framtida ökade generella efterfrågan och garantera tillgången på konkurrensneutral svartfiber. Den fortsatta utbyggnaden av fibernätet skapar förutsättningar för klimatsmarta lösningar och att digital delaktighet kan ske i hela staden, vilket sker i takt med efterfrågan och utifrån bedömningar av marknadens utveckling och krav. Framväxten av en allt mer uppkopplad värld kombinerat med 5G, förväntas också leda till ett behov av en mer utbyggd digital infrastruktur. Bolaget ska ha fortsatt hög egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt och säkert fibernät i Stockholm.

Ägardirektiv 2026

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- verka för en ökad driftsäkerhet och säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar
- ansvara för att fibernätet byggs ut och förtätas för att möta framtida efterfrågan inom 5G och IoT (Internet of Things)
- fortsätta att i samarbete med kommunstyrelsen stödja arbetet med att utveckla Stockholm som en innovativ och smart stad
- vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL och andra aktörer för att främja framkomligheten

Stockholms Stads Parkerings AB

Stockholm Parkerings anläggningar ska bidra till minskad gatuparkering, öka framkomligheten i staden samt verka för att parkeringskapacitet utnyttjas optimalt. Bolaget ska initiera förslag och finansiera nya garage för detta syfte, genom nyproduktion. Garagen ska också möta de behov som finns i nya stadsutvecklingsområden. Bolaget ska även arbeta med hållbar mobilitet och främja delningsekonomier. I syfte att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter installeras i bolagets anläggningar. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgift

Bolaget bygger och driver parkeringsanläggningar som verkar på den kommersiella marknaden samt anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet.

Ägardirektiv för 2026

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- fortsätta att arbeta med att öka trygghet och trivsel för kunderna
- tillgodose behovet av ett ökat antal parkeringsplatser vid in- och utfartsparkeringar, bland annat genom samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner
- arbeta med hållbar mobilitet där cykel, nya mikromobilitetslösningar och särskilda parkeringsplatser för bilpool i attraktiva lägen är en integrerad del
- verka för att tredubbla antalet bilpoolsplatser i samtliga stadsdelar till 2027 enligt en bilpoolsplan som tas fram i samråd med boende
- fortsätta utbyggnaden av laddningsmöjligheter i bolagets anläggningar samt inrätta laddgator på nya ytor som arrenderas från trafiknämnden, med målet att dubblera utbyggnaden av elbilsladdning
- fortsätta utbyggnaden av laddinfrastruktur enligt stadens målsättning om 100 procent laddplatser i egna anläggningar till år 2026, 100 procent laddplatser i driftade anläggningar och ytor i innerstaden till år 2030 samt 100 procent laddplatser i driftade anläggningar och ytor utanför innerstaden till år 2030
- Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med fastighetsnämnden, bostadsbolaget, SISAB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB ta fram affärsmodeller för utbyggnaden av laddinfrastruktur
- Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med fastighetsnämnden, trafiknämnden och bostadsbolaget genomföra pilotprojekt med innovativ gatuladdning i syfte att på sikt tillhandahålla gatuladdning i enlighet med stadens mål
- Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med exploateringsnämnden och i samråd med stadsbyggnadsnämnden utreda att tillämpa p-köp även vid förtätning
- samverka i trafiknämndens uppdrag med elektrifiering av transportsektorn, bland annat genom Elektrifieringspakten och mot målet att trafiken ska vara utsläppsfri i innerstaden till 2030
- inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning
- skapa fler säkra cykelparkeringar, cykelboxar och Stockholmshagar, speciellt vid attraktiva och strategiska platser

- leda stadens arbete med mobilitetshubbar, med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden samt berörda fastighetsägande nämnder och bolag
- delta i stadens planarbete för att möjliggöra en minskning av antalet gatuparkeringar och öka andelen parkeringar på tomtmark
- vid detaljplaneförändringar som gör gatumark till fastighetsmark öronmärka 20 procent av parkeringsplatserna till bilpooler och bildelningstjänster
- tillsammans med trafiknämnden ta fram och säkerställa långsiktig arrendering av platser för infartsparkering, laddgator och andra parkeringsytor
- utveckla en affärsmodell för driftade anläggningar i syfte att förse dem med laddplatser i enlighet med de övergripande laddmålen
- utreda Vehicle to Grid tillsammans med branschen och relevanta aktörer
- arbeta för kapacitetsstark och säker cykelparkering i direkt anslutning till Centralstationen
- genomföra prisjusteringar när marknaden så medger
- uppdraga åt de privata aktörer som tillhandahåller betalningslösningar för parkering i Stockholm att erbjuda mer flexibilitet kring boendetaxor, exempelvis att boendeparkeringen under kortare tid ska kunna pausas, föras över till annan person eller annat fordon.
- pröva möjlighet och lämplighet för trästomme i kommande projekt ovan jord
- utreda hur Stockholms Stads Parkerings AB kan underlätta uppförandet av laddinfrastrukturparkeringsplatser i samband med nyproduktion, till exempel genom parkeringsköp eller 3D-fastighetsbildning
- tillsammans med kommunstyrelsen och trafiknämnden driva för nationella reformer som möjliggör differentierade taxor baserat på fordonsdimensioner och utsläpp
- delta i kommunstyrelsens arbete att i samarbete med relevanta aktörer inom bilindustri, energibolag, bostadsbolag och forskningsaktörer initiera ett V2H/V2G-pilotprogram, där elbilarnas batterier är en integrerad del av energisystemet som kan även användas för stödtjänster
- i samarbete med kommunstyrelsen samt relevanta nämnder och bolag utreda förutsättningarna för ett pilotprojekt med självkörande fordon
- utreda i samråd med trafiknämnden och relevanta förvaltningar hur stadens samtliga parkeringsgarage kan anpassas till att utgöra skyddade utrymmen, genomföra ventilationsåtgärder, säkerställa toalett- och vattentillgång för att tillgodose grundläggande behov i krissituation
- undersöka möjligheten att i framtida byggprojekt ställa krav på att parkeringsgarage kan konverteras till skyddsrum vid behov
- tillsammans med trafiknämnden säkerställa att behovet av tidsbegränsade besöksparkeringar ges förtur över boendeparkering i anslutning till lokala centrum och handel för att stärka tillgängligheten och det lokala näringslivet
- finna en hyresgäst till P-snurran för publik verksamhet i väntan på försäljning

Kulturhuset Stadsteatern AB

Kulturhuset Stadsteatern finns för alla stockholmare där yttrandefriheten och den konstnärliga friheten utgör grunden och principen om armlängds avstånd råder. Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet ska bli angelägen för fler med särskilt fokus på människor i de grupper som idag sällan tar del av verksamheten. Genom att samspela med nya och externa aktörer ska verksamheten nå ut till fler stockholmare, förstärka sin betydelse för alla stockholmare samt utveckla attraktiva koncept som kan bidra till att bredda bolagets finansiering. Kulturhuset Stadsteaterns hela verksamhet såväl i city som i ytterstaden ska värna och utveckla sin roll som öppna och inbjudande hus. Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet ska präglas av ett sammanhållet värdskap med bra service, ett välkomnande bemötande, inkluderande på flera språk och god tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Bolaget ska också värna och utveckla sin verksamhet i Skärholmen, Vällingby, Husby samt den breda Parkteaterverksamheten.

Bolagets uppgifter

Kulturhuset Stadsteatern ska erbjuda verksamhet i form av teater-, dans- och scenkonst, musik, konst, design, film, litteratur, samtal/debatt, bibliotek och annan kulturell verksamhet av hög kvalitet samt ansvara för stadens fristadsprogram.

Ägardirektiv för 2026

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- arbeta för att nå nya grupper, samtidigt som befintlig publik värnas
- arbeta för att utveckla verksamheten riktad mot målgruppen barn och unga
- utveckla samarbetet med externa aktörer, det fria kulturlivet samt internationella verksamheter
- förbättra det ekonomiska resultatet genom ökade intäkter och breddad finansiering, samt verka för att koncernbidraget går till att skapa så mycket konstnärlig och publik verksamhet som möjligt

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Bolagets uppgifter

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga arenor för evenemangsverksamhet av god kvalitet. Arenorna är till för Stockholms medborgare och besökare och bolaget ska därför, genom ett nära samarbete med arrangörerna, bidra till positiva evenemangsupplevelser.

Verksamhetens mål är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som en ledande, klimatvänlig och inkluderande upplevelsestad. Utveckling och modernisering av bolagets äldre arenor är under utredning.

Ägardirektiv för 2026

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- arbeta för ökad trygghet och säkerhet i nära anslutning till arenorna
- fortsätta att följa utvecklingen av nationella och internationella arenor och arbeta med utveckling av arenorna och arenaområdet för att bibehålla och stärka Globenarenornas attraktions- och konkurrenskraft
- delta i utvecklingen av Globenområdet och säkerställa arenornas fortsatta betydelse inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden, i samarbete med staden och med andra intressenter i området
- stärka och utveckla samarbetet med de idrottsföreningar som är hyresgäster på arenorna
- arbeta för att arenaområdet och arenorna har en hög tillgänglighet för olika grupper av besökare
- fortsätta arbeta med energieffektivisering och förnybar energi
- arbeta tillsammans med Stockholms Stadshus AB, kommunstyrelsen och exploateringsnämnden med att utreda och utveckla bolagets befintliga markinnehav, så att avyttring kan genomföras
- utveckla arenorna affärsmässigt med målet om en självfinansierad verksamhet

Stockholm Business Region AB (SBR)

Stockholm Business Region leder tillväxt- och utvecklingsarbetet av lokal näringslivsutveckling. Stockholms roll som plats för huvudkontor ska stärkas. Bolaget ska främja och utveckla Stockholm som en av Europas tio största besöksdestinationer, med god tillgänglighet. Stockholm ska vara en ledande, klimat- och miljömässigt hållbar och inkluderande evenemangs- och upplevelsestad med ett brett och tillgängligt kulturutbud. Bolaget verkar för att få fler internationella och nationella evenemang till Stockholms stad.

Hur Stockholm uppfattas av omvärlden har stor betydelse för viljan att besöka, flytta till och investera i vår stad och region. Stockholm har en position som en etablerad världsstad med ett gott rykte. Det innebär också att förväntningarna på Stockholm är höga. För att fortsätta vara en internationellt konkurrenskraftig och företagsvänlig plats ska bolaget stärka arbetet med långsiktig och strategisk platsattraktion.

För att underlätta för medborgare som startar eget ska bolaget utveckla stadens Starta Eget-rådgivning till ett centrum för entreprenörskap och uppdragsarbete. Alla ska kunna få kortare rådgivning vid etablering av en egen verksamhet, samtidigt som centret aktivt vänder sig till nyanlända och arbetslösa som är intresserade av att starta företag. Centret ska erbjuda administrativt stöd, utbildning, nätverk och mentorskapsprogram för entreprenörer och även stötta den växande gruppen frilansare, inte minst inom kreativa näringar, på en arbetsmarknad i förändring. Bolaget ska tillsammans med berörda nämnder följa upp och främja de insatser som bäst ger livskraftiga företag och verksamheter över tid.

Stockholm är en av världens bästa platser för start-ups, särskilt inom tech. Inkubatorn Sting, som Stockholms stad är med och finansierar, är ett av Europas mest omfattande supportsystem för startups och bör utvecklas. Fler sektorer bör ges samma goda förutsättningar där Life Science bör ha en tydlig ställning.

Stockholms stad behöver bli bättre på att ha en god dialog med Stockholms företagare och aktivt verka för bättre service och bemötande, minskat regelkrångel och minskad administrativ börda vid kontakt med staden. De kommuner som enligt Svenskt Näringslivs ranking har bäst företagsklimat har en sak gemensamt, bra kommunikation mellan kommun och näringsliv.

För att stärka det lokala näringslivet ska bolaget skapa ett forum för tillväxt och samverkan där småföretagare kan mötas, nätverka och utbyta erfarenheter med varandra samt med stadens förvaltningar och myndigheter.

Bolaget ska arbeta efter följande övergripande mål:

- Stockholm ska vara en världsledande hållbar evenemangsstad
- Stockholm ska vara norra Europas främsta hub för start-ups och huvudkontor, särskilt inom tech
- Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat med goda förutsättningar både för nyetablerade, små och stora företag i hela staden
- Stockholm med kringregion ska ha hög attraktionskraft för internationella och nationella investeringar

Bolagets uppgifter

- samordna och utveckla staden och regionen gentemot näringslivet och investerare

Ägardirektiv för 2026

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- utveckla ett centrum för entreprenörskap och uppdragsarbete där starta eget-rådgivning är en del
- tillsammans med berörda nämnder öka stadens tillgänglighet till nyföretagarrådgivning och genom bland annat informationssatsningar hjälpa intressenter att hitta rätt både hos staden och externa resurser
- i samråd med arbetsmarknadsnämnden återuppta en kvalitativ nyföretagarrådgivning
- särskilt arbeta mot ytterstaden för att fler ska starta eget och tillsammans med andra aktörer, så som Sting, Almi, och privata initiativ, stötta de som påbörjat entreprenörskap
- tillsammans med berörda nämnder och näringslivet och arbetsgivare möjliggöra för fler prao-platser och att alla elever erbjuds stöd i att hitta en prao-plats
- bistå arbetsmarknadsnämnden i att utveckla befintliga forum mellan staden och näringslivet för att tillgodose näringslivets behov av kompetens
- bistå arbetsmarknadsnämnden i att stärka stadens arbete för att säkra kompetensförsörjningen i såväl näringsliv som offentliga verksamheter, bland annat genom utvecklad internationell talangattraktion
- bistå utbildningsnämnden i insamlandet av från näringslivet relevant information om behov för dimensionering av platser i skolor med internationell inriktning eller kursplan för att stödja rekrytering av talang till Sverige och kunna behålla den
- stödja stadsdelsnämnderna i arbetet med att varje stadsdel ska ha en upphandlingsansvarig som har en dialog med lokala företag
- främja stadens dialog med det lokala näringslivet för att främja förutsättningar för lokalt företagande, särskilt i en tid av ekonomisk osäkerhet i omvärlden
- skapa ett forum för tillväxt och samverkan för småföretagare, exempelvis i form av en småföretagarmässa
- bistå kommunstyrelsen och andra nämnder och bolag i arbetet med att alla stadens verksamheter som möter företag ska ta bort regelkrångel och stödja arbetet med att införa lättnader för näringslivet
- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet med att etablera gröna företagslotsar och underlätta för gröna företag att bli leverantörer till staden
- inom ramen för SBA-samarbetet stödja och stärka stadens myndighetsutövning och service till de lokala företagen genom utveckling av NKI och NUI
- marknadsföra Stockholm lokalt, nationellt och internationellt, som en attraktiv, hållbart växande och innovativ storstad för entreprenörer, investerare, besökare och talanger
- inom ramen för SBA-samarbetet främja utländska investeringar och etableringar av såväl små som stora företag i Stockholmsregionen samt bistå befintliga utlandsägda företag att bibehålla och utveckla sin konkurrenskraft
- tillsammans med kulturnämnden och kulturaktörer stärka stadens kulturliv samt dess attraktions- och konkurrenskraft
- bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination och stärka samarbetet kring besöksnäringen med regionen och kommuner i länet
- verka för att få fler internationella och nationella evenemang till Stockholms stad

- vid genomförande av internationella och nationella evenemang i Stockholm samverka med idrotts- och kulturföreningar för att öka synergi och långsiktigt stärka förutsättningar för föreningslivet
- i samråd med berörda nämnder och bolag påbörja arbetet med att starta Vattenfestivalen 2.0
- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet att tillsammans med berörda nämnder, bolag, fastighetsägare i området, regeringen och myndigheter att skapa Nordens största försvarscentrum i Kista

S:t Erik Försäkrings AB

Bolaget ska svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag. Bolaget ska förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Bolagets uppgift

Bolaget ska förmedla försäkringslösningar och minimera kommunkoncernens försäkringskostnader.

Ägardirektiv för 2026

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet i kommunkoncernen med fokus på försäkringsbara risker samt risker som omfattas av lagen om skydd mot olyckor
- medverka och teckna samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolagsstyrelser har behov av
- optimera den försäkringsrisk som bolaget själv tar i förhållande till fastslagen risknivå
- genom premiesättning säkerställa att skademinimerande och riskförebyggande arbete premieras
- i samverkan med stadens nämnder och bolagsstyrelser och i samråd med Storstockholms brandförsvär stärka det förebyggande strategiska arbetet för att minska antalet brand- och vattenskador

S:t Erik Markutveckling AB

Bolaget ska fortsätta att löpande pröva förslag till förvärv av fastigheter i syfte att främja stadens långsiktiga stadsutveckling. Under perioden inriktas verksamheten på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Bolaget ska i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden fortsätta att söka strategiska utvecklingsprojekt och förvärv för stadens framtida behov. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser.

Ägardirektiv för 2026

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden söka strategiska projekt och förvärv för stadens framtida behov
- löpande pröva förslag till förvärv av bolag och fastigheter i syfte att främja den långsiktiga stadsutvecklingen
- vid behov stödja fastighetsnämnden och stadens övriga nämnder och bolagsstyrelser
- inleda avyttringen av idrottscentret Gjutmästaren 6 till fastighetsnämnden. Avyttringen ska ske i nära dialog mellan parterna samt kommunstyrelsen och idrottsnämnden
- i samband med försäljning och utveckling av fastigheter erbjuda fastighetsförvaltningstjänster åt andra aktörer inom staden
- göra en översyn av vilka byggnader inom bolagets bestånd där solcellsinstallationer skulle kunna vara möjliga i syfte att öka andelen förnybar el och samtidigt minska framtida driftskostnader och/eller öka byggnadens/fastighetens värde

Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av norra Europas främsta mötesplatser och maximera de ekonomiska bidragen till regionen. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet, stockholmare och besökare. Bolaget ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagets produkter. Verksamheten ska vidare ge förutsättningar att stärka Stockholm som en ledande mötesplats i norra Europa. Bolagets resultat förutsätter att Stockholmsmässan AB avyttras enligt plan.

Bolagets uppgift

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och genomföra mässor, kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag; Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter, och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm AB.

Ägardirektiv för 2026

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- strategiskt bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination i samarbete med Stockholm Business Region samt marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesdestination
- bidra till exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämndens planering av Älvsjö, med målsättningen att ge förutsättningar för en omfattande stadsutveckling i området tillsammans med en framtida mötesplats
- säkerställa att bolagets verksamheter är socialt och miljömässigt hållbara, i vilket ingår att inte tillåta arrangemang från företag som inte följer de internationella konventioner och avtal som Sverige har undertecknat
- förbättra bolagets lönsamhet och ekonomiska resultat
- söka strategiska partnerskap för att stärka Stockholmsmässan AB:s marknadsposition
- arbeta för att nå stadens mål för hantering av matavfall
- arbeta för energieffektivisering i lokaler och fastigheter som bolaget förvaltar

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Stockholm Exergi Holding AB

Verksamheten i Stockholm Exergi AB ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella och andra mål. Därutöver har staden som ägare ett intresse av att säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark miljöprofil. Stockholm Exergi Holding AB ska möta kundernas och samhällets krav på en fortsatt omställning till hållbar och prisvärd värme. Stockholm Exergis värme, kyl- och elproduktion ska, i linje med stadens mål för ett fossilbränslefritt Stockholm, fullt ut vara baserad på återvunna och förnybara insatsvaror till senast 2035. Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag för att främja framkomligheten.

Bolagets uppgift

Bolaget har i uppdrag att bedriva verksamhet inom fjärrvärme och fjärrkyla i Sverige, samt annan därmed förenlig verksamhet. Stockholm Exergi Holding AB är holding-bolag till Stockholm Exergi AB. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Inriktning för stadens ägande

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- fasa ut användandet av alla fossila bränslen till förmån för förnybara bränslen
- etablera världens första öppna fjärrvärmenät i syfte att återvinna energi i stor skala
- skala upp produktionen av biokol på affärsmässiga grunder
- fortsätta planeringen och processen för att skapa förutsättningar för en fullskalig anläggning och investering i avskiljning och lagring av koldioxid
- utreda potentialen för energiåtervinning från bland annat VA-nätet tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB
- hitta lösningar för framtidens eleffektutmaningar i Stockholm tillsammans med externa aktörer
- säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden
- arbeta för att sammanlänka produktions- och distributionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer, i syfte att optimera miljö-, energi- och ekonomisk nytta
- elproduktion med fossil olja och gas ska inte användas om det inte krävs för att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner

Stockholms stads organisering i kommunalförbund

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Förbundets uppgifter

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom gällande lagstiftning.

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning och sotningsverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen.

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattning som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens.

SSBF är juridiskt sett ett eget kommunalförbund med egen organisation och uppföljning som leds av en förbundsdirektion. Direktionen består av elva ledamöter och elva ersättare från medlemskommunerna, varav Stockholms stad har två ordinarie ledamöter och två ersättare. Som stöd till förbundsdirektionen finns ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna. Beredningsorganet utgörs av kommundirektörer från respektive medlemskommun och ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Förbundets budget ska endast kunna beslutas av direktionen efter beredning av kommundirektörerna. Samrådsgrupperna är ekonomichefsforum och säkerhetschefsforum.

Syftet med inrättandet av SSBF var att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar såsom ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvaret. SSBF ska arbeta nära Samverkan Stockholmsregionen. Därutöver ska Stockholm arbeta för att Storstockholms brandförsvaret genom utbildning, övning och resurser kan hantera kemiska, biologiska och radiologiska, och nukleära händelser.

Kommande år blir det viktigt att räddningstjänsten utvecklar sin förmåga att verka under höjd beredskap och krig på egen hand, med förstärkning från civilpliktiga och vid behov också andra grupper av organiserade frivilliga såsom FRG och frivilliga försvarsorganisationer. Storstockholms brandförsvaret bör aktivt delta i MSB

R V
SSBF:2

beredskapsvecka med aktiviteter riktade mot invånarnas möjligheter att klara sin egen försörjning av mat, vatten och värme i sju dagar.

Stockholms stads kommunala stiftelser

SHIS Bostäder

SHIS Bostäder är Stockholms stads bostadssociala resurs. Verksamheten är unik för Stockholm och någonting att vara stolt över. SHIS Bostäder är mer än bara tak över huvudet och genom att erbjuda samtliga hyresgäster boskola och bostadsvägledning hjälper SHIS Bostäder individer att utvecklas med målet att ta sig vidare till den reguljära bostadsmarknaden.

SHIS Bostäder erbjuder bostäder för nyanlända, våldsutsatta och personer som av olika skäl står utanför den vanliga bostadsmarknaden. Den maximala boendetiden inom samtliga boendeformer är fem år. Kontraktstiden för nyanlända begränsas initialt till två år med möjlighet till förlängning. SHIS Bostäder är tillfälliga och stort fokus ska läggas på insatser som hjälper människor vidare in på den ordinarie bostadsmarknaden. Under förra mandatperioden stärktes samarbetet med arbetsmarknadsnämnden och arbetet med att erbjuda boskola och bostadsvägledning fördjupades. Detta arbete måste fortsätta med full kraft för att fler stockholmare ska komma i egen försörjning och hitta en hållbar boendesituation.

Samverkan med stadens övriga nämnder behöver stärkas. Stadsdelsnämnderna ska i högre grad bedriva samhällsvägledning och ha mobila medborgarkontor i fastigheterna. Det är viktigt att alla stadsdelsnämnder nyttjar den samlade kompetens som finns att tillgå i SHIS. Det är av största vikt att säkerställa att stödet en person kan få inte beror på var i staden man bor. Samarbetet med arbetsmarknadsnämnden ska öka inom alla boendeformer för att fler hyresgäster ska komma ut på arbetsmarknaden och få bättre möjlighet att flytta vidare till eget boende. Genom ett utökat samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden och föreningar kan fler hyresgäster få ta del av fritidsaktiviteter och nyanlända integreras snabbare.

Civilsamhället är en viktig samarbetspart. Det finns ett enormt engagemang kring SHIS Bostäder från lokalsamhällen och föreningar. SHIS Bostäder ska samarbeta med lokala föreningar, och initiativ som tas av boende i områdena kring fastigheterna ska uppmuntras. Integration sker på riktigt när människor från olika bakgrunder möts.

SHIS Bostäder erbjuder även Mellanboende för personer som varit utsatta för relationsvåld. Det är en viktig del av verksamheten som har utökats under föregående mandatperiod. Boendena har blivit fler och fått en större spridning över staden. SHIS Bostäder kan vid behov snabbt skala upp antalet lägenheter. Det är ett arbete som behöver fortsätta. Dessutom bör SHIS nyttjas för att bättre få fram mellanboende till våldsdrabbade mellan olika stadsdelar.

I samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnder ska SHIS Bostäder säkerställa att barnfamiljer som hamnar i akut bostadslöshet inte placeras på vandrarhem eller liknande, utan erbjuds en långsiktig, trygg boendelösning.

SHIS Bostäder har under den föregående mandatperioden utökat samarbetet med privata fastighetsägare genom exempelvis blockförhyrningar. Det arbetet ska fortsätta. Att ge hyresgästerna möjlighet att bo i blandade kvarter och bostadsområden ger stora mervärden. Privata fastighetsägare kan i många fall erbjuda andra vägar till bostadsmarknaden och ge möjligheter till tillsvidarekontrakt som inte finns i de bostäder som erbjuds av stadens bostadsbolag.

Stiftelsens uppgifter:

- tillhandahålla bostäder åt personer som, av olika skäl, inte har tillträde till den ordinarie bostadsmarknaden
- tillhandahålla tillfälliga bostäder åt anvisade nyanlända stockholmare
- tillhandahålla bostäder åt våldsutsatta, genomföra boskola och fördjupad bostadsvägledning

Nettokostnader (exkl. kapitalkostnader)

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Centerpartiets förslag till budget

NETTOKOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2026 KS	Förslag till budget 2026 (C)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 531,3	-1 433,1	98,2
Revisorskollegiet	-36,0	-33,0	3,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-80,1	-80,1	0,0
Stadsdelsnämnderna	-27 525,8	-27 516,2	9,6
Arbetsmarknadsnämnden	-1 092,3	-1 050,2	42,1
Exploateringsnämnden	3 345,8	3 345,7	-0,1
Fastighetsnämnden	1 169,8	1 182,9	13,1
Förskolenämnden	-3 005,1	-2 996,4	8,7
Idrottsnämnden	-1 199,3	-1 213,6	-14,3
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-1 283,7	-1 249,7	34,0
stadsarkivet	-71,1	-69,4	1,7
Kyrkogårdsnämnden	-220,6	-220,6	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-178,8	-118,8	60,0
Socialnämnden	-1 550,8	-1 581,0	-30,2
Stadsbyggnadsnämnden	-215,5	-201,6	13,9
Trafiknämnden	-383,6	-289,4	94,2
Utbildningsnämnden	-21 156,7	-21 247,3	-90,6
Äldrenämnden	-273,6	-262,2	11,4
Överförmyndarnämnden	-92,5	-89,6	2,9
SUMMA	-55 381,2	-55 123,6	257,6
Avskrivningar (-)	-3 268,9	-3 268,9	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-1 481,6	-1 205,7	275,9
Prestationsreserv	-530,0	-360,0	170,0
Ej aktiverbara investeringsutgifter	-843,0	-600,0	243,0
Pensionsavgifter (-)	-2 168,7	-2 168,7	0,0
TOTALT	-63 673,4	-62 726,9	946,5

CESAM-BILAGA

Förändringar mellan kommunstyrelsens och Centerpartiets förslag till budget 2026

Kommunstyrelsen m.m.	2
Revisorskollegiet	3
Valnämnden	3
Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet	4
Stadsdelsnämnderna: Barn, kultur och fritid	5
Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg	6
Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	7
Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri	8
Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet	9
Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd	10
Arbetsmarknadsåtgärder	11
Arbetsmarknadsnämnden	12
Exploateringsnämnden	13
Fastighetsnämnden	14
Förskolenämnden	16
Idrottsnämnden	17
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	18
Kulturnämnden: stadsarkivet	19
Kyrkogårdsnämnden	20
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	21
Socialnämnden	22
Stadsbyggnadsnämnden	23
Trafiknämnden	24
Utbildningsnämnden	26
Äldrenämnden	28
Överförmyndarnämnden	29

Kommunstyrelsen m.m.**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-1 578,9	47,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	31,6	
Färre konsulter, särskilt inom IT	49,4	
Avvisad tidigare generell uppräknig	11,3	
Minskade kostnader externa kommunikationstjänster	9,5	
Återfört kulturstöd till Kulturnämnden	8,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Digitaliseringsutskott - genomlysning av avtal, utredningskapacitet	-3,0	
AI-strategi	-2,0	
Nytt fördelningssystem av bostäder i allmännyttan	-2,0	
Matstaden Stockholm, samordning	-1,0	
Sveriges bästa företagsklimat	-2,5	
Stöd till Nordic Ukraine Forum	-0,1	
Portal för medborgarförslag	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2026	-1 480,7	47,6

Revisorskollegiet**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2026**-41,2****5,2**

Minskade kostnader för:

Förstärkt revision för starkare kommunal verksamhet

3,0

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Valnämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2026**-80,1****0,0**

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

C förslag till budget 2026**-80,1****0,0**

Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
-----	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2026**-5 909,6****385,7***Minskade kostnader för:*

Avvisad tidigare generell uppräkning

7,3

Volymförändring enligt prognos

18,0

Ökade kostnader för (-):

Familjesociala team

-8,0

Förskollärare i alla barngrupper, prio ytterstaden

-10,0

Tidigt kraftfullt stöd till barn med särskilda behov

-10,0

Förstärkt matupphandling av svenskt ursprung och mer viltkött

-4,0

Minskad storlek på barngrupper

-30,0

*Ökade/minskade intäkter för:***Centerpartiets förslag till budget 2026****-5 946,3****385,7**

Stadsdelsnämnderna: Barn, kultur och fritid**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-573,7	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	5,7	
Fritidslotsar	3,0	
Ospecificerad uppräknig	10,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Sommarbarn, uppstart	-2,5	
Trygga fritidsgårdar med hög kvalitet	-6,0	
Stärkt lokalt civilsamhälle och föreningsliv	-5,0	
Uppstart lekpark Kistahöjden	-0,5	
Uppstart parkleken Hinken	-1,0	
Spontanidrottytor för yngre barn	-3,0	
Prioritering öppen fritidsverksamhet ytterstaden	-5,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2026	-578,0	0,0

Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-11 044,3	345,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Volymjustering enligt demografisk prognos	50,5	
Avvisad generell tidigare uppräknings	10,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Generösare biståndsbedömning	-25,0	
Förstärkt matupphandling av svenskt ursprung och mer viltkött	-5,0	
Föreningsstöd för att minska social isolering	-3,5	
Språksatsning för anställda inom äldreomsorgen	-4,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2026	-11 021,3	345,5

Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-5 520,0	25,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Avvisad generell tidigare uppräknig	10,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Individualisering ledsagning	-3,0	
Vägledning och coachning driva företag	-1,5	
Förbättrat anhörigstöd till barn/unga med syskon som har funktionsnedsättning	-3,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2026	-5 517,5	25,5

Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-3 331,1	36,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Avvisad tidigare generell uppräknig	10,0	
Volymjustering nyanlända	29,5	
Riktad satsning placeringskostnader, flytt till CM2	50,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Fler och tidigare insatser från socialtjänsten	-15,0	
Fler fältassistenter i socioekonomiskt utsatta områden	-10,0	
Upprätta IOP gällande nattvandring med föreningslivet	-4,0	
Förbättrat stöd till familjehem	-3,0	
Förbättrat stöd till barn/unga med syskon i kriminalitet	-3,0	
Fler socialsekreterare med prioritet Skärholmen och Järva	-10,0	
Arbetsmiljöåtgärder socialtjänsten	-3,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2026	-3 289,6	36,9

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-389,9	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	3,9	
Förslag för effektivare och säkrare slyröjning	1,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Kapacitetsstarka, komprimerande och solcellsdrivna sopkärl i ytterstaden	-2,0	
Motionsspår och friluftsliv	-1,5	
Arbete för 3-30-300 som norm	-3,0	
Ökad renhållning, städning, skötsel och slyröjning av stadens parker	-5,0	
Hålla plaskdammarna öppet längre	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2026	-397,5	0,0

Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-1 364,1	32,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Färre felaktiga utbetalningar	11,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Minst en handläggare mot välfärdsbrott (ek. bist., lss, mm) i varje stadsdel	-11,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2026	-1 364,1	32,0

Stadsdelsnämnderna: Arbetsmarknadsåtgärder**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-246,1	27,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	2,5	
Avvisad tidigare generell uppräknings	2,2	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Permanenta feriejobb för 13-15 åringar	-5,0	
Utökat program stadsdelsmammor och systrar	-3,0	
Näringslivs- och småföretagarråd i varje stadsdelsnämnd	-5,5	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2026	-254,9	27,4

Arbetsmarknadsnämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-1 260,6	168,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	12,6	
Avvisad tidigare generell uppräknig	4,0	
Minskade kostnader för konsulter och externa kommunikationstjänster	1,0	
Avvisad tidigare utvidgning av egen regi	10,0	
Omfördelning satsning på kompetensbrist och arbetslöshet (2025)	16,5	
Utbildnings- och körkortssatsning för ökad anställningsbarhet riktat mot unga och långtidsarbetslösa	9,0	
Volymförändringar sfi	20,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Bättre kunskaper i svenska hos personal i förskola och äldreomsorg	-3,0	
Från avhopp till arbete	-8,0	
Permanent feriejobb för 13-15-åringar, utveckling och samordning	-3,0	
Kompetensutveckling för kvinnor långt från arbetsmarknaden	-2,0	
Åtgärder för att möta kompetensbrist och arbetslöshet	-10,0	
Återuppta en kvalitativ nyföretagarrådgivning	-5,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
C förslag till budget 2026	-1 218,5	168,3

Exploateringsnämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-365,9	3 711,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	3,7	
Avvisad tidigare generell uppräknig	1,5	
Minskade kostnader konsulter och externa kommunikationstjänster	3,0	
Fokus Järva	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ny detaljplan för uppförandet av ett klubbhus för ÖKS	-1,0	
Uppstart Järva stadspark	-2,0	
Uppstart Hammarbybackarna	-2,0	
Spårväg City och Spårväg Syd, fördjupat planeringsarbete	-2,5	
Reviderad markanvisningspolicy för socialt hållbara bostäder	-1,0	
Förstärkt arbete platser för fler idrottsytor	-0,8	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
C förslag till budget 2026	-366,0	3 711,7

Fastighetsnämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-750,2	1 920,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	7,5	
Avvisad tidigare generell uppräknings	6,1	
Minskade kostnader konsulter och externa kommunikationstjänster	3,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkt projektledning idrott	-2,5	
Uppstartsarbete damfotbollsarena	-1,0	
Tillgängliggöra parklekslokaler för föreningsliv, kalas mm	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Uthyrning parklekslokaler kalas m.m.		1,0
C förslag till budget 2026	-738,1	1 921,0

Fastighetsnämnden**Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-2 200,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
Tillägg i uttökad investeringsplan, se bilaga 3	-240,0	
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
C förslag till budget 2026	-2 440,0	0,0

Förskolenämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-3 300,6	295,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering central förvaltning	17,1	
Avvisad tidigare generell uppräknig central förvaltning	1,0	
Arbetskör i förskolan	6,6	
Funktion för miljö- och klimatsamordnare	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Minskad storlek på barngrupper	-15,0	
Familjesociala team, utvecklingsarbete	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
C förslag till budget 2026	-3 291,9	295,5

Idrottsnämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-1 531,7	332,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	15,3	
Avvisad tidigare generell uppräknig	11,4	
Stärkt lokavård i idrottshallar, bättre arbetsmiljö och omställning till egen regi	3,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Pilotprojekt för attraktivare idrottsplatser	-5,0	
Uttökat stöd och IOP-samarbeten till organisationer som når unga som inte idrottar	-4,0	
Föreningsstöd ytterstaden inkl nattpfotball	-5,0	
Jämställda spontanidrottsytor	-5,0	
Utökad snöröjning fotbollsplaner	-6,0	
Simsatsning för förskoleklasser i hela staden	-12,0	
Ökat stöd till föreningar med egna lokaler och 4H-gårdar	-4,5	
Utredning kampsportcenter	-0,5	
Mentorsprogram kvinnliga ledare	-1,0	
Uppstart kreativa idrottsytor	-1,0	
C förslag till budget 2026	-1 546,0	332,4

Kulturnämnden: kulturförvaltningen**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kulturförvaltningen		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-1 374,0	90,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	13,7	
Avvisad tidigare uppräknig och höjd ram	32,0	
Konsulter och externa kommunikationstjänster	2,0	
Omprioritering bibliotek och kulturskola	16,2	
Omprioritering kulturstöd	4,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utvecklingsarbete förtroendeöppet och förlängda öppettider på biblioteken	-3,0	
Fler studierum Rinkeby bibliotek	-1,0	
Inrättande av en klubbkommission och förstärkt nattlivslots	-3,0	
Återföring av kulturstöd från KS	-8,0	
Riktade insatser barn & unga i ytterstaden, bibliotek, kollo och kulturskola	-20,0	
Ökad beställarkompetens kollo	-1,0	
Ökat kulturstöd fokus folkbildning	-5,0	
Förarbete flytta kulturinstitution till ytterstaden	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Bibehållna avgifter kulturskolan		8,1
C förslag till budget 2026	-1 348,1	98,4

Kulturnämnden: stadsarkivet**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsarkivet		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-108,4	37,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	1,0	
Avvisad tidigare generell uppräknig	1,7	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utveckla och sprida AI-kompetens	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
C förslag till budget 2026	-106,7	37,3

Kyrkogårdsnämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avsk	Internr änta
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026				
	-254,1	33,5	-56,0	-25,6
<i>Minskade kostnader för:</i>				
 <i>Ökade kostnader för:</i>				
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>				
C förslag till budget 2026	-254,1	33,5	-56,0	-25,6

Miljö- och hälsoskyddsnämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-280,9	102,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	2,8	
Avvisad tidigare generell uppräknig	2,6	
Utredning och administration som ryms inom ram	6,0	
Minskade kostnader konsulter och externa kommunikationstjänster	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Uppstart för en biokreditmarknad för naturrestaurering	-1,0	
Klimatanpassning, tidigareläggning och ambitionsökning	-5,0	
Serviceinriktad tillsyn	-1,4	
Matstaden Stockholm	-2,0	
Implementering Rättviksmodellen	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
tillståndsgivning och tillsynsarbete vid utskänkning av alkohol (flytt från Socialnämnden)		57,0
Centerpartiets förslag till budget 2026	-277,9	159,1

Socialnämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-1 888,4	337,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Effektivisering central administration	18,8	
Avvisad tidigare generell uppräknings	17,4	
Uppstart nytt HVB-hem	6,0	
Arbetskör för personal	3,2	
Nytt boende i egen regi för hemlösa (2025)	8,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Avhoppprogram för kvinnor	-5,0	
Polissamverkan bl.a. allvarssamtal	-3,0	
Stärkt uppsökande arbete människohandel, trafficking, prostitution	-2,0	
Utökad granskning HVB-hem	-5,0	
Utbilda Bostadsförmedlingen i strukturell hemlöshet	-1,0	
Säkerställ brottsofferperspektivet i tillsynsarbetet	-11,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Tillståndsgivning och tillsynsarbete vid utskänkning av alkohol (flytt till Miljö- och hälsoskyddsnämnden)		-57
Borttagen avgift gårdsförsäljning		-0,1
Centerpartiets förslag till budget 2026	-1 861,5	280,5

Stadsbyggnadsnämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-460,0	244,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	4,6	
Avvisad tidigare ramhöjande uppräknig	4,4	
Automatiserad bygglovsprocess	11,0	
Minskade kostnader konsulter och externa kommunikationstjänster	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Bygglovsrobot	-0,5	
Träbyggnadsstrategi	-0,5	
Överdäckningsstrategi	-0,5	
Uppstart Järva stadspark	-1,0	
Utvecklingsarbete bygg blandat "Helsingforsmixen"	-1,0	
Korta kötiderna för bygglov	-2,0	
Flyttlots för äldre	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Avgiftsfria bygglov och anmälan för solceller		-0,6
C förslag till budget 2026	-445,5	243,9

Trafiknämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-2 068,9	1 685,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	20,6	
Avvisad tidigare generell uppräknig	17,0	
Avvisad entreprenadindexökning 2025	81,9	
Egen regi	1,0	
Effektivare och säkrare slyröjning	2,5	
Planering som ryms inom ram	9,3	
Omprioritering stadsmiljö	7,7	
Automatiserad tillståndsgivning	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Höjd beställarkompetens och projektstyrning	-2,0	
Ökad avtalskompetens	-1,5	
Ökade miljö- och klimatinsatser, biologisk mångfald, klimatanpassning	-10,0	
Fler träd och alléer	-3,0	
Potthålsgaranti	-30,0	
Tillgängliggöra snöröjnings- och trafikdata	-0,5	
Optimera trafikflöden med AI	-1,0	
Dubblad utbyggnad elbilsaddning	-2,0	
Blocköverskridande utredning miljözon 3	-1,0	
Fler sommargångator i ytterstaden	-2,0	
Cykelråd	-1,0	
Ökat antal bilpoolsplatser	-1,5	
Stärka tryggheten och attraktiviteten i centrum i ytterstaden	-10,0	
Missing links cykelinfrastruktur	-9,8	
Pilotprojekt för ljusprojicering av vägmarkeringar	-0,5	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Avvärdad höjning och en sänkning av avgifter för torghandel, food trucks och uteserveringar		-12,0
Ökade reklamintäkter, mindre stadsinformation		40,0
Minnesmöbler		1,0
C förslag till budget 2026	-2 003,7	1 714,3

Trafiknämnden**Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-1 910,0	115,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Upprustade torg med fokus på förbättrad stadsmiljö, gång- och cykel	-10,0	
Rusta upp Valhallavägen- öka framkomlighet för cykel, ökad biologisk mångfald	-20,0	
Trafiksäkra korsningar, inkl speglar	-5,0	
Fler träd och alléer	-10,0	
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
C förslag till budget 2026	-1 955,0	115,0

Utbildningsnämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-21 436,0	279,3
<i>Volymförändringar:</i>		
Fritidsklubb	9,7	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering central administration	12,1	
Konsulter och externa kommunikationstjänster	3,5	
Höjd schablon till följd av avskaffad avgift, fritidsklubb	15,6	
Naturskola, sydvästra Stockholm	1,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Avvisad sänkt schablon, lokalkostnader grundskola	-60,8	
Avvisad sänkt schablon, lokalkostnader gymnasieskola	-2,7	
Höjd schablon 0,1% Grundskola	-13,3	
Höjd schablon 0,4% Fritidshem	-9	
Differentierad avgiftsmodell fritidsklubb	-10,8	
Skol-IF	-10,0	
Utredning språkskola F-3	-1,0	
Kuratorssamtal screening psykisk ohälsa åk 7	-20,0	
Samordning Ung Företagsamhet	-1,0	
Fortsatt utbyggnad av särskilda undervisningsgrupper	-10,0	
Förstärkt matupphandling av svenskt ursprung och mer viltkött	-5,0	
Förstärkt arbete mot homofobi, rasism, antisemitism, antiziganism, islamofobi, våldsbejakande extremism mm	-2,0	
Bättre övergång från spårskola till grundskola	-3,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Fritidsklubb avgift		15,6
C förslag till budget 2026	-21 542,2	294,9

Utbildningsnämnden**Investeringar****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-90,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
Tillgängliggöra alla skolidrottshallar för föreningslivet	-2,5	
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
C förslag till budget 2026	-92,5	0,0

Äldrenämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-281,4	7,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	2,8	
Avvisad tidigare generell uppräknig	2,7	
Minskade kostnader konsulter och externa kommunikationstjänster	1,5	
Tidigare avslutade projekt och genomförd utveckling	14,9	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Program kompetenshöjande insatser	-3,0	
Automatiserad biståndsbedömning	-1,0	
Brottsförebyggande arbete gentemot äldre	-0,5	
Orosanmälan äldre	-0,5	
Pilotprojekt Vinterhjälpen	-3,0	
Utredning fler mindre äldreboenden i lokalsamhället	-0,5	
Informationsinsats orosanmälan för äldre	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
C förslag till budget 2026	-270,0	7,8

Överförmyndarnämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2026	-92,5	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Kampanj för rekrytering gode män	1,0	
Avvisad uppräknings överförmyndarnämndens verksamhet	1,9	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
C förslag till budget 2026	-89,6	0,0

Investeringsplan

Investeringsplan för vissa av stadens nämnder

Särskild redovisning av investeringsplanen i Centerpartiets förslag till budget gällande Fastighetsnämndens idrottsinvesteringar. Totalt utökas idrottsinvesteringarna med 2 270 miljoner kronor under planperioden jämfört med finansborgarrådets förslag.

Mnkr	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Fastighetsnämnden						
Långsiktig investeringsplan idrottsinvesteringar	-500,0	-500,0	-500,0	-500,0	-500,0	-500,0
Utökad investeringsplan, idrottsinvesteringar	-510,0	-1040,0	-1 210,0	-920,0	-450,0	-350,0
varav Kristinebergshallarna		-90,0	-150,0	-150,0	-60,0	-60,0
varav Bällsta IP		-300,0	-500,0	-442,0	-130,0	-40,0
varav Sjöängens idrottskluster		-15,0	-55,0	-55,0		
varav ytterligare sex 11-spelsplaner		-40,0	-50,0	-30,0		
varav trygghet idrott		-6,0	-2,5	-2,5	-2,5	
varav idrottsytor på vattnet		-30,0	-36,0			
varav föreningslokaler, toaletter mm		-20,0	-20,0	-20,0	-20,0	
varav klubbhus Ömsbergs kanotsällskap			-10,0			
varav särskild satsning på ytterstaden, inkl Husby						
simhall		-60,0	-200,0	-200,0	-200,0	-200,0
Investeringsplan, idrottsinvesteringar totalt (C)		-1 540,0	-1 710,0	-1 420,0	-950,0	-850,0
varav idrottsinvesteringar totalt		-1 300,0	-1 150,0	-650,0	-550,0	-550,0
<i>Skillnad, (C) - KS</i>		240,0	560,0	770,0	400,0	300,0